

Täysistunto

Tiistai 13.10.2020 klo 14.00—23.19

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi klo 23.19.

Puhetta johtivat puhemies Anu Vehviläinen (14.00—15.56), ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne (15.56—17.57 ja 19.56—23.19) ja toinen varapuhemies Juho Eerola (17.57—19.56).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. U-asiat

Puhemies on lähettänyt valiokuntiin Euroopan unionin asiat U 51-54/2020 vp.

3. Jussi Saramon vapautuspyyntö valtiovarainvaliokunnan jäsenyydestä, talousvaliokunnan varajäsenyydestä ja Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan varajäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 38/2020 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaalit toimitetaan keskiviikkona 14.10.2020 kello 14 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 14.10.2020 kello 11.

4. Merja Kyllösen vapautuspyyntö valtiovarainvaliokunnan varajäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 39/2020 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan keskiviikkona 14.10.2020 kello 14 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 14.10.2020 kello 11.

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

5. Pia Lohikosken vapautuspyyntö työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan varajäsenyydestä Vapautuspyyntö VAP 40/2020 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan keskiviikkona 14.10.2020 kello 14 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 14.10.2020 kello 11.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2021 Hallituksen esitys HE 146/2020 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Anu Vehviläinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan, jolle muut valiokunnat voivat antaa työjärjestyksen mukaisesti lausunnon 30 päivän kuluessa siitä, kun esitys on lähetetty valtiovarainvaliokuntaan. Keskustelu ja asian käsittely keskeytettiin 9.10.2020 pidetyssä täysistunnossa.

Tämän asian yhteydessä sallitaan keskustelu myös perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiurulle esitetystä epäluottamuslauseesta sekä päiväjärjestyksen 7.—22. asiasta.

Keskustelu

14.02 Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä: Arvoisa rouva puhemies! Vaikka puhumme nyt ensi vuoden budjetista, haluan aloittaa kuitenkin erityisestä tunnustuksesta viime viikolta, joka myös korostaa tämän pääluokan tärkeyttä. Nimittäin Nobelin rauhanpalkinto myönnettiin YK:n Maailman ruokaohjelmalle. Se on merkittävä tunnustus nälänhädän vastaiselle työlle ja muistutus perusasioista. Nälkä turruttaa ja ajaa ihmiset liikkeelle. Se murentaa yhteiskuntia.

Kestävä ruoantuotanto on rauhan peruskivi. Myös meillä Suomessa olemme saaneet koronan myötä muistutuksen oman ruoantuotannon tärkeydestä ja huoltovarmuudesta. Siksi onkin tärkeää, että myös talousarvio antaa vahvat raamit harjoittaa kestävää maataloutta ja luonnonvarojen hoitoa ja käyttöä ja tekee sen pitkäjänteisesti ja ennustettavasti. Tämä on äärimmäisen tärkeää varsinkin nuorille, alalle tuleville ja investoinneille.

Ensi alkuun on nostettava budjetin maataloutta ja maaseudun kehittämistä koskeva kansallinen kokonaisrahoitus, joka turvattiin budjetissa. Kansalliseen rahoitukseen on varattu tulevalle seitsemän vuoden ohjelmakaudelle yhteensä 7,78 miljardia euroa, joka vastaa kutakuinkin nykytasoa.

Kehyksiin ei kuitenkaan ole vielä viety EU:n rahoitusratkaisun mukaisia euromääriä, sillä ne selviävät vasta täydentävässä talousarviossa marraskuussa. Siihen mennessä olemme saaneet komissiolta tarkemmat maakohtaiset tiedot rahoituksesta. On kuitenkin jo tässä vaiheessa tiedossa, että EU-rahoitus tuo Suomelle lisää euroja erityisesti maaseudun kehittämisohjelmaan. EU-rahoituksen osuus siis kasvaa noin kuusi prosenttia nykykauteen verrattuna.

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

Kokonaisuutta täydennetään myöhemmin myös EU:n elpymisvälineellä, josta Suomen maaseudun kehittämisen osuus tulee olemaan noin 210 miljoonaa euroa.

Kun siis katsomme tätä rahoitusta kokonaisuutena, sekä kansallista että EU-rahoitusta, voidaan sanoa, että meillä on todella vahvat taloudelliset raamit toteuttaa kunnianhimoista ja kilpailukykyä vahvistavaa maatalouspolitiikkaa. Tähän tähtää tuleva ohjelmakautemme: vastuullista ja kilpailukykyistä ruokaa maailman parhaista raaka-aineista samalla, kun teemme sen ilmastoviisaasti ja eläinten hyvinvoinnista huolehtien. Korona on tuonut huoltovarmuuden kriittisyyden kaikkien huulille niin Euroopassa kuin kotimaassakin. Olen tyytyväinen, että tämä rahoituskokonaisuus antaa eväät vahvistaa koko ruokajärjestelmämme kriisinkestävyyttä.

Arvoisa puhemies! Olemme hallituksena sopineet myös Veikkauksen aleneman täysimääräisestä kompensatiosta, mikä on äärettömän tärkeä asia hevosalalle. Kompensoinnin jälkeen voimme siis maksaa hevoskasvatuksen ja hevosurheilun avustukset tänä vuonna ja tämän vuoden tasoisin. Hevoskasvatus ja -urheilu ovat toimiala, joka vaatii myös vakaan rahoitusnäkömän, jotta kasvatus- ja jalostustoimintaa voidaan suunnitella pitkäjänteisesti. Hevosalalla ei myöskään ole peliyhtiöiden fuusiosta tullutta puskuria käytössään, vaan tuloksen alenemalla on suora vaikutus maksettuihin avustuksiin. Kompensatio oli siis todella tarpeellinen ja tärkeä päätös koko hevoskasvatuksen ja -urheilutoiminnan turvaamiseksi.

Budjettiriihessä sovittiin myös kyläkauppa-avustuksen jatkosta, jolle osoitetaan nyt 2 miljoonan euron määrärahat. Olen tästä iloinen, sillä palaute Sipilän hallituksen aikana käynnistyneelle kokeiluhankkeelle on ollut myönteistä ja avustusta on haettu aktiivisesti. Avustuksen tulokset ovat myös lupaavia, ja tämän määrärahakorotuksen myötä yhä useampi kyläkauppa pääsee hakemaan tätä tukea. Kyläkaupat ovat oleellinen osa maaseudun palvelutarjontaa ja niiden elinvoimaa.

Arvoisa puhemies! Muutama tärkeä nosto lopuksi luonnonvaratalouden puolelta: Luonnonvarojen pääluokassa jatkuvat panostukset metsien hyvään hoitoon ja kestäväan käyttöön. Kaikki tiedämme, että Suomi elää metsistä. Metsien merkitys kansantaloudelle on erittäin vahva, ja sitä voi laskea myös niin, että jokainen käytetty motti tuo kansantalouteen 200 euroa, [Puhemies koputtaa] siis jokainen motti. Se näkyy koko arvoketjussa metsänomistajasta aina [Puhemies koputtaa] koneurakoitsijoiden kautta tehtaille, tehtaan portille asti. Eli todella tärkeä asia. Metso-ohjelmaan tulee [Puhemies koputtaa] lisää panostusta, vaellusalahankkeisiin lisää, Metsähallituksen retkeilyreiteille lisää. Ja lopuksi, riis-tanhoitomaksut alle 18-vuotiailta puolitetaan. — Kiitoksia.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja nyt pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron, nousemaan ylös ja painamaan omalta varsinaiselta paikaltaan V-painiketta.

14.08 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä on yhteinen maatalouspolitiikka EU:ssa. Me joudumme olemaan riippuvaisia osittain EU-tuista. Asiantuntijakuulemisessa tuli ilmi se karu tosiasia, että tuottaja saa tänä päivänä 5 euroa päivässä palkkaa, tilalle jää 10 700 euroa, kun on laskettu 50 000 tilan keskiansio. Se on karua todellisuutta. EU:ssa Suomi noudattaa eläinten hyvinvointia ja asetuksia erittäin hyvin, mikä on todella hieno asia. Ilmasto- ja ympäristöasiat ovat hyvin kunnianhimoiset tällä hetkellä koko EU:lla ja varsinkin Suomella. Tulevaisuudessa, jos Suomi tekee kaikki ne, mitä on nyt luvannut ympäristöasioissa ja ilmastoasioissa, todennäköisesti käy niin, että muut EU-maat eivät tätä tee. Mitä tapahtuu markkinoilla silloin? Suomi on alakynnessä.

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

Kysynkin arvoisalta ministeriltä: [Puhemies koputtaa] millä lihaksilla neuvotellaan ja veloitetaan [Puhemies koputtaa] kaikki EU-maat noudattamaan asetuksia ja huoltovarmuus ja kotimainen ruuantuotanto [Puhemies: Aika!] pysyvät hengissä?

14.09 Janne Sankelo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maa- ja metsätalousministeriö on keväällä lähettänyt hakuohjeen paikalliseksi Leader-ryhmäksi. Hakuohjeen mukaan toiminta-alueen asukasmäärän tulee olla vähintään 20 000 asukasta. Euroopan unionin säädöksissä ei tällaista minimiasukasrajaa ole. Ministeriön vaatimus vaikuttaa seitsemän Leader-ryhmän tulevaisuuteen. Esimerkiksi Pohjanmaalla toimivalla Yhyreskehittämisyhdistyksellä on edessään sulautuminen osaksi isompaa ryhmää. Toimijat pelkäävät päätöksenteon valuvan pois alueeltaan. Maa- ja metsätalousministeriö on perustellut ryhmien karsimista muun muassa pienenevillä maaseudun kehittämisvaroilla. Nyt kuitenkin rahoituskiintiö näyttää jopa kasvavan seuraavalla ohjelmakaudella.

Arvoisa puhemies! Paikallisuus on yksi keskeisimmistä Leader-toiminnan periaatteista, aivan keskeinen periaate. Ministeriökin on todennut, että Leader-ryhmien on oltava riittävän pieniä, jotta paikallisuus toteutuu. Kysynkin ministeriltä: voisitteko tarkastella tätä ministeriön EU-ohjeitakin [Puhemies koputtaa] tiukempaa linjausta niin, että Leader-ryhmät voisivat toimia paikallisesti myös jatkossa?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja taas muistutan siitä, että minuutti on minuutti.

14.10 Seppo Eskelinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Kaiken kaikkiaan hyvä kokonaisuus. Itseäni lämmitteää, että siellä edelleen jatketaan tätä uhanalaisten ja vaeltavien kalojen elvytysohjelmaa. Luonnonvarakeskus on saanut tutkimus- ja kehittämisrahaa lisää. Euroopan metsäinstituutti, mikä Pohjois-Karjalalle ja Suomelle on äärimmäisen tärkeä, on rahoituksen piirissä, eikä sitä kyseenalaisteta. Ja sitten uutena työelementtinä on metsityksen uusi tukijärjestelmä, jolla metsämassaa, metsämäärää ja nielu pystytään kasvattamaan.

Oikeastaan kysymys: kun meillä on voimassa oleva metsäpoliittinen selonteko ja metsästrategia ja nyt sitten Euroopan laajuisesti metsästrategia ja biodiversiteettiohjelma ja on avohakkuualoitetta ja metsäteollisuus ja Venäjän puuntuonti keskusteluttavat koko ajan, niin olisiko nyt paikka kansallisesti myös tarkistella, vai ovatko nämä asiakirjat nyt relevantteja tulevaisuusasiakirjoja suomalaisen metsäpolitiikan osalta?

14.11 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä maataloudessa pitää tämä iso kuva olla hallussa ja pitää olla se pitkäjänteisyys sinne viljelijöille. Kyllä korona meille osoitti sen, mikä merkitys sillä on, että meillä on ruokaturva kunnossa, omavaraisuus kunnossa ja sitä myöten huoltovarmuus kunnossa. Ja kun puhutaan tästä EU-politiikasta, jota edustaja Elomaa tässä kritisoi, niin kyllä minä olen päinvastoin taas sitä mieltä, että saatiin pitkäjänteisyyttä suomalaiseen maatalouspolitiikkaan tällä ratkaisulla, joka tuolta EU-pöydistä nyt tuli.

Kysyisinkin oikeastaan ministeri Lepältä sitä, kuinka näette tämän maatalouden pitkäjänteisyyden nyt sekä maatalouden osalta että maaseuturahoituksen osalta seuraavalle ohjelmakaudelle. Voivatko viljelijät nyt luottaa siihen, että tukitasot pysyvät samana, ja voivatko viljelijät luottaa siihen, että tälle työlle on pitkäjänteisyyttä ja voidaan myös saada se palkka siitä tehdystä työstä?

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

14.12 **Mikko Lundén ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Arvoisa ministeri Leppä, kiitos alustuksesta. Tiedustelen, mitä kuuluu hallitusohjelman kirjaukselle ”hilittää päivittäistavarakauppojen ylivoimaista neuvotteluasemaa lainsäädännön toimin, muun muassa private label -tuotteet”. Olenko ymmärtänyt oikein, että teidän tarkoituksenne on kauppojen omia, hinnaltaan halvempia tuotteita päästä karsimaan? Jos on näin, niin oletteko, arvoisa hallitus, tietoinen siitä, että valtaosa kuluttajista menee kauppaan hinnan vuoksi?

Tahdon myös mainita, että lukuisille pienille ja keskisuurille elintarviketeollisuuden yrityksille kaupan omat merkit ovat tie kasvuun niin omien brändien kuin kaupan omalla merkillä tehtyjen tuotteiden osalta. Kaupan omat merkit tarjoavat osaltaan kotimaisille tuottajille ja tavarantoimittajille mahdollisuuden kasvuun.

Kysymykseni kuuluu: mitä tälle edellä mainitulle hallitusohjelman kirjaukselle kuuluu, vai oletteko luopuneet tästä? — Kiitos.

14.13 **Jenni Pitko vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Maataloudella on ilmastomuutoksen torjunnassa merkittävä rooli. Samalla, kun täytyy vähentää päästöjä, voimme myös maataloudessa sitoa hiiltä tekemällä esimerkiksi muutoksia maaperän käsittelyyn, lisäämällä kasvipeitteisyyttä, viljelemällä useampia kasvilajeja samaan aikaan tai vaikka harjoittamalla vuoroviljelyä. Samalla nämä voivat jopa parantaa kasvukykyä ja tuottavuutta, ja moni viljelijä onkin jo osoittanut kiinnostuksensa näitä uusia menetelmiä kohtaan. Myös toive siitä, että on lisää tietoa ja osaamista ja myös kannustavuutta meidän järjestelmässämme, on tullut viljelijöiltä. Myös kuluttajat haluavat tehdä ilmastokestäviä ruokavalintoja, sen näkee jo kaupan hyllyillä. Esimerkiksi kauran kulutus on isossa kasvussa.

Budjetissa onkin tuleville vuosille, tai tulevallekin vuodelle, varattu rahaa maankäyttösektorin ilmastotoimille. Kysynkin ministeriltä, mihin tätä rahaa tulevana vuonna tullaan käyttämään.

14.14 **Kai Mykkänen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tärkeää, että Suomessa huolehditaan ravinnontuotannon edellytyksistä näinä vaikeinkin aikoina, ja sitä onneksi teemme tässä salissa aika laajalla enemmistöllä, näin uskoisin. Olemme myös käyneet hyviä keskusteluja ministeri Lepän kanssa siitä, miten Itämeren tilan parantaminen käännettäisiin ikään kuin vastakkainasettelusta yhteiseksi eduksi, eduksi, jossa ravinteiden kierto Suomen sisällä tunisialaisen tuontifosforin sijaan olisi se, jolla yhä enemmän päästäisiin eteenpäin. Ja kun tiedämme, että tässä nimenomaan eläintalouden lantakeskittymien ravinteiden kiertoon saaminen jalostetussa muodossa on avain uuden yliventeen kertymisen vesistöihin estämiseksi, niin olisin kysynyt ministeriltä, miten tässä talousarviossa nyt vastataan tähän huutoon. Yhteensä hallitusohjelmassa on pari sataa miljoonaa euroa tähän ravinnekiertoon ja vesiensuojeluun. Onko tässä nyt riittävä tukielementti lantaa luovuttaville tiloille siihen, että me saamme oikeasti lannan [Puhemies koputtaa] aina hyödyllisimpään käyttöön etenemään?

14.16 **Raimo Piirainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia ministerille esittelystä, ja tuossa kun nyt jo valtiovarojen puolella on aloitettu kuulemiset, niin ainakin maatalousyrittäjät tuntuvat hyvin tyytyväisiltä, mutta tietysti aina löytyy niitä kipuhohtia, mihinkä rahaakin tarvittaisiin ja ennen kaikkea toimenpiteitä. Korona on

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

opettanut meille sen, miten tärkeätä maatalouden puolella on omavaraisuus ja myös osaa-minen, ja sen eteen meidän on varmasti vielä tehtävä töitä.

Mutta sitten on tämä ongelmapuoli, josta koko ajan tulee viestejä. Niitä ovat valkopos-kihanhet, merimetsot, sudet ja jopa porot. Kysyn nyt ministeriltä: kun poronhoitolaki on nyt tullut meille käsittelyyn, niin mitenkä arvelette, saammeko sillä maanviljelijät tyyty-väisiksi Koillismaalla?

14.17 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Maailman ruokaohjel-maa pidetään yhtenä tehokkaimmista keinoista YK-järjestön humanitaaristen kriisien hoi-dossa, ja valtaosa niiden tarpeista liittyy nimenomaan ruokaturvasta huolehtimiseen. Tois-sa vuonna meillä oli edustajakollega Laukkasen kanssa mahdollisuus isännöidä, kun Maa-ilman ruokaohjelman johtaja David Beasley vieraili täällä eduskunnassa, ja voin kyllä yh-tyä ministeri Lepän arvioon, että Nobelin rauhanpalkinto myönnettiin tällä kertaa oikealle taholle.

Valtioneuvoston vuoden 2018 huoltovarmuuspäätöksessä todetaan, että ”huoltovar-muuden lähtökohtina ovat toimivat kansainväliset markkinat, monipuolinen teollinen ja muu tuotannollinen pohja, vakaa julkinen talous ja kilpailukykyinen kansantalous”.

Covid-19 haastaa meidän huoltovarmuutemme pilarit. Huoltovarmuudesta ja omavarai-suudesta on pidettävä kiinni. Miten te näette, ministeri Leppä, nyt kun sekä Etelä-Pohjan-maalla [Puhemies koputtaa] että Pohjanmaalla on tämä korona leviämässä [Puhemies ko-puttaa] ja siellä on aikamoinen elintarvikeklusteri: onko huoltovarmuutemme [Puhemies koputtaa] uhattuna?

14.18 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Leppä alusti hyvin ja toi niitä positiivisia asioita esille. Kysyn kuitenkin, että kun vuosi vaihtuu ja tulee kevät 21 ja meillä on edelleen oletettavasti koronakriisi, niin kuinka var-mistamme kausityöntekijöiden saatavuuden ensi keväänä? Olisiko nyt aika maa- ja metsä-talousministeriön ottaa yhteyttä ansiosidonnaista päivärahaa valmistelevaan ja maksavaan ministeriöön niin, että ne teollisuuden työntekijät, jotka valitettavasti ovat lomautettuina ensi keväänä, voisivat osallistua kausityön tekemiseen niin, että saisivat mukaansa osan ansiosidonnaista päivärahaa, jolloin tällä matalamman palkan alalla riittäisi sitä kotimaista työvoimaa, jota eivät matkustusrajoitukset ainakaan kahlitse? Nyt olisi se aika tehdä tämä teko.

14.19 Juha Pylväs kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maatalouden tukita-sot on hyvinkin pitkälle tällä kertaa poikkeuksellisesti varmistettu, ja investointien osalta on paljon hyvää Makeran puitteissa saatu aikaan, ja on varmistettu, että sitä saadaan sinne myös jatkossa. Kiitokset ministeri Lepälle tästä erittäin hyvästä työstä viljelijöiden hyväk-si.

Mieltä lämmittää tämä 2 miljoonan euron kyläkauppatuki, jolla tuolla maaseutualueella saadaan näitä monipalvelupisteitä edelleen pidettyä hengissä ja palveltua sitä etätyönteki-jää, joka on koronaa paennut sinne maaseudulle töitä tekemään.

Varsinkin tämä tutkimusrahoitus täällä minun mieltäni lämmittää, ja siihen liittyen ky-symys ministerille: Tähän turvemaiden hiilensidontakykyyn on ollut tutkimusrahoitusta tuonne Ruukin tutkimuslaitokselle Pohjois-Pohjanmaalla. Ollaanko tämmöistä vastaavaa tutkimustoimintaa nyt rahoittamassa tässäkin budjetissa?

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

14.20 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Tässä budjetissa, tulevan vuoden budjetissa, tuetaan kestävästä puuntuotantosta 5 tai 3 miljoonalla, tai oikeastaan annetaan 56 miljoonan valtuus, ja tällä saavutetaan työllisyysvaikutus 1 900 henkilötyövuotta. Se onkin hyvä, että tässä on myöskin tämä työllisyysvaikutus mainittu, sehän on siis noin 30 000 henkilötyövuotta kohden.

Mutta jos muutettaisiin koko tukimekanismi siten, että muutettaisiin tämä jonkunlaiseksi pääomatulon vähennysmekanismiksi vaikkapa siten, että metsävähennyspohja tai joku vastaava kasvaisi silloin, kun metsässä tehdään näitä hoitotöitä? Voisiko tätä selvittää? Tämä keventäisi valvontaa, keventäisi hallintoa, ja tämä valtuus ei koskaan loppuisi kesken. Eli ehdotan, että tehtäisiin tästä selvitys. Muutetaan tämä koko mekanismi [Puhemies koputtaa] metsävähennyspohjan kasvattamiseksi.

14.21 Piritta Rantanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kulunut vuosi on ollut poikkeuksellinen maa- ja metsätaloudellekin, niin kuin ministerikin tuossa tuumasi. Kevään erittäin epävarma tilanne loi suurta epävarmuutta niin maatalouden, marjatilojen kuin metsätaloudenkin toimijoille. Koronapandemia on korostanut huoltovarmuutemme tärkeyttä ja ruokaturvan ja ruokaturvallisuuden merkitys onkin onneksi saanut monissa keskusteluissa tärkeän roolin. Tämä noste on nyt myös saatava todelliseksi toimiksi.

Maatalouden kannattavuus on pitkäaikainen suuri huolenaiheemme. Edustaja Elomaan mainitsema 5 euroa päivässä taisi olla 5 euroa tunnissa, mutta tässä taitaa olla tämä perusuomalaisten alibudjetointilisä. Tämä budjetti on tasoltaan samaa kokoluokkaa kuin edellinen, mutta budjettikirjassa mainittu mahdollistava hallinto kaipaa oman huomionsa. Voisiko tällainen mahdollistava hallinto auttaa omalta osaltaan myös viljelijöitä? Tarvitsemme tällaista mahdollistamista jokaiselle hallinnonalalle käytännön teoissa.

Arvoisa ministeri, mitkä ovat käytännön toimet, joilla teemme [Puhemies koputtaa] mahdollistavaa politiikkaa, ja kuinka elintarvikkeiden [Puhemies koputtaa] viennin lisäpanostus näkyy käytännössä?

14.23 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri sanoi, että Suomi elää metsästä. Näin varmasti on. Viime aikoina ollaan aika paljon käyty keskustelua siitä, onko suomalainen metsäteollisuus kannattava ja pärjääkö se kilpailussa. Tähän liittyy tietysti myös se, mikä on puun saatavuus, ja Venäjältä tulevaan puuhun liittyy myöskin omaa epävarmuutta. Ja silloin on tietysti tärkeää, että tätä kotimaista puuta pystytään hyödyntämään, että on varmuus, että sitä saadaan, ja myöskin varmuus, että sitä saadaan tehokkaasti metsästä ulos.

Nyt kun Euroopan parlamentti hyväksyi tämän uuden metsästrategian, josta Petri Sarvamaa oli valmistelemassa raporttia, niin kysyisin ministeriltä, onko tässä metsästrategiassa nyt sitten tämä taloudellinen, sosiaalinen ja ekologinen puoli metsätaloudesta sillä tavalla tasapainossa, että voidaan luottaa siihen, että jatkossakin [Puhemies koputtaa] Suomessa on puuta tarjolla täällä toimivalle teollisuudelle.

14.24 Anders Norrback r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Om man ska söka något positivt i denna kris kan vi konstatera att uppskattningen för inhemsk matproduktion har ökat. Att vara självförsörjande inom matproduktionen är någonting som är otroligt viktigt i kristider. Men trots krisen har inte en annan kris försvunnit någonstans: det är lönsamhets-

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

krisen. Därför är det viktigt att arbetet för att uppnå en rättvisare fördelning av inkomsterna måste fortsätta enligt planer.

Arvoisa puhemies! Haluan kiittää hallitusta ja ministeriä hyvästä työstä maatalouden hyväksi. Kysyn arvoisalta ministeriltä kuitenkin suppean mutta tuottajan kannalta tärkeän kysymyksen: onko maa- ja metsätalousministeriö varmistanut, että maataloustukia pystytään maksamaan ulos ilman katkoksia ensi siirtymäkauden ajan ja sitten, kun ohjelmakausi vaihtuu? Tukien ulosmaksaminen alkuperäisten suunnitelmien mukaan on erittäin tärkeää. Rahavirran häiriö olisi monelle tilalle kohtalokas tässä tilanteessa.

14.25 Jussi Halla-aho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Myllykoski nosti esiin erittäin tärkeän kysymyksen maatalouden kausityövoimasta, jos ja kun pandemia jatkuu. Monille varmasti tuli tänä vuonna yllätyksenä, miten huteralla pohjalla maamme huoltovarmuus on nimenomaan alkutuotannon työvoiman osalta. Eduskunta päätti aiemmin tänä vuonna helpottaa turvapaikanhakijoiden ja jopa kielteisen turvapaikakap päätöksen saaneiden henkilöiden työhön pääsyä muun muassa poistamalla karenssin. Näitä lakimuutoksia perusteltiin nimenomaan maatalouden työvoimapulalla. Tämä hallitus on korostanut usein tosiasioiden ja tutkimustiedon merkitystä päätöksenteossa. Oletan siis, että olette seurannut hyvin tarkasti mainittujen muutosten vaikutuksia. Voisitteko kertoa tässä, kuinka moni näiden lakimuutosten piirissä oleva henkilö on työllistynyt kesän ja syksyn aikana maatalouteen? — Kiitos.

14.26 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eläinten hyvä kohtelu kuuluu sivistykseen, ja eläinsuojelulain uudistamista on valmisteltu pian kymmenen vuotta, ja kysynkin nyt, onko hallituksella jo sopu lain sisällöstä ja saammeko pian tuon lakiesityksen lausunnolle, ettei tästä eläinten uudesta hyvinvointilaista tule samanlaista yritystä kuin sote-uudistuksesta. Hallituksen piiristä on kiirinyt huolestuttavia viestejä siitä, että monesta lain keskeisestä sisällöstä ei vielä ole sopua. Kysyn: Onko sopu siitä, että porisitushäkit ja parsinavetat jäävät historiaan siirtymäajan myötä ja yhdessä tuottajien kanssa katsoen? Onko sopu kissojen ja koirien rekisteristä ja sen kirjaamisesta lakiin? Suomalaiset ovat hyvin eläinrakasta kansaa, emmekä voi katsoa sitä, että lemmikkieläimet saavat sen kohtelun kuin nyt saavat, että esimerkiksi Suomessa hylätään tai tapetaan ei-toivottuina arvioiden mukaan edelleen noin 20 000 kissaa vuodessa.

Nämä ovat vain esimerkkejä siitä, miksi me tarvitsemme tuon uuden lainsäädännön, ja toivon, että ministeri vastaa, [Puhemies koputtaa] että onko varma niin, että me saamme sen lain sillä tavalla eduskuntaan tällä kaudella, että ehdimme sen myös käsitellä, ettei tälle laille käy [Puhemies: Aika!] niin kuin sote-uudistukselle.

Puhemies Anu Vehviläinen: Myönnän tässä kohtaa vielä kaksi vastauspuheenvuoroa, ja sen jälkeen ministeri. Ensinnäkin edustaja Viitanen ja sen jälkeen edustaja Pirttilahti.

14.28 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tästä eläinsuojelulaista minäkin olisin kysymykseni esittänyt: mikä sen aikataulu tällä hetkellä on? Ja tietenkin onhan, ministeri, niin, että siitä tulee edistyksellinen ja eteenpäin katsova, eläinten hyvinvointia ja eettisiä arvoja kunnioittava, koska olen aivan varma siitä, että joka ikisen meistä kilpailuvalttikin on jo se, että me kohtelemme meidän eläimiämme hyvin? Ihan pe-

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

ruslähtökohtia täytyy olla esimerkiksi se, että tässä lainsäädännössä turvataan eläinten itseisarvollinen asema tuntevana olentona, ei vain välineenä tai omaisuutena, ja sen lisäksi näitä yksityiskohtia, mitkä siellä ovat, täytyy sopia mahdollisimman kunnianhimoisella tavalla.

Itse olen erittäin huolissani myös lemmikkien asemasta, ja meistä oli hyvin tärkeää, että esimerkiksi eläinsuojelujärjestöt, vaikkapa SEY, nostivat nyt eläinten viikolla [Puhemies koputtaa] teemaksi kissakriisin, ja se oli minusta hyvin tärkeää, koska kuten täällä todettiin, eläimet ja lemmikit ovat ihmisille hyvin tärkeitä.

14.29 Arto Pirttilahti kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia ministerille esittelystä. Täällä perusmaatalouden tukipolitiikka on aika lailla kohdallaan. Kiitos myös siitä, että neuvottelut EU:ssakin menivät vielä suotuisasti. Ja tämä kyläkauppatuki on kanssa, niin kuin tuossa juuri tuli mainittua, erittäin tärkeä maaseutualueille.

Mutta sitten tämmöinen kansalaisen kysymys: Missä on Kemera-tuki? Eihän sitä lue täällä kirjassa suoraan, että mihinkähän se on piilotettu? Kyllähän sen tuossa ymmärrän, mutta ministerihän voi selittää, mihinkä se on piilotettu tänne, koska meillä kuitenkin on noin miljoona hehtaaria hoitamattomia metsäalueita. Me tarvitsemme maaseutualueelle niitä tukimuotoja hyvinkin vahvasti. Jokainen metsänomistaja meistä on ilmastosankari ja tekee siellä tärkeää työtä. Hyvä on tämä joutomaiden rahoitus ja niiden metsikköjen rahoitus.

Yksi asia vielä, nuoriso ja 4H. Täältä on taas otettu, nipistetty se 250 000, ja meillä on taas kova työ täällä eduskunnassa saada se takaisin. Se on tärkeätä työtä. Muun muassa tämä Taimiteko, tämä ilmastoteko, mitä 4H-nuoret tekevät, on tärkeä [Puhemies koputtaa] asia.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri, 3 minuuttia.

14.30 Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä: Arvoisa puhemies! Kiitoksia hyvistä kysymyksistä ja hyvistä kommentteista. Muutama vastaus tähän kohtaan.

Aloitetaan tällä perinteisellä elikkä kannattavuudella. Tämä huoli maatalouden heikosta kannattavuudesta on ihan yhteinen. Siihen yksi peruste on se, että me pystymme tarjoamaan nyt pitkäjänteisen näkymän siihen, että tukirahoitus säilyy, pikkuisen vielä kasvaakin, mutta pelkästään se ei riitä takaamaan kannattavuutta, vaan me tarvitsemme toimivat markkinat. Teistä useampi viittasi markkinoihin, ja sen vuoksi oikeudenmukaisten markkinoiden aikaansaaminen, joissa ei ole kiellettyjä kauppatapoja ja niin edelleen — sen me tulemme tekemään.

Eduskunta tulee piakkoin saamaan elintarvikemarkkinalain muutosesityksen, ja siinä on lueteltu näitä asioita, joita me haluamme eteenpäin viedä. Voisi kiteyttää sen asian näin, että nyt kun meillä on erilaisia hintakorivertailuja vaikka kuinka paljon, meidän pitää päästä vastuullisuuskorivertailuun, miten vastuullisesti tuotettuja nämä asiat ovat. Sitten tullaan private labeleihin ja niin edelleen, jossa sitä kokonaisvastuuta pitää katsoa. Nämä kirjaukset, mitä niihinkin tulee, ovat edelleen voimassa ja niitä tullaan eteenpäin viemään.

Samoin olen vahvasti sitä mieltä, mitä Suomi myös omana puheenjohtajakautenaan EU:ssa vei vahvasti eteenpäin: Kaikkien jäsenmaiden on noudatettava yhteisiä sääntöjä. Tämä koskee myös eläinten hyvinvointia. Näin ei tällä hetkellä ole, tiedetään tämä asia,

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

mutta tämä täytyy saada kuntoon. Nyt on komissiokin tähän asiaan herännyt. Puheenjohtajamaa Saksa on jatkanut Suomen linjalla, ja hyvä niin.

Edustaja Sankelolle, Leader-ryhmätoiminnan turvaaminen: Ilman muuta halutaan turvata Leader-ryhmät. Siellä on nyt haluttu uudistuksia tehdä nimenomaan siitä syystä, että me pystymme entistä tehokkaampaa, vaikuttavampaa Leader-toimintaa aikaansaamaan. Siinä ehdotuksessa on myös poikkeuksia näistä 20 000:sta, mutta nyt kun me tiedämme tarkemmin rahoituksen, niin me arvioimme vielä uudelleen kaikkia näitä asioita.

Metsäpolitiikka — ehdottomasti kansallisissa käsissä. EU:n metsästrategia oli hyvä päätös EU-parlamentilta, erittäin hyvä päätös, ja se vahvistaa sitä viestiä, että se on kansallisissa käsissä. Ainoastaan ne suuret raamit, strategiset raamit luodaan EU-puolella.

Tähän kohtaan viimeinen huomio, ja se on se, että tutkimustyön ja tutkimukseen varautumisen entistä paremmin moni teistä otti, hyvät kollegat, esille. Se on myöskin vahvasti mukana täällä hallituksen budjetissa, ja aivan erityisesti kun puhutaan ilmastoviisaasta toiminnasta, ympäristöstä huolehtimisesta, niin se on maaperätutkimusta tällä hetkellä. Se on se painopiste niin yliopistoille rahoituksena kuin myös Lukelle rahoituksena — se on tosi tärkeää meidän tietää, mitä tuolla maan alla tapahtuu. Me tiedämme paljon enemmän siitä, mitä maan päällä tapahtuu, mutta nyt maaperätutkimus on se, josta me [Puhemies koputtaa] tarvitsemme uutta tietoa.

Ja lopuksi: Kemeraan on 53 miljoonaa euroa, sama summa kuin tänä vuonna.

14.33 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitokset ministeri Lepälle hyvästä työstä muun muassa Metson ja vaelluskalat mainitakseni.

Kysyisin tästä ruoan alkuperämerkintäasiasta: onko ja onhan tarkoitus, että ravintolaruuan asetusta jatketaan? Se on päättymässä huhtikuussa 2021.

Sitten kysyisin tilanpäivitystä valkuposkihanhitilanteeseen. Voisitteko hivenen kertoa, minkälaisia toimenpiteitä on tulossa tämän ongelman ratkaisemiseksi?

Ja sitten se iso: Me aloitimme jahtikauden viime viikonloppuna. Jos olen oikein ymmärtänyt, niin myös ministeri on ollut jahdissa mukana viikonloppuna. Viikon sisällä neljä metsästyskoiraa, yhdeksän kaiken kaikkiaan on joutunut susien tappamiksi. Kysyisin ministeriltä: minkälaisia toimenpiteitä Sanna Marinin hallitus on tekemässä susikannan kuriin saamiseksi ja sen takaamiseksi, [Puhemies koputtaa] että metsästyskoiriakin metsään uskaltaa laskea?

14.34 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Koronaviruksen aiheuttama kriisi on iskenyt erityisesti nuoriin. Tämä näkyy muun muassa mielenterveysongelmina ja työttömyyden lisääntymisenä. Juuri tästä syystä minua hämmästyttää se, että 4H-nuorisotyöstä leikataan jälleen kerran 250 000 euroa. Tämä hämmästyttää minua myös siksi, että eduskunta joutuu vuosi toisensa jälkeen laittamaan rahaa tähän toimintaan, ja toivoisin, että hallitus vihdoin ja viimein näkisi tämän eduskunnan tahtotilan.

Nyt esitetty leikkaus on 4H-nuorisotyön kannalta äärimmäisen dramaattinen. Tämän seurauksena 4H-toiminta loppuisi joiltakin alueilta kokonaan. [Perussuomalaisen ryhmästä: Ohhoh!] Tämän lisäksi harrastustoiminta tulee loppumaan 2 000 lapselta ja nuorelta, metsäpäiviä jää toteuttamatta, työllistyminen vähenee, yrittäjäyystoiminta heikkenee, Ajo-kortti työelämään -kurseja joudutaan tekemään huomattavasti vähemmän kuin aikaisemmin. Arvoisa ministeri Leppä, [Puhemies koputtaa] miksi leikkaatte jälleen kerran 4H-toi-

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

minnasta? [Perussuomalaisten ryhmästä: Hyvä kysymys! — Timo Heinonen: Ja tämä kaikki pääministeri Marinin aikana!]

14.36 Esko Kiviranta kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos hallitukselle ja ministerille siitä, että maatalouden EU-rahoitus ja Maatilatalouden Kehittämisrahaston toiminta on turvattu. Maatalous tarvitsisi kuitenkin myös lisää uusia tulolähteitä. Sellainen voisi olla biokaasun tuotanto, ja se onkin otettu huomioon budjetissa. Biokaasun tuotanto ja käyttö edistävät monia myönteisiä asioita: maatalouden ravinnekierto tehostuu, ja liikenteen päästöt vähenevät. Biokaasun toimintaedellytysten parantaminen edellyttää kuitenkin vahvaa yhteiskunnan suopeutta. Biokaasualan kannattavuutta voitaisiin parantaa ennen kaikkea investointikustannuksia alentamalla. Suhteellisesti korkeiksi muodostuvat investointikustannukset ovat hidaste etenkin pienille laitoksille.

Arvoisa ministeri, millaisena te näette biokaasun käytön kehityksen? Voita isi i nko siihen saada enemmän rahaa kuin tässä budjetissa vielä on?

14.37 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomi on sitoutunut useisiin kansainvälisiin sopimuksiin ja tavoitteisiin, ja näihin kaikkiin tavoitteisiin menee satoja miljoonia euroja. Mutta onko hallitus sitoutunut pitämään maatalousyrittäjän hengissä? Onko sitoutunut edistämään maatalousyrittäjän hyvinvointia ja toimeentuloa, sellaista, jolla voi tulla toimeen ja tehdä investointeja? Minusta se, että kaikki täällä arvostamme kotimaista ruokaa, olemme huolissamme maatalouden kannattavuudesta, ei riitä, vaan sen tulee näkyä siinä, miten osoitamme varoja maatalousyrittäjyyteen. Mitä hallitus tekee, jotta maatalousyrittäjän tuloissa on kestävä kehitys?

14.38 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri ei vastannut tuohon eläinten hyvinvointilakiin, ja se on hyvin keskeinen asia, jota on odotettu kauan. Toivon, että vastaatte siihen.

Otitte tuossa puheeksi hevostalouden ja hevoskasvatuksen. Mitä, ministeri Leppä, olette tehneet suomenhevosen eteen? Olen saanut paljon suomenhevoskasvattajilta viestiä, että kanta romahtaa, ja on esitetty muun muassa varsarahaa. — Ei tarvitse pyöritellä päätä, voi tutustua Suomenhevosliiton tiedotteisiin asiasta. — Kysyisin teiltä, aiotteko palauttaa varsarahan, jotta saamme säilytettyä tuon meidän itsenäisyytemme juhlaeläimen. Meillä ei olisi tätä metsätaloutta, ei maataloutta, ei hyvinvointia ilman suomenhevosen panosta jälleenrakennuksessa. Eli aiotteko palauttaa varsarahan, ja voisitteko julistaa suomenhevosen Suomen itsenäisyyden juhlaeläimeksi? Olen ehdottanut tätä useampana vuonna, ja aina se jää. Maksaa tasan nolla euroa. — Kiitos.

14.39 Tuula Väättäinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Maatalousyrittäjien jaksaminen ja hyvinvointi on ollut kautta aikojen keskustelun ja huolen aiheena. Maatilat ovat tänä päivänä suuria, mikä tarkoittaa sitä, että yrittäjillä on yhä enemmän työtä ja vaaditaan paljon venymistä. Sää, ja kuten tänä vuonna on virusepidemia, ovat tuoneet aikaisempaa suurempia paineita. Puhdas suomalainen ruoka on noussut arvoon arvaamattomaan. Miten juuri nyt hallitus ja ministeriö ovat huomioineet ja varmistaneet maatilayrittäjien hyvinvoinnin olemassa olevien haasteiden edessä?

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

14.40 Jaana Pelkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Toivoisin myös kuulevani vastauksen liittyen näihin hyviin kysymyksiin koskien eläinsuojelulain kokonaisuudistusta, tai oikeammin lakia eläinten hyvinvoinnista.

Ja aihepiiriin liittyen kysyisin turkistarhauksesta. [Mikko Savola: Se on hyvä elinkeino!] Useissa Euroopan maissa on jo tehty päätös turkistarhauksen kieltämisestä, ja myös lukuisat muotijätit niin maailmalla kuin täällä Suomessa ovat tehneet päätöksen turkittomuudesta. Edustaja Kivelä teki hiljattain hyvän aloitteen tähän aihepiiriin liittyen, ja kysyisin: millaisia suunnitelmia hallituksella on tähän aihepiiriin liittyen?

14.41 Minna Reijonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Arvoisa ministeri! Maatalous on ilmastokärsijä sen takia, että yltiökunnianhimoiset ilmastotavoitteet tuntuvat maataloudessa ihan arkipäivinä. Maataloutta voisi auttaa, jos otettaisiin enemmän käyttöön lähiruokaa. Arvoisa ministeri, oletteko miettinyt, että lähiruuasta voisi olla enemmän hyötyä, se luo huoltovarmuutta ja se tuo tuloja maaseudulle? Ja jos miettii, mitkä mahdollisuudet voivat olla kunnissa, vanhainkodeissa, vaikka kouluissa, jos ruoka olisi pääasiassa lähiruokaa, niin onko mietitty, voidaanko tähän sijoittaa rahoja ja tehdä vaikka tutkimusta, miten tämä onnistuisi paremmin? Perussuomalaiset arvostavat kotimaista maataloutta, ja lähiruoka jos mikä tuo tuloja maatalouteen ja maanviljelijöille.

14.42 Atte Harjanne vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministerille tässä alussa tästä ruokaturvan korostamisesta ja kiitos kollegoille erinomaisista puheenvuoroista muun muassa eläinten oikeuksiin ja huoltovarmuuteen liittyen.

Maatalouden ilmasto- ja vesistö päästöjen vähentäminen on ollut vaikeaa, ja se on ollut hidasta. Se on kuitenkin välttämätöntä, samoin kuin biodiversiteetin nykyistä ponnekaampi suojele kaikessa maan ja metsien käytössä. Viljelijät haluavat olla osa ratkaisua, ja esimerkiksi maaperän nielujen vahvistamista tutkitaan kiivaasti, kuten ministeri tässäkin totesi äsken. Kun näitä keinoja löytyy tutkimuksen myötä, niin niitä on skaalattava nopeasti, ja tässä tietysti nämä mainitut heikko kannattavuus ja kannustimien puute ovat haasteita. Olisinkin kysynyt ministeriltä: miten edistetään sitä, että kun näitä ilmasto- ja luontoratkaisuita löytyy, niiden nopeaa ja laajaa käyttöönottoa edistetään?

14.43 Ari Koponen ps (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Haluaisin teiltä, ministeri Lepä, suoran vastauksen suoraan kysymykseen: onko teillä tavoitteena saada kannanhoidollinen sudenmetsästys käyntiin mahdollisimman pian, aivan kuten Ruotsissa ja Virossa, ja selkiyttää lainsäädäntöä, jottei olisi epäselvää, että omaisuutta, kuten karjaa ja metsästyskoiraa, saa puolustaa sudelta?

Edustaja Halla-aho esitti täällä myös hyvän kysymyksen. Toivottavasti kuulemme siihenkin vastauksen.

14.43 Hussein al-Tae sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysyisin ministeriltä vientiin ja suomalaisuusasteeseen liittyen. Suomalaiset luonnontuotealan yritykset tarvitsevat yhä enemmän ja monipuolisesti raaka-aineita, jotta ne pystyisivät vastaamaan tuotteiden kysyntään kansainvälisillä markkinoilla. Esimerkiksi marjojen ja kuusenkerkän ja muiden kotimaisten luonnontuotteiden kerääjät ja toimittajat eivät kohtaa yrityksiä, jotka käyttävät ja jatkojalostavat näitä luonnon raaka-aineita. Maa- ja metsätalousministeriö teetti vuonna 2017 selvityksen, jonka mukaan yli puolella luonnontuotteita jalostavista yri-

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

tyksistä on vaikeuksia raaka-aineiden saannissa. Kysyisin ministeriltä, että kerta Suomi on maailman metsäisimpiä maita, niin miten me tämän kohtaanto-ongelman saisimme paremmin korjattua ja miten tätä suomalaisuusastetta voitaisiin näissä luonnontuotteissa, erityisesti vientiin menevissä, nostaa vielä korkeammalle.

14.45 Sofia Vikman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri mainitsi hevoskasvatuksen ja -urheilun saamasta kompensatiosta. On hyvä, että alan tilanne on onnistuttu nyt vakauttamaan ja rahoitus pystytään kuluvin vuoden tasoisena turvaamaan. Jatkossa on myös tärkeää, että hevosalalle pystytään tarjoamaan pitkäjänteinen näkymä tulevaan.

Toiseksi haluaisin nostaa esiin myös tämän eläinsuojeluasian ja kysyisin: Valmisteilla on, että säädetään pakollisesta tunnistusmerkinnästä ja omistajien rekisteröinnistä koirien osalta. Kun kissat ollaan jättämässä tästä asetuksesta ulos, niin miten aiotte kissojen tilannetta ratkoa, kun tiedämme, että 20 000 kissaa hylätään tai tapetaan [Puhemies koputtaa] vuosittain? Onko se tulossa tässä uuden eläinsuojelulain [Puhemies koputtaa] yhteydessä, ja mikä on [Puhemies koputtaa] sen lain aikataulu?

14.46 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ruoka-asioissa on puhuttu paljon huoltovarmuudesta — se on äärimmäisen tärkeä asia, ja on hyvä, että siihen joka vuosi kiinnitetään huomiota. Menemme koko ajan kohti sellaista maailmaa, jossa kansainvälinen kauppa voi häiriintyä, ja sen takia meidän pitää ruokataloudessa olla aina sataprosenttisesti omavarainen, käytännössä hieman yli, että siinä on sitten sen pahankin, huonon satovuoden vara olemassa.

Mutta liian vähälle huomiolle on jäänyt kotimainen energia. Nythän tämän turvapäätöksen jälkeen on vannottu, että saamme puuta liikkeelle, ja sehän on unikuva. Venäjän valtio Putinin suulla on ilmoittanut, että vuonna 22 loppuu puukauppa tai rajan yli tuleva puuliikenne olennaisesti vähenee nykypäivään verrattuna. Ja tästä seuraa sitten se, että tällä hetkellä, kuten tiedämme kaikki, kaikki isommat lämpövoimayhtiöt, jotka toimivat markkina-pohjalta... Osa niistä on jo myyty ulkomaille, ja turvapäätöksen jälkeen seuraa kohta sellainen markkina-aalto, että suomalaisia voimaloita myydään ulkomaille, ja siirrymme yhä enemmän kauemmas huoltovarmuustavoitteesta. Miten tässä aiotaan toimia?

14.47 Jari Koskela ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Turvetuotannon alasajo ei heikennä vain energiaomavaraisuuttamme, vaan se osuu myös puutarha-alaan. Kasvuturvetta käytetään puutarhoissa esimerkiksi salaatin ja kurkun kasvatusalustana. Kasvuturvetta saadaan nostettua pitkälti energiaturpeen sivutuotteena. Kun energiaturpeen nosto vähenee ja loppuu, loppuu myös kasvuturpeen saanti, tai ainakin sen nostamisesta tulee paljon kalliimpaa, ja se näkyy myöskin puutarhatuotteiden kuluttajahinnoissa. Kesällä uutisoitiin kyselystä, jonka mukaan 90 prosenttia kasvihuoneviljelijöistä aikoo lopettaa toimintansa, jos turpeen käyttö loppuu. Arvoisa ministeri, miten varmistatte, että jatkossakin on saatavilla kotimaisia puutarhatuotteita?

14.48 Marko Asell sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hevosurheilun ystävänä haluan kiittää hallitusta siitä, että Veikkauksen tuottojen alenema, joka vaikuttaa siis myös hevosalaan, kompensoidaan täysimääräisesti. Kompensoinnin jälkeen hevoskasvatuksen ja hevosurheilun määrärahat ovat ensi vuonna samaa tasoa kuin tänä vuonna. Tämä

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

Veikkauksen tilanne on huolestuttava, ja sehän tietysti johtuu tästä koronan aiheuttamasta pudotuksesta mutta myöskin tästä pelihaittojen ehkäisystä, joka on tuonut lisää haasteita. Tulevaisuudessa, niin kuin täällä edustaja Vikman sanoikin, on istuttava isommalla, ehkä parlamentaarisella ryhmällä ja mietittävä Veikkauksen tulevaisuutta, niin että pystytään näitten edunsaajien rahoitus tulevaisuudessa kestävästi ratkaisemaan.

14.49 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Näin maa-seudun elinvoimaisuudesta huolta kantavana kansanedustajana ja myöskin aika tuoreena hevosen osaomistajana kannan huolta myöskin omalta osaltani hevostalouden tilasta ja raviurheilun tilasta. On hienoa, että hallitus, niin kuin kuulumme tässä edustaja Asellin puheenvuorossa, on kompensoinut raviurheilulle näitä menetyksiä. Mutta kuitenkin se tilanne kentällä on se, että useat huippuhevokset on siirretty Ruotsiin kilpailemaan ja myöskin monet raviohjastajat ovat siirtyneet sitten tietysti massan mukana sinne Ruotsiin, kun siellä näitä raveja voidaan vapaammin käydä. Olisi tärkeää, että tulevaisuudessa voitaisiin huolehtia tästä hevosalan elinvoimaisuudesta ja myöskin raviurheilun tulevaisuudesta. Kysynkin: mitkä ovat ne keskeiset askelmerkit ajatellen hevosalan kehitystä ja myöskin raviurheilun kehitystä, joilla me täällä eduskunnassa [Puhemies koputtaa] voisimme tätä asiaa edistää?

14.50 Heikki Vestman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valkoposkihan-hien aiheuttamat vahingot viljelijöille ovat nousseet ennätyslukemiin, ja on iso riski siitä, että muuttoreitti lavenee entisestään muuttavan kannan kasvettua. Omaisuudensuojan murtamista ei tule hyväksyä. Tämä elinvoimainen lajihan aiheuttaa haittaa myös puistoissa ja rannoilla. Laji on saatava mahdollisimman nopeasti metsästyslain piiriin joustavamman suojametsästyksen sallimiseksi. EU:n lintudirektiivi ei tätä estä, kuten Ruotsin ja Viron esimerkki osoittaa. Oletteko, ministeri, valmis tukemaan valkoposkihanhen siirtämistä kansallisesti metsästettäväksi lajiksi, jolloin hanhen voisi myös hyödyntää? Onko teillä tarkempaa tietoa siitä, kuinka paljon lintuja on nyt tosiasiasa poikkeusluvoin ammuttu? Ja kolmanneksi: eikö ne satovahinkojen korvaamisen osalta voitaisi hoitaa nykyisellä mallilla siihen saakka, että riistavahinkokorvaussäännöt olisi EU:ssa notifioitu? [Puhemies koputtaa] Olen ymmärtänyt, että tähän seikkaan olette vedonnut siinä, [Puhemies koputtaa] että lajia ei voitaisi metsästyslain piiriin siirtää.

14.51 Tuomas Kettunen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täytyy kyllä kiittää maa- ja metsätalousministeriä, nimittäin iso kuva on hallussa maa- ja metsätalouspolitiikan osalta.

Tässä on tuotu esille puheenvuoroissa, että metsäthän tuovat ja ovat aina tuoneet tälle yhteiskunnalle vaurautta, ja kiitos siitä, että tämä Kemera-tuki, joka on metsätalouden kannustinjärjestelmä, säilyy korkealla tasolla, 53 miljoonassa eurossa vuodessa.

Sitten kun mennään tuonne menopuolelle, niin tosiaan ministeriön tilastojen mukaan pelkästään viime vuonna sudet tappoivat 49 koiraa ja tämä korvaussumma oli 165 000 euroa ja siihen päälle vielä petoeläinvahinkokorvaukset tuotantoeläinten osalta. Haluaisinkin kysyä arvoisalta ministeriltä: mihin toimenpiteisiin ryhdytään suden kannanhoidollisen metsästyksen suhteen?

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Tässä debatissa myönnän vielä kaksi vastauspuheenvuoroa, ja sitten ministeri. Ensimmäiseksi edustaja Peltokangas ja sen jälkeen edustaja Ollikainen ja sitten ministeri.

14.53 Mauri Peltokangas ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Luonnonvarakeskuksen susiraportin mukaan useiden muiden koiraeläinten tapaan susikanta voi kasvaa nopeasti. Me tiedämme, että mikäli ravintoa on saatavissa, susi saa ensimmäiset pentunsa yleensä kaksivuotiaana ja lisääntyy vuosittain. Pentuja syntyy kolmesta kuuteen, ja suurimmissa pentueissa voi syksylläkin vielä olla kymmenkunta pentua. Tästä huolimatta Luonnonvarakeskuksen arvio susien määrästä Suomessa pysyy hyvinkin maltillisena vuodesta toiseen. Esimerkkinä kasvu edellisestä vuodesta tähän vuoteen verrattuna on ollut kymmenestä 30 yksilöön.

Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri, nyt teillä olisi mahdollisuus lähettää todelliset terveiset metsästäjille, niille sadoilletuhansille, sekä haja-asutusalueilla asuville kansalaisille luoden turvallisuudentunnetta. Asiat täytyy varmistaa. Toivon, että kannatatte toimenpidealoitettani, jonka tulen jättämään, jossa olisi tarkoituksena todellisen Suomessa liikkuvan ja elävän susikannan laskeminen [Puhemies koputtaa] Luken arvion rinnalle. — Kiitos.

14.54 Mikko Ollikainen r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies, ärade fru talman! Coronan visade verkligen att det är väldigt bra att vi är självförsörjande gällande matproduktionen. Vi har en väldigt hög kvalitet på vår matproduktion och det ska vi vara stolta över. Vi har kunniga människor.

Minulle ja monelle muulle tässä salissa elinvoimainen maaseutu on todella tärkeää, ja on todella hienoa, että kyläkaupoille suunnattu tuki jatkuu myös tulevaisuudessa — tarve on todella suuri. Koskien just tätä, kun se ymmärtääkseni tuplaantuu, niin kysyn ministeriltä: tullaanko tarkistamaan näitä kriteereitä tulevaisuudessa?

Sitten toisena asiana tuen Honkosen kysymystä näin hevosen omistajana. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt ministeri, 5 minuuttia.

14.55 Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä: Arvoisa puhemies! Edelliseltä kierrokselta jäi muutama kysymys vastaamatta. Aloitan poronhoitoa, eli porovahinkolautakunta halutaan perustaa. Hallitus on siitä esityksensä tehnyt, ja tällä halutaan ratkoa näitä pororistiriitoja, jotka väistämättä tulevat varsinkin eteläisellä poronhoitoalueella. Eli tähän on tulossa kohennusta.

Kausityöntekijäasioista. Olen täysin samaa mieltä siitä, että meidän pitää tehdä toimia, joilla me pystymme varmistamaan kotimaisten kausityöntekijöiden saannin, se on ihan selvä asia — ja tälle vuodelle, tälle satokaudelle. Normaalisti meille on tullut yli 15 000 kausityöntekijää ympäri maailman ja tänä vuonna heitä tuli noin 7 000. Loppu paikattiin kotimaisella työvoimalla, ja tämä oli erittäin tärkeä asia, hienoa, ja kiitos edelleen suomalaisille, että läksitte sinne töihin. Mutta tämä on tärkeä asia, ja tässä pitää tehdä yhteistyötä ministeriöiden välillä, jotta tähän pystytään. Erilaisia toimenpiteitä pitää tehdä. Ja nämä raportit, miten tämä asia meni — ei, ne eivät ole kaikki vielä valmiina, mutta ne kyllä val-

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

mistuvat jossakin kohdassa tässä lähiaikoina, mutta vielä minulla ei ole niitä tietoja, mitä täällä kysyttiin.

Eläinten hyvinvointilaki, se uudistuu, ja ensi keväänä eduskunta tulee sen saamaan käsiteltäväkseen. Se on varmasti kunnianhimoinen, siinä on myöskin vastauksia näihin asioihin, mitä tässä esille tuli, muun muassa lemmikkien rekisteröintiin ja muihin tämäntyyppiin asioihin ja siihen, että eläimet pystyvät luontaisia toimintojaan sitten harjoittamaan.

Sitten ruoan alkuperämerkintäasia: tätä halutaan koko ajan tiukentaa, emme ole antamassa periksi tästä ravintolaruoan alkuperämerkintäasiasta, vaan päinvastoin, haluamme painaa tässä asiassa päälle.

Tuon 4H-rahoituksen osalta on totta, että siellä on tuossa kohdassa miinus, mutta viime vuonna se asia oli meillä paikattu. Mutta tämä on semmoinen ikuisuuskysymys täällä, ja minä olen samaa mieltä, että tästä pitäisi meidän päästä eroon, mutta se nyt on tällä tavalla niin kuin se on. Mutta: siihen on kuitenkin satsattu monin eri tavoin erittäin paljon.

Sitten: aiotaanko varsarahaa [Anneli Kiljusen välihuutoja] palauttaa? Tämä on niitä asioita, joista meidän pitää keskustella, mitä ovat ne toimenpiteet, joilla me edistämmehevostaloutta, raviurheilua, koko alaa mahdollisimman paljon. Tämä keskustelu kannattaa käydä alan itsensä kanssa ja luoda edellytykset sille toiminnalle, että meillä se on. Meillä ei ole suomenhevoscanta eikä lämminverikanta romahtanut mihinkään. [Leena Meri: Kyllä on!] — Ei ole, meillä ovat astutusmäärät säilyneet jotakuinkin viime vuoden tasolla, ja sitä kautta meillä ei ole romhdusta tapahtunut, mutta meidän pitää pitää huoli tästä asiasta. Ja siitä kunnia, joka suomenhevoselle varsinkin kuuluu, olen täysin samaa mieltä. Se on juuri näin [Leena Meri: Tehkää esitys!] tämän asian osalta. Kasvatuksesta pitää pitää huolta.

Biokaasun edistämiseen tulee varmasti meillä myöskin lisärahoitusta, näin uskon, tuosta elpymisvälineen kautta plus budjetista. Eli meillä on siellä useampia erilaisia mekanismeja. Sen lisäksi ravinnekiertoon, mikä kuuluu myöskin hallitusohjelmaan, löytyvät keinot, siihen pitää etsiä keinot.

Välitä viljelijästä -hanke jaksamisen edistämiseksi on äärimmäisen tärkeää toimintaa, hyvää toimintaa, ja sitä tullaan vahvistamaan ja jatkamaan.

Ja juuri näin, meillä maatalous, metsätalous, luonnonvara-alat, ne ovat muuten ilmastomieleissä ratkaisijan paikalla. Mikään muu ei käytännössä sido hiiltä kuin nämä kaksi alaa, ja molemmilla aloilla voidaan yhtä aikaa tehdä monta asiaa: pitää huolta luonnon monimuotoisuudesta, viljelijöiden toimeentulosta, koko elinkeinon toimeentulosta, sen hyvinvoinnista, valtavasta määrästä miljardeja meidän kansantalouteemme ja niin edelleen. Nämä ovat yhteensovitettavissa, ja sitä hallitus haluaa tehdä.

Sitten susiasiaan. Haluan kannanhoidollisen metsästyksen takaisin. Sen vuoksi olen asettanut työryhmän, joka tällä hetkellä pohtii niitä reunaehtoja, joita meille on tähän asiaan antanut Euroopan unionin tuomioistuimien ja meidän oma korkein hallinto-oikeutemme. [Jussi Halla-aho: Tuleeko raportti tällä kaudella?] — Sen pitää tulla nopeasti, tämän asian. [Perussuomalaisten ryhmästä: Milloin?] — Aikataulusta en uskalla tällä hetkellä sanoa, mutta tahtotila itselläni on täysin selvä. Se pitää saada takaisin. Ongelmia on, se myönnetään, se on totta, se on fakta. Meillä on tällä hetkellä käytössä kaksi keinoa, poliisien poistoluvat ja vahinkoperusteiset luvat, jotka riistanhallinto antaa. Sen lisäksi me haluamme, ja haluan, sen kannanhoidollisen metsästyksen takaisin.

Luonnontuotteissa on valtava vientipotentiaali, sitä haluamme edistää, niin kuin vientiä muutoinkin.

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

Ja valkoposkihanhi, lopuksi. Haluan, että valkoposkihanhesta tulee metsästettävä laji ja lintudirektiivi tältä osin muuttuu. [Perussuomalaisten ryhmästä: Erinomaista!] Kanta on nyt elinvoimainen ja vahingot kohtuuttomia. — Kiitoksia paljon hyvästä keskustelusta. [Puhemies koputtaa]

15.00 Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson: Arvoisa puhemies, ärade talman! Suomalainen oikeudenhoito on tehokas ja laadukas. Luottamus oikeusjärjestelmäämme on hyvällä tasolla, ja tämän luottamuksen säilyttäminen on erityisen tärkeää. Kansalaisten ja yritysten on voitava luottaa siihen, että heidän asiansa käsitellään tehokkaasti ja sujuvasti ilman aiheutonta viivästystä. Mutta kuten myös tiedämme, yhteiskunnassamme riittää haasteita ja ongelmia ratkottavaksi.

Budjettiehdotuksessa on otettu huomioon muun muassa panostukset oikeudenhoidon vahvistamiseksi. Oikeusministeriön pääluokkaan ehdotetaan määrärahoja yhteensä noin miljardi euroa. Tällä rahalla hoidetaan suuri osa suomalaisen oikeusvaltion toiminnoista, eli sillä hoidetaan muun muassa koko tuomioistuinlaitoksen toiminta ylimmistä tuomioistuimista alueellisiin alioikeuksiin, kattava julkinen oikeusapu, laadukas syyttäjätuiminta, julkinen edunvalvonta, talous- ja velkaneuvonta, tehokas ulosottotoiminta, vaikuttava vankeusrangaistusten ja yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpano sekä valtiolliset vaalit.

Hallinnonalalle ehdotettava määräraha on yli 40 miljoonaa euroa suurempi kuin kuluvana vuonna. Muun muassa oikeudenkäyntien asiointin sujuvoittamiseen, rikosvastuun toteutumisen turvaamiseen sekä vankiloiden turvallisuuden lisäämiseen esitetään lisää rahoitusta. Tuomioistuimille ehdotetaan 2,7 miljoonan euron pysyvää lisärahoitusta oikeudenkäyntien sujuvoittamiseksi. Myös Syyttäjälaitokselle ehdotetaan 2,5 miljoonan euron pysyvää tasokorotusta rikosvastuun toteutumisen turvaamiseen.

Meidän täytyy varmistaa, että oikeudenhoitomme toimii sujuvasti ja laadukkaasti myös tulevaisuudessa. Siksi meidän on kehitettävä ja uudistettava järjestelmäämme. Tärkeää on esimerkiksi se, että oikeudenkäynneissä keskitetään näytön vastaanottamista käräjäoikeuksiin, joissa todistelu voidaan tulevaisuudessa videoida mahdollista muutoksenhakukäsittelyä varten. Uudistuksella parannetaan muutoksenhaussa tapahtuvan näytön arvioinnin oikeellisuutta, tehostetaan muutoksenhakumenettelyä sekä vähennetään muutoksenhausta asianosaisille ja todistajille aiheutuvia kustannuksia ja muita haitallisia vaikutuksia. Lainsäädäntöä valmistelevan työryhmän mietintö valmistuu marraskuussa, ja jatkovalmistelu ja tarvittava tekniikka toteutetaan mahdollisimman nopeasti. Tavoitteena on ottaa uusi toimintatapa käyttöön vuonna 2022.

Istuntosalien teknistä varustelua varten on saatu kehysrahoitusta. Videoneuvottelulaitteiden hankintaa on nopeutettu koronaviruspandemian vuoksi, jotta oikeudenkäyntejä voidaan laajemmin toteuttaa etäyhteyksin.

Värderade talman! Målet är att i enlighet med regeringsprogrammet minska överskuldssättningen och de problem som är förknippade med den. Ekonomi- och skuldrådgivningen i rättshjälps- och intressebevakningsdistrikten, utskökningsmyndigheten och domstolarna får alla tilläggsanslag för att bättre kunna tackla problemen med överskuldssättning.

Sakon muuntorangaistusten uudistamisesta aiheutuviin lisämenoihin ehdotetaan tuomioistuimille, Syyttäjälaitokselle ja Rikosseuraamuslaitokselle yhteensä 8,8 miljoonan euron

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

pysyvää lisäystä. Muutos mahdollistaa sakon muuntamisen vankeudeksi eräiden toistuvien sakkorangaistusten kohdalla.

Arvoisa puhemies! Viime aikoina on keskusteltu vankilaturvallisuudesta. Vankilaturvallisuus on kokonaisuutena edelleen hyvällä tasolla, mutta on äärimmäisen tärkeää, että vankila on turvallinen ympäristö sekä vangeille että siellä työskentelevälle henkilöstölle. Vankiloiden turvallisuuden parantamiseen ehdotetaan 3,2 miljoonan euron lisäystä ensi vuodelle.

Turvapaikanhakijoiden oikeusturvaan ehdotetaan hallintotuomioistuimille ja oikeusavululle 4,9 miljoonan euron lisärahoitusta.

Yleistä edunvalvontaa tarvitsevien määrä kasvaa vuosittain väestön ikääntyessä. Kasvusta johtuen edunvalvontatoimistoihin tarvitaan lisähenkilöstöä, ja siihen ehdotetaan 1,9 miljoonan euron lisämäärärahaa.

Arvoisa puhemies! Lisäksi aiemmin sovittu mukaisesti on kehyksissä varattu rahaa naisiin [Puhemies koputtaa] kohdistuvan väkivallan raportoinnin tehtävän ja vanhusasiainvaltuutetun tehtävän perustamiseen. Nämä määrärahat otetaan ensi vuoden lisätalousarvioesitykseen.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja nyt siirrymme debattiin. Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron, nousemaan ylös ja painamaan omalta, varsinaiselta paikaltaan V-painiketta. — Ja debatin aloittaa edustaja Meri.

15.06 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olemme aloittamassa lakivaliokunnassa budjetin käsittelyä. Muutamaa asiaa kysyisin ministeriltä oikeastaan käsittelyäkin varten ja muutenkin.

Valiokunta on usein huomauttanut näistä JTS-miljardisäästöistä, jotka ovat kova säästötavoite joka vuosi tuomioistuimissa, ja sitä paikataan sitten jatkuvasti lisämäärärahoilla. Olisiko aika luopua tästä aivan jatkuvana säästötavoitteena, koska se on keskeistä oikeusturvatakuulle, tuomioistuinmenettelylle, koko tälle prosessille kaikkineen? Kysyn tätä.

Ja toisaalta, valiokunta on edellyttänyt, että näiden turvapaikka-asioiden ja ulkomaalaisasioiden käsittelyaikojen ja tuomioistuinten ruuhkauttamisen syitä selvitetään, ei ainoastaan vain, että aina lisärahaa. Onko tämä selvitys näistä syistä aloitettu? — Kiitos.

15.07 Eeva-Johanna Eloranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erittäin hieno asia, että vihdoinkin ensi vuodeksi varataan määräraha naisiin kohdistuvan väkivallan itsenäisen raportoinnin ja pitkään odotetun vanhusasiainvaltuutetun tehtävien perustamiseen, niin kuin ministeri tuossa kertoi. Ne ovat todella hienoja edistysaskeleita.

Mutta yleistä edunvalvontaa tarvitsevien määrä kasvaa vuosittain väestön ikääntyessä, ja samoin koronavirusepidemia on lisännyt talous- ja velkaneuvonnan tarpeessa olevien määrää. Miten ensi vuoden budjetissa huomioidaan tämä talous- ja velkaneuvonnan tarpeessa olevien määrän kasvu? Toisaalta myöskin oikeusministeriön hallinnonalalle tulee myös muita ruuhkia epidemian takia, eli miten varaudutte siihen?

Sitten vielä yksi asia. Äsken on tullut esille vanginvartijoihin kohdistuva systemaattinen väkivalta, johon tekin, ministeri, olette kiinnittänyt huomiota. Onko jo mietitty tapoja, miten tämä huolestuttava ilmiö saadaan järjestykseen, ja sisältyykö tähän budjettiesitykseen jo mahdollisuuksia puuttua tähän asiaan?

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

15.08 Pihla Keto-Huovinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen kanssa ajatukset eivät aina mene yksiin, mutta erityisesti oikeusministeriön hallinnon osalta pääsuunnista voi varsin usein olla samoilla linjoilla. Tälläkin kertaa budjetista löytyy monia hyviä kirjauksia, ja haluan myöskin erityisesti nostaa esille naisiin kohdistuvan väkivallan raportoijan uuden perustettavan tehtävän, kiitos siitä.

Varsinainen kysymykseni liittyy, kuten edustaja Elorannankin, Rikosseuraamuslaitokseen ja vankiloiden turvallisuuteen, kun lehdistä olemme viime aikoina lukeneet lisääntyvästä väkivallasta vanginvartijoita kohtaan. Talousarvioesityksestä löytyy 3,2 miljoonaa euroa turvatekniikan uusimista varten, ja haluaisinkin tiedustella tarkemmin, miten tämä tullaan käyttämään ja mitä muuta hallitus aikoo asialle tehdä, koska kysymys ei ole ainoastaan turvatekniikasta. Lisäksi kysyisin: mitä tapahtui niille 1,8 miljoonalle, joita oltiin ehdotettu tuomioistuimille, Syyttäjälaitokselle ja Rikosseuraamuslaitokselle [Puhemies koottaa] videoneuvottelulaitteiden lisäämiseksi?

15.10 Sandra Bergqvist r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Jag vill börja med att tacka minister Henriksson för de stora satsningar som nu görs inom justitieministeriets förvaltningsområde. Det här är viktigt för att trygga vår rättsstat. Några exempel är satsningar på domstolarna, åklagare, digitalisering, asylsökandes rättsskydd, förebygga våld mot kvinnor, inrättande av äldreombudsman och tillgängligheten till ekonomi- och skuldrådgivning. Det här är ett verkligt digert paket.

Koronakriisi on vaikuttanut moneen asiaan, myös siihen, miten suhtaudutaan kansalaisoikeuksiimme. Nyt koronakriisin aikana ollaan huomattu se, että perusoikeudet helposti voivat jäädä väliin, kun koronarajoituksia on otettu käyttöön.

Arvoisa puhemies! Kysyisin ministeri Henrikssonilta: miten turvataan kansalaisten oikeudet nyt kriisin aikana, ja millaiset resurssit suunnataan tähän tarkoitukseen?

15.11 Hanna Huttunen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Koronaviruspandemia on aiheuttanut oikeusministeriön hallinnonalalle pitkäkestoisia ruuhkia ja tarvetta lisäresursseihin. On totta, että hallitus panostaa paljon velka- ja talousneuvonnan parantamiseen ja myös ulosottolaitokselle on tulossa lisämääräraha velallisen neuvonnan tehostamiseen. Olen kuitenkin edelleen erittäin huolissani ylivelkaantuneiden asemasta Suomessa. Maksuviiveiden kestoajat ovat aivan kohtuuttomia, häiriömerkintä seuraa ihmistä kauan sen jälkeen, kun hän on saanut laskunsa maksettua. Meillä on käynnissä suuret uudistukset, ja positiivinen luottorekisteri on tulossa, ja on annettu ymmärtää, että moni näistä tärkeistä uudistuksista on riippuvainen tämän rekisterin aikataulusta. Haluaisinkin kysyä ministeriltä: missä aikataulussa tämä uudistus on valmistumassa, ja eihän voi olla niin, että kaikki nämä muut uudistukset riippuvat tästä yhdestä uudistuksesta?

15.12 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tästä, minhinkä edustaja jäi, on hyvä jatkaa. Kysyisin aivan tätä samaa ja painottaisin sitä, että tähän on parlamentaarinen paine olemassa. Viime kaudella yli sata kansanedustajaa allekirjoitti tämän. Lakivaliokunta laittoi erillisen kirjeen oikeusministeriölle: tämä pitää kiireellisesti tehdä. Tällä kaudella edelleen yli sata nimeä tähän lakialoitteeseen maksuhäiriömerkinnän poistamisesta. Talousvaliokunta otti ponnekkaasti kantaa omassa lausumassaan, että tämä pitää erottaa nyt tästä positiivisesta luottorekisteristä ja tuoda omana asianaan.

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

Me olemme jo nyt näkemässä ja nähneet, mitä tapahtuu, kun koronan jäljiltä ihmiset velkaantuvat ja valitettavasti joutuvat ottamaan paljon vielä pikavippejä. Onneksi hallitus ja eduskunta ovat siihen jo myöntäneet tämän korkokaton, joka hieman hillitsee. Mutta kyllä toisena kysymyksenä: tuleeko sille jatkoaikaa? Se olisi erinomainen esitys.

15.13 Kari Tolvanen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On todella hienoa, että oikeudenhoito saa lisärahoitusta. Se sitä tarvitsee. Ottaisin sen prosessin loppupään esille, niin kuin edustaja Keto-Huovinenkin otti, eli vankilat. On todella huolestuttavaa tietoa, että vanginvartijoita pahoinpidellään, heitä uhkaillaan, ja käsittääkseni heidän perheitäänkin uhkaillaan. Tätähän on pienessä mittakaavassa tapahtunut aikaisemminkin, mutta nyt tämä tilanne on räjähtänyt käsiin. Se on ihan hyvä, että 3,2 miljoonaa on rahoitusta vankilaturvallisuuden parantamiseksi, ja se on hienoa, että järjestäytynyttä rikollisuutta torjutaan — niin kuin täällä lukee — koska hallitusohjelmastahan järjestäytyneen rikollisuuden torjunta puuttuu kokonaan, sitä ei mainita sanallakaan. Haluaisin nyt tietää, mihin tarkalleen ottaen tämä 3,2 miljoonaa käytetään. Saadaanko sillä lisää henkilökuntaa, vai onko se pelkkää tekniikkaa? Myös henkilökuntaa vankiloihin tarvitaan lisää, muuten tämä tilanne ei missään tapauksessa parane. Se on työturvallisuuskysymys, mutta se on myös vankien turvallisuuskysymys, että tämä järjestäytynyt rikollisuus saadaan [Puhemies koputtaa] vankiloissa aisoihin.

15.14 Sofia Virta vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pitkät, pahimmillaan vuosia kestävät, raskaat oikeudenkäynnit eivät kuulu lapsuuteen. Totuus kuitenkin on, että yhä vuosittain suuri määrä huoltajuuskiistoja ratkotaan oikeussaleissa, ja me tiedämme, miten hitaita ja raskaita, pitkiä nämä prosessit pahimmillaan ovat.

Sen lisäksi, että meidän toki tulee yhteiskunnassa panostaa lapsi- ja perhepalveluihin ja siihen, että sekä eron keskellä että sen jälkeen on apua saatavilla, meidän tulee aidosti onnistua laajentamaan sovittelumenettelyitä sekä sujuvoittamaan oikeudenkäyntejä. Vanhempien sovinto tutkitusti edistää lapsen hyvinvointia ja turvaa todennäköisemmin myös lapsen suhteen säilymisen kaikkiin vanhempiinsa. Kuitenkin mahdollisuudet päästä sovittelupalvelujen pariin ovat alueellisesti eriarvoiset.

Tuomioistuimet puolestaan ovat olleet jo pitkään ruuhkautuneina, ja koronavirusepidemian myötä tilanne varmasti vain pahenee. Erityisesti lasten asioiden ollessa kyseessä on äärettömän tärkeää, että oikeudellinen ongelma kyettäisiin ratkaisemaan mahdollisimman varhain, sujuvasti ja nopeasti. Haluankin kiittää hallitusta siitä, että nyt oikeudenkäyntejä pyritään sujuvoittamaan. Mutta tiedustelin, miten hallitus pyrkii lisäämään [Puhemies koputtaa] sovittelumenettelyiden alueellista yhdenvertaisuutta.

15.15 Matias Mäkynen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erittäin hienoa, että rikosprosessin koko ketjua vahvistetaan hallitusohjelman mukaisesti ja nyt lisätään 40 miljoonaa euroa koko oikeusministeriön hallinnonalalle, siitä merkittävä osa tuomioistuimille ja myöskin Syyttäjälaitokselle sekä myöskin sinne prosessin loppupäähän, mistä tässä on jo ollut keskustelua. Oikeudenkäyntien näytön vastaanottamisen keskittäminen toki on osa sitä, että sujuvoitamme prosesseja, mutta myös säästämme tulevaisuuden kustannuksissa. Ylivelkaantuneisuuden hoitoon on nyt tärkeää lisätä kustannuksia, koska koronaviruspandemia aiheuttaa pitkittyessään yhä isompaa riskiä myös ylivelkaantuneisuuden

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

kasvamiselle. Haluaisinkin kysyä ministeriltä: olisiko mahdollista harkita tätä pikavippien madalletun korkokaton jatkamista tai jättämistä silleensä myös pysyvästi? — Kiitos.

15.16 Mari Rantanen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysyisin tässä yhteydessä nyt ministeriltä ensinnä jo täällä useaan kertaan kysytystä vanginvartijoiden tilanteesta. Se on erittäin kestävä, eritoten siltä osin, että vanginvartijat jopa kertovat, että heistä tuntuu, että heitä ei Risessä eikä ministeriössä kuulla. Siinä mielessä kuulisin mielelläni, mitä aiotte tälle tehdä. Ja tähän liittyen ehkä myös kysyisin tästä tupakointikiellosta vankiloissa, joka on myös tässä budjettikirjassa nostettu.

Sitten toinen asia, turvapaikanhakijoiden korkeimman hallinto-oikeuden toimintamenot. Täällähän ovat muissa asioissa lähestulkoon puolet pidempiä nämä käsittelyajat, mutta silti tämä panostus menee nyt tänne turvapaikkapuolelle, ja sinänsä se on ymmärrettävää, että niiden prosessien pitää olla nopeita. Mutta oletteko tehneet joitakin lakimuutoksia tältä osin, jotta tämä turvapaikkaralli ei jatkuisi niin, että siellä ovat jatkuvasti samat ihmiset [Puhemies koputtaa] uudelleen valittamassa?

15.18 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hyvä ministeri, oikeuslaitoksen määrärahataso on vihdoinkin lähtenyt loivaan nousuun, ja siitä kiitos. Moniin kipukohtiin on saatu lisää rahaa. Myös vanhusasiainvaltuutetun toimen perustaminen on nyt lopulta tulossa, kiitos siitä. Ulosoton osalta on tehty väliaikaista koronalainsäädäntöä, mutta resurssit siellä ovat jääneet vähän jälkeen, ja näin näitä maksujärjestelyjä ei saada riittävän nopeasti ulos, jotta ihmiset saisivat apua. Kysyisin: onko ministeri valmis tuomaan lisätalousarviossa lisää resursseja, jotta saadaan mahdollisimman nopeasti näille ihmisille oikeat ratkaisut?

Toinen asia, josta kysyisin, on nämä 90-luvun laman ylivelkaantuneet. Onko hallitus tuomassa niin sanottua armahduslakia, jotta näiden 90-luvun velkavankien elämä voisi lopulta päättyä rauhallisemmin?

15.19 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Näin korona-aikana monella on tehnyt tiukkaa ihan perustoimeentulon kanssa ja monet ovat olleet lomautettuja ja irtisanottuja, ja maksuhäiriöisten määrä onkin jatkanut kasvuaan korona-aikana. Niitä merkintöjä on jo lähes 400 000 suomalaisella. Viimeisen kolmen kuukauden aikana häiriömerkinnät ovat kasvaneet 2 300:lla ja viimeisen vuoden aikana 6 000:lla. Kysyisinkin myös, mitä edellä jo edustajat ottivat esille, tästä positiivisesta luottorekisteristä. Missä sen valmistelun osalta mennään? Ja sitten näitä pikavippejä on aina aika ajoin yritetty suitsia. Onko tulossa tämän osalta jatkoesityksiä? Viittaisin myös talousvaliokunnan viime vaalikaudella tekemään esitykseen ja lausumiin, jotka olivat minusta hyviä työn jatkon pohjaksi.

15.20 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Oikeusvaltio on vähän samanlainen kuin siisti koti tai siisti työpaikka: sen merkitystä ei huomaa, ennen kuin sen menettää ja ennen kuin ne arvot ja se siisteys ja ne oikeudet menetetään. Siksi olen pitänyt erittäin myönteisenä asiana, että tämän koronaviruksen keskellä oikeusministeri on nostanut esille näitä oikeusvaltion perusteita ja suomalaisten perusoikeuksien puoltamista, siitä ministeri Henrikssonille suuret kiitokset.

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

Pidän itse juristina ja oikeudenkäyntiasioitakin hoitaneena juristina erittäin isona uudistuksena sitä, että me jatkossa käräjäoikeuksissa lähtökohtaisesti otamme henkilötodistelun tallenteeksi ja sitä sitten katsotaan muutoksenhakuvaiheessa. Mielestäni ministeri voisikin avata tämän merkitystä koko eduskunnalle vähän enemmänkin.

Mutta sitten, puhemies, kysyisin ministeriltä sellaista asiaa, että hallitusohjelmassa puhutaan rikoksen uhrin aseman parantamisesta ja myös henkirikoksen uhrin omaisten aseman parantamisesta vaikkapa Valtiokonttorin korvausten osalta, ja tästä tuli erittäin vaikuttava dokumenttikin, [Puhemies koputtaa] Silmästä silmään, juuri. Mitä oikeusministeri ja hallitus aikovat tälle tehdä [Puhemies koputtaa] jatkossa?

15.21 Sanni Grahn-Laasonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä salissa on noussut esiin tärkeitä aiheita, muun muassa vanginvartijoiden turvallisuus ja lasten oikeudet huoltajuusriitatilanteissa, ja toivon, että erityisesti näihin ministerillä olisi aikaa vastata.

Oma kysymykseni koskee ylivelkaantumista, joka on kasvava ongelma ja tietysti korona-Suomessa valitettavan läsnä, eli maksuhäiriömerkintöjen määrä kasvaa, ja se painottuu huomattavan paljon myöskin nuoriin. Meidän on löydettävä tapoja, miten me pystymme parantamaan nuorten taloustaitoja niin, että kaikki saavat ne perusopit ja pystyvät saamaan oman elämänsä hallintaan. Olisin kysynyt näistä velkaneuvonnan resursseista. Ensinnäkin, vaikka niitä on lisätty, niin ne edelleen tuntuvat olevan kovin riittämättömiä. Kokoomus on esittänyt myöskin ulosoton suojaosuuden korottamista, mikä olisi myös merkittävä hyvä työllisyystekö, kannustaisi ottamaan työtä vastaan. Miten hallitus suhtautuu tähän ehdotukseen?

15.22 Sebastian Tynkkynen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Viha-puhehysteria puskee läpi punavihreästä hallitusohjelmasta, ja toimet siihen liittyen kuuluvat teille, ministeri Henriksson. Mitä kuuluu maalittamislaille, jolle olette aikaisemmin näyttänyt vihreää valoa?

Näimme viime viikolla erikoisen episodin, kun pääministeri hermostui opposition kriitistä maskisuositukseen liittyen. Twitterissä poliisimies valitsi Marinin puolen, ja puolueettomuuden rikkominen toi ankaran viestitulvan poliisimiestä kohtaan. Jos vedätte maalittamislain läpi, kansalaiset saattavat syyllistyä jatkossa rikokseen jopa poliisin toiminnan arvostelusta, kun heidän yksittäistä kriittistä tviittiä aletaan jakamaan. Sananvapaus on muutenkin heikossa hapessa: kansalaiset eivät tiedä, mitä saa sanoa, ja valtakunnansyyttäjä koeponnistaa tiukennuksia.

Maalituslaki silppuriin ja resurssit sananvapauden vahvistamiseen. — Kiitos.

15.23 Jouni Ovaska kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Toisin kuin edellinen puhuja, haluaisin hiukan yhdistää ja rakentavalla pohjalla viedä tätä asiaa eteenpäin. Niin kuin näissä puheenvuoroissa on kiitelty, niin sekä hallitus että oppositio ovat tyytyväisiä näihin panoksiin, mitä nyt oikeusministeriön hallinnonalalla tehdään niin Syytälälaitokselle kuin tuomioistuimiin.

Täällä on myöskin noussut keskusteluun tämä vankilaväkivalta, ja se on äärettömän tärkeä aihe keskustella yli hallitus- ja oppositiorajojen. Kun silloin Lännen Median lehdistä tästä jutusta luettiin ja oli haastateltu 32 vartijaa, niin oliko niin, että ainoastaan yhtä lukuun ottamatta kaikki haastateltavat kertoivat, etteivät koe työnantajansa välittävän henki-

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

lökunnan turvallisuudesta, terveydestä ja hengestä. Se on aikamoinen tulos, ja siihen hallituksen on puututtava välittömästi. Ennen kaikkea pitää myöskin pystyä palauttamaan luottamus Rikosseuraamuslaitoksen ja vankilavirkailijaliiton välillä, [Puhemies koputtaa] jotta päästään puuttumaan näihin ongelmiin mahdollisimman [Puhemies koputtaa] nopeasti.

15.24 Saara Hyrkkö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todella hienoa, että tässä budjetissa nyt vahvistetaan oikeusvaltion perustuksia. Kriisin keskellä usein huono-osaisuus pääsee kasautumaan ja haavoittuvassa asemassa olevat voivat tulla sysätyiksi entistä vaikeampaan tilanteeseen vailla tukea, ja on tärkeää, että tähän nyt puututaan monin eri tavoin.

Haluan puuttua ehkä tähän kysymykseen verkossa tapahtuvasta häirinnästä, verkkoväkivallasta. Täällä kenties annettiin ymmärtää aikaisemmissa puheenvuoroissa, että se ei olisi vakava ongelma. Sitähän se kuitenkin on. Ja se on vakava ongelma ennen kaikkea monille naisille, tytöille, vähemmistöihin kuuluville. Tuoreen selvityksen mukaan tytöt kokevat verkossa häirintää 27 kertaa todennäköisemmin kuin pojat. Ja tämä on aidosti uhka myöskin meidän demokratiamme toteutumiselle ja sananvapauden toteutumiselle, sille, pystyvätkö kaikenlaiset ihmiset myöskin osallistumaan keskusteluun tässä yhteiskunnassa. Kuulisin ministereiltä mielelläni, miten tähän ollaan puuttumassa, minkälaisia keinoja oikeusministeriössä [Puhemies koputtaa] on vireillä tähän liittyen.

15.26 Paula Werning sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitus esittää oikeusministeriön hallinnonalan määrärahoiksi vuodelle 2021 kaikkiaan miljardi euroa. Tulevan vuoden budjetti tulee vahvistamaan Suomen oikeusjärjestelmää, tulee sujuvoittamaan oikeudenkäyntiä sekä asiointia. Kansalaisten ja yritysten on voitava jatkossakin luottaa siihen, että heidän asiansa käsitellään tuomioistuimissa tehokkaasti ja sujuvasti ilman aiheetonta viivytystä.

Tiedämme, että yleistä edunvalvontaa tarvitsevien määrä kasvaa vuosittain väestön ikääntyessä. Myös koronaviruspandemia on lisännyt talous- ja velkaneuvonnan tarpeessa olevien määrää. Pidän tärkeänä sitä, että tässä käsiteltävässä budjetissa tämä kasvava tarve on huomioitu, kuten myös ulosottolaitosten lisämäärärahan tarve velallisten neuvonnan tehostamiseen.

On myös välttämätöntä, että hallitusohjelmaa toteutetaan tehokkaasti ja valtioneuvoston lainvalmistelun laatu turvataan. Kysyisin ministeriltä: kuinka riittävät resurssit lainvalmisteluun turvataan?

15.27 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä on puhuttu vankeinhoidosta ja siitä, miten järjestäytynyt rikollisuus on toiminut vankiloiden sisällä: puolentoista vuoden aikana 17 vakavaa väkivallantekoa vankiloiden sisällä. Arvoisa oikeusministeri, jos tilanne ei pysy hallinnassa vankiloiden muurien sisällä, niin se ei kohta pysy hallinnassa myöskään muurien ulkopuolella. Kerroitte 3,2 miljoonan lisäsatsauksista, ja olisi mielenkiintoista kuulla, mitä tällä määrärahalla saadaan, saadaanko sillä lisää muun muassa vartijoita. Pelkkä elektroninen tai muu tämän tyyppinen lisäys ei turvaa tuo.

Ja kysyisin myös Hämeenlinnan uudesta naisvankilasta. Teimme aiemmin hyvän päätöksen, että tämä naisvankila uusitaan. Nyt kahdeksasta osastosta ainoastaan viisi voidaan avata ja uuteen vankilaan voidaan ottaa 60 vankia. Kyse on siitä, että ei ole riittävästi var-

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

tijoita. [Puhemies koputtaa] Loppuivatko hallitukselta rahat juuri siinä vaiheessa, [Puhemies koputtaa] kun vartijoita piti palkata?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja otetaan tähän vielä edustaja Puisto, ja sen jälkeen ministeri.

15.28 Sakari Puisto ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Monet edustajat ovat nostaneet esiin positiivisen luottorekisterin. Olen itse ehdottanut, että tässä samassa yhteydessä käyttöön otettaisiin maksuton luottokieltojärjestelmä estämään identiteettivarkauksia ja se toimisi esimerkiksi siten, että henkilö voisi vaikka omilla pankkitunnuksillaan kirjautua järjestelmään ja merkitä itselleen tällaisen kiellon ja silloin kukaan muu ei voisi ottaa esimerkiksi pikavippejä hänen nimissään enää. Voitteko selvittää asian?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja nyt ministeri, 3 minuuttia, olkaa hyvä.

15.29 Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson: Arvoisa puhemies! Erittäin hyviä kysymyksiä, haluan kiittää teitä niistä.

Aloitan tällä ylivelkaantumisella, se on tullut monessa puheenvuorossa esille. Tässä meillä on nyt se tilanne, että hallitus nyt panostaa siihen, että tässä kriisissä, missä me nyt tällä hetkellä olemme, olisi enemmän velkaneuvoja ympäri Suomenmaata. Talous- ja velkaneuvonnan palveluja antaa 22 oikeusaputoimistoa, ja talous- ja velkaneuvonnan niin kutsuttu chat-palvelu on uusiin palvelumuoto. Tällä hetkellä on 194 henkilötyövuotta tällä alalla, ja meillä on talousarvioehdotuksessa nyt 600 000 euroa lisää määrärahaa tähän. Tämän lisäksi me teemme paljon muutakin. Meillä on projekti yhdessä Suomen Pankin kanssa, ja halutaan, että suomalaiset pystyvät tulevaisuudessa paremmin kuin tänään hallitsemaan omaa talouttaan.

Tässä on tullut kysymyksiä positiivisesta luottotietorekisteristä. Se on äärimmäisen tärkeä hanke, mutta se on myös äärimmäisen vaikea hanke sekä juridisesti että teknisesti. Keväällä hankkeen ohjausryhmä linjasi, että positiivisen luottotietorekisterin rekisterinpitäjäksi tulee Verohallinnon tulorekisteriyksikkö. Tällä rekisterillä pyritään torjumaan ylivelkaantumista eri suunnista, ja se mahdollistaa myös luotonhakijan maksukyvyyn arvioinnin nykyistä helpommin. Tarkoitus oli, että rekisteri olisi voitu ottaa käyttöön tämän hallituskauden aikana, mutta nyt äskettäin saimme valitettavasti tiedon, että se voidaan ottaa käyttöön vasta keväällä 24. Tämä perustuu rekisterin toteuttajan eli Verohallinnon arvioon tällaisen mittavan rekisterin perustamisen edellyttämästä ajasta. Tästä johtuen itse olen myös nyt ajatellut, että on tärkeää, että kaikki se lainsäädäntötyö tehdään valmiiksi tällä hallituskaudella mutta myös otetaan huomioon se, mitä talousvaliokunta on hallitukselle huomauttanut, eli että myös näihin maksuhäiriömerkintöihin puututaan. Tämä valmistelu on käynnistymässä nyt oikeusministeriössä, ja tarkasta aikataulusta tulee tietoa myöhemmin.

Sitten tämä vankilatilanne on äärimmäisen tärkeä asia, ja pyysin tässä runsas viikko sitten Rikosseuraamuslaitokselta selvityksen, mikä se tilanne on ja mitä tälle asialle tehdään. Olen saanut tässä ihan äskettäin Rikosseuraamuslaitokselta myös vastauksen tähän, ja palataan vielä tähän kysymykseen. Olen kansanedustajien kanssa samaa mieltä siitä, että on erittäin tärkeää, että pystymme huolehtimaan vanginvartijoiden turvallisuudesta, ja palataan vielä tähän asiaan.

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

15.32 **Ritva Elomaa ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri vastasikin jo melkein kaikkiin kysymyksiin, joista olin ajatellut kysyä, elikkä tähän suojaosuuden nostamiseen, että ollaanko ulosoton suojaosuutta nostamassa. Sillä jos ei palkasta jää elämiin juuri mitään, niin eihän se innosta työntekoon.

Maksuhäiriömerkintä on koronan seurauksena valitettavasti todennäköinen useamman kohdalla tulevaisuudessa, ja tähän merkinnän voimassaoloon rekisterissä täytyy tulla muutos, aivan kuten Myllykoski myös puheessaan nosti esille.

Ja tähän positiiviseen luottorekisteriin ja sen tulevaan voimassaoloon ministeri vastasi.

Nämä 90-luvun laman velkaantuneet, he ovat kärvistelleet nyt yli 30 vuotta, [Keskeltä: Kyllä!] ja toivoisin, että siihen vihdoinkin ja viimein puututaan. Se on ollut puheissa, mutta mitään ei ole tapahtunut. Se on jo liian kovaa heille, monet [Puhemies koputtaa] ovat hyvin iäkkäitä jo.

15.34 **Tarja Filatov sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä haluan yhtyä näihin ministerille osoitettuihin kiitoksiin siinä mielessä, että kun kunta- ja terveysjaosto omassa budjettikannanotossansa, johon sitten tietysti valtiovarainvaliokunta yhtyi, otti kantaa siihen, että näitä tiettyjä ruuhkia pitäisi saada purettua, niin nyt nämä panostukset on tehty. Se oli silloin eduskunnalta aika tietoinen valinta, että me emme lähteneet ikään kuin pilkkomaan rahoja sinne ja tänne niihin kohteisiin, jotka oikeastaan kuuluvat hallituksen valmisteluun, ja harvoin ministerit ottavat yhtä hyvin koppia näistä asioista.

Ja toinen kiitoskohta kuuluu siihen, että me saamme tämän naisiin kohdistuvaan väkivaltaan liittyvän raportoin, itsenäisen raportoin, koska se on tärkeä osa Istanbulin sopimuksen toimeenpanoa ja sitä kokonaisuutta, että me tiedämme, missä me menemme.

Haluan myös kiittää tästä Hämeenlinnan naisvankilan rahoituksesta. Ymmärsin, että ministeri palaa tähän henkilöstöresurssiin sitten, kun hänellä on seuraava puheenvuoro, ja sen kuulen oikein mielelläni. [Oikealta: Hyvä!]

15.34 **Mia Laiho kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kysyisin myös näistä lasten huoltajuusriidoista ja niistä pitkittyneistä käsittelyprosesseista, jotka ovat koronan aikana pahentuneet. Millä tavalla aiotte nopeuttaa sitä prosessia? Pahimmillaanhan tilanne johtaa pitkittyessään siihen, että ne tilanteet ehtivät perheissä vakiintua ja omavaltaisuus toisen vanhemman osalta lisääntyy, ja sitten vedotaan oikeudessa siihen, että kun lapsi on jo ollut toisen vanhemman luona, niin vieraannuttamista on ehtinyt jo siinä tapahtumaan.

Toinen asia, mistä kysyisin, olisi päihderiippuvaisten vankien hoitoonohjaus. Eli meillä on paljon vankeja, jotka ovat pienemmistä rikoksista, rattijuopumuksista, istumassa, ja jos ajatellaan jatkotulevaisuutta heidän osaltaan, niin olisi järkevää, että he, jotka vain pystytään ohjattaisiin saamaan hoitoa. Eli jos [Puhemies koputtaa] vain pystytään, niin hoitoon siksi ajaksi, kun [Puhemies koputtaa] vankeusrangaistusta olisivat muuten kärsimässä.

15.36 **Joakim Strand r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille, joka vastasi itse asiassa kysymykseen. On aivan mahtavaa, että tartutte tähän talousvaliokunnan mietintöön ja haluatte uudistaa maksuhäiriöjärjestelmää siten, että nämä säilytysajat dramaattisesti lyhenevät silloin, kun se velka on hoidettu. Aivan loistavaa. Siihen eivät erilliset oikeusministerit ole pystyneet.

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

Haluan myös kiittää siitä, että vesi- ja ympäristöasioiden ruuhkan purkuun ollaan osoitettu lähes 2 miljoonaa euroa — aivan loistava juttu, joka tulee aivan varmasti vauhdittamaan myös useita investointeja.

Så ett stort tack för att förvaltningsdomstolarna får mer medel, det kommer att sätta fart på många investeringar i detta land. Och tack för att ni tar ”koppi” som det heter på finlands-svenska på också ekonomiutskottets betänkande som ska förnya det här betalningsanmärkningssystemet, så att man kan bli fri i det fall att man faktiskt har betalt sina skulder. Man ska inte behöva vänta 2—4 år, utan någon månad ska vara nog.

Elikkä kiitos näistä vastauksista ja erinomaisesta työstä.

Haluan myös yhtyä Kurvisen kiitoksiin siitä, että nyt koronakevään aikana oli erityisen tärkeää, että joku vahti aidosti perusoikeuksia. Kyllä meillä oli välillä sellaista, että hieman pelotti.

Så ett varmt tack också för [Puhemies koputtaa] ert engagemang för grundläggande rättigheter under våren.

15.37 Mikko Lundén ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kauppoihin kohdistuvat varkaudet ja näpistykset ovat kasvussa. On mielestäni täysin kestämatöntä, että samat henkilöt tulevat päivästä toiseen näpistelemään tai varastamaan muun muassa päivittäistavarakaupoista saamatta rangaistusta tekoihin.

Esimerkiksi: Yrittäjä saa näpistelijän kiinni ja haluaa viedä asian oikeuteen. Noin vuoden päästä tapahtumasta syyttäjä soittaa, että on niin vähäpätöinen asia, ettei siitä syytetä tai esitutkinta on jo keskeytetty.

Tämä on mielestäni täysin väärä signaali. Poliisin ja Syyttäjälaitoksen resurssit eivät tällä hetkellä yksinkertaisesti riitä.

Ymmärtääkseni olette nyt edellä mainittuja resursseja lisäämässä, mutta onko näitä resursseja tulossa nyt varmasti riittävästi? On arvioitu, että varkaudet ja näpistykset aiheuttavat vuosittain noin 500 miljoonan euron kustannukset. Mikään raha ei kuitenkaan korvaa sitä henkistä tilaa, minkä ihminen kokee esimerkiksi kaupan kassalla, kun sinne tullaan sinun työvuorollasi ryöstämään esimerkiksi puukolla uhaten. Tätä tapahtuu valitettavasti joka päivä jossain päin Suomea, ja ryöstäjän tuomiot ovat täysin naurettavia.

Kysynkin vielä: oletteko, arvoisa ministeri Henriksson, valmis pohtimaan sellaista, että esimerkiksi kaupat voisivat hakea lähestymiskieltoa jatkuvasti häiriötä aiheuttavalle henkilölle? — Kiitos.

15.38 Iris Suomela vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toimiva ja kaikille yhdenvertainen oikeusjärjestelmä on oikeusvaltion kivijalka, ja siksi onkin hienoa nähdä, että nyt vaalitaan erityisesti kaikista heikompiosaisten oikeuksia ja tehdään monia tärkeitä panostuksia, jotta jokaisen ihmis- ja perusoikeudet toteutuisivat.

Jatkan vielä naisiin kohdistuvasta väkivallasta.

Yhdyn lukuisten edustajien kiitoksiin tästä raportoin tehtävän perustamisesta. Se on aivan keskeinen osa Istanbulin sopimuksen toimeenpanoa.

Samalla meillä on kuitenkin näitä uusia väkivallan muotoja, jotka vaativat huomiota. Olisin vielä kysynyt tarkemmin, miten verkkoväkivallan uhkaan varaudutaan. Valitetta-

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

van moni nainen, tyttö ja vähemmistöön kuuluva kokee verkkoväkivaltaa. Peräti 42 prosenttia suomalaisista tytöistä on kokenut verkkoväkivaltaa, ja jos puhutaan vielä vähemmistöryhmiin kuuluvista tytöistä, niin luku kipuaa yli 60 prosentin. Varsinkin alaikäisiä meidän pitäisi kyllä pystyä nykyistä paremmin suojaamaan, [Puhemies koputtaa] ja tämän vaatii niin poikkihallinnollista työtä kuin oikeusministeriön alaisia panostuksia, [Puhemies koputtaa] ja olisin kiinnostunut kuulemaan tästä aiheesta lisää. [Sebastian Tynkky-nen: Miten kunniaväkivalta? Sitä ei mainittu!]

15.40 Juha Pylväs kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oikeusvaltiossa kansalaisten luottamus toimivaan oikeusjärjestelmään ja oikeudenhoitoon on ratkaisevan tärkeä, ja kansalaisten pitää voida luottaa siihen, että asiat käsitellään oikeudessa joutuisasti ilman aiheetonta viivästystä, ja siinä mielessä panostukset tähän oikeusjärjestelmäämme ja sen toimivuuteen ovat erittäin tärkeitä ja hieno asia.

Kysymykseni ministerille kuuluu oikeastaan tuolta eteläiseltä poronhoitoalueelta. Siellä tämä kansalaisten luottamus meidän oikeusjärjestelmään on vähän heikoilla kantimilla. Poromiesten ja porottomien kansalaisten keskuudessa on tullut hirveän paljon ristiriitoja, ja kansalaiset kokevat, että oikeutta ei saa. Voisitko, arvoisa ministeri, selvittää, voiko poronhoitolain noudattamatta jättämisen alistaa rikoslain ja siten sanktioiden piiriin?

15.41 Ari Koponen ps (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Ministeri, sanoitte äsken, että vankiloiden turvallisuutta parannetaan. Kuitenkin ensi vuoden budjetti näyttää Rikosseuraamuslaitoksen osalta miinus 15:tä henkilötyövuotta. Miksi näin? Poliisin ja syyttäjän saadessa lisää henkilöstöä vaikutus myös vankiloihin on valtava. Koko rikosketju täytyy huomioida.

15.41 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan erityisesti kiittää ministeriä neljästä talousarvion määrärahasta:

Ensinnäkin ulosottolaitoksille on tulossa lisämäärärahaa velallisen neuvonnan tehostamiseen. Se on hyvä asia.

Toiseksi lisärahoitus oikeusapu- ja edunvalvontapiireille on tarpeen, sillä yleistä edunvalvontaa tarvitsevien määrä kasvaa väestön ikääntymisen myötä. Mutta tähän kohtaan esitän toiveen ministerille. Muistiliiton puheenjohtajana saan palautetta eri puolilta Suomea siitä, että edunvalvonta-asioiden kanssa työskentelevillä tulisi olla enemmän tietoa muistisairaiden tilanteesta ja heidän kohtaamisestaan. Palautetta tulee myös siitä, ettei muistisairaakaan kokonaistilanteen arviointi aina onnistu toivotulla tavalla. Voisiko koulutus näistä asioista lisätä?

Lopuksi kiitän määrärahoista naiseen kohdistuvan väkivallan itsenäisen raportoinnin ja vanhusasiavaltuutetun tehtävien perustamiseen. Näiden tärkeiden tehtävien hoitaminen saadaan lopultakin nyt käynnistymään.

15.42 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni kaikkein suurin asia, mikä suomalaisten oikeusjärjestelmässä on puhuttanut viime vuosina, on oikeudenkäyntien sujuvoittaminen. Tähän muun muassa Euroopan ihmisoikeustuomioistuimien on puuttunut useaan kertaan. Kokoomus esitti viime vuonna vaihtoehtobudjetissaan neljän ja puolen miljoonan euron pysyvää lisäystä oikeusjärjestelmän kokonaisuuteen, ja nyt näyttää siltä, että hallitus on toteuttamassa sen, joten kiitos siitä.

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

Tosin tähän kokonaisuuteen kuuluu pieni kysymys: olisiko vielä ollut mahdollista lisätä myöskin videoneuvottelulaitteisiin lisää rahaa, koska se on olennainen osa tätä koko prosessin kehittämistä?

Arvoisa puhemies! Vielä esitän saman kysymyksen kuin usea muukin henkilö täällä liittyen ylivelkaantumiseen, eli tämä ulosoton suojaosuuden, joka on alle 700 euroa tällä hetkellä, nostaminen 900 euroon kyllä toisi hyviä työllisyysvaikutuksia, kun se tekisi työn vastaanottamisen kannattavammaksi usealle. Tämä koronatilannehan ei ainakaan ole parantanut ylivelkaantumistilannetta Suomessa.

15.44 Mats Löfström r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Justitieministern är inte bara justitieminister, utan också Ålandsminister. Jag vill tacka Anna-Maja Henriksson för det aktiva arbetet hon gör med att hålla kontakten till Åland — senast i dag med landskapsregeringen. Det uppskattas väldigt mycket på Åland.

Justitieministeriet bereder för tillfället samtidigt med landskapsregeringen ett nytt förslag till Ålands självstyrelselag. Det har varit ett långt projekt, det går nu framåt och börjar så småningom vara på slutrakan. Jag ser fram emot den dagen förslaget kommer till riksdagen, enligt planen nästa år, då Ålands självstyrelse fyller 100 år.

Vid sidan av självstyrelsen är svenska språkets ställning mycket viktigt för Åland. Det är något justitieministeriet också arbetar på med en ny nationalspråksstrategi. I det arbetet hoppas jag att man som en del kunde se på laggranskningens resurser och att den svenskspråkiga laggranskningen skulle få samma resurser som den finskspråkiga.

Det har de senaste åren upptäckts flera diskrepanser, alltså olikheter mellan finskspråkiga och svenskspråkiga lagtexter. Det är ytterst allvarligt. Det är naturligtvis ingenting som justitieministeriet ensamt kan svara på, men någonting som jag hoppas att man kunde titta på som en del av nationalspråksstrategin.

15.46 Tuula Väättäinen sd (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! On tärkeää, että vankiloiden turvallisuutta vahvistetaan niin henkilökunnan kuin vankienkin vuoksi. Henkilöstön hyvinvointi ja ammattitaito ovat ensiarvoisen tärkeitä, ja toivon, että työhyvinvointiin, koulutukseen ja täydennyskoulutukseen panostetaan. Vankilasta siviiliin siirtyminen ei läheskään aina ole helppoa, ja siksi tarvitaan paljon työtä, jotta voidaan vähentää uusintarikollisuutta. Yhteistyö vankilan ja ympäröivän yhteiskunnan välillä on välttämätöntä. On tärkeää, että rikoksen tehneiden oikeusturva toteutuu ja olemassa olevat asiat, tapahtuneet rikokset, käsitellään oikeudessa mahdollisimman nopeasti.

Minä kiitän ministeriä hyvin tehdystä työstä ja erityisesti tietysti siitä, että Iisalmen ja Varkauden käräjäoikeudet saivat toiminnalleen jatkoa. — Kiitos.

15.47 Sofia Vikman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lakivaliokunta otti syyskuussa kannan, jonka mukaan tyttöjen sukuelinten silpominen on säädettävä Suomessa rangaistavaksi nykyistä selkeämmin. Olemme yhdessä edustaja Sarkomaan kanssa ehdottaneet silpomisen erilliskriminalisointia ja ennaltaehkäisyn tehostamista lakialoitteillamme. Tavoitteenamme on ollut vauhdittaa kansalaisaloitteen tahdon toteutumista ja konkretisoida tarvittavat muutokset. [Sebastian Tynkkynen: Mites pojat?]

Nyt Marinin hallituksen on tuotava silpomisen rangaistavuutta selkiyttävät esitykset eduskuntaan viipymättä lakivaliokunnan kannan mukaan. Kysyn: milloin toimitte? Nämä meidän aiemmin jättämämme lakialoitteet ovat nopeasti toimeenpantavissa oleva tapa to-

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

teuttaa lakivaliokunnan edellyttämä muutos. Ehdotuksemme ovat hallituksen vapaasti käytettävissä. Tyttöjen suojelemiseksi on toimittava nyt.

15.48 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Sellaisessa yhteiskunnassa, jossa yksityisen omistamisen ja omaisuuden suoja laajemminkin ei toteudu, ei synny sellaista taloudellista toimeliaisuutta eikä yritteliäisyyttä, joka luo hyvinvointia sen yhteiskunnan kansalaisille. Omaisuuden suoja niin Suomessa kuin Euroopassa, EU:ssa laajemminkin, on joutunut kyseenalaiseksi monilta osin, ja tämä johtuu ennen kaikkea omaisuuden suojan ja elinkeinovapauden törmäämisestä niin sanottuun ympäristöperusoikeuteen, kun tarpeet suojella ja vähentää ilmastopäästöjä kasvavat näissä oloissa, missä elämme. Varsinkin tietyt EU:ssa valmisteltavat prosessit, biodiversiteettistrategia ja niin poispäin, saattavat törmätä omaisuuden suojan käsitykseen, varsinkin kun suhde metsänomistukseen on kovin erilainen Euroopan eri maissa. Tämä pelottaa monia suomalaisia metsänomistajia. Arvoisa ministeri, onko mielestänne omaisuuden suojan kehitys oikeasuuntainen, ja ovatko [Puhemies koputtaa] nämä perusoikeudet Suomessa epätasapainossa?

15.50 Mauri Peltokangas ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä salissa on ollut hyviä puheenvuoroja esimerkiksi velallisten ongelmista. Tässä kohtaa toivoisin arvoisan ministerin kiinnittävän huomiota myöskin ulosottokaareen ja siihen tilanteeseen, jota kansalaiset pitävät epäoikeudenmukaisena, eli että ulosottomiesten provisio-palkkaukseen kiinnittäisitte huomiota, koska kansa on hyvin hämillään tämän asian suhteen.

Toinen asia, mihin haluaisin, että ministeri kohdistaisi katseensa, olisi suomalaisen lastensuojelun huostaanoton monikirjava käytäntö. Saamme kuulla kansalaisilta huolestuttaviaakin uutisia tästä aiheesta.

Kolmantena ja tärkeimpänä: Toivoisin näkeväni sen tilanteen, että pohjalainen ministeri ottaisi nyt tässä salissa edellä kuullun 90-luvun laman uhrien asian omakseen. Olisin erittäin onnellinen saadessani kehua yhtä vuolaasti ministerin toimia kuin kollegani Strand täällä äskettäin. [Puhemies koputtaa] Tehkää sille asialle jotain. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Otetaan tähän vielä neljä puheenvuoroa ennen ministerin 5 minuutin puheenvuoroa. Ja nyt mennään osittain toiselle kierrokselle, eli edustajat Myllykoski, Koskinen, Ojala-Niemelä ja Meri.

15.51 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Meillä tässä maassa on otettu käyttöön niin sanottuja maksuja, eli jotta kansalainen voi saada oikeutta, hänen tarvitsee maksaa käräjäoikeuteen vaikkapa 250 euroa, maariidoissa yli 500 euroa. Ollaanko ruvettu pohtimaan, missä kulkevat vähävaraisen ihmisen mahdollisuudet hakea oikeutta, kun ei siihen maksuun ole varaa, eli kun tarvitsee ensin katsoa, että ostetaan lääkkeitä ja leipää? Pitäisikö ruveta tarkastelemaan sitä, ovatko nämä maksut itse asiassa tavallaan romuttaneet ihmisten perusoikeutta saada itselleen oikeutta, kun se tarvitsee rahalla vaatia?

Samalla edustaja Honkosen esitykseen omaisuuden suojusta: merimetso, valkoposkiahani, jotka tuhoavat ihmisten elinkeinoa — onko silloin erityislainsäädäntö voimakkaampi kuin perustuslain omaisuuden ja ammatinharjoittamisen vapaus?

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

15.52 Johannes Koskinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oikeusministeriön hallinnonalan budjettiosuuden toisessa kappaleessa on hyvä ilmaisu: ”Lainsäädäntöratkaisuilta edellytetäänkin nyt monella sektorilla ennakkoluulotonta ja innovatiivista uutta ajattelua.”

Tässä ovat olleet esillä nämä ulosoton ja ylivelkaongelman pahimmat puolet. Merkittävä osa ylivelkaongelmista johtuu korkosääntelystä ja siitä, että meillä on nykyiseen korkomaailmaan nähden liian suuria sopimuskorkoja ja osin lakisääteisiä korkoja perittävänä. Kun ne etusijajärjestyksessä menevät ennen varsinaista velkaa ulosotossa, niin se pahentaa ja kärjistää näitä ylivelkaongelmia. Nyt kaivattaisiin sitä ennakkoluulotonta ja innovatiivista ratkaisua, jolla kautta linjan tarkistettaisiin näitä korkotasoja ja myöskin ulosoton etusijajärjestyksiä, jotta näitä ongelmia päästäisiin purkamaan.

Tämä korkomaailman muutos on näillä näkymin vähintään kymmenen vuotta kestävä, [Puhemies koputtaa] ja on reaktion aika.

15.53 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jatkan tästä samaisesta tematiikasta kuin edustaja Koskinen edellä ja nostan yhden epäkohdan vielä esille.

Hallitus on covid-19-epidemian vuoksi tehnyt ulosottokaareen helpotuksia, joilla helpotetaan velallisten mahdollisuutta saada rajoitettu tai kevennetty ulosottomenettely. Samaan aikaan kuitenkin ulosottomiehellä säilyy tapauskohtainen harkinta muuttaa tai rajata lisäaikoja.

Pitäisikö ulosottokaarta muuttaa vielä tältä osin, jotta esimerkiksi työttömäksi joutuneet voisivat saada helpommin vapaakuukausia ulosottomenettelystä? Nykyisin ulosottomiehen tapauskohtainen harkinta johtaa usein siihen, ettei näitä vapaakuukausia myönnetä. Tämä on valitettavasti tilanne kentällä.

15.54 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lakivaliokunta on mietinnöissään ja lausunnoissaan ottanut esille monia näistä asioista, joita täällä tuli, erityisesti ylivelkaantumisesta. Varmasti — ja toivottavasti — myös oikeusministeriössä on luettu muun muassa noin kuukausi sitten annettu lausumamme hallituksen viime vuoden vuosikertomuksesta.

Olisin odottanut, että ministeri olisi ehtinyt vastata tähän julkisen talouden miljardisääntöön, että mitä sille kuuluu. Se koskee kaikkia näitä aloja. Täällä oli tosi monta hyvää puheenvuoroa, mutta lakivaliokunta on ollut huolissaan tästä koko oikeusministeriön hallinnonalan säästötavoitteesta, jota sitten aina paikkaillaan vuosittain.

Vielä olisin kysynyt: onko huomioitu valiokunnan antamaa huomautusta siitä, että tätä hallintotuomioistuinruuhkaa ja sen syitä selvitetään? Tämä on maahanmuuttoon ja ruuhkautumisiin liittyvä asia.

Haluan kiittää valiokuntaa tästä keväästä. Meille on tullut todella kiireellisellä aikataululla muun muassa ulosottolain ja konkurssilain muutoksia. Toivonkin tietysti ministeriöltä, [Puhemies koputtaa] että jatkossa saisimme hieman enemmän aikaa niiden valmistamiseen täällä, kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja sitten ministeri Henriksson, 5 minuuttia.

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

15.56 Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson: Arvoisa puhemies! Kiitos, arvoisat edustajat! Aloitan tällä lakivaliokunnan puheenjohtajan kysymyksellä JTS-miljardista. Se on yritetty paikata nyt toisella tavalla, ja muun muassa nyt saamme olla iloisia siitä, että tuomioistuimille ja syyttäjille ja myös vankeinhoitoon on tulossa lisää määrärahaa. Elikkä siinä mielessä tuomioistuinten ja syyttäjien tilanne tulee olemaan ensi vuonna parempi kuin se on tänä vuonna.

Sitten palaan tähän vankilaturvallisuuteen. Järjestäytyneisiin rikollisryhmiin kuuluvat vangit ovat ryhmä, joka aiheuttaa uhkaa toisille vangeille ja myös vankilahenkilökunnalle. Valitettavaa on, että henkilökuntaan kohdistuneiden väkivallanteiden määrä on kahden viime vuoden aikana kasvanut erityisesti juuri järjestäytyneen rikollisuuden toiminnan seurauksena. Rikosseuraamuslaitoksessa on toteutettu toimia, joilla tähän uhkaan puututaan, ja Rikosseuraamuslaitos sijoittaa järjestäytyneen rikollisuuden vangit omille osastoilleen, erilleen muista vangeista. Riihimäen vankilassa olevan varmuusosaston lisäksi perustetaan nyt uusi varmuusosasto Turun vankilaan, ja Rikosseuraamuslaitoksessa arvioidaan edelleen varmuusosastopaikkojen riittävyyttä. Oikeusministeriö on antanut Rikosseuraamuslaitokselle tulostavoitteen, että se teettää ensi vuonna ulkoisen arvioinnin myös vankilaturvallisuustilanteesta ja ryhtyy sen pohjalta lisätoimiin järjestäytyneen rikollisuuden ehkäisemiseksi.

Vankiloiden turvatekniikan uudistamiseen on nyt osoitettu 3,2 miljoonaa euroa vuosille 21 ja 22, ja hallituksen esityksessä julkisen talouden suunnitelmasta osoitetaan Vantaan vankilan lisärakennukselle ja henkilöstön lisäyksestä aiheutuviin menoihin yhteensä noin 13 miljoonan euron lisärahoitus vuodelle 24, mikä tuo myös väljyyttä ja lisähenkilökuntaa Etelä-Suomen vankiloihin. Hämeenlinnan vankilan henkilökuntaresurssien osalta tilanne on valitettava, ja pyrimme etsimään keinoja, joilla turvattaisiin Rikosseuraamuslaitokselle riittävät resurssit. Sitten voi vielä sanoa, että myös muun muassa Ouluun olemme saamassa myös uuden vankilan ja Vaalaan tulee myös uusi vankila, elikkä vankilasektorilla tapahtuu paljon.

Tässä keskusteltiin myös tästä näytön vastaanottamisesta käräjäoikeuksissa ja prosessien sujuvoittamisesta ja uudistamisesta. Tätä varten uudistetaan nyt myös meidän tuomioistuinsalejamme, tuodaan sinne videointimahdollisuuksia enenevissä määrin ja tehdään myös turvallisuuden osalta niitä toimenpiteitä, joita tulevaisuuden istuntosali vaatii. Mitä tulee itse tähän lainsäädäntöön, niin se on sitten työn alla. Toivottavasti Suomessa voidaan mennä siihen systeemiin, mikä Ruotsissa on, elikkä että se näyttö, joka on otettu vastaan alioikeudessa, voidaan käyttää hyväksi hovioikeudessa, ja sillä tavalla voidaan myös sujuvoittaa prosesseja ja varsinkin voidaan edesauttaa asianomistajarikosten uhrien tilannetta. Heidän ei tarvitse moneen kertaan kertoa sitä traumaattista kokemusta, mitä he ovat olleet kokemassa.

Tässä oli puhetta myös vihapuheesta, maalittamisesta ja niin edelleen. Laittomasta uhkauksesta tulemme tekemään virallisen syytteen alaisen rikoksen. Se lainvalmistelutyö on käynnissä, ja toivon, että voin tuoda sen esityksen tänne eduskuntaan vielä tämän vuoden aikana. Olen erittäin huolissani tästä ilmapiiristä, joka vallitsee tällä hetkellä meidän sosiallisessa mediassa. Se on ikävää, ja on ikävää nähdä, miten tytöt varsinkin ja naiset joutuvat tällaisen kohtelun uhreiksi. Näin ei pitäisi olla, meillä on kaikilla vastuu siitä.

Olette nostaneet niin paljon hyviä kysymyksiä, että toivoisin, että pystyisin vastaamaan niihin kaikkiin, mutta me voimme tavata tässä myös kahvilassa ja keskustella eteenpäin. [Puhemies koputtaa] Haluan sanoa, että Suomen kaltaiselle oikeusvaltiolle kansalaisten

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

luottamus toimivaan oikeusjärjestelmään ja oikeudenhoitoon on kaiken a ja o. Ja sen takia olen kiitollinen koko eduskunnalle siitä, että tässä on hyvin rakentavassa hengessä käyty nyt keskustelua oikeusministeriön hallinnonalalta. Kiitän teitä kaikkia siitä ja [Puhemies koputtaa] jatketaan yhdessä eteenpäin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt siirrytään opetus- ja kulttuuriministeriön pääluokkaan ja kuullaan ministeri Anderssonin ja Saarikon alustukset, ja sen jälkeen menetään debattiin. — Ministeri Andersson, olkaa hyvä.

16.01 Opetusministeri Li Andersson: Arvoisa puhemies! Tässä maassa ei ole koskaan ollut hetkeä, jolloin päättäjät olisivat katuneet koulutukseen ja osaamiseen tehtyjä panostuksia. Olen ylpeä siitä, että tämä hallitus globaalista pandemiasta huolimatta jatkaa linjalta, jolla suomalaista koulutusta vahvistetaan ja kehitetään. Tämä näkyy myös vuoden 2021 talousarvioesityksessä merkittävänä uusina panostuksina kasvatukseen ja opetukseen. Osana budjettiesitystä on myös historiallinen oppivelvollisuuden laajentaminen 18 ikävuoteen, jonka tarkoitus on nostaa Suomen osaamistasoa ja turvata jokaiselle nuorelle toisen asteen tutkinto.

Budjettiesitys pitää sisällään lisärahoituksen varhaiskasvatukseen ja -opetuksen laadun, tasa-arvon ja hyvinvoinnin edistämiseen, jatkuvaan oppimiseen, harrastustoiminnan laajentamiseen sekä oppilas- ja opiskelijahuollon vahvistamiseen. Myös ammatilliseen koulutukseen ja lukiokoulutukseen esitämme huomattavia lisäyksiä.

Hallitus myös jatkaa kolmivuotisia varhaiskasvatuksen sekä perusopetuksen laadun ja tasa-arvon kehittämishankkeita, joiden tavoitteena on parantaa lasten ja nuorten oppimistuloksia ja vähentää eriarvoistumista. Varhaiskasvatuksen laadun ja tasa-arvon kehittämiseen varaamme yhteensä 50 miljoonaa euroa. Ohjelmassa kehitetään muun muassa kolmiportaisen tuen mallia ja pilotoidaan kaksivuotista esiopetusta. Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilu on tarkoitus toteuttaa vuosina 2021—2024, ja kokeilun myötä kaksivuotisen esiopetuksen piiriin pyritään saamaan 10 000 lasta.

Varhaisiin vuosiin panostamisen merkitys on viime vuosien aikana noussut vahvasti esille julkisessa keskustelussa. Varhaiskasvatus on tärkeä ja hyödyllinen yhteiskunnallinen investointi, ja laadukkaasta varhaiskasvatuksesta hyötyvät erityisesti ne lapset, jotka tulevat vaikeimmista kotioloista. Alennamme varhaiskasvatuksen asiakasmaksuja 70 miljoonalla eurolla. Tämä on paitsi erinomainen työllisyystoimi myös uudistus, joka parantaa pieni- ja keskituloisten lapsiperheiden asemaa huomattavasti. Maksujen alennus on tarkoitus toteuttaa korottamalla tuloeroja 31 prosentilla ja laskemalla samalla toisen lapsen enimmäismaksua 50 prosentista 40 prosenttiin. Tämän uudistuksen on tarkoitus tulla voimaan ensi vuoden elokuun alusta alkaen, ja silloin arviolta 20 000 uutta perhettä siirtyy tämän uudistuksen ansiosta nollamaksuluokkaan.

Hallitusohjelman mukaisesti kehitetään varhaiskasvatukseen soveltuva tuen rakenne ja tuodaan sitä lainsäädäntöön. Siihen varataan pysyvä rahoituksena 15 miljoonaa euroa.

Perusopetuksen laatu- ja tasa-arvo-ohjelmaan varaamme yhteensä noin 75 miljoonaa euroa vuodelle 2021. Tämä ohjelma vahvistaa koulutuksellista tasa-arvoa, tukee opettajuutta sekä vahvistaa perusopetuksen laatua. Hankkeella pyrimme puuttumaan muun muassa oppimistulosten eriytymiseen, vahvistamaan oppimisen tukea ja koulutuksen laatua sekä tukemaan joustavia ja yksilöllisiä siirtymiä varhaisina vuosina.

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

Kuten jo mainitsin, oppivelvollisuus laajennetaan jatkumaan toiselle asteelle 18 ikävuoteen asti. Samalla toteutetaan toisen asteen opintojen maksuttomuus. Tämä uudistus tulee voimaan vuoden 2021 syyslukukauden alusta lukien. Uudistukseen on varattu lisärahoitusta 22 miljoonaa euroa ensi vuonna, ja summa nousee asteittain 129 miljoonaan euroon vuonna 2024, jolloin kaikki kolme ikäluokkaa ovat täysimääräisesti laajennetun oppivelvollisuuden piirissä.

Oppilas- ja opiskelijahuollon vahvistamiseen niin perusopetuksessa kuin toisella asteella varaamme 10 miljoonaa euroa ensi vuonna. Tämäkin nousee 29 miljoonaan euroon vuonna 2023, ja tarkoitus on tosiaan luoda sitovat mitoitukset näihin palveluihin, niin perusopetukseen kuin toiselle asteelle.

Lukiokoulutukseen hallitus esittää 3,25 miljoonaa euroa lukiolain ja lukiouudistuksen toimeenpanon jatkamiseen, joka liittyy uuden opetussuunnitelman perusteisiin ja käytönnöttöön ja lukiolain toimeenpanoon. Lukiokoulutuksen kehittämiseksi käynnistetään laatuohjelma, johon tullaan kohdentamaan vuosina 2021 ja 2022 yhteensä 15 miljoonaa euroa kertaluontoisena tulevaisuusinvestointina, ja hallitus esittää vuodelle 2021 tähän tarkoitukseen kohdennettavaa määrärahaa täydentävässä talousarvioesityksessä.

Ammatillisella puolella esitetään [Puhemies koputtaa] 27 miljoonaa euroa lisää lähihoitajakoulutuksen toteuttamiseen, minkä lisäksi ammatilliseen koulutukseen — marraskuussa täydentävään talousarvioesitykseen — on tulossa kertaluontoisena [Puhemies: Aika!] tulevaisuusinvestointina lisämääräraha opettajien ja ohjaajien palkkaamiseen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Sitten ministeri Saarikko, 5 minuuttia.

16.07 Tiede- ja kulttuuriministeri Annika Saarikko: Arvoisa puhemies! Valtion vuoden 21 talousarvioehdotukseen sisältyy useita korkeakouluopetukseen ja tieteeseen sekä kulttuuriin, taiteeseen, urheiluun, liikuntaan, nuorisotyöhön sekä opintotukeen liittyviä painopisteitä ja myös lisäyksiä. Talousarvioehdotuksen toimilla nostetaan suomalaista osaamista ja vahvistetaan tutkimuksen vaikuttavuutta. Taiteen ja kulttuurin rahoituksella tuetaan luovaa työtä ja tuotantoa ja myös niiden tasa-arvoista saatavuutta kaikkien suomalaisten kannalta. Liikuntaan ja nuoriin suunnatulla rahoituksella edistetään liikunnallista elämäntapaa, hyvinvointia ja terveyttä.

Ensi vuonna tieteen, taiteen, kulttuurin, liikuntatoimen ja nuorisotyön menoista yhteensä 375 miljoonaa euroa rahoitetaan rahapelitoiminnan tuotoista. Tuottoarvio on laskenut koronaepidemian sekä pelihaittojen vähentämiseksi tehtyjen toimien vuoksi. Budjettiriihessä päätetyn mukaisesti rahapelitoiminnan tuoton aleneminen kompensoidaan täysimääräisesti yleisistä budjettivaroista ensi vuonna. Opetus- ja kulttuuriministeriön osuus tuosta kompensatiosta on 184 miljoonaa, josta 43 miljoonaa toteutetaan muuttamalla arpajaisveron jako-osuuksia ja loppuosa lisäämällä määrärahaa yleiskatteelliselle momentille. Rahapelitoiminnan tuottojen tuloutus jää arvioiden mukaan tulevana vuosina nykyistä pienemmäksi. Ensi vuoden jälkeen kompensointia jatketaan, mutta selvää on, että jatkossa tuloutuksen alenemista ei ole mahdollista kompensoida täysimääräisesti budjettivaroin.

Ensi vuoden talousarvion rinnalla on kaikkineen hyvä muistaa merkittävät lisäpanostukset eri toimialoille, joista on sovittu jo tänä koronavuonna lisätalousarvioiden yhteydessä. Esimerkiksi Suomen Akatemian myöntövaltuuteen kohdistettiin 91 miljoonan euron kertaluontoinen lisäpanostus suomalaiseen tutkimukseen, ja lisäaloituspaikkoja rahoitettiin 124 miljoonalla. Kulttuurialaa on koronasta selviämiseen ja toipumiseen ja vaiheen yli sel-

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

viämiseen tuettu liki 80 miljoonalla ja liikuntaa ja urheilua vastaavasti 20 miljoonalla. Lisäksi hallitus on sopinut budjettiriihessä laativansa Suomen kestävä kasvun ohjelman, joka toteutetaan EU:n elpymisrahoista. Koulutus sekä tutkimus- ja innovaatiotoiminta ovat ilahduttavasti yksi tuon ohjelman painopisteistä.

Arvoisa puhemies! Korkeakoulutuksen, tutkimuksen ja opetuksen, rahoitus on ensi vuonna yhteensä 3,36 miljardia euroa. Se nousee ensi vuodelle 78 miljoonaa. Siitä 50 miljoonaa euroa aiheutuu siitä, että otetaan huomioon indeksikorotukset korkeakouluille. Muutoin kyse on pääosin tämän vuoden lisätalousarvioiden tutkimusmäärärahavaltuuksista ja niiden kertaluonteisen kasvun määrärahaikutuksista myös ensi vuodelle. Korkeakoulutusta palveluympäristönä kehitetään yhteiskunnan ja työelämän muuttuvia tarpeita vastaavaksi. Opintopolkuja, oppimisympäristöjä ja myöskin tähän aikaan sopivia joustavia opiskelumahdollisuuksia kehitetään siten, että työurat pitenevät ja osaamista voi kehittää elinikäisesti jatkuvan oppimisen hengessä. Koulutustasoa korkeakoulutuksen tarjontaa lisäämällä, läpäisyä parantamalla ja joustavia opiskelumahdollisuuksia kehittämällä — se on tämän hallituksen yksi kärkitavoite. Tutkimus- ja tiedeyhteisön kansainvälistä kilpailukykyä ja vetovoimaa tuetaan panostamalla tutkimusympäristöihin ja tutkimusinfraan. Suomi isännöi ja rahoittaa yhtä eurooppalaisen suurteholaskennan EuroHPC-yhteisyrityksen supertietokonetta, mikä on sijoittunut Kajaaniin.

Arvoisa puhemies! Opintotuki kuuluu niin ikään vastuulleni. Opintotuen määrärahat ovat ensi vuonna 643 miljoonaa, ja siinäkin on määrärahojen kasvua. Opiskelijoille budjettiesitys nimittäin on positiivinen, koska opintorahat nousevat opintotuen ostovoimaa turvaavasti ensi vuoden elokuusta alkaen indeksimuutoksen johdosta noin 0,5 prosenttia. Ja lisäksi korkeakouluopiskelijoiden ateriatukea korotetaan kohtuuhintaisen ruokailun turvaamiseksi.

Kiinnitän huomiota myös siihen, että koulumatkatukioikeutta esitetään laajennettavaksi osana maksutonta toista astetta siten, että ensi elokuusta alkaen maksuttomaan koulutukseen oikeutettujen opiskelijoiden koulumatkat voidaan korvata ilman omavastuuta koulumatkan pituuden ollessa vähintään 7 kilometriä.

Arvoisa puhemies! Talousarvioesityksessä edistetään valtakunnallisesti merkittäviä kulttuurirakennushankkeita: Kansallismuseon lisärakennus ja Kansallisteatterin peruskorjaus ja lisäksi saamelaismuseum Siida ja sen parannus, muutamia mainitakseni. Kulttuuripalveluja kehitetään ehdottamalla [Puhemies koputtaa] muun muassa kulttuurimatkailuun [Puhemies koputtaa] 3 miljoonaa ja lasten kulttuuriin vastaava summa. Liikuntaan ja urheiluun ensi vuonna ehdotetaan 156 miljoonaa, nuorisotyöhön 76 miljoonaa, ja tämän osalta tärkeää on huomata, että nuorisotyön tavoitteena on vahvistaa nuorten osallisuutta [Puhemies: Aika!] ja elämänhallintaa sekä mahdollisuuksia tasavertaisiin ja saavutettaviin harrastuksiin.

Arvoisa puhemies! Kokonaisuutena valtion vuoden 21 talousarvioesitys sisältää [Puhemies koputtaa] erinomaiset mahdollisuudet korkeakouluopetuksen, tieteen, opintotuen, kulttuurin, taiteen, nuorisotyön, liikunnan ja urheilun kehittämiseksi.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Sitten siirrytään debattiin. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat osallistua tähän keskusteluun, painamaan omalta paikaltaan V-painiketta.

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

16.13 Paula Risikko kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos molemmille ministereille tästä esittelystä, ja on todella hienoa, että nyt on mahdollisuus enemmän pistää tähän koulutukseen ja tieteeseen ja kulttuuriin. Kaikissa hallituksissa ei niin valitettavasti ole ollut, koska taloudellinen tilanne Suomessa on ollut hyvin vaikea.

Minä kysyisin nyt ensin ministeri Anderssonilta, ja palaan toisessa kysymyksessä sitten ministeri Saarikon asioihin. Joka kahdeksas nuori päättää peruskoulunsa ilman perustaitoja, meillä on mielenterveysongelmia 20 prosentilla, ADHD-diagnoosi 5 prosentilla, päihdeongelmia, oppimisvaikeuksia. Nyt ollaan kuitenkin pidentämässä oppivelvollisuutta ottamatta tätä huomioon. Kysynkin ministeri Anderssonilta, miten te aiotte korjata nämä kivijalka-asiat, perusasiat ensin kuntoon ja vasta sitten miettiä oppivelvollisuuden pidentämistä. Oletteko olleet yhteydessä opettajiin, kuulleet heidän kantaansa? Entä kuntien, jotka nyt todella pelkäävät, että tästä tulee koulutusleikkaus?

16.14 Eeva-Johanna Eloranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi pärjää, kun huolehdimme osaamisesta, ja ensi vuoden budjetissa koko koulutuspolkua ollaankin laittamassa kuntoon. Varhaiskasvatukseen kehitetään oma kolmiportaisen tuen malli, maksuja alennetaan ja kokeillaan kaksivuotista esiopetusta, perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen laatua ja tasa-arvoa vahvistetaan, ja mikä tärkeintä, tehdään peruskoulu-uudistukseen verrattava investointi tulevaisuuteen eli pidennetään oppivelvollisuutta, jotta turvataan jokaiselle nuorelle vähintään toisen asteen tutkinto, jota ilman työpaikan saanti on hyvin vaikeaa. Muistammehan, että vain noin 40 prosenttia pelkän peruskoulun varassa olevista on työelämässä, eli nyt ei enää anneta yhdenkään nuoren pudota koulutuksesta oman onnensa nojaan.

Tätä uudistusta kohtaan esitettyä kritiikkiä on vähän vaikeata ymmärtää, sillä meidän kaikkien mielestä pitää nostaa työllisyysastetta ja ehkäistä syrjäytymistä, ja tällä uudistuksella me teemme juuri sitä, me teemme kaikkia niitä asioita, joita opposition mielestä meidän pitäisi tämän sijaan tehdä, elikkä me vahvistamme varhaiskasvatusta, perusopetusta, tuemme nuoria. Onko nyt kyse siitä, että on väärin sammutettu? [Sari Sarkomaa: Lukekaa arviointineuvoston lausunto, se kertoo kaiken!]

16.15 Sanna Antikainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Totta tosiaan suomalaisen yhteiskunnan suurin ongelma tällä hetkellä on syrjäytyminen. Tämä myös uhkaa suomalaista koulutuksen menestystarinaa. Syrjäytymisriskissä ovat varsinkin pojat, mutta mekaaninen oppivelvollisuuden pidentäminen ei auta tähän.

Arvoisa herra puhemies! Tulin tänne eduskuntaan lastensuojelutyöstä. Tiedän, mitä se arki on. Tein töitä juuri heidän kanssaan, jotka ovat syrjäytymisuhan alla. Näin siellä varsinkin mielenterveyden ongelmat sekä poikien syrjäytymisen ja syrjäytymisuhan. Me tarvitsemme lisää resursseja peruskouluun.

Arvoisa herra puhemies! Miksi, hallitus, te ette resursoi lisää aikuisia, auttavia käsiä peruskouluun? Siellä me voisimme, jos olisi tarpeeksi resursseja, puuttua jo heti niiden lasten ahdinkoon, jotka ovat pahimman syrjäytymisuhan alla. — Kiitos.

16.16 Pasi Kivisaari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kiittää hallitusta. Hallitus on tunnistanut, että oppivelvollisuusiän noston ohella tuetaan rinnakkain ja rinnalla myöskin elintärkeää peruskoulua. Se on tässä kohtaa aivan ratkaisevin asia. [Sanna Antikainen: Ei riitä!] Oppivelvollisuuden laajenemisen keskeinen onnistuminen todella

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

mitataan juuri sillä, missä perusasioiden oppimisen momentum on. Hallitus ei siis pelkää toimia — kuten oppositio antaa virheellisesti ymmärtää — vain toisen asteen uudistuksen kanssa vaan puskee kyllä tukea peruskouluihin niin oppilashuollon, ohjauksen, monialaisten ammattilaisten, erityisopettajien kuin resurssiopettajien muodossa. Myöskin nämä kuntiin osoitetut poikkeuksellisen suuret valtionosuuskorotukset palvelevat tätä kiistatonta päämäärää, että peruskoulujen vahvuus toimia suomalaisen yhteiskunnan kivijalkana pitää.

16.18 Veronika Honkasalo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhdyn näihin kiitoksiin. On hienoa, että meillä on hallitus, joka ennennäkemättömällä tavalla satsaa koulutukseen, ja sen merkitys on yhä tärkeämpi nyt, kun eletään lähihistorian pahinta kriisiaikaa. Toisin kuin täällä oppositio väittää, niin ei ole niin, että tämä oppivelvollisuuden pidentäminen ikään kuin olisi vaihtoehto sille, että satsataan varhaiskasvatukseen ja peruskouluun. Tuntuu siltä, että oppositio ei ole oikein kunnolla seurannut, mitä tämä hallitus on hallitusohjelmaankin kirjannut, ja ei ole ollut ehkä täällä tarkkana näissä aikaisemmissa budjettikäsittelyissä. Lisäksi ministeri Andersson juuri kertasi näitä valtavia koulutuksen-vestointeja, joita tämä hallitus tekee.

Olisin kysynyt Anderssonilta, että kun me tiedämme, että tämä kevään etäopetusjakso tuotti valtavaa polarisaatiota, niin millä tavalla me pystymme nyt tässä kriisiaikana huolehtimaan siitä, että niistä lapsista, jotka ovat keväällä mahdollisesti pudonneet kelkasta, saadaa koppi.

16.19 Mikko Ollikainen r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman, arvoisa puhemies! Inledningsvis vill jag tacka jättemycket för att vi har en bra budget ur utbildningssynvinkel, från småbarnspedagogiken till universiteten. Personligen tycker jag att det här förskoleförsköket med tvåårig förskoleundervisning är en väldigt bra sak.

Haluan kiittää muun muassa kansalaisjärjestöille suunnatusta rahoituksesta, siitä, että se saatiin hoidettua.

Tänään jo näissä puheenvuoroissa on puhuttu paljon pidennetystä oppivelvollisuudesta ja nuorten kouluttautumisesta, mutta haluan kuitenkin korostaa, että myös vähän varttuneempien on tärkeä päivittää osaamistaan. Työmarkkinathan ovat muutoksessa ja aikuisten osaamisella esimerkiksi digitaidoissa on väliä, joten hallituksen jatkuvan oppimisen uudistus on vahva askel oikeaan suuntaan.

Vi vet att det här kontinuerliga lärandet är mycket viktigt att jobba med nu för tillfället då vi allt mer går över till en digital värld.

Kysyisinkin ministeri Anderssonilta, millä tavalla jatkuva oppiminen näkyy [Puhemies ko-puttaa] ensi vuoden budjetissa.

16.20 Saara Hyrkkö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ajattelen itse, että politiikan tärkein tehtävä on rakentaa lapsille hyvää tulevaisuutta ja tasa-arvoisia mahdollisuuksia ponnistaa elämään, ja on todella hienoa, että meillä on hallitus, joka tämän ymmärtää ja on sitoutunut panostamaan varhaiskasvatukseen, esiopetukseen ja koulutukseen laajasti.

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

Me tiedämme, että varhaisten vuosien merkitys lasten kasvulle ja oppimiselle on suuri. Siksi onkin hiukan nurinkurista, että tässä maksuttoman koulutuksen maassa sillä ensimmäisellä oppimisen polun askelmalla on hintalappu. On hienoa, että nyt varhaiskasvatusmaksujen alentamisella otamme askelen oikeaan suuntaan kohti aidosti maksutonta varhaiskasvatusta. Samaan aikaan on todella hienoa, että kaksivuotisen esikoulun kokeilun kautta saamme tietoa eskarin vaikuttavuudesta ja pääsemme toivottavasti vakiinnuttamaan sen osaksi tätä oppimisen polkua ihan kaikille. Lopuksi totean, että olen todella iloinen, että perinteisen koulutuspolitiikan rinnalla me nykyään ymmärrämme paremmin myöskin hyvinvoinnin, jaksamisen ja mielenterveyden merkitystä oppimiselle ja toki myös laajemmin hyvän elämän näkökulmasta, ja... [Puhemies koputtaa]

16.21 Marko Asell sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Marinin hallitus panostaa varhaiskasvatukseen ja koulutukseen ja ehkäisee syrjäytymistä, ja tässä varhaiskasvatuksessa esimerkiksi juuri tämä kolmiportaisen tuen malli on yksi, mitä tullaan soveltamaan siinä. Se auttaa muun muassa oppimisvaikeuksiin, käytöshäiriöihin ja muihin — pysytään sitten ennalta ehkäisevästi puuttumaan, kun täällä tästä syrjäytymisestä olemme kaikki huolissamme.

Oppivelvollisuusiän laajennuksessa on monia hyviä puolia, ja yksi on se, että nyt sitten peruskoulun jälkeen se oppilas ei jää tyhjän päälle, jos koulu ei maita, vaan se on aina jonkun vastuulla: se on joko kunnan vastuulla tai koulutuksen järjestäjän vastuulla viedä sitten sen nuoren elämää ja koulutuspolkua eteenpäin.

Erityinen kiitos vielä tähän ammattikoulutukseen suunnatusta rahoituksesta. Lähiopetusta siellä tarvitaan aiempaa enempi, ja olen tyytyväinen, että siihenkin panostetaan.

Veikkaus huolestuttaa ja erityisesti liikunta- ja urheilujärjestöjen — joiden rahoitus tulee 98-prosenttisesti Veikkaukselta — tulevaisuus. Nyt heidän tulonsa ensi vuodelle on kompensoitu, mutta mitä siitä eteenpäin, se huolestuttaa. [Puhemies koputtaa]

16.22 Ari Koponen ps (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Kaikki varmasti yhtyvät oppivelvollisuuden uudistuksen yhteydessä esiin tuotuihin keskeisiin tavoitteisiin, mutta eivät keinoihin. Syrjäytymisen syyt löytyvät kauempaa kuin siitä, että toinen aste jää käymättä. Se ei ole syy, vaan seuraus. Nyt on käymässä niin, että hurjaa vauhtia velkaantuva valtiomme käyttää suuren määrän rahaa uudistukseen, mikä vain heikentää opetuksen tasoa entisestään. Se on myös suora tulonsiirto hyvin toimeentuleville, ja voi hyvinkin käydä niin, että se on myös koulutusleikkaus. Mielestäni uudistukseen käytettävä raha tulisi kohdentaa lasten ja nuorten varhaisiin vuosiin sekä perusasteen päättäneisiin, jotka eivät siirry jatko-opintoihin tai keskeyttävät toisen asteen opiskelun.

Ministeri Andersson, miten pakko ja ilmaiset oppimateriaalit takaavat tavoitteen saavuttamisen niille, jotka lähtökohtaisesti eivät ole motivoituneita kehittämään oppimistaan tai joilla ei ole siihen riittäviä perustaitoja? Hallitus sanoo aina, että päätökset perustuvat tutkittuun tietoon ja asiantuntijoihin. Haluaisin kuulla, mitä asiantuntijat ovat sanoneet tästä uudistuksesta.

16.23 Sari Multala kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy kiittää silloin, kun kiitoksen paikka on. Hallitus on toteuttamassa ensi vuoden talousarviossa monia koomuksellekin tärkeitä hankkeita, kuten maksuttoman varhaiskasvatuksen laajentamista

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

ja esiopetuksen kaksivuotista kokeilua. Toki toivoisimme, että se olisi voinut tulla käyttöön jo koko ikäluokalle.

Kuitenkin haluan tässä tähdentää sitä, mikä mielestäni on tämän oppivelvollisuus uudistuksen suurin ongelma. Se on se, että se ei toteuta niitä tavoitteita, joita sille on asetettu, eli sitä, että kaikki saisivat toisen asteen tutkinnon. Tällä hetkellä meillä on voimassa jo koulutustakuu, mikä tarkoittaa, että koulutuspaikkoja on koko ikäluokalle. Valitettavasti se ongelma liittyy kuitenkin keskeyttämiseen, ja tässä uudistuksessa ei ole niitä elementtejä, joilla se oppilas saateltaisiin sen toisen asteen loppuun, jos hänellä ei ole riittäviä tietoja tai taitoja tai hän on valinnut väärän alan. Oppivelvollisuus päättyy 18. ikävuoteen, ja sen jälkeen käytännössä keinot yhteiskunnalta niin sanotusti loppuvat. Maksuttomuus toki [Puhemies koputtaa] auttaa niitä, joilla on taloudellisia vaikeuksia, mutta ei kaikkia.

16.25 Hilkka Kemppi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Mielestäni on hyvä tarkastella sitä, minkälaisia näkymiä oli finanssikriisin aikaan kymmenen vuotta sitten, jotta voi hahmottaa mittaluokan tällä hetkellä. Silloin investoitiin osaamistason kasvattamiseen, tutkimukseen ja koulutukseen. Niin tehdään nytkin: oppilashuollon resurssit, peruskoulun rahoituksen varmistaminen, varhainen tuki, koulutuspaikat ja oppivelvollisuus. Tervehdin ilolla myös tki-verovähennyskannustimen ottamista käyttöön. Millä voimme, ministeri, varmistaa sen, että yritykset löytävät tämän työkalun ja hyödyntävät tätä oman toimintansa kehittämisessä korkeakoulujen kanssa? Budjetissa varhaiskasvatusmaksujen alennus lisää perheen kukkaroon jopa 2 000 euroa vuodessa. Tervehdin erityisellä ilolla myös kolmiportaisen tuen ottamista mukaan varhaiskasvatukseen. Lasten ja perheiden varhaisen tuen tarpeeseen on välttämätöntä reagoida varhain.

16.25 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä oppivelvollisuusiän nostohan on erittäin tärkeä signaali. Nosto on viesti siitä, että nuoren paikka on koulussa, valmentavassa koulutuksessa tai vastaavassa. Nykyisessä järjestelmässä 15-vuotias lapsi voi äänestää itsensä ulos koulutuksesta, ja pidemmällä aikavälillä monet heistä jäävät syrjään myöskin työelämästä. Tämä hallitus — ja toivottavasti tuleva — jatkaa niitä täsmätoimia, joita on tehty peruskoulussa ja varhaiskasvatuksessa. Tiedättekö, että tällä hetkellä viidesosa lapsista saa tuki- tai erityisopetusta? Kun siinä ovat mukana kunnat, meillä ei ole ihan tarkkaa käsitystä, paljonko se maksaa, mutta tiedossani on valistunut arvio: 200 miljoonaa euroa. Eli tukea on osoitettu. Silti joka vuosi 10 000—15 000 nuorta [Puhemies: Aika!] jää ilman toisen asteen tutkintoa. Sen takia tämä rakenteellinen uudistus on nyt välttämätön.

16.27 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Gustafsson, on maailman tärkein tavoite, että jokainen nuori suorittaa vähintään toisen asteen tutkinnon, mutta tämä keino, tämä oppivelvollisuuden pidentäminen, ei vastaa siihen. [Jukka Gustafsson: Eihän sitä ole vielä kokeiltukaan!] Se ei paranna koulutuksen laatua eikä tuo lisätukea oppimiseen vaikeimmassa asemassa oleville nuorille eikä takaa sitä toisen asteen tutkintoa. Syy siihen, että tutkintoa ei suoriteta, on se, että meillä lähes joka kahdeksas oppilas suorittaa peruskoulun ilman, että saa riittävät taidot lukea, laskea ja suorittaa se toisen asteen tutkinto, eikä se oppivelvollisuus siinäkään takaa sitä osaamista. Eli nyt täytyy laittaa panostukset sinne varhaisiin vuosiin, peruskouluun, ja antaa apua ja tukea ja räätälöidysti nuorille.

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

Kysynkin, miksi te ette ole lukeneet arviointineuvoston lausuntoa. Siellä ihmetellään, miksi virkamiesten kädet on sidottu eikä olla arvioitu vaikuttavampia keinoja. Siellä suoraan sanotaan, että tämä ei ole vaikuttavin keino, vaan ne keinot, mitä tuossa luettelin — panostus varhaisiin vuosiin, perusopetukseen ja räätälöityyn tukeen — vaikuttaisivat paremmin. Ja jos tämä teidän mielestänne on hyvä esitys, [Puhemies koputtaa] niin miksi te ette anna tälle riittävästi rahaa? Tämähän on koulutusleikkaus. 40 prosenttia jää uupumaan rahoista. Ja ainakin Helsingissä tämä vain heikentää koulutuksen laatua.... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

16.28 Eeva-Johanna Eloranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nimenomaan koulutus on paras tapa ehkäistä syrjäytymistä. Me panostamme varhaisiin vuosiin, me panostamme siihen tukeen, me huolehdimme siitä, että putoamisvaarassa olevat nuoret saavat sitä tukea. Siellä toisella asteella on aina joku vastassa, jos nuori meinaa pudota. Se on semmoinen saattaen vaihdettava malli. Nuorta tuetaan ja autetaan eteenpäin. Vaihtoehtoja on runsaasti.

Sitten näistä teidän mielestänne kalliista kustannuksista ja että maksuttomia oppimateriaaleja ei pitäisi antaa kuin vain vähävaraisille perheille — mutta ne ovat oikeasti todella monen nuoren esteenä. Pelastakaa Lapset teki selvityksen, ja sen mukaan 60 prosenttia nuorista koki, että toisen asteen kustannukset ovat aiheuttaneet heille tai perheelle taloudellisia haasteita. Nuorisobarometrin mukaan niistä nuorista, joilla ei ollut sitä tutkintoa tai ei ollut opiskelupaikkaa, puolet oli karsinut niitä opintoja tai luopunut niistä rahanpuutteen takia — siis aivan mielettömiä lukemia. Tämä on oikeasti merkittävä keino. Mitä niihin kustannuksiin tulee, niin jos tämä uudistus maksaa 130 miljoonaa, [Puhemies koputtaa], niin 1 prosentti työllisyysasteeseen [Puhemies: Aika!] tekee 700 miljoonaa rahaa lisää julkiseen talouteen.

16.29 Kaisa Juuso ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sivuan tätä samaa asiaa, kuten monet muutkin oppositiopoliitikot. Esitän opetusministerille hyvin yksinkertaisen kysymyksen ja taustoitan sitä näin, että tässä kun me nyt toimimme eduskunnassa ja käytämme budjettivaltaa, niin sen rahankäytön pitäisi olla hyvin vastuullista. Se on veronmaksajien rahaa, mikä täytyy kohdennetusti käyttää juuri sinne, mihin sitä tarvitaan. Kysyn nyt opetusministeriltä: Kun me tiedämme, että suurin osa perusopetuksen päättäneistä jatkaa toiselle asteelle ja ongelmia rahoituksessa ei ole toistaiseksi ollut — vaikka tässä edustaja esitti, että on ollut, mutta kuitenkin suurin osa on jatkanut toiselle asteelle ja meillä on vain pieni osa, joka ei ole jatkanut — niin miksi me emme käytä näitä rahoja siihen, että tukisimme tätä osuutta, mikä ei ole jatkanut sinne toiselle asteelle, niin että mahdollisimman moni on motivoitunut siihen toisen asteen koulutukseen eikä tämä johda siihen, että me säästämme opetusmateriaaleista?

Sitten ihan [Puhemies: Aika!] pikkukysymys tähän lopuksi siitä... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

16.30 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ministeri Andersson ja ministeri Saarikko, olen erittäin iloinen lapsiperheiden hyvinvointiin sekä varhaiskasvatukseen panostamisesta. Olen kuitenkin erityisen tyytyväinen siitä, että nyt on palautettu jokaisen lapsen subjektiivinen oikeus varhaiskasvatukseen ja että ryhmäkokoja on parannettu yli 3-vuotiaiden osalta. Nyt hallitus laskee myös varhaiskasvatuksen maksu-

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

ja pieni- ja keskituloisille, mikä parantaa lapsiperheiden hyvinvointia. Tämä tukee myös sosiaalidemokraattien tavoitteita varhaiskasvatuksen maksuttomuudesta tulevaisuudessa. Näiden lisäksi käynnistyy kaksivuotinen esikoulukokeilu ja panostukset Oikeus oppia -kehittämishjelmaan, joka parantaa lapsen oppimisen edellytyksiä, kuten täällä on peräänkuulutettu.

Varhaiskasvatusvuodet ovat erittäin tärkeitä, ja erityisopettajien tarve on lisääntynyt viime vuosien aikana. Kysynkin nyt ministeri Saarikolta: [Puhemies: Aika!] kuinka hallitus turvaa lastentarhanopettajien ja erityisopettajien saatavuuden nyt ja tulevaisuudessa?

16.32 Riikka Purra ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Peruskoulun oppimistulokset heikentyvät kaiken aikaa niin äidinkielessä kuin matemaattisissa aineissa. Esimerkiksi Vantaalla luetun ymmärtäminen on heikentynyt vuodesta 2016 kaikilla tutkituilla luokka-asteilla eli kolmannella, kuudennella ja yhdeksännellä luokalla. Tuloksiin vaikuttavat asiantuntijoiden mukaan erityisesti lasten heikentyneet kotiolot, erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden oleminen tavallisissa luokissa, eli inklusio, ja monikulttuuristuminen. Ongelmat kouluissa ovat paikoin hälyttäviä: käytöshäiriöisiltä lapsilta puuttuvat normaalit sosiaalisen kanssakäymisen taidot, suuret erot osaamisessa ja oppimisessa, impulsiivisuus, lapset, jotka elävät peli- ja virtuaalimaailmoissa, sivistyksen ja oppimisen yhä surullisempi arvonlasku, pahoinvoivat perheet, maahanmuuton aiheuttamat ongelmat. Tätä eivät korjaa sen paremmin oppivelvollisuusiän nostamisen kaltaiset suurhankkeet — joita periaatteellisella tasolla todellakin kannatan, mikäli meillä olisi siihen resursseja — kuin pelkät yksittäiset rahalisäykset sinne tänne. Kysynkin: miten aiotte kääntää osaamisen laskun?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Andersson, 3 minuuttia.

16.33 Opetusministeri Li Andersson: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin toistan sen, minkä olen sanonut monesti tässä salissa aikaisemmin, että ei kannata laittaa varhaisia vuosia ja toista astetta vastakkain, vaan tämän hallituksen strategia on se, että me panostamme niin varhaisiin vuosiin kuin toiselle asteelle, ja mielestäni tällä maalla ei ole myöskään varaa minkään muun tyyppiseen strategiaan tältä osin. [Sari Sarkomaa: Miksi sitten leikkaatte koulutuksesta?]

Noin 350 miljoonaa euroa suunnataan tällä vaalikaudella varhaiskasvatukseen ja suomalaisiin peruskouluihin oppimisen tuen vahvistamiseksi, koulutuksellisen tasa-arvon vahvistamiseksi, ja siinä rinnalla tarkastellaan myöskin asiantuntijatyönä tarpeet tehdä lainsäädännöllisiä muutoksia esimerkiksi tämän oppimisen tuen vahvistamiseksi. Pysyviä lisäresursseja oppilas- ja opiskelijahuoltoon, mitoitukset koulupsykologien ja kuraattoreiden palveluihin niin perusopetukseen kuin toiselle asteelle, merkittäviä panostuksia tukitoimiin ja varhaiskasvatukseen, jossa siis sekä alennetaan varhaiskasvatusmaksuja, jo ollaan pienennetty ryhmäkokoja, jo ollaan palautettu subjektiivinen oikeus kokopäiväiseen varhaiskasvatukseen että nyt vielä luodaan tämä oppimisen tuen malli sekä toteutetaan esiopetuksen kokeilu. Tämän lisäksi ehkä paras ja tärkein teko suomalaisten peruskoulujen eteen, mitä tämä hallitus on tehnyt, ovat nämä mittavat kuntien tukipaketit, joista ollaan päätetty nyt koronaviruksen yhteydessä, joilla myöskin huolehditaan siitä, että kuntatasolla ei synny painetta leikata sivistyspalveluista tai lomauttaa koulutushenkilökuntaa.

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

Miksi sen lisäksi panostuksia toiselle asteelle? Ensinnäkin siksi, että ei ole liian myöhäistä korjata siinä vaiheessa, kun me edelleen puhumme alaikäisistä nuorista, 16—17-vuotiaista nuorista. Ei se ole mikään syy vain todeta, että kun jotain jäi tekemättä peruskouluvaiheessa tai varhaiskasvatuksessa, niin jätetään sitten nämä henkilöt oman onnensa nojaan, vaan me olemme edelleen myöskin heihin investoimassa ja uskomme myöskin heidän mahdollisuuksiinsa ja oikeuksiinsa pärjätä elämässä. [Jukka Gustafsson: Sehän se pääkohderyhmä nyt on!]

Tämän lisäksi on tiedossa, että keskeyttämiset toisella asteella painottuvat erityisesti ensimmäiseen opiskeluvuoteen, joka kuuluu tämän laajennetun oppivelvollisuuden piiriin. Talouspolitiikan arviointineuvosto on myöskin painottanut sitä, että nämä koulutuksen ulkopuolelle jäävät eivät ole aina niin helposti identifioitavissa kuin mitä tästä julkisesta keskustelusta luulisi, vaan heidän tutkimustensa mukaan noin kolmasosa koulutuksen ulkopuolelle jääneistä alaikäisistä on päättänyt peruskoulun yli seiskan keskiarvolla. Nämä ovat ne syyt, minkä takia me myöskin tarvitsemme toisella asteella tätä rakenteellista uudistusta, jolla me huolehdimme siitä, [Puhemies koputtaa] että nämä alaikäiset ovat meidän maksuttoman [Puhemies: Aika!] koulutusjärjestelmän ja tukipalveluiden piirissä.

16.36 Tiede- ja kulttuuriministeri Annika Saarikko: Arvoisa puhemies! On ilahduttavaa huomata, että itse asiassa on niin, että vuodesta toiseen meitä kansanedustajia yli hallitus- ja oppositiorajojen, kukin vuorollaan eri paikoissa, yhdistää sama huoli suomalaisten nuorten tulevaisuuskosta, syrjäytymisestä ja asemasta yhteiskunnassa. Olen tullut vakuuttuneeksi siitä, että niiden keinojen lisäksi, joista itse saan nyt vastata — vaikkapa etsivä nuorisotyö, joka luotiin toistakymmentä vuotta sitten tärkeäksi osaksi kuntien peruspalveluita ikään kuin etsimään ja löytämään ne nuoret, joilla on vähän tulevaisuuden näköaloja — tai sen perinteisen nuorisotyön rinnalla, mikä on ollut tärkeä osa suomalaista hyvinvointiyhteiskuntaa jo pitkään, myös koulutusjärjestelmä kokee historiallisen rakenteellisen uudistuksen oppivelvollisuusiän pidentämisen muodossa. Olen tullut vakuuttuneeksi siitä, että mikään niistä keinoista, joita olemme tähän asti keksineet ja yhdessä pohtineet oppimisen, nuorisotyön ja työllistämisen ja koulutuksen saralla, ei yksittäisesti vielä riitä, jotta suomalaisen nuorison tulevaisuus voisi olla turvattu. On kestävämpiä alhaisen syntyvyyden maassa, että me sallisimme tilanteen, jossa vuosittain tuhannet nuoret eivät löydä tietään kohti jatko-opintoja. Siksi tuo ministeri Anderssonin vetämä uudistus todella tarvitaan.

Arvoisa puhemies! Muutama huomio keskustelusta tähän vielä lisäksi:

Edustaja Asell, totesitte, että Veikkauksen eli rahapelituottojen tilanne huolettaa. Se huolettaa niin minua kuin myös koko hallitusta, ei pelkästään nuorisotyön tai liikunnan, tieteen ja taiteen osalta, vaan tämä koskee myös sosiaali- ja terveydenhuollon järjestöjä, siis laajasti koko hyvinvointiyhteiskunnan käsitettä. Hallitus palaa tähän lähiviikkoina ja valmistelee nyt prosessia, jolla tuota jatkoa, myöskin selkeää näkymää tulevaisuudelle, olisi hahmotettavissa kaikille näille edunsaajille, myös sille joukolle, josta kannoitte huolta liikunnan ja urheilun osalta.

Tki-verokannustimen käyttöönotosta kysyi edustaja Kemppi. Se on minusta kiinnostava uusi avaus ensi vuoden budjetissa valtiovarainministeriön osalta ja linkittyy vastualueeseeni suomalaisen tutkimuksen ja kehityksen tueksi. Suomi on aina noussut taloudellisista kriiseistä tutkimuksen ja kehityksen avulla, ja nyt meidän tavoitteemme on, että myös pienemmät yritykset, keskisuuret yritykset ja myös pienemmät korkeakoulut, kuten

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

yksittäiset ammattikorkeakoulut, voisivat löytää paremmin toisensa. Rohkaisen kyllä kentältä saamani palautteen pohjalta, että tälle olisi käyttöä ja että tämä tki-verokannuste myös kentällä löydettäisiin korkeakoulujen ja yritysten yhteistyötä vauhdittamaan.

Edustaja Kiljunen, kysytte varhaiskasvatuksen saatavuudesta ja lastentarhanopettajien riittävydestä. Tällä vaalikaudella on tehty nyt jo noin 10 000 uuden aloituspaikan päätös, osa liittyen näihin koronatoimiin ja sitä kautta myös nuorten sijoittumiseen, ei tyhjän päälle vaan osaksi opintojen polkua. Yksi suurin ala, joka on saanut lisää aloituspaikkoja, [Puhemies koputtaa] on nimenomaan varhaiskasvatuksen opettajien joukko. Suurin huolestus liittyy nyt siihen, että he myös pysyisivät alalla ja että ala olisi houkutteleva työpaikka jatkossa.

16.39 Mia Laiho kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oppivelvollisuusiän pidentymisen tavoitteet ovat hyviä, mutta keinoista meillä on erilainen näkemys. Peruskoulun pitää antaa riittävän vahvat edellytykset, että pärjätään toisella asteella, ja siinä nimenomaan tällä hetkellä on haasteita. Tuki pitäisikin kohdentaa sinne peruskouluun ja varhaisiin vuosiin. Sen takia olenkin huolestunut kaikista haavoittuvimmassa asemassa olevien lasten ja nuorten osalta. Opetushallitus teki myös vuonna 2018 tutkimuksen, jossa todettiin, että taloudellinen syy oli harvoin syy opintojen keskeyttämiseen.

Toinen asia, mistä olen myöskin erittäin huolissani, on tämä sote-uudistukseen liittyvä oppilashuollon siirto sote-maakuntaan, jossa myöskin viedään sitä tukea lapsilta ja nuorilta kauemmaksi. Kysyisinkin, miten opetusministeri on voinut tällaisen muutoksen hyväksyä. [Puhemies koputtaa]

16.40 Ville Kaunisto kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisat ministerit! Kuten tiedämme, suomalaisten liikkumattomuus maksaa jo nyt useita miljardeja euroja yhteiskunnalle. Jos me Suomessa haluamme rakentaa tulevaisuuden, niin meidän pitää varmistaa, että lapset ja nuoremme ovat henkisesti ja fyysisesti terveitä myös koronan jälkeiseen aikaan. Monet liikunta- ja urheiluseurat ovat todella suuressa hädässä. Tässä yhteydessä kiitän hallituksen reagointia tähän hätään, mutta hätä ei ole kokonaan poistunut. Esimerkiksi yhden junioriturnauksen peruuntuminen tuo junioriseuran talouteen kymmenien tuhansien eurojen loven. Meidän lapsemme ja nuoremme tarvitsevat elinvoimaisia ja terveitä seuroja tulevaisuudessa enemmän kuin koskaan. Kysyisinkin arvon ministereiltä, mitä toimia teillä on varastossa tähän hätään. — Kiitoksia.

16.41 Esko Kiviranta kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tapahtuma-ala on tärkeä elinkeino, joka on koronavirustilanteen vuoksi suurissa vaikeuksissa. Ala työllistää tuhansia ihmisiä, eivätkä kaikki tunnu hahmottavan sen kokonaismerkitystä. Esimerkiksi suosituksen muusikon, orkesterin tai urheilujoukkueen taustalla vaikuttaa tyypillisesti ainakin kymmeniä ihmisiä, joiden toimeentulo riippuu kyseisen esiintyjän tapahtumista. Tapahtumat olisi mahdollista toteuttaa vastuullisesti myös korona-aikana, erityisesti ulkotiloissa, joissa tauti ei nykytiedon valossa leviä kovin tehokkaasti. Myös sisätiloissa voi järjestää tapahtumiaärkevin turvavälein ja kasvomaskeja käyttäen, ja näin onkin tehty. Minkään elinkeinon toimintamahdollisuuksia ei pidä liikaa rajoittaa. Miten hallitus aikoo varmistaa alan toimintaedellytykset myös nykyisessä haastavassa tilanteessa?

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

16.42 Mikko Kinnunen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Professori Uusitalo sanoi hiljattain, että yhteiskunta asettuu oppivelvollisuuden pidentämisessä tukemaan nuoria tilanteissa, joissa he eivät ymmärrä vielä omaa etuaan. Puhuisin mielelläni nuorten oppioikeuden laajentamisesta. En miellä uudistusta koulupakoksi, vaan oppioikeuden jatkamiseksi, joka jatkuu myöskin jatkuvana oppimisena elämän loppuun asti. Tämä velvollisuus koskee yhteiskuntaa, että se huolehtisi, pitäisi kaikki mukana sen vaikeimman ajan yli. Jos me tällä uudistuksella poimimme edes osan kokonaan syrjäytyneistä nuorista, tämä kyllä maksaa itsensä takaisin. Kun samalla huolehdimme kaikkien kouluasteitten määrärahoista, ei ole kysymys koulutusleikkauksesta.

16.44 Sofia Virta vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jokaisella oppilaalla on oikeus tulla kohdatuksi koulussaan, eikä yksikään lapsi saa jäädä näkymättömäksi. Viime lauantaina vietimme maailman mielenterveyspäivää, jonka teemana oli tänä vuonna kuunteleminen. Teema on äärimmäisen tärkeä tilanteessa, jossa lasten ja nuorten mielenterveysongelmat ovat yhä kasvussa ja tuen tarve kasvaa samaa tahtia. On tärkeää, että huomaamme lapsen tai nuoren hädän ajoissa, ja koulussa toimivilla ammattilaisilla on tässä merkittävä rooli. Heille tulee kuitenkin tarjota riittävästi työkaluja puheeksi ottamiseen ja tuen piiriin ohjaamiseen. Yksikään työkalu ei kuitenkaan riitä, jos arjessa ei ole aikaa kohdata. Tavoite ei ole, että koulu ratkaisee kaikki ongelmat, vaan ensisijaisen tärkeää on, että siellä koulun arjessa olisi riittävästi aikuisia ja riittävästi aikaa ja riittävästi niitä keinoja kohdata, ottaa puheeksi ja ohjata avun piiriin.

Haluan kiittää hallitusta näistä mittavista panostuksista, jotka ovat nyt arvovalintoja sen puolesta, että me pidämme lapsista ja nuorista huolta sekä pidämme huolta siitä, että henkilöstöllä on riittävästi resursseja ja aikaa toteuttaa työtään ammattitaidolla. Se on ennen kaikkea osoitus siitä, että nyt olemme valmiita pitämään [Puhemies koputtaa] kaikki mukana tässä yhteiskunnassa.

16.45 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! OECD muistuttaa, että koulumme tänään ovat taloutemme huomenna. On tervetullutta, että hallitus luo edellytyksiä osaamistason ja työllisyyden kasvun laajentamiselle laajentamalla oppivelvollisuutta ja osoittamalla rahoitusta jatkuvaan oppimiseen. Hallituksen päämääränä on nostaa koko väestön koulutus- ja osaamistasoa.

Useita vaalikausia on yritetty täsmätoimia pudokkuuden ehkäisyyn, onnistumatta. Eikö myös maksuttomuuden suhteen nykytilanne ole outo? Omaakin koulutaivalta kun pohtii, niin yliopistokirjat sai kyllä maksutta helposti mutta lukio maksoi maltaita.

Niin vihreiden kuin hallituksen edellytys toisen asteen oppivelvollisuuden laajentamiselle on ollut taata varhaisemman koulutuspolun laatu niin varhaiskasvatuksessa kuin perusopetuksessa sekä riittävä tuki ja ohjaus koulupolun varrelle nivelvaiheisiin ja pudokkuutta ja keskeytyksiä estämään. Toteutuhan tämä riittävä ohjaus ja oppilashuollon resurssi, jotta [Puhemies koputtaa] jokaiselle on tukea niin perusopetuksessa [Puhemies: Aika!] kuin toisella asteella?

16.46 Jussi Saramo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On mahtavaa, että vuosien leikkausten jälkeen hallitus panostaa nyt kaikille koulutusasteille — ja oppositio vastustaa oppivelvollisuuden laajentamista, koska raha olisi heidän mukaansa pois koulu-

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

tuksesta tulevaisuudessa. Kuitenkin ekonomistit OECD:stä Vihriälän ryhmään ovat teidän kanssanne eri mieltä.

Minusta on vähän erikoista, että kun täällä oikeisto puhuu työllisyyspolitiikasta ja kun meillä on tällainen keino, joka on taloudellisesti kannattava, maksaa itsensä takaisin ja tuottaa rahaa tulevaisuuden koulutukseen, niin sitten te vastustatte sitä ideologisilla perusteilla, vähän samanlaisilla argumenteilla kuin aikoinaan oikeisto vastusti peruskoulua. Niin kuin täällä perussuomalaisista ja kokoomuksesta halutaan, että rahaa laitetaan kohdenneustusti vain niille, kenellä on kaikkein vaikein tilanne, niin täytyy ihmetellä: se ei ole pohjoismaista hyvinvointivaltiota sellainen köyhäinapuajattelu, eikä se ole järkevää koulutus-eikä talouspolitiikkaa. Kysyisin ministeriltä: onko jotain syytä epäillä, että tämä uudistus ei olisi taloudellisesti kannattava?

16.47 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Oppivelvollisuuden pidentäminen 18 vuoteen on tämän hallituksen yksi päätös. Täällä on tänään annettu ymmärtää, että se takaisi toisen asteen tutkinnon, ja kysyisin opetusministeriltä: miten tämä takaa, että jokainen nuori saa toisen asteen tutkinnon? Maksuttomuutta itse kannatan, ja kysyisin sitä, kattaako tämä maksuttomuus koko toisen asteen eli ulottuuko se myös sinne yli 18-vuotiaaksi ja kattaako se kaikki kustannukset toiselta asteelta.

Itse toivoisin vahvoja panostuksia myös peruskouluun.

Sitten liikunta ja urheilu. Urheiluseurat eivät, arvoisa hallitus, tule selviämään tästä talvesta, älkää unohtako niitä. Mutta kysyisin urheiluministeri Saarikolta: Voitteko luvata, että järjestöt, urheiluseurat ja nämä saavat rahansa myös vuonna 22? Nyt olette tehneet päätöksen [Puhemies koputtaa] vain ensi vuodesta. [Puhemies: Aika!] Mikä on tulevaisuus?

16.49 Sanni Grahn-Laasonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos lämpimästi ministereille. Suomalaisen koulutuspolitiikan vahvuus on se, että meillä on laaja perinne eduskunnassa koulutuksen arvostuksesta yli puoluerajojen, ja koulutuspolitiikka Suomessa on perinteisesti pitkäjänteistä yli hallituskausien. Se näkyy tässä budjetissa myöskin ja viime hallituskaudella toteutettujen uudistusten jatkotyössä, jota ministerit ovat, kiitos vain, tehneet ansiokkaasti.

Tästä oppivelvollisuus uudistuksesta haluaisin kuitenkin kysyä, kun se on kallis, tehoton eikä auta niitä nuoria, jotka kaikkein eniten tukea tarvitsisivat. Nimenomaan tarvittaisiin siis sitä sisällöllistä tukea oppimiseen ja myöskin heidän koulupolkuunsa, mutta nyt valuu oppimateriaaleihin ja bussimatkoihin se raha, mikä voitaisiin käyttää näiden nuorten auttamiseen. Rehtorit, kasvatustieteiden professorit ja muut opetusalan ammattilaiset laajasti ovat kritisoineet tätä uudistusta. [Jukka Gustafsson: OAJ tukee!] Haluaisin kysyä, [Puhemies koputtaa] miksi tätä näkemystä on niin vähän kuultu.

16.50 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erittäin miellyttävää, että nyt on koulutuksessa päästy leikkausten tieltä satsausten tielle. Se on tärkeä muutossuunta, ja sillä tavalla jos millä satsaamme tulevaisuuteen.

Puhemies! Kuitenkin sanon kulttuurista muutaman sanan. Mielestäni oli hyvä, että jo hallitusohjelmassa päädyttiin siihen, että kulttuurin rahoitusta voidaan lisätä, ja erityisen hyvä on ollut se, että nyt hätätilanteessa on pystytty tätä hätäapua antamaan myös rahoitussellisesti kulttuurin toimijoille ja myös liikunnan toimijoille. Toki tulevaisuudessa on

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

haasteita, ja olen ymmärtänyt ministerin puheista, että myös kulttuurialalle ollaan harkitsemassa näitä jatkotukia, mitkä näen välttämättömiksi.

Puhemies! Haluaisin kuitenkin sen vielä sanoa loppuun, että kulttuurin puolella kirjastot näyttelevät merkittävää roolia. Niin tässä pandemian aikana ne ovat roolinsa todistaneet kuin myös digimaailmassa syrjäytymisen ehkäisynä. [Puhemies koputtaa] Miten näet kirjastojen roolin syrjäytymisen ehkäisyssä?

16.51 Sakari Puisto ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysyisin ministeriltä myös tutkimus- ja innovaatiopolitiikasta. Valtioneuvostolla on tämä tutkimus- ja innovaationeuvosto, TIN, joka on kokoontunut ainakin muutaman kerran, ja olen niitä pöytäkirjoja katsonut, ja sitten on myös tämä ministerityöryhmä. Kun näitä katsoo, niin ne ovat sellaisia, että on aika paljon erilaisia käsitteitä ja toimintatapoja ja -malleja, miten tehdään asioita, mutta sitten kun katsotaan niitä varsinaisia tutkimus- ja innovaatioisältöjä, niin niistä ei ole juurikaan puhetta siellä, vaikka minun mielestäni meidän ainakin pitäisi kertoittaa, mitkä ovat ne ihan välttämättömät osaamiset ja teknologiat, jotka pitäisi pitää kansallisissa käsissä. Muut maat tekevät tätä aika paljon. Poliitikkojen tehtävä ei ole tietenkään veikata niitä voittajia, mutta on semmoiset tietyt kriittiset palaset, joiden pitää pysyä maassa. Sanotaan vaikka, että jos tulee joku yritysosto, niin yhtäkkiä parin vuoden päästä voidaan huomata, että teknologia on siirtynyt pois täältä, ja se tulee yllätyksenä. Tai sitten joudutaan tappelemaan joistakin hankerahoista ministeriöiden välillä. Kysyn: koska aiotte tehdä tällaisen?

16.52 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Taannoinen Elokapina-liikkeen mielenilmaus herätti huomiota, kuten sen tavoitteena ilmeisesti olikin. Suomessa on oikeus osoittaa järjestäytyneesti mieltään haluamistaan asioista, kuten demokratiassa kuuluukin, mutta oli asia kuinka tärkeä tahansa, ei lainvastainen toiminta ole hyväksyttävää.

Julkisuudessa olleiden tietojen mukaan tämä kyseinen Elokapina-liike kiertää muun muassa lukioissa kertomassa toiminnastaan. Tämä liike kannustaa aktiivejaan avoimesti lainvastaaiseen, järjestäytyntä yhteiskuntaa vastaan kohdistuvaan toimintaan. Tämä on muun muassa voimassa olevien lukion opetussuunnitelman perusteiden vastaista, jotka edellyttävät opetuksen ohjaavan opiskelijoita yhteiskunnalliseen aktiivisuuteen laillisin demokratian ja rauhan keinoin. Kysynkin ministeriltä: mihinkä toimiin hallitus aikoo ryhtyä, jotta pelisäännöt ovat selvät, minkälaisia järjestöjä oppilaitoksiin pääsee esittelemään toimintaansa?

16.53 Janne Sankelo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oppivelvollisuuden laajentaminen kuulostaa jalolta mutta osoittaa huonoa koulumaailman ja nuorten ongelmien tuntemusta. [Välihuuto keskustan ryhmästä] — Kyllä, OAJ:kin, jos se on tätä mieltä. — 85 prosenttia ikäluokista suoriutuu oppivelvollisuudesta ja toisen asteen koulutuksesta hyvin. Äkkiseltään ajateltuna valtaosa tästä ryhmästä pärjää ilman uusia etuisuuksia. Tarvitaan kohdennusta, mitä tässä on peräänkuulutettu.

Viimeisten vuosien aikana kasvava syrjäytymiskehitys nuorten parissa on tunnustettu tosiasia, samoin erilaiset oppimisvaikeudet. Näiden taustalla on ongelmia, joista iso osa on kohdennettavissa opiskelijoiden taustoihin, kuten kotiin ja kasvatukseen. Jos tätä ajatuskulkua vie eteenpäin, tulee mieleen, eikö ennemmin pitäisi laajentaa kasvatus- ja välittä-

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

misvelvollisuutta koskemaan kaikkia Suomen vanhempia. Miten tämä toteutettaisiin, jätän hallituksen arvioitavaksi, mutta joka tapauksessa kunnan herätys vanhemmille: [Puhemies koputtaa] varhainen puuttuminen kotona ja koulussa tapahtuviin ongelmiin on avain-tekijä.

16.55 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta ministeri Andersson osuvasti sanoi, että kyse ei ole joko—tai-uudistuksesta vaan kyse on sekä—että-uudistuksesta. Elikkä silloin kun panostetaan koulutukseen tutista tohtorin hattuun, niin silloin myös tehdään niitä toimia, vaikkapa nyt sitten tämä koronatuki koulutukselle, jotka puuttuvat nimenomaan näihin heikoimpiin ryhmiin. Minusta tämä on hyvä työllisyysratkaisu ja tämä on hyvä sivistyspoliittinen ratkaisu. Työllisyyspuolen tiedämme, koska pitkällä aikavälillä me tarvitsemme osaavaa joukkoa, jotta työmarkkinoiden osaamisvaateet täyttyvät ja jotta me voimme saada esimerkiksi tuottavuutta työelämässä ylös.

Mutta mielenkiintoista minusta on ollut se, että tässä on keskusteltu siitä, meneekö tässä raha hukkaan, kun nekin perheet saavat maksutonta koulutusta, jotka eivät sitä välttämättä tarvitsisi. Tämä kritiikki on siinä mielessä aika outoa, koska samaa kritiikkiä samoilta tahoilta tulee siitä, miksi me emme tee enemmän yleisiä veronkevennyksiä, [Saara Hyrkkö: Juuri näin!] jotka itse asiassa paljon suuremmassa mittakaavassa menisivät niille perheille, [Puhemies: Aika!] jotka eivät rahaa välttämättä tarvitse.

16.56 Sebastian Tynkkynen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Osa korkeakoulussa opiskelevista nuorista opiskelee tutkinnon viidessä vuodessa saaden täydet opintotuet ja tehden samalla töitä iltaisin itsensä elättämiseksi, kun opintotuki ei meinaa riittää, mutta on myös niitä nuoria, jotka haluaisivat opiskella päivisin ja töiden tekemisen sijaan myös iltaisin, jolloin he valmistuisivat nopeammin oman alansa töihin. Tähän ei kuitenkaan ole kannustetta, sillä iltaopiskelusta ei tule opintotukea samassa suhteessa opintojen nopeammasta edistymisestä. Kun koronaikana töitäkin on nuorten vaikeampi saada, voisitteko harkita uudistusta, jossa opiskelija, joka opiskelee kolmessa vuodessa viiden vuoden tutkinnon, saa myös viiden vuoden opintotukisumman? Tällöin opiskelutyön määrä aidosti tunnustetaan, ja se kannustaa opiskelijoita valmistumaan nopeammin, ja myös yhteiskunta hyötyy tästä. — Kiitos.

16.57 Veronika Honkasalo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Uskon, että jokainen vanhempi yrittää parastaan, ja jos ei siihen pysty, niin siellä varmasti on sitten taustatekijöitä, jotka selittävät sitä. Kokoomus täällä ajaa taas tätä tuttua politiikkaa, jossa maksuttomuus ja tuki tulisi kohdentaa näille kaikkein pienituloisimmille, ja sehän kuulostaa kauniilta retoriikalta — [Janne Sankelon välihuuto] näin esimerkiksi Laiho täällä tänään teki. Tosiasiassa, niin kuin edustaja Saramo sanoi, halutaan kannattaa tätä köyhäinapuyhteiskuntaa, jossa palveluja voidaan kohdentaa niitä eniten tarvitseville. Mutta on tärkeää huomata, että se oman avuntarpeen osoittaminen ja todistaminen on hyvin leimaavaa ja stigmatisoivaa, ja sen takia meillä on universaali hyvinvointivaltio, jossa näin ei joudu tekemään. Eli tämä asia olisi hyvä tässä keskustelussa muistaa.

16.58 Sari Multala kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt on pakko korjata tämä edustaja Honkasalon esittämä väite. Tämä oppimateriaalilisähän, joka tehtiin viime kaudella, tulee automaattisesti lapsille ja nuorille. He eivät joudu menemään mihinkään

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

ikään kuin osoittamaan sitä, vaan välttämättä kukaan heidän opiskelutovereistaankaan ei sitä tiedä, jolleivät he itse siitä halua kertoa, ja tätä etuutta me olisimme valmiita parantamaan kyllä. Jos se on haaste, että ei pärjätä opinnoissa sen vuoksi tai keskeytetään ne sen vuoksi, että oppimateriaalit ovat ongelma, niin toki siihen voidaan myös panostaa, mutta kuten täällä edustaja Laiho kertoi tästä Opetushallituksen selvityksestä, itse asiassa hyvin pieni osa sanoo, että taloudellinen syy on se, mikä aiheuttaa sen opintojen keskeytymisen. Suurimmat syyt ovat ohjauksen puute, väärä alavalinta ja riittämättömät tiedot ja taidot, ja siihen opetuksen laatuun me haluaisimme panostaa, siihen, että se nuori saisi sen tuen peruskoulussa, peruskoulun jälkeen ja mahdollisesti tarvittaessa myös siellä toisella asteella, niin että kyllä me haluaisimme auttaa myös [Puhemies koputtaa] nuoria siellä toisella asteella.

16.59 Johan Kvarnström sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskustelussa oppivelvollisuuden pidentämisestä on kuultu argumentteja siitä, että raha pitäisi ensiksi kohdistaa ennalta ehkäisevään työhön, peruskouluun ja syrjäytymisvaarassa oleviin nuoriin. Asia on vain se, että näitä keinoja on koko ajan tehty ja tullaan tekemään, ja ne ovat tärkeitä, mutta ne eivät ole riittäneet, ja tarvitsemme sekä—että, ei joko—tai. Oppivelvollisuuden laajentaminen on ainoa vaihtoehto päästä tavoitteeseen saada koko ikäluokalle toisen asteen tutkinto, mutta totta kai nuoret ja opiskelijat tarvitsevat myös enemmän tukea ja ohjausta, ja siksi myös näihin panostetaan uudistuksen yhteydessä. Erityisen tärkeää uudistuksessa on juuri se, että uudistus takaa mahdollisuuden saada yksilöllistä tukea silloin, kun opiskelija sitä tarvitsee opintojen aloittamiseksi ja päätökseen saamiseksi. Hallitus sat-saa myös varhaiskasvatukseen, peruskouluun ja ennaltaehkäisevään työhön. — Kiitos.

17.00 Jouni Ovaska kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä on oppositio nyt antanut ymmärtää, että heidän keinosensa takaisivat tutkinnot ja niillä keskeyttämiset vähenisivät. He ovat antaneet täällä ymmärtää, että se on ainoa keino saada tilanne paranemaan. Ei missään tapauksessa haluta ymmärtää edes tätä hallituksen tavoitetta oppivelvollisuuden laajentamisesta, ja mielestäni täällä on hiukan vapaalla kädellä ehkä myöskin tätä arviointineuvostoa tulkittu ja haettu jo ratkaisuja jatkotulkintoihin, joita oppositio täällä esittää.

Pakko on sen verran muistella vanhoja, kuten edustaja Saramo tuossa jo muisteli peruskoulun uudistamista, että kyllähän silloinkin kokoomus epäili, olisiko mahdollista kuljettaa koko ikäluokkaa saman opetussuunnitelman mukaisesti. Kyllä hiukan samanlainen tilanne tulee nytkin mieleen, kun erilaisia keinoja on haettu ja hallitus tulee niitä hakemaan myöskin tämän oppivelvollisuuden laajentamisen ohella, mutta oppositio ei ole missään vaiheessa hyväksynyt tai valmis hyväksymään tätä. Ja ihmettelen valiokunnan puheenjohtajaa, joka sanoi, että ensin kivijalka, sitten muut. [Puhemies koputtaa] Kyllä tämä koko ketju on katsottava.

17.01 Marko Kilpi kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yli 4 000 yläkoulu-laista laiminlyö oppivelvollisuuttaan. Tämä kävi ilmi tutkijatohtori Sami Määtän Jyväskylän yliopistolle tekemästä tutkimuksesta. Laiminlyöntien takana on psyykkisiä oireita, mielenterveysongelmia, motivaation puutetta, perheen sosiaalisia ongelmia, ja ongelmat ovat koko ajan lisääntymässä. Nämä eivät ole mitään pieniä eivätkä lyhyitä poissaoloja, vaan puhutaan vuodesta kahteenkin vuoteen poissaoloja, ja se on aika paljon, jos ajatel-

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

laan, että se yläkoulu on kolmevuotinen. Joillekin se on enemmänkin kuin kaksi vuotta poissaoloja.

Olen ymmärtänyt, että oppivelvollisuuden pidentämisessä halutaan auttaa varsinkin juuri näitä, tätä porukkaa. Tämä on ydinporukka, kohderyhmää — niitä, jotka ovat pahiten syrjäytymisuhan alla, ja heidän pitäisi olla todellakin keskiössä tässä asiassa. Tähän halusin nyt vastauksen, että millä tavalla oppivelvollisuuden pidentäminen auttaa [Puhemies koputtaa] näitä ihmisiä. [Puhemies: Aika!] Kuitenkin he ovat jo pyrkineet noudattamaan yleistä oppivelvollisuutta peruskoulussa.

17.02 Sanna Antikainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Arvoisa edustaja Gustafsson puhui signaaleiden antamisesta nuorille tämän oppivelvollisuuden pidentämisen kautta. Tässä juuri on se ongelma, nimittäin näitä syrjäytyneitä nuoria ja syrjäytymisuhan alla olevia nämä teidän mekaaniset päätöksenne, siis signaalit, eivät tavoita.

Arvoisa herra puhemies! On myös ikävää, että tuleva opetusministeri syyttää ideologiasta, kun todellisuudessa itse perustan näkemykseni omaan historiaani lastensuojelulaitoksen kasvattina ja myöhemmin työhöni lastensuojelussa. On ikävää, ettei tuleva opetusministeri kuuntele meidän lastenkodissa kasvaneiden ja lastensuojelutyötä tehneiden ääntä. Minä toivoisin, että teidän ja edustaja Gustafssonin kannattaisi olla yhteydessä ruohonjuuritason työntekijöihin ja käydä vaikka heti, kun aloitatte ministerin pestinne, tutustumassa heidän työhönsä. — Kiitos.

17.04 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Otan mielelläni työnohjausta vaativassa kansanedustajan työssäni. Mutta omasta innostani koulutusta ja sivistystä kohtaan olen ollut yli 20 vuotta sivistysvaliokunnan jäsen, ja jotain siitä kädenjäljestä näkyy. Mutta niin kuin tämä keskustelu osoittaa, ei kaikessa meidän koulutusjärjestelmässä ja koulutuksen sisällössä ole mennyt niin hyvin kuin olisimme odottaneet. Mutta keskustelusta on nyt unohtunut yksi tärkeä ja olennainen asia. Talouspolitiikan arviointineuvostohan toteaa, että oppivelvollisuusikää on nostettu viimeisten kymmenen vuoden aikana Belgiassa, Portugalissa, Itävallassa, Hollannissa, Englannissa, Saksassa, Israelissa ja joissakin Kanadan, Australian ja Yhdysvaltojen osavaltioissa. Suomi tulee itse asiassa 10—15 vuotta liian myöhään tekemään tämän oppivelvollisuusiän laajentamisen, [Puhemies koputtaa] ja sillä nimenomaan nyt päästään kiinni tähän, ja se on se signaali, että se koulutuspolku jatkuu eikä lopu peruskouluun.

17.05 Paula Risikko kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on käyty keskustelua oppivelvollisuudesta. No, itse en kannata oppivelvollisuusiän nostoa, koska ei terveydenhuollossakaan eri sairauksia hoideta samalla hoidolla.

Mutta mennäänpä aloituspaikkoihin. Aloituspaikkoja on lisätty, kiitos siitä. Mutta aika monesti on käynyt saamieni tietojen mukaan niin, että aloituspaikkoja on vain väliaikaisesti lisätty eikä koko koulutuksen ajaksi, ja sitten meillä on aika paljon kalliitakin koulutusohjelmia, ja niitä ei ole otettu huomioon.

Toinen kysymykseni liittyy opettajien täydennyskoulutukseen. Milloin käynnistätte lakisääteisen oikeuden opettajien täydennyskoulutukseen? Se on tutkimusten mukaan laatua ja työhyvinvointia lisäävää. Sote-alan ihmisillä on lakisääteinen täydennyskoulutus, ja mielestäni opettajille se kuuluisi.

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

Entä sote-henkilöstön soveltuvuuskokeet: Milloin palautatte testaukset takaisin? Krista Kiuruhan ne silloin aikoinansa lopetti opetusministerinä. Toivon, että ne palautettaisiin. [Puhemies koputtaa]

Entä koska nostetaan opintotuen tulo-rajat?

17.06 Eeva-Johanna Eloranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että hallitusohjelman peruslinjat tiede- ja korkeakoulurahoituksessa jatkuu, eli tälle vuodelle tehty pysyvä nosto korkeakoulujen rahoitukseen, mukaan lukien täysimääräiset indeksit, jatkuu ensi vuonna. Erittäin tervetullut on myös jo lisätalousarviossa tuotu lisä korkeakoulujen aloituspaikkoihin, josta äskenkin taisi olla puhetta.

Mutta suuri osa valtion kulttuuri-, nuorisotyö- ja liikuntamenoista rahoitetaan rahapeli-toiminnan tuotoista, ja kyse on valtavan tärkeästä kansalaisyhteiskunnan työstä. Liikunnalla, kulttuurilla, tieteellä, nuorisotyöllä ja lukemattomien sote-järjestöjen työllä on mittamattoman tärkeä merkitys suomalaisten hyvinvoinnille, niin kuin ministeri Saarikko tuossa jo aikaisemmin totesi. Onkin valtavan tärkeä asia, että nämä rahapelitoiminnan tuottojen romahdusasiat kompensoidaan ensi vuonna täysimääräisesti. Mutta tätä kompensointia ei kuitenkaan voida tehdä jatkuvasti joka vuosi uudelleen, ja me tarvitsemme pysyviä ratkaisuja. Olisikin kysynyt ministeri Saarikolta: oletteko jo hallituksen piirissä miettineet, miten ja milloin — mitä keinoja meillä on tämän rahoitusongelman [Puhemies koputtaa] ratkaisemiseksi kestäväällä tavalla?

17.07 Mari Rantanen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palataanpa jälleen tähän oppivelvollisuusiän pidentämiseen. Työllisyystoimenahan tämä on valtavan kallis. Valtiovarainministeriö arvioi, että vuoteen 2029 työllisiä tulisi noin 1 600, mikä tarkoittaa ei miljoona, kuten viime viikolla sanoin, vaan 672 500 euroa per henkilö, jota voitaneen pitää aika kalliina. Mutta olisin kysynyt, miten tämä jakautuu. Oletteko te laskeneet tämän hallituksen esityksen tulonjakovaikutukset? Nythän on tietysti aivan selvää, että veronalennuksia ei ole tulossa keski- ja suurituloisille, mutta tämä on melkoinen kädenojennus kyllä. Eli tekeekö vasemmistolainen hallitus itse asiassa tässä isomman palveluksen suurituloisille kuin minkäänlainen veronalennus, jota on esitetty?

17.08 Jussi Saramo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mietin hetken, kannattaako ottaa puheenvuoro, mutta koska nimi mainittiin, niin ajattelin nyt kuitenkin kertoa edustaja Antikaiselle, joka epäili, että lastensuojelun todellisuus ei ole tuttua, että olen itsekin tehnyt töitä kunnallisessa lastensuojeluyksikössä ja kasvanut perheessä, joten sitä kautta kyllä nämä asiat ovat hyvinkin tuttuja juuri sen takia.

Minusta on todella tärkeää, että nyt meillä on vihdoinkin hallitus, joka tekee sellaista koulutuspolitiikkaa, jossa yhtään lasta ja nuorta ei jätetä heitteille oman onnensa nojaan, vaan tämäkin oppivelvollisuusesitys on rakennettu siten, että siinä annetaan se vahva tuki kaikille niille nuorille. Se ei ole vain mikään mekaaninen velvollisuus, kuten tässä annetaan ymmärtää, vaan se on iso kokonaisuus, joka nimenomaan lähtee niistä nuorten tarpeista, ja olen todella ylpeä, [Puhemies koputtaa] että saan olla mukana tässä.

17.10 Tuomas Kettunen kesk (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Sipilän hallitus alensi varhaiskasvatusmaksuja noin 84 miljoonalla eurolla, ja nyt tämä hallitus alentaa maksuja edelleen 70 miljoonalla eurolla. Eli keskustan hallitusvastaan aikana

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

varhaiskasvatusmaksuja on siis alennettu yhteensä yli 150 miljoonalla eurolla, mikä on erittäin merkittävä taloudellinen satsaus lapsiperheisiin. Minkälaisena te, opetusministeri Andersson, näette varhaiskasvatusmaksujen alennuksen merkityksen?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Otetaan pari vastauspuheenvuoroa, sen jälkeen ministerit.

17.10 Janne Sankelo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nämä oppimisvaikeudet ja syrjäytyminen koskevat monenlaisia perheitä. Eihän siis ole kysymys siitä, onko rahaa, onko varallisuus perheellä minkälainen. Kun puhutaan oppivelvollisuuden laajentamiseen liittyvistä kysymyksistä, niin pitkään erityisoppilaitten kanssa työtä tehneenä näen sen äärimmäisen tärkeäksi, että kohdennetaan niitä toimia. Mikään tällainen yleisapluuna ei kerta kaikkiaan käytännön työssä siellä koulussa onnistu. Tämän johdosta ymmärrän, että hallituksella on hyvä tarkoitus tämän oppivelvollisuuden laajentamisen osalta, mutta tämä on monisäikeinen juttu, ja minun mielestäni, työtä tehneenä, kohdennusten pitäisi olla parempia ja hyödyllisempiäkin. Uskon, että esimerkiksi edustaja Gustafsson, jonka tunnen pitkältä ajalta opetusalan ammattilaisena, näkee [Puhemies koputtaa] myös nämä ongelmat, mitä tämä esitys pitää sisällään. [Jukka Gustafsson: Sen takia sekä että toimitaan!]

17.11 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisi kyllä mielenkiintoista kuulla hallitukselta, kuka heidän mielestään tästä oppivelvollisuuden pidentämisestä hyötyy: ne oppilaat, jotka sinne kouluun hakeutuvat jo valmiiksi, vai ne, jotka eivät sinne tälläkään hetkellä halua hakeutua.

Todellinen ongelmahan siellä toisella asteella ei suinkaan ole oppivelvollisuuden puute, vaan se, että ammattitaitoa ja todellista työelämäosaamista antava lähiopetus on karsittu liian vähiin, ja tämä uudistus ei kylläkään sitä asiaa mitenkään paranna.

Täytyy ihmetellä, miksi hallitus kutsuu tällaisia toimia työllisyystoimiksi, kun tämä oppivelvollisuuden pidentäminen, joka maksaa satoja miljoonia, tuottaa työpaikkoja — jos tuottaa — vuosien päästä. Jopa tämä päiväkotihoidomaksujen alentaminen tuottaa työpaikkoja paljon nopeammin ja paljon halvemmalla, vaikka se onkin erittäin tehokas työllisyystoimi sinällään. Johtuuko tämä siitä, että kun hallituksella ylipäänsä ei ole järjellisiä työllisyystoimia, niin nyt sitten täytyy hehkuttaa näitä tulevilta sukupolvilta otetulla velkarakalla tehtyjä toimia sellaisina?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Andersson, kolme minuuttia.

17.13 Opetusministeri Li Andersson: Arvoisa puhemies! Jos minä aloitan tästä oppivelvollisuuden kohderyhmästä, siitä, kenestä me oikein puhumme, kun puhumme oppivelvollisuuden laajentamisesta. Me puhumme kaikista niistä nuorista — siitä osuudesta jokaisesta ikäluokasta — jotka tällä hetkellä jäävät vaille tutkintoa toiselta asteelta, ja se osuus on tällä hetkellä noin 16 prosenttia. Eli tämä ei koske ainoastaan sitä suhteellisen pientä joukkoa, joka ei hakeudu peruskoulun jälkeen minnekään, vaan myöskin niitä nuoria, jotka syystä tai toisesta keskeyttävät opintonsa toisella asteella. Ja kuten totesin, niin tiedämme, että nämä keskeyttämiset painottuvat sinne ensimmäiseen opiskeluvuoteen, jolloin he ovat tämän laajennetun oppivelvollisuuden piirissä.

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

Sitten kysymys siitä, sovelletaanko tässä yhtä sapluunaa. Suurin muutos, minkä tämä uudistus tuo mukanaan, on se, että 16—17-vuotiaat eivät enää jatkossa voi valita pois kouluttautumista ollessaan alaikäisiä. Ei se tarkoita sitä, että he opiskelevat samaa asiaa tai kaikki samalla tavalla ollessaan siellä koulutuksessa, vaan se pitää meidän 16—17-vuotiaat nuoremme maksuttoman opetuksen piirissä, opettajien lähiopetuksessa, maksuttoman opinto-ohjauksen piirissä ja maksuttoman oppilas- ja opiskelijahuollon palveluiden piirissä mukaan lukien kaikki ne erilaiset toimet, mitä koulutuksen järjestäjät toisella asteella tekevät esimerkiksi työpajojen ja nuorisotyön toimijoiden kanssa yhteistyössä. Tämä pitää heidät 18 ikävuoteen asti koko tämän meidän julkisesti rahoitetun koulutusjärjestelmämme piirissä ja mahdollistaa heille räätälöityjä, yksilöllisiä ratkaisuja, joilla huolehditaan siitä, että he myöskin pystyvät sen toisen asteen tutkinnon suorittamaan. Tästä syystä hallitus on kohdentanut lisärahoitusta ammatilliseen koulutukseen, opettajien ja ohjaajien lisäpalkkaamiseen.

Mitä tulee tähän rahoituspuoleen, niin olemme tehneet erittäin hyvää yhteistyötä Kuntaliiton kanssa läpi tämän uudistuksen valmistelun, ja olemme myöskin koko ajan lähentyneet toisiamme, mitä tulee tämän uudistuksen kustannusarvioihin. Tällä hetkellä tämä ero on enää 10 miljoonaa, mitä tulee Kuntaliiton ja ministeriön näkemyseroihin. Se on verrattavissa ehkä siihen, mitä se oli ammatillisen koulutuksen reformilainsäädännön yhteydessä: minulle on kerrottu, että tämä ero oli silloin 272 miljoonaa euroa. [Perussuomalaisten ryhmästä: Kuka on kertonut?]

Mitä tulee tähän tulonsiirtoargumenttiin, niin henkilökohtaisesti minun on hyvin vaikeata nähdä ja ymmärtää sitä logiikkaa, jonka mukaan maksuton koulutus Suomen kaltaisessa hyvinvointivaltiossa olisi ikään kuin keneltäkään pois. Sillä logiikallahan peruskoulu olisi [Puhemies: Aika!] historiallinen tulonsiirto rikkaille, eikä se historiallinen panostus tasa-arvoon, mikä se todellisuudessa on ollut.

17.16 Tiede- ja kulttuuriministeri Annika Saarikko: Arvoisa puhemies! Vastuualueeleni tuli monia kiinnostavia kysymyksiä — ajan puitteissa vastaan kaikkiin, mihin ehdin.

Edustaja Kaunisto ja edustaja Heinonen, te tiedustelitte lasten ja nuorten harrastusmahdollisuuksista ja myöskin näiden edellytyksistä näin korona-aikaan ja toisaalta alenevan veikkaustulokehityksen aikaan. Me olemme tukeneet lasten ja nuorten harrastetoimintaa liikunnan osalta samoin kuin aikuisten ja koko huippu-urheilutoiminnan osalta noin 20 miljoonalla eurolla tähän mennessä, ja keväällä päätetyistä tukirahoista osa on vielä käytämättä, ja ne laitetaan tarvittavalla tavalla jakoon. Mitä tulee tähän nyt keskellä elämäämme olevaan koronavirukseen, lähtökohtani on se, että kaikissakin olosuhteissa olisi tärkeää turvata lasten ja nuorten harrastusmahdollisuudet. Me joudumme tekemään varmasti — ja alueelliset viranomaiset tekevät — tiukkojakin päätöksiä taudin leviämisen estämiseksi, mutta lasten ja nuorten harrastaminen on ainakin omassa arvomaailmassani sellainen asia, jonka turvaamiseen terveysturvallisella tavalla kannattaa paljon voimavaroja kohdistaa.

Edustaja Heinonen tiedusteli, voinko luvata, että kaikki rahat, niin kuin tänä vuonna ja ensi vuonna 21, ovat jatkossakin vaikkapa urheiluseurojen käytössä vuonna 22. Arvoisa puhemies, en voi. Hallitus on todennut avoimesti sen, että tämä tuloutuksen puute on niin suuri, satojen miljoonien eurojen suuruinen, että automaattisena ratkaisuna ei voida pitää sitä, että valtion budjetista nämä aina kompensoidaan. Meidän pitää yhdessä nyt löytää tapoja, joita täällä myös edustajat tiedustelivat. Niitä ei vielä yksiselitteisesti ole, mutta prosessi siitä laitetaan liikkeelle juuri siitä syystä, että uskon, että tämä sali laajasti ajattelee,

että tällä rahalla, mitä veikkausvoittovarot tuottavat, on tehty ja tullaan tekemään paljon hyvää suomalaisten lasten ja nuorten ja meidän kaikkien hyväksi eri tavoin. [Jukka Gustafsson: Arpajaislaki nopeasti tänne eduskuntaan!] — Arpajaislaki on yksi vastaus tähän.

Arvoisa puhemies! Entinen kulttuuriministeri Viitanen, pohdiskelitte kiinnostavasti muun muassa kirjastojen asemaa. Itse ajattelen, että syrjäytymisen osalta yksi vastaus liittyy vaikkapa siihen, että kirjastot voisivat toimia enemmän myöskin demokratian ja kansalaiskeskustelun riippumattomina, puolueettomina areenoina. Minusta tämä yhteiskunta kaipaa enemmän vuorovaikutusta ja dialogia äärilaitojen ärhentelyn sijaan.

Edustaja Puisto, pohditte mielenkiintoisesti tutkimus- ja kehitystoimintaa ja sen strategista suuntautumista. Tutkimus- ja innovaationeuvosto on todellakin yksi keskustelufoorumi. Poliitikot eivät päättä tulevia kasvualoja, mutta kansallisia painopisteitä, niitä määrittelevät Suomen Akatemia ja Business Finland työ- ja elinkeinoministeriön osa-alueelta. Pidän tätä toimintaa tärkeänä.

Edustaja Tynkkynen, te kiinnostavasti pohdiskelitte sitä, pitäisikö opintotuen olla kannustavampi heille, jotka suorittavat opintonsa nopeammin. Minäkin kannatan kaikkia toimia, jotka kirittävät valmistumaan nopeammin, mutta samalla haluan erottaa sen, että opintotuki on sosiaaliturvaa, ei suoranaista palkkaa. [Puhemies koputtaa]

Edustaja Risikolle vielä, jos, puhemies, sopii: Aloituspaiikkojen määrää on lisätty niin, että nämä, jotka nyt pääsivät sisään korkeakouluihin, tietenkin pääsevät näillä rahoilla tutkintonsa suorittamaan loppuun. Ongelmana on ollut hakijasuma. Yksittäinen ala, kun kysytte vaativimmista, kalleimmista tutkinnoista, on lääkärin koulutus, joka myös tähän pakettiin kuuluu — ja otan esille myös aihepiirin, [Puhemies: Aika!] jonka uskon kiinnostavan teitäkin, eli sote-alan koulutuksen houkuttavuuden, johon haluan paneutua nyt huolestuttavien tutkimustulosten jälkeen.

17.19 Mauri Peltokangas ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Omasta mielestäni oppivelvollisuusiän nostaminen 18 vuoteen ei ole keino. Pakolla ei kannusteta. Esimerkkinä Jyväskylän yliopiston hieno systeemi tänä päivänä, eliikkä yliopistoon orientoivat opinnot osana lukio-opintoja ja ammatillisia opintoja ovat sitten taas hyviä juttuja. Eli nyt kun me ajattelemme sitä kannustavuutta, miten me saamme meidän nuoret yhteiskuntaan kiinni ja pudokkaita vähemmäksi, niin olisiko ministeri valmis lähtemään vielä nostamaan aloituspaiikkoja, koska tänä päivänä ajatellaan, että siellä jää paljon aktiivisia ja hyviä oppilaita ilman sitä aloituspaiikkaa? Ymmärrän tämän suman, mitä äskeinen ministeri sanoi, mutta lähtisin kyllä lähes Saksan mallia lähestymään, koska mitä enemmän meidän nuorista tulee ammattilaisia, sitä paremmin tämä yhteiskunta voi.

17.20 Katja Hänninen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Haluan aluksi kiittää hallitusta ja ministereitä siitä, että tuotte toivoa lapsille ja nuorille ja heidän perheillensä tässä vaikeassa ajassa.

Kuten hyvin tiedämme, Suomi menestyy vain osaamisella, ja siksi oppivelvollisuuden laajentaminen on yksi tärkeimmistä uudistuksista tällä vuosikymmenellä. On vaikea ymmärtää sitä kritiikkiä, jota tänäänkin olemme kuulleet sieltä salin oikealta laidalta tätä koulutuksen tasa-arvoa ja lasten ja nuorten hyvinvointia parantavaa uudistusta kohtaan. On pakko kysyä, miksi oppositiolle ei kelpaa aidosti maksuton toinen aste ja se, ettei yhtäkään nuorta syrjäytetä. Onko väärin panostaa koulutuksen yhdenvertaisuuden toteutumiseen, vaikka juurikin lasten ja nuorten tulevaisuus on tässäkin salissa meitä usein puhuttanut ja

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

huolestuttanut? Jos olette oikeasti huolissanne koulutuksen eriarvoistumisesta ja oppimiseröistä, niin ettekö silloin johdonmukaisesti voi tukea tätä aidosti hyvää hallituksen esitystä?

17.21 Kai Mykkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä oppivelvollisuus uudistus olisi ymmärrettävä, jos meillä olisi iso joukko nuoria, jotka vastoin omaa etuaan eivät hakeutuisi peruskoulun jälkeen toiselle asteelle lainkaan, mutta kuten ministeri Anderssonkin täällä totesi, heitä on erittäin vähän. Meillä on käytännössä toiselle asteelle hakeutumisvelvollisuus jo nyt — ei pääse työmarkkinatuen piiriin ja niin poispäin. [Jukka Gustafsson: Ongelma on keskeyttäminen, 10 000!] Meillä olisi myöskin ymmärrettävä uudistus, jos keskeyttämiset johtuisivat pääasiassa oppimateriaalikustannuksista, koulunkäynnin kustannuksista, mutta tutkimukset kertovat, että vähemmän kuin joka kymmenes tämän takia kertoo keskeyttäneensä. Nyt pelkään, että aidosti tässä käy niin, että kun meillä on kurssimuotoinen toinen aste, ei luokkamuotoinen, kuten peruskoulu, niin 18-vuotiaana kovin moni jää tippumaan sitten oppivelvollisuuden jälkeen toiselta asteelta. Kysyisin: Kuinka suuri osa näistä nyt tippuvista, vaille toista astetta jäävistä suorittaa sen tutkinnon tämän uudistuksen jälkeen, ja oletteko, opetusministeri, varma, [Puhemies koputtaa] ettei tämä osuus olisi korkeampi, jos oppivelvollisuuden sijaan palkattaisiin nämä ammattikoulujen opettajat pysyvästi?

17.23 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos, että hallitus turvaa tiede- ja ammattikorkeakoulujen perusrahoituksen ja on palauttanut indeksit täysimääräisesti sekä lisää myös aloituspaikkoja. Erityinen kiitos ministeri Saarikolle siitä, että olette myös mediassa huomionnut sairaanhoitajien ahdingon ja miettinyt, miten koulutuksella voisi heitä tukea. Yksi keskeinen sairaanhoitajien toive on, että kliinistä asiantuntijuutta lisäävä erikoistumiskoulutus tulisi saada takaisin ammattikorkeakouluihin. Tällä hetkellä kliinisen hoitotyön asiantuntijuuden kehittäminen on vaikeaa, sillä mitään valtakunnallista ohjausta ei erikoistumiskoulutuksen järjestämiseen ole. Ammattikorkeakoulut saavat oman autonomiansa perusteella järjestää mitä milloinkin maksullista erikoistumiskoulutusta, mutta se ei välttämättä palvele sairaanhoitajia eikä hoitotyön kehittämistä tai mahdollista sairaanhoitajien kliinistä urakehitystä. Tämäkin uuvuttaa tällä hetkellä sairaanhoitajia. Oletteko, ministeri, tietoinen tästä ongelmasta, ja mitähän tälle asialle voisi tehdä?

17.24 Anna-Kaisa Ikonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tavoitteena tulee olla, että jokainen nuori suorittaa toisen asteen tutkinnon. Kyse on kuitenkin siitä, että oppivelvollisuuden nosto ei ole se vaikuttavin tie päästä tähän tavoitteeseen. Tukea tarvitaan aiemmin. Tällä hetkellä peruskoulusta valmistuu vuosittain 6 000 nuorta, joilla ei ole riittäviä perustaitoja toisella asteella opiskeluun. Miten tällä mallilla vahvistetaan heidän osaamisperustansa? Ihan vertailun vuoksi: samalla rahalla saisi palkattua jokaiselle syrjäytymisvaarassa olevalle lapselle henkilökohtaisen ohjaajan tai muun tukihenkilön jo esiopetuksesta lähtien.

Kiinnostava elementti myöskin tässä budjetissa on se, että kaksivuotisen esiopetuksen kokeilua perustellaan sillä, että tätä mallia ei kannata tehdä pysyväksi ennen kuin sitä on kokeiltu. Nyt oppivelvollisuutta ollaan kuitenkin ajamassa eteenpäin ilman selkeätä tutki-

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

musnäyttöä. Eikö tässä ole ilmeinen ristiriita? Sinällään kokoomuskin on puhunut tämän kaksivuotisen esiopetuksen puolesta, se on hyvä asia.

Korkeakoulutukseen ja tutkimukseen olisin toivonut vahvempaa panostusta. Olisin kysynyt: onko edelleen tavoitteena saada nostettua tki-panostukset neljään prosenttiin [Puhemies koputtaa] bkt:stä? Budjetin... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylitystä]

17.25 Iris Suomela vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä hallitus panostaa koulutukseen kaikilla asteilla varhaisista vuosista lähtien. Se on oikea valinta, ja se on ennen kaikkea arvovalinta. Se ei ole valinta panostaa rikkaiden lapsiin, vaan se on valinta panostaa kaikkiin tämän maan lapsiin, ja nimenomaan tällaisen valinnan kautta saadaan niitä tehokkaampia tuloksia.

Parhaiten hyvinvointivaltiossa toimivat ne palvelut, joita kaikki suomalaiset yhdessä käyttävät. Silloin meistä jokainen on katsomassa laadun perään, ja meistä jokainen myös pääsee katsomaan, että homma toimii, ja tutkitusti juuri tämä tekee pohjoismaisesta hyvinvointivaltiosta niin vahvan.

Itse olen päässyt tässä tuoreeltaan nauttimaan neuvolapalveluista. Ovatko maksuttomat neuvolapalvelut kansanedustajalle tuki rikkaalle? No eivät, vaan ne ovat universaali hyvinvointivaltion palvelu, jolla pidetään huolta tämän maan kaikista lapsista yhtä lailla, jolla varmistetaan, [Puhemies koputtaa] että jokaisella on samat mahdollisuudet samoihin palveluihin. Se myös tässä toisen asteen ... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylitystä]

17.26 Kaisa Juuso ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä edellä mainittiin, että seitsemän kilometriä olisi se raja koulukuljetuksissa, joka olisi maksutonta. Miten, opetusministeri, suhtaudutte niihin oppilaisiin, joilla lähimpään toisen asteen oppilaitokseen on matkaa useita kymmeniä kilometrejä?

17.26 Pasi Kivisaari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen myös ilolla tervehtinyt korkeakoulupolitiikkaa, jota hallitus on johdonmukaisesti ja ehkä myös tälle modernin aluepolitiikan tavoin tehnyt. Esimerkiksi Etelä-Pohjanmaalla Seinäjoen ammattikorkeakoulu on sekä aloituspaikkojen ja koulutusvastuiden että rahoituksen osalta vahvistunut. Hallitus siis tunnistaa ammattikorkeakoulujen ison potentiaalin maakunnan elinvoiman ja myönteisen tulevaisuuden takaajana.

Puhemies! Kysyisin ministeri Saarikolta, millaisena hän näkee ammattikorkeakoulujen sekä yliopistokeskusten aseman tulevaisuudessa erityisesti sitä taustaa vasten, että niiden saavutettavuus ja laatu edelleen vahvistuisivat.

17.27 Tuula Väättäinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä kevät ja kesä on ollut tavattoman haasteellista aikaa. Kiitos ministeri Anderssonille onnistuneesta korona-ajan hoidosta. Teidän viestinne koulumaailmalle on ollut selkeää ja perusteltua.

Minä pidän tärkeänä oppivelvollisuuden laajentamista ja toisen asteen maksuttomuutta. Meidän on vain huolehdittava kaikista lapsista, ja huolehtiminen alkaa varhaiskasvatuksesta. Perustelut näille päätöksille molemmat ministerit ovat hetki sitten kertoneet, ja luulisi, että se viimein menisi perille.

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

Taide ja kulttuuri ovat tärkeä osa yhteiskuntaamme, ja omalta osaltaan ne vahvistavat hyvinvointia ja mahdollisuutta osallisuuteen. Taide- ja kulttuurialan tekijät ovat olleet ja ovat edelleen tiukilla tänä korona-aikana. Toivon, että, ministeri Saarikko, pyritte kaikin tavoin tukemaan näitä aloja ja niiden toimijoita.

Samalla kiitän teitä Varastokirjasto-päätöksestä. Kuopio on paras paikka Varastokirjastolle.

17.29 Mia Laiho kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tutkimuksen ja tieteen merkitys on havaittu erittäin tärkeäksi tässä koronaviruksen aikana, ja sen takia tietynlainen pettymys oli tässä budjetissa, ettei tieteeseen kohdistettu rahoitus ole kasvanut. Meillä tehdään erittäin korkealaatuista tiedettä meidän yliopistoissa ja yhdessä yliopistosairaaloiden kanssa, ja he tarvitsisivat pitkäjänteisen rahoituksen, varmuuden siitä. Erityisesti VTR-rahoituksen osuuden kasvua tarvittaisiin. Miksi tähän ei tehty muutoksia?

Ja sitten kysyisin vielä näistä yliopiston opetuspaikoista niitten opetusalojen suhteen, joissa on ryhmäopetusta, esimerkiksi lääkärikoulutus: onko huomioitu tämä ryhmäopetus myöskin siinä resurssissa?

17.30 Hilikka Kemppi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Salli minun hiukan ihmetellä ääneen: koulutuksen ja sivistyksen julkinen rahoitus kuntaraha huomioiden on ensi vuonna noin 16 miljardia euroa, ja kokoomus ja perussuomalaiset vastustavat täällä 22 miljoonan lisäystä oppivelvollisuuteen. [Sanna Antikaisen välihuuto] — Kyllä, vastustavat lisäystä koulupudokkuuden poistamiseen ja kuvailevat, että 22 miljoonan uudistus vaarantaa 16 miljardin euron rahoituksen. — Oppivelvollisuuden kohdalla unohdetaan se, että mukaan otetaan nyt voimakkaasti myös vapaan sivistystyön paikat ja työn kautta oppiminen. Kaikkia ei toki kohdella samalla kaavalla, kuten edustaja Risikko antoi ymmärtää. Oppivelvollisuuden resursseja on kohdennettu hyvin myös ohjauksen ja tuen lisäämiseen peruskoulussa ja toisen asteen nivelvaiheessa. Se kävelee hyvin käsi kädessä myös muiden toimien kanssa, kuten Ohjaamoille lisättävän mielenterveyden tuen ja etsivän nuorisotyön kanssa.

17.31 Sanna Antikainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Minä olen myös sivistysvaliokunnan jäsen, ja erittäin monet asiantuntijat ovat siellä tuoneet esille kaksi erittäin merkittävää ongelmaa. Yksi on se, että rahoitus ei riitä, mistä juuri äsken edustaja Kemppi puhui. Erittäin monet, tekin olette olleet siellä kuulemassa, asiantuntijat ovat tuoneet esille, ettei rahoitus ole riittävällä tasolla. Toinen ongelma on se, että tämä uudistus koronan keskellä etenee liian nopeasti. Erittäin monet asiantuntijatahot ovat tuoneet tämänkin esille, ettei tätä uudistusta pystytä tässä aikataulussa toteuttamaan. Kysynkin opetusministeriltä: miksi ette ota näitä asiantuntijoiden lausuntoja huomioon? — Kiitos.

17.32 Ari Koponen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koulukiusaaminen ja kouluväkivalta ovat osa syrjäytymiseen johtavia syitä. Me olemme nyt reilu puolitoista tuntia tässä puhuneet, ja tämä näyttää taas unohtuneen salilta. Haluaisinkin kysyä tästä, ettei asia pääse unohtumaan: Mitä konkreettisia lainsäädäntötoimia hallitus tulee tekemään kouluväkivallan ja -kiusaamisen ennaltaehkäisyyn eteen? Missä vaiheessa on tämä kiusaamisen parlamentaarinen pyöreä pöytä? Milloin päästään aloittamaan tämä työ?

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

17.32 Seppo Eskelinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koulutuspolitiikan iso kuva on muuttunut tosiaan paljon positiivisempaan suuntaan, ja leikkausten tieltä on lähdetty sitten tulevaisuuden investointien tielle.

Hallitusohjelmassa oli kirjaus lasten ja nuorten harrastustoiminnasta koulupäivän yhteyteen, ja ensi vuoden talousarviossa sitä on nyt rahoitettu 14,5 miljoonaa euroa. On tärkeää, että jokainen lapsi ja nuori perhetaustasta riippumatta pääsee kokemaan harrastuksen iloja ja yhteisöllisyyttä. Missä vaiheessa nyt tämä hanke on? Onko siihen korona nyt vaikuttanut? Tälle vuodellehan oli jo 5 miljoonaa varattu pilotointeihin — onko niistä kokemuksia? Ja miten tämä nyt sitten ensi vuoden osalta lähtee liikkeelle?

17.33 Sanni Grahn-Laasonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ne oppimiserot alkavat kasvaa jo siellä perusopetuksen alaluokilla, oikeastaan jo aiemminkin. Syrjäytymisen ensimmäiset merkit ovat nähtävissä jo sieltä päiväkotikäisistä, ja näin ollen viime vuosina tutkimuksissa on paljon painotettu näitä varhaisia vuosia ja varhaisten investointien merkitystä kaikkein vaikuttavimpana paikkana sekä inhimillisesti että taloudellisesti.

Kun budjettia tehdään, se on aina kasa valintoja, että mihin panostetaan, ja olisin kysynyt teiltä näistä valinnoista. Nimittäin nämä oppimateriaalikustannukset tulevat pysyvinä menoina, mutta sen sijaan opettajia palkataan määräaikaisiin työsuhteisiin määräaikaisella hankerahalla, samoin merkittävä osa esimerkiksi tasa-arvorahoituksesta täällä on määräaikaista rahoitusta. Esimerkiksi kokoomuksen viime vuoden vaihtoehtobudjetissa tälle vuodelle esitimme näiden tekemistä pysyviksi. Samoin sitten tämä kokeilu kaksivuotisesta esiopetuksesta on vain harvoille, ja sekin on määräaikainen. [Puhemies: Aika!] Miksi ei ajateltu toisin päin eli painotettu näitä varhaisimpia investointeja?

17.34 Saara Hyrkkö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tätä oppivelvollisuus uudistusta ja toisen asteen muuttamista maksuttomaksi on täällä kritisoitu siksi, että kaikilla perheillä ei ole puutetta rahasta. Kun kuitenkin kuuntelee meidän lasten ja nuorten tarinoita, niin on selvä, että eivät ne rahat hukkaan mene. Kenenkään ei pidä joutua keskeyttämään toisen asteen koulutusta siksi, että rahat eivät riitä. Kenenkään ei pidä joutua tekemään ala- tai kurssivalintoja sen perusteella, missä kustannukset ovat matalia, eikä kenenkään pidä joutua tuntemaan syyllisyyttä kouluttautumisestaan perheen tukalan taloustilanteen takia. Nämä asiat eivät välttämättä näy niissä tilastoissa, mutta ne ovat silti todellisuutta suomalaisissa perheissä.

Totta kai oppivelvollisuus uudistuksen tavoitteiden toteutuminen edellyttää myös panostuksia vaikkapa peruskouluun, varhaisiin vuosiin, ohjaukseen, nivelvaiheisiin, muuhun tukeen ja erityisesti putoamisvaarassa olevien kannatteluun, ja juuri niitä toimia myös tehdään, [Puhemies: Aika!] mutta en vähätelisi myöskään tätä historiallista koulutus uudistusta.

17.36 Mari Rantanen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oikeastaan jatkan tähän perään. Eli kun nyt siis se ongelma on se, kuten täällä kuvattiin, että meillä tulee tällä hetkellä peruskoulusta ulos sellaisia nuoria, joilla ei ole riittävää luku- ja laskutaitoa sinne toiselle asteelle, niin en voi ymmärtää, miten tämä asia paranee sillä, että pidennämme kaksi vuotta heidän oppivelvollisuuttansa, ja he eivät edes ehdi saada sitä tutkintoa, kun he 18-vuotiaina ovat jo oikeutettuja lähtemään sieltä toiselta asteelta.

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

Enemmänkin tämä vaikuttaa vähän siltä kuin se, kun hölmöläiset kantoivat käytännössä katsoen valoa sisään pimeään huoneeseen. Eli nyt tämä tuki pitäisi kohdentaa nimenomaan tärkeämmin niille, jotka sitä tukea tarvitsevat, ja paljon varhaisemmin, jotta he saavat peruskoulusta sellaiset tiedot ja taidot, joilla pärjää siellä toisella asteella, kuten aiemminkin oli. Ja se onkin hyvä kysymys, että onko pohdittu, mitä tässä maassa on tapahtunut, kun enää ei 16 vuotta [Puhemies: Kiitoksia!] tai siis yhdeksän vuoden... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

17.37 Veronika Honkasalo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tänään tapasin ammatillisen koulutuksen oppilaiden edustajia, ja he sanoivat, että heitä kummastuttaa tämä pakkokeskustelu, kun velvoittavuus kohdistuu nimenomaan koulutuksen järjestäjiin, joista täällä myös ministeri Andersson puhui tänään. Se kohdistuu koulutuksen järjestäjiin, heidän on huolehdittava nuorista.

Haluaisin vielä ministeri Saarikolle esittää kysymyksen siitä, että kun vapaan kentän kulttuuri- ja taidetoimijat ovat jääneet aika hauraaseen asemaan, lähtökohtaisesti heidän asemansa on heikko, niin millä tavalla ministeriössä on mietitty näitä mahdollisia kohdennettuja koronatukia niin, että se kohdentuisi nimenomaan näille pienille, erittäin hauraassa asemassa oleville taiteilijoille ja kulttuurialan toimijoille.

17.38 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kolme huomiota.

Ensimmäiseksi tässä on tärkeintä luonnollisesti se, että nyt olemme siirtyneet koulutuksesta leikkauksen tieltä koulutukseen panostamiseen. Onneksi olkoon hallitukselle ja myöskin eduskunnalle, kun me tuemme tätä.

Toinen on luonnollisesti tämä oppivelvollisuuden pidentäminen. Se on iso laadullinen muutos, ja sillä tulee olemaan kauaskantoiset vaikutukset. Onneksi olkoon siitä.

Kolmanneksi haluaisin nostaa esille tämän varhaiskasvatuksen maksullisuuden, ja siinä helpotetaan sitä maksullisuutta. Täällä joku aikaisemmin esittikin huomion siitä — kuuntelin tuolla huoneessani — että on erikoista, että kun meillä mennään peruskouluun ja yliopistoon asti, opetus ja koulutus on maksutonta, mutta tuossa vaiheessa kun lapsiperhettä on perustettu, se ensimmäinen vaihe on niinkin rasisitteellisen maksullinen. Nyt kysyisin ministeriltä: mitkä suunnitelmat meillä on, ja millä aikataululla päädyttäisiin siihen, että varhaiskasvatus olisi kokonaan maksutonta?

17.39 Pekka Aittakumpu kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin vielä nostaa esille nämä hallituksen hyvät toimet varhaiskasvatusmaksujen alentamisen jatkamiseksi ja oppivelvollisuusiän nostamiseksi. Jo viime kaudellahan varhaiskasvatusmaksuja todella alennettiin, ja arvioisin näitä kahta toimenpidettä myöskin perhepoliittisesti. Nämähän ovat ilman muuta lukemattomille suomalaisille perheille erittäin tärkeitä asioita ja myöskin osaltaan vähentävät lapsiperheköyhyyttä, joka on meillä ollut huolestuttavalla tasolla jo pitkään. On selvää, että koulutuksen ja sivistyksen kannalta oppivelvollisuusiän nosto ei ratkaise kaikkea, mutta ehdottomasti se auttaa monia nuoria pysymään koulutielä. On tärkeää, että hallitus on jatkanut muun muassa tätä jatkuvan oppimisen kehittämistä.

Haluaisin myös kysyä, arvoisa puhemies, kun viime lauantaina vietimme Aleksis Kiven päivää ja edellinen hallitus päätti parantaa kirjailijoiden lainauskorvauksia: onko e-kirjoille [Puhemies koputtaa] ja äänikirjoille tulossa samanlaista korvausta?

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

17.40 **Mikko Ollikainen r** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman, arvoisa puhemies! Olemme odotetusti puhuneet aika paljonkin tästä laajennetusta oppivelvollisuudesta, mutta hallitus tiedotti sote-uudistuksesta tänään. Molemmat uudistukset vaativat enemmän osaajia, ja osittain tässä nyt on puhuttu muun muassa sairaanhoitajista. Esimerkiksi oppivelvollisuuden laajentamisessa on muistettava, että kaikille on taattava tasavertaista ohjausta, ja oppilashuollon ja etenkin opinto-ohjaajien ja koulupsykologien on oltava nuorten lähellä tulevaisuudessakin.

Här vet vi att det finns en stor brist på till exempel svenskspråkiga yrkesskollärare och skolkuratorer. Det finns också en stor brist på studiehandedare, och läkare också för den delen.

Kysyisin ministeri Saarikolta: millä tavalla ministeriössä on huomioitu molempien uudistusten tuomat lisäosaajien tarpeet?

17.41 **Marko Kilpi kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En jostain syystä saanut edelliseen kysymykseeni vastausta, joten toistan sen. Yli 4 000 yläkoululaista laiminlyö oppivelvollisuuttaan. Miten oppivelvollisuuden pidentäminen tulee heitä auttamaan? Tähän minä haluan vastauksen. Miten heidät saadaan nyt noudattamaan oppivelvollisuuttaan? Eikö apua ja tukea pitäisi kohdentaa kuitenkin oikea-aikaisesti ja oikeapaikkaisesti? Tulipaloakin kannattaa sammuttaa sieltä, missä palaa, ja silloin, kun palaa, varsinkin silloin, kun sitä vettä on kovin vähän. — Kiitos.

17.42 **Sari Multala kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitin ensimmäisessä puheenvuorossani varhaiskasvatukseen tehtävistä panostuksista. Nyt haluan kiittää korkeakoulujen aloituspaikoista, joita tuli merkittävästi lisää. Me ehdotimme sitä osittaisena ratkaisuna myös tähän koronan aiheuttamaan hankaluuteen siinä, että valintakriteerejä jouduttiin kesken hakuajan muuttamaan, ja hallitus nopeasti reagoi. Se on hyvä asia.

Vaikka t&k-rahoitusvolyyymi on noussut vuodesta 2016 asti, niin edelleenkin 2019—2020 tullaan pysymään tki-intensiteetissä samalla tasolla. Olen ymmärtänyt, että on laajasti eduskunnan yhdessä jakama tavoite, että Suomen tki-intensiteetti olisi se neljä prosenttia bruttokansantuotteesta. Millä aikavälillä arvioitte, että tähän yhteiseen tavoitteeseemme voitaisiin päästä siten, että valtiokin omalta osaltaan näitä panoksia vuodesta toiseen kasvattaa? Me olemme esittäneet, että valtion tulisi kasvattaa sadalla miljoonalla vuosittain tki-panostuksia.

17.43 **Anneli Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Minun täytyy kyllä nyt hämmästellä, kuinka voimakkaasti oppositio vastustaa toisen asteen ammatillisen koulutuksen laajentamista, varsinkin kun me tiedämme sen, että tällä hetkelläkin noin 16 prosenttia ikäluokasta lopettaa tai keskeyttää tai ei saa suoritettua toisen asteen opintoja. Mitään todellisia perusteita teiltä ei ole löytynyt.

Kyse on ihmisarvosta. [Jussi Halla-ahon välihuuto] Kyse on siitä, minkälaisen arvon me annamme ihmiselle, onko ihmisellä itsellään subjektiivinen oikeus saada koulutusta, oppia ja sitä kautta saada itselleen kivijalka elämälle. Täällä on perusteltu, että korostetaan vain toisen asteen koulutusta. Samanaikaisesti täällä on ministeriäitiöstä sekä hallituksen puolelta useita puheenvuoroja käytetty, että panostetaan varhaiskasvatukseen, perusopetuksen

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

laatuun sekä myös nivelvaiheeseen että myös toisen asteen koulutuksen sisältöihin, oppilas- ja opiskelijahuoltoon. Nyt on kyse kokonaisuudesta, [Puhemies: Aika!] ja tämä hallitus on ottanut tämän kokonaisuuden haltuun. Kyse on ihmisarvosta.

17.44 Paula Risikko kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jonkin verran tuosta toisen asteen koulutuksen rahoituksesta vielä. Lukiokoulutushan on aika ongelmissa tällä hetkellä, koska sieltä puuttuu tosi paljon rahaa. Tällä hetkellähan esimerkiksi kunnat maksavat jopa 60 prosenttia lukiokoulutuksesta. Miten tämä aiotaan huomioida?

Kaiken kaikkiaanhan ammatillisen koulutuksen rahoituspohja muuttuu tulevina vuosina ja tulee myöskin tämä asetus, mikä nyt on ollut lausuntokierroksella. Esimerkiksi Seinäjoen koulutuskuntayhtymä on antanut erinomaisen hyvän lausunnon, toivon, että kiinnittää siihen huomiota. Siellä kiinnitetään huomiota esimerkiksi tähän, mitä kustannuksia majoittamiseen liittyy ja että tällä hetkellä ne eivät ole siinä korvausten piirissä niin laajasti kuin pitäisi. Koska siellä meilläkin on pitkät välimatkat ja meillä eivät liikennevälineet kulje, niin nuoret joutuvat sitten tulemaan Seinäjoelle asumaan ja silloin tarvitaan näitä majoituskustannuksia, niitä menee aika paljon. Toivon, että nämä huomioidaan myöskin siinä ammatillisen koulutuksen [Puhemies koputtaa] rahoituksessa. — Kiitos.

17.45 Mikko Kinnunen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Syrjäytyneiden määrä ja koulunsa keskeyttäneiden määrä ovat pysyneet sitkeästi ennallaan, vaikka on kokeiltu koulutustakuuta, läpäisyn tehostamisohjelmaa, erilaisia hakuja, nivelvaiheen ohjaus- ja tukitoimenpiteitä, toisen asteen koulutuksen keskeyttämisen ehkäisyyn liittyviä toimenpiteitä ja niin edespäin.

Tässä uudistuksessa tehdään täsmätoimia myöskin. Nuoret vaihdetaan saattaen koulusta toiseen. Nivelvaiheeseen kootaan tutkintoon valmentava koulutus, joka hyödyntää työpajoja oppimisympäristönä, tuetaan Ohjaamoita, joilta nuoret saavat palvelut yhdeltä luukulta, vahvistetaan etsivän nuorisotyön yhteistyötä koulujen kanssa, edelleen oppisopimusta kehitetään ja sitten myöskin on kansanopistovuosi, jossa syrjäytymisvaarassa oleva nuori voi nousta jaloilleen ja jatkaa koulupolulla eteenpäin.

Eli tarvitaan [Puhemies koputtaa] monenlaisia polkuja, [Puhemies: Aika!] ja kysyn ministereiltä: miten oppisopimusta kaiken kaikkiaan kehitetään?

17.47 Anna-Kaisa Ikonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En mene nyt sen enempää toisen asteen koulutukseen enää, mutta totean, kun edustaja Kemppi täällä esitti, että me vastustaisimme tätä 22 miljoonan esitystä, että emme me sinällään vastusta panostamista näihin nuoriin, päinvastoin, mutta haastamme sitä sillä, että me näemme, että on muita, vaikuttavampia keinoja päästä siihen.

Koulutuksen kehittämisessä on hyvä, että jatkuvaan oppimiseen panostetaan. Tässä toivon myös uudenlaisia yhteistyömuotoja koulutuksen toteuttamiseen. Tähän liittyen olen jättämässä talousarvioaloitteet uudenlaisen teollisen yhteiskouluttamisen mallin luomiseksi ja puurakentamisen tutkimuskeskuksen kehittämiseksi.

Sitten pariin muuhun asiaan ministeriön sisällä tai pääluokan sisällä: Järjestöjen kompensointi on erittäin hyvä asia, kun veikkausvoitoista on nyt vähemmän jaettavaa, mutta kiinnitän kuitenkin huomiota siihen, että siihen tarvitaan pitkällä aikavälillä myöskin pysyvämpää ratkaisua. Samoin haluan kiittää siitä, että lastenkulttuuriin panostetaan, mutta

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

samalla on kuitenkin muistettava, että kulttuuri- ja tapahtuma-alan toimijat ovat laajemminkin vaikeassa tilanteessa, ja siihen on syytä kiinnittää huomiota.

17.48 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä nousi t&k-investointien volyyymi esiin, ja toivon, että EU:n elpymisvälineestä saadaan siihen lisäratkaisuja.

Sitten haluan palata vielä varhaisiin vuosiin. Olemme hallituksessa palauttaneet kaikille lapsille oikeuden varhaiskasvatukseen ja alentaneet maksuja sekä kehitämme varhaiskasvatuksen kolmiportaista tukea. Kaksivuotisen esikoulun kokeilu käynnistyy. Senkin takana voi nähdä ajattelun oppivelvollisuuden laajentamisesta ja kansainvälisessä vauhdissa pysymisestä. Näemme, että panostukset hyvään alkuun ovat paras pohja niin kielitaidolle, ryhmässä toimimiselle kuin kaikelle myöhemmälle oppimiselle.

Varhainen puuttuminen lapsuuden kuormittaviin tekijöihin ehkäisee lasten mielenterveysongelmia ja oppimisvaikeuksia. Myös perheitä tulee tukea. Yksi malli on Suomen harastusmalli. Haluan myös kysyä: kuinka se etenee?

17.49 Jouni Ovaska kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin kysyä: millä tavalla toisella asteella puututaan erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden tarpeisiin ja ahdinkoon? Tällä hetkellä tuntuu, että se on monessa keskustelussa jäänyt täysin huomiotta, ja nyt kun tämä oppivelvollisuus laajenee, niin siinä ehkä myöskin tulee velvoitteita entistä enemmän huolehtia siitä, että jokainen pidetään tässä kelkassa mukana.

Toinen asia, missä Suomessa ollaan hyvinkin retuperällä, on se, millä tavalla osatyökykyisiä saadaan työelämään, millä tavalla kehitysvammaisia saadaan työelämään ja millä tavalla esimerkiksi kehitysvammaisista toisella asteella olevista opiskelijoista huolehditaan jatkossa paremmin.

17.49 Mia Laiho kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Liikunta-, nuoriso-, taide- ja kulttuurialalla avustusten tuella toimii useita tahoja. Usein avustuksia hakevat yhdistykset tekevät paljon töitä lasten ja nuorten kanssa, jolloin tulisi varmistua toiminnan hyivistä periaatteista ja eettisyydestä sekä kansainvälisten sopimusten noudattamisesta.

Julkisten rahoituslähteiden moninaisuus ja yhtenäisten myöntämisperiaatteiden puuttuminen voivat altistaa järjestelmän hyväksikäytölle ja samalla hankaloittaa valvontaa. Tein viime syksynä kirjallisen kysymyksen liittyen kulttuurialalla toimivaan henkilöön, joka oli syytteessä ihmiskaupasta — prosessi on edelleen kesken, mutta siihen liittyen tein kirjallisen kysymyksen — ja haluaisin nyt kysyä vielä ministeriltä, millaisiin toimiin hallitus on ryhtynyt, että nyt kun seuraavia avustuksia [Puhemies: Kiitoksia!] myönnetään, niin nämä eettisyydet ja lasten ja nuorten parissa... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylittyä]

17.51 Marko Asell sd (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Tämä oppivelvollisuuden laajennus on historiallinen uudistus ja tämä maksuttomuus iso tasa-arvoteko. Se auttaa erityisesti pienituloisia perheitä, koska opiskeluvälineet ovat kalliita.

Tässä on oltu paljon huolissaan siitä, millä syrjäytymistä pystytään ehkäisemään, ja niitä välineitä varmasti on ollut, ja niitä tarvitaan jatkossakin, mutta tässä on nyt se hyvä puoli, että ne oppilaat ovat aina kuitenkin sitten 18 ikävuoteen asti jonkun vastuulla. Joku on velvoitettu sitä hoitamaan, kunta tai koulutuksen järjestäjä, ja silloin on myöskin oppilas-

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

huollon piirissä, jolloin on myös matala kynnyksen sitten, kun niitä ongelmia tulee, mennä koulupsykologin, kuraattorin ja muiden sosiaalialan asiantuntijoiden kanssa keskustelemaan. Sitä puolta pitää tietysti myöskin vahvistaa. Nyt tällä hetkellä 15-vuotiaana peruskoulun jälkeen osa putoaa ja katoaa ikään kuin tutkasta. Osa pojista tavataan ehkä julkisesti seuraavan kerran jossain kutsuntatilaisuudessa ja kysellään, miten menee.

Kyllä tämä on hyvä uudistus. [Puhemies: Aika!]

17.52 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oppivelvollisuuden laajentaminen on todellinen rakenteellinen uudistus, ja mitä kokoomus on hokenut viime kuukaudet, vuodet: rakenteellisia uudistuksia. Nyt kun sellainen ollaan tekemässä, niin te vastustatte.

Miksi rakenteellinen? Se korostaa perusopetuksen järjestäjän vastuuta niin, että jokainen nuori aloittaa toisen asteen, sitten ohjaus- ja valvontavastuu siirtyy toisen asteen järjestäjälle, jonka tehtävä on myös seurata sen nuoren opiskelumenestystä ja tarttua siihen, auttaa, jos on ongelmia, ja sitten jos tapahtuu vakavaa keskeyttämistä, niin kunnalla on velvollisuus ottaa koppi tästä nuoresta. Sitten rakenneuudistukseen kuuluu tämä laki tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta, ja niin kuin täällä edustaja Kinnunen hienosti totesi, [Puhemies koputtaa] siinä on monipuolinen oppimisympäristö, työpajat, oppisopimuksia [Puhemies: Kiitoksia!] ja niin edelleen. Tämä on rakenteellinen uudistus — perehtykää siihen.

17.53 Sari Multala kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa edustaja Gustafsson, on mielestäni hieman vähättelevää väittää, että me emme olisi perehtyneet. Kyllä me olemme niin hyvin kuin me olemme pystyneet, [Jukka Gustafsson: Edustaja Multala on poikkeus!] ja nyt olemme pyydettyämme saaneet myös sen arviointineuvostosta tulleen muutetun esityksen, kun sitä täydennettiin arviointineuvoston toivomuksesta.

Minä en itse ajatellut kyllä tällä kertaa puhua tästä oppivelvollisuudesta. Uskon, että me saamme siitä sivistysvaliokunnassa kuulla mittavalta kasalta asiantuntijoita ja sitten kysellä myös niistä huolenaiheista, joita siihen liittyy. Mutta itse olisin halunnut vielä todeta tässä, että liikkuminen ja liikkumattomuus on suuri huolenaihe ja on hyvä, että hallitus on nyt löytänyt ensi vuodelle tällaisen väliaikaisen ratkaisun, miten rahoitetaan myös liikuntatoimeja. Liikunnan edistäminen on kuitenkin erittäin poikkihallinnollinen kysymys, ja itse asiassa tässä yhteydessä toivoisin, että kun tiedetään tutkimusten mukaan, että liikkumiseen vaikuttaa kaikista eniten se, että sitä tehdään yhdessä vanhemman kanssa, [Puhemies koputtaa] sieltä ihan pikkuvauvasta asti, [Puhemies: Kiitoksia, aika!] niin voisitteko edistää sitä, että neuvolat... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Tämän debatin päättää edustaja Eloranta, ja sen jälkeen mennään ministereitten puheenvuoroihin.

17.54 Eeva-Johanna Eloranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt on tärkeätä ottaa käsiimme tämä iso kuva, mistä tässä on kysymys. Paljon puhutaan luovasta tuhosta, siitä, että työelämä muuttuu, työpaikkoja häviää. Viimeisen 30 vuoden aikana on hävinnyt kuusisataatuhatta sellaista työpaikkaa, johon se pelkkä peruskoulu riittää — niitä on jäljellä enää semmoinen pari—kolmesataatuhatta. Me emme voi antaa nuorten valita itseään pois työelämästä, kun käytännössä tilanne on kuitenkin se, että lähes kaikki nuoret

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

sen opiskelupaikan ysiluokan jälkeen saavat mutta 16 prosenttia jää ilman. Meillä ei ole yhteiskuntana varaa tähän, ei inhimillisesti eikä taloudellisesti.

Sitten täytyy miettiä myöskin sitä, että uusista työpaikoista kaksi kolmasosaa syntyy korkeakoulutusta vaativille aloille. Meille ei riitä edes se, että se toisen asteen koulutus suoritetaan, vaan meidän pitää huolehtia siitä, että yhä useampi saavuttaa sen korkeakoulutuksen tason. Eli meillä on tässä paljon tekemistä muun muassa jatkuvan oppimisen uudistuksen tiimoilta.

Ja on aikamoista hurskastelua puhua siitä varhaisesta tuesta, kun edellinen hallitus huononsi [Puhemies: Kiitoksia, aika!] henkilöstömitoitusta ja oikeutta varhaiskasvatukseen, mutta me olemme sen palauttaneet.

17.55 Opetusministeri Li Andersson: Puhemies! Jos minä aloitan edustaja Kilven hyvällä kysymyksellä siitä, miten tämä uudistus vaikuttaisi esimerkiksi niiden noin 4 000 nuoren näkökulmasta, jotka tällä hetkellä laiminlyövät oppivelvollisuuttaan peruskoulussa. No, ensinnäkin tämän uudistuksen myötä tullaan säättämään siis lakisääteisesti uudesta opinto-ohjauksen muodosta perusopetuksen puolella. Eli toisin kuin paljon julkisuudessa väitetään, niin tähän uudistukseen ei liity ainoastaan maksuttomia oppimateriaaleja ja koulumatkatuki, vaan tähän sisältyy myöskin uudentyyppisiä velvoitteita: ohjausvelvoitteita kuntien osalta ja myöskin opinto-ohjaukseen liittyviä velvoitteita niin perusopetuksessa kuin toisella asteella. Eli perusopetukseen tulee uusi, tehostettu opinto-ohjauksen muoto kasi- ja ysiluokkalaisille.

Toiseksi nuoret tulevat hyötymään myöskin niistä lisäpanostuksista, mitä tehdään oppilas- ja opiskelijahuollon palveluihin ja mitoituksiin, koska ne tulevat koskemaan myöskin perusastetta. Tämän lisäksi he tulevat hyötymään myöskin tästä uudesta, valmentavasta koulutuksesta, mitä tämän uudistuksen yhteydessä uudistetaan, eli luodaan uusi nivelvaiheen koulutus, joka myöskin korvaa esimerkiksi nykyistä kymppiluokkana tunnettua perusopetuksen lisäopetusta. Tämän lisäksi olemme OKM:ssä valmistelleet uuden toimintamallin koulupudokkuuden ehkäisemiseksi nimenomaan sinne peruskoulun puolelle, mistä on tarkoitus kertoa lisää tämän viikon torstaina tiedotustilaisuudessa, jossa myöskin esitellään tätä laajaa oppivelvollisuuskokonaisuutta.

Henkilökohtaisesti pidän kyllä äärimmäisen tärkeänä sitä, että me voimme vahvistaa myöskin moniammatillisia toimintamalleja jo peruskoulun aikana, että me saamme sitä tukea, mitä meidän sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaiset voivat tarjota yhä vahvemmin osaksi sitä nuorten arkea, osaksi sitä palveluvalikoimaa, mitä kouluissa ja oppilaitoksissa tarjotaan.

Mitä tulee vaikuttaviin keinoihin, niin oikeastaan esittäisin nyt kysymyksen niille oppositioedustajille, jotka vastustavat tätä oppivelvollisuuden uudistusta: pystyttekö yksilöimään yhden muun toimenpiteen tai keinon, joka tutkimuksen mukaan olisi vaikuttavampi keino saavuttaa tätä tavoitetta kuin oppivelvollisuuden laajentaminen? Nimittäin sitä eivät asiantuntijat ole pystyneet tekemään. Päinvastoin, me olemme Suomessa kokeilleet, meillä on ollut erillinen hanke keskeyttämisten vähentämiseksi ammatillisella puolella toisella asteella. Meillä on ollut nuorisotakuuta, me olemme vakiinnuttaneet Ohjaamo-toimintaa ja me olemme vakiinnuttaneet etsivää nuorisotyötä, mutta tästä huolimatta ja näistä kohdenetuista toimista huolimatta tämä vaille toisen asteen tutkintoa jäävien osuus on sinnikäästi pysynyt siinä noin 15 prosentissa koko 2000-luvun ajan. Voin vakuuttaa teille, että niillä syntyvyysluvuilla, mitä me olemme nähneet tässä maassa, meillä ei ole kansakunta-

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

na varaa siihen, että tämä kehitys jatkuu tällaisenaan, ja siksi me tarvitsemme tätä rakenteellista uudistusta. [Jukka Gustafsson: Oikein, erinomaista!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt vaihdetaan sektoria. — Korjaan, ministeri Saarikko.

17.59 Tiede- ja kulttuuriministeri Annika Saarikko: Arvoisa puhemies! — Edellinen puhemies lupasi vastauspuheenvuorolle vielä sijaa.

Edustaja Peltokangas pohdiskeli täällä aloituspaikkoja, olisinko valmis lisäämään niitä. Näen sen hyvin tehokkaana keinona suomalaisten osaamistason nostossa. Ja miten sinne pääsisi nopeammin: kiinnitän huomiota siihen, että nyt lisätalousarviopäätöksessä avoimen väylän sisäänpääsymahdollisuuksia, avoimen yliopiston ja avoimen korkeakoulun paikkoja, on 10 miljoonalla eurolla tuettu, ja myöskin se on yksi väylä kohti korkeakoulututkintoa.

Kyllä olen, edustaja Mäkisalo-Ropponen, todella kiinnittänyt huomiota tähän sote-alan houkuttelevuuteen, myöskin sairaanhoitajien uupumistutkimuksiin ja huoleen siitä, onko alalla vetovoimaa, pitovoimaa ja pysyvyyttä ja sitä kautta kiinnostusta myös tulevaisuudessa, ja olen myöskin laittamassa tästä ministeriössä selvityshankkeen liikkeelle vastaavalla tavalla kuin toimin vuosi sitten opettajankoulutuksen osalta, jossa näkyi niin ikään huolestuttavia merkkejä.

Useammat edustajat, muun muassa edustajat Väättäinen ja Honkasalo, olette täällä kantaneet huolta kulttuurialan toimijoiden koronaviruksesta ja siitä, miten vailla heidän omaa syytään ei ole keikkoja kalenterissa, eikä kukaan haluaisi tukea vain yleisöjä, ja jos niitä ei ole tarjolla, mitä on tehtävissä. Kulttuuria on tuettu, kuten totesin aiemmin, noin 80 miljoonalla eurolla nyt lisäbudjeteissa, ja olen valmistelemassa lisätalousarvioon — vuoden seitsemänteen — nyt uutta tukipakettia, jossa nimenomaan on tarkoitus mainittavasti huomioida nämä niin kutsutut freelancertoimijat, vapaan kentän kulttuuritoimijat, joiden kalenteri käytännössä on täysin tyhjä nyt, kun kiinteilläkin paikoilla olevillekaan, vaikkapa näyttelijöille teattereissa, ei tahdo työtä nyt riittää. Kulttuurikenttä on hyvin sirpaloitunut, kauniimmin sanottuna moninainen ja moniulotteinen, ja siksi tukimuodotkaan eivät ole ihan helppoja järjestää. Käytännössä nämä pienimmät tuet ja suoraan kohdennettavat, yksittäisille taiteilijoille tulevat tuet kohdistuvat alueellisten Taike-toimijoiden kautta.

Vielä viimeimmäksi, arvoisa puhemies, nostan esiin näistä monista tärkeistä kysymyksistä tämän harrastamisen Suomen-mallin, jonka muun muassa edustaja Eskelinen nosti esiin. Se etenee, ja minusta se on tämän hallituskauden tällä hallinnonalalla toinen tärkeä rakenteellinen uudistus oppivelvollisuusiän rinnalla. Jokainen suomalainen lapsi ja nuori kotitaustasta, varallisuudesta ja asuinpaikasta riippumatta on oikeutettu harrastamiseen, kun me tiedämme sen tutkitusti hyvät vaikutukset nuoren ja lapsen itsetuntoon ja kaverisuhteisiin. Nyt haussa ovat pilotit, ja rohkaisen teitäkin kaikkia kotikunnissanne ottamaan tästä ilon irti ja hakemaan näitä pilotteja lasten ja nuorten harrastamiseen — ja ei, kysymälänne tavalla emme antaneet koronan tätä häiritä, vaan katsoimme, että tämän projektin on siitä huolimatta edettävä. Ensi vuonna budjetissa on 14,5 miljoonaa euroa pysyvää rahaa tämän toteuttamiseen suomalaisissa kunnissa ja koulupäivien yhteydessä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt on tämä hallinnonala käyty, ja siirrytään sisäministeriön puolelle. — Ministeri Ohisalo.

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

18.02 Sisäministeri Maria Ohisalo: Arvoisa puhemies! Vuoden 21 talousarvioesityksessä sisäministeriön pääluokkaan ehdotetaan noin 1,568 miljardia euroa. Poliisitoimen osuus on noin 850 miljoonaa euroa, Rajavartiolaitoksen noin 277 miljoonaa euroa, pelastustoimen ja Häätokeskuslaitoksen vajaat 80 miljoonaa euroa ja maahanmuuton noin 207 miljoonaa euroa. Hallinnonalan määrärahataso kasvaa 39 miljoonaa euroa vuoden 2020 varsinaiseen talousarvioon verrattuna.

Haluan nostaa talousarvioesityksestä esille muutaman asiakokonaisuuden, poliisille tulevan 4,1 miljoonan euron lisäyksen rikostutinnan vahvistamiseen ja pakolaiskiintiön nostamisen 1 050 henkilön tasoon hallitusohjelman mukaisesti.

Poliisin henkilöstöresursseja lisätään ihmiskaupan torjuntaan, harvaan asutuille alueille sekä talousrikostorjuntaan. Harvaan asutuille alueille kohdennetaan nyt lisäresursseja poliisin vasteaikojen lyhentämiseksi ja poliisipalvelujen saatavuuden turvaamiseksi. Resursilisäyksellä harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjuntaan pääkaupunkiseudulla toteutetaan myös hallitusohjelmaan kirjattuja harmaan talouden vastaisia toimenpiteitä.

Poliisiin perustettavalla ihmiskaupparikosten paljastamiseen ja tutkimiseen keskittyvällä ryhmällä on keskeinen rooli ihmiskaupan torjunnassa. Sillä vahvistetaan poliisin valmiuksia puuttua tähän vakavaan piilorikollisuuden muotoon ja sen seurauksiin. Hallitusohjelman mukaisesti myös muita harmaan talouden vastaisia toimia laajennetaan ja vauhditetaan verovajeen pienentämiseksi.

Lisäksi poliisille esitetään 10 miljoonan euron investointiluonteinen lisäys suorituskyvyn ylläpitoon. Lisärahoitus on kohdennettu käytettäväksi muun muassa ajoneuvoinvestointeihin korjausvelan pysäyttämiseksi sekä muihin operatiivista suorituskykyä turvaaviin investointeihin.

Rajavartiolaitoksen ulkovartiolaivat ovat vanhentuneet, ja ne täytyy korvata, jotta Itämeren suojele öljyonnettomuuksilta ja merialueiden rajavalvonta eivät vaarannu. Tätä korjausvelkaa emme voi siirtää, ja laivojen suunnitteluun esitetäänkin nyt 5 miljoonan euron rahaa, ja varsinaisten investointien rahoitus pyritään turvaamaan tulevissa lisätalousarvioissa.

Rajavartiolaitukselle esitetään yhteensä noin 277:ää miljoonaa euroa. Laitokselle esitetään panostuksia muun muassa ETIAS-matkustajatieto- ja -lupajärjestelmään, eurooppalaisen raja- ja merivartioston pysyviin joukkoihin, rajaturvallisuuden suorituskyvyn ja rajavartijamäärän turvaamiseen sekä toimitilaturvallisuuden parantamiseen. Lisärahoitusta esitetään lisäksi Schengen-alueen tietojärjestelmän uudistamisen vaatimiin kansallisiin tietojärjestelmämuutoksiin.

Pelastustoimeen ja häätokeskustoimintaan esitetään yhteensä noin 79:ää miljoonaa euroa. Pelastusopiston koulutustoiminnan turvaamiseksi, koulutuksen laadun kehittämiseksi sekä tutkimus- ja kehittämistoiminnan tueksi talousarviossa esitetään kehyspäättöksen mukaisena lisäyksenä 2,4:ää miljoonaa euroa tulevalle vuodelle. Vastaavansuuruinen lisäys on myös vuoden 22 kehyksissä. Tällä varmistetaan pelastuslaitosten riittävä ja osaava henkilöstö ja ihmisten kiireellinen avunsaanti. Häätokeskuspäivystäjäresurssien turvaamiseen esitetään kehykseen sisältyvää puolen miljoonan euron lisäystä.

Maahanmuuttoon esitetään yhteensä noin 207:ää miljoonaa euroa. Suomen vastaanottamien kiintiöpakolaisten määrää nostetaan 1 050:een. Vastaanotettavien kiintiöpakolaisten määrä arvioidaan vuosittain ottaen huomioon turvapaikanhakijoiden kokonaismäärä.

Maailmalla on enemmän erilaisten konfliktien takia kotinsa jättämään joutuneita ihmisiä kuin koskaan maailmansotien jälkeen. Suomen tulee kantaa osansa globaaleissa krii-

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

seissä ja auttaa hädänalaisia ihmisiä. Kiintiöpakolaisten vastaanotto on tehokas tapa auttaa haavoittuvimmassa asemassa olevia pakolaisia, ja olen tyytyväinen, että saimme sovittua kiintiön nostosta hallitusohjelmassa sovitun mukaisesti.

Maahanmuuttovirastolle esitetään talousarvioesityksessä kehyspäättöksen mukaista 8 miljoonan euron lisäystä työ- ja opiskeluperusteisten oleskelulupahakemusten ruuhkan purkuun, ja automaatiokehitykseen sekä ulkomaalaisasioiden sähköisen asiankäsittelyjärjestelmän UMAN ylläpitoon ja kehittämiseen 4 miljoonaa euroa. Nämä lisäykset tukevat hallituksen tavoitetta työperäisen maahanmuuton kasvattamisesta.

Arvoisa puhemies! Kuten edellä läpikäydyt lisäpanostukset osoittavat, parantaa hallitus talousarvioesityksellään perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista ja heikoimmassa asemassa olevien asemaa sekä parantaa poliisin resursseja, jotta erityisesti vakavaan rikollisuuteen puututaan tehokkaasti ja poliisin toimintavalmius myös harvaan asutuilla alueilla varmistetaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt debattiin. Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Purra.

18.08 Riikka Purra ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eilen saimme poliisilta jälleen kuulla tapauksesta, jossa nuorisojoukko oli päättänyt ryöstää puukolla teinipolisia. Uhri joutui sairaalaan. Läheskään kaikki vastaavat tapaukset eivät tule ilmi, koska nuoret eivät halua tehdä rikosilmoituksia. Puhelimia viedään, lompakoita viedään, jopa merkkivaatteita suoraan päältä. Somen videoissa kerrotaan, minkä koulujen oppilailta on parhaat ja kalleimmat vehkeet. Olemme Ruotsin tiellä. Maahanmuuttajajengit, alaikäisetkin, ryöstävät, pahoinpitelevät, tekevät ilkivaltaa. Tätä on siellä jatkunut vuosikausia, ja se lisääntyy täällä. Oma esikoisenikin on 15-vuotias ja liikkuu päivittäin Helsingissä. Olemme joutuneet keskustelemaan aiheesta.

Kysyn ministeriltä, mitä te teette tämän asian korjaamiseksi? Onko oikein, että vanhempien täytyy lastensa ihanaa, vapaata nuoruutta itsenäisessä Suomessa pelätä?

18.09 Mari-Leena Talvitie kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jatkan tuosta, mistä valiokunnan puheenjohtajakin: näistä erityisesti lasten ja nuorten henkeen ja terveyteen ja myöskin omaisuuteen kohdistuvista rikoksista. Ne ovat rikoksia, jotka ovat erityisen kamalia ja aiheuttavat uhrille paljon pitkäaikaista kärsimystä.

Kysynkin ministeriltä, voisimmeko ajatella lainsäädäntöpäivityksiä sillä tavalla, että rikoksissa, jotka kohdistuvat lapsiin ja nuoriin, olisi myöskin tällaista tiettyä tutkintatakuuaikaa? Että niitä priorisoitaisiin, kun on kyseessä uhri, joka on lapsi tai nuori?

Toinen asia, kansainväliset rekryt. Kerroitte tuossa, että UMAN ylläpitoon on tulossa resursseja. Kokoomus on esittänyt, että toistuvasti rekrytoivat yritykset voitaisiin akkreditoida ja sitä kautta niille yrityksille luvattaisiin, että työluvut olisivat kunnossa kuukaudessa. Miten tämä yhteinen tulosohejaus TEMin ja SM:n osalta on toiminut ja nopeuttanut prosesseja, ja [Puhemies koputtaa] voisiko kansainvälisille rekrytoinneille olla tällainen kuukauden takuu-aika?

18.10 Juha Pylväs kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitukselle kiitos siitä, että vuoden 2021 talousarviolle ehdotetaan 4,1 miljoonan euron lisämäärärahaa poliisien henkilöresurssien kasvattamiseen. Tätä henkilöresurssia on tarkoitus lisätä ihmis-

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

kaupan torjuntaan, mutta myös muun muassa harvaan asutuille alueille sekä talousrikollis-torjuntaan.

Harvaan asutuille alueille kohdennetaan nyt lisäresursseja poliisin vasteaikojen ja poliisipalveluiden saatavuuden turvaamiseksi. Yli miljoona suomalaista asuu taajama-alueiden ulkopuolella. Kysyisinkin ministeriltä: Miten heidän turvallisuudentunnettaan voidaan vahvistaa vaikkapa toisin kuin Poliisihallitus ja poliisipäälliköt haluavat? Ja oletteko te ministerinä valmiina tekemään poliittista ohjausta, jotta riittävä määrä poliisien palvelujen säilymistä saadaan myös harva-alueilla turvattua?

18.11 Eveliina Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On syytä korostaa, että tässä vaikeassa taloustilanteessa hallitus haluaa panostaa suomalaisten turvallisuuteen ja turvata myöskin viranomaisten toiminnan ja resurssit.

Aivan kuten edustaja Pylväs tässä toi esiin, nämä poliisin merkittävät lisäresurssit, yli 4 miljoonaa euroa lisähenkilöstön palkkaamiseen, ovat merkittävä panostus. Nämä lisäresurssit tullaan suuntaamaan erityisesti ihmiskaupan torjuntaan ja myöskin talousrikostorjuntaan. Tämähän on järkevää toimintaa, sillä tämä talousrikostorjunta tuo myöskin yhteiskunnalle lisää resursseja.

Toivoisin, että myös oppositio voisi tunnustaa näiden toimien merkittävyyden. Kysynkin ministeriltä: minkälaisia ja miten kunnianhimoisia tavoitteita aiotaan asettaa tälle poliisille perustettavalle ihmiskauppayksikölle, kun otetaan huomioon nämä resurssit?

18.12 Matti Semi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nämä poliisin määrärahat: on erittäin hyvä asia, että niitä on lisätty ja nimenomaan tuonne harvaan asutuille alueille saadaan lisää poliisiresursseja. Haluaisin kysyä ministeriltä näistä vasteajoista, minkälaisia tavoiteaikoja on suunnitteilla.

Ja sitten toinen asia. Olen huolissani nuorisorikollisuuden määrästä. Olisiko meillä mahdollista palauttaa järjestelmään se, että poliisit kävisivät koulussa jo alakoulusta lähtien kertomassa niistä vastuista, mitkä seuraavat, jos rikoksiin lähtee mukaan, ja mitkä ovat nuorisorikollisten vastuut siinä vaiheessa, kun johonkin rikokseen on syyllistynyt. Näin pyrittäisiin ennalta ehkäisemään näitä rikoksiin tulemisia. — Kiitos.

18.13 Mats Löfström r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Det här året har varit exceptionellt för många. Vid sidan av sjukvårdspersonalen är en av de yrkeskårer som sett den största praktiska förändringen gränsbevakarna. Då de inre gränskontrollerna återinförts har gränsbevakarna behövt bevaka också de inre gränserna till Norden och till Europa — en exceptionell åtgärd.

Arvoisa puhemies! Vierailin elokuussa Maarianhaminan rajatarkastuspisteessä, joka oli saanut vahvistusta Helsinki-Vantaan lentoaseman rajavartijoista. He hoitavat tehtävänsä esimerkillisesti. Huomasin tuolloin, että ruotsinkielisten rajavartijoiden tarve on erityisen suuri. Helsinki-Vantaan rajavartijat olivat ruotsinkielentaitoisia ja pystyivät näin ollen autamaan Ahvenanmaalla. Ahvenanmaalla ja rannikoilla on välttämätöntä, että osaa antaa palvelua ruotsiksi. Useat merivartijat Ahvenanmaalla lähestyvät eläkeikää, ja siksi olisi erittäin tärkeää, että merivartijoille tarjotaan uusi ruotsinkielinen peruskurssi. Haluan nostaa esiin tämän asian täällä salissa, sillä se on tärkeä niin Ahvenanmaan kuin [Puhemies koputtaa] korkeasti arvostetun ja ammattimaisen merivartioston kannalta.

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

18.14 Jussi Halla-aho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sisäministeriön tavoitteena on, että Suomi on maailman turvallisimman ja muutenkin hyvinvoiva maa. Samalla hallitus suhtautuu hyvin myönteisesti maahanmuuttoon kehitysmaista ja pyrkii erilaisin keinoin lisäämään sitä. Tosiasiat ovat karuja. Humanitaarisin perustein ja perheenyhdistämisen kautta maahan tulevien työllisyysaste on surkea, eikä se juuri kohene ajan kanssa. Syrjäytyminen myös periytyy voimakkaasti. Yli puolet pääkaupunkiseudun toimeentulotukiasiakkaista on ulkomaalaistaustaisia, koko maassa joka kolmas. Yliedustus ryöstö- ja väkivaltarikostilastoissa on huikea, ja näiden rikosten uhreiksi joutuvat tyypillisesti nuoret ja naiset. Kysyisin ministeriltä: Näettekö te, että käynnissä oleva kehitys on taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävä? Tukeeko maahanmuutto sitä tavoitetta, että Suomesta tulisi maailman turvallisimman maa?

18.15 Anna-Kaisa Ikonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meidän turvallisuudestamme vastaavat turvallisuusviranomaiset ansaitsevat tarvitsemansa resurssit ja toimivaltuudet. Tässä budjetissa esitetty 4,1 miljoonaa euroa on hyvä lisäys, mutta riittämätön suhteessa tähän asetettuun tavoitteeseen.

Suomessa poliisien määrä suhteessa väestöön on koko Euroopan alhaisimpia, ja se on myös huomattavan alhainen suhteessa muihin Pohjoismaihin. Hallituksen esitys perustaa poliisiin ihmiskaupparikosten paljastamiseen ja tutkimiseen keskittyvä ryhmä on toki erinomainen ja tulee varmasti tarpeeseen, mutta lisäksi olisi tarvittava määräraha poliisien määrän nostamiseen sinne 7 500 henkilötyövuoteen hallitusohjelman mukaisesti. Poliisien määrän nostamiseksi poliisi on käytännössä viime vuosina joutunut löytämään rahat pitkälti hallinnonalan sisästä. Näin ollen htv-määrän kasvattaminen on ollut muusta toiminnasta pois. Eihän näin käy taas? Suunta ei vaikuta oikealta, sillä Aamulehti kirjoitti juuri tällä viikolla, että 11 poliisia [Puhemies koputtaa] jää ilman työtä Pirkanmaalla määrärahan puutteen vuoksi. Pidättehän huolen, että tällaisia uutisia ei tule lisää?

18.16 Heidi Viljanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Talousarviokäsittelyn yhteydessä on puhuttu paljon järjestöistä ja Veikkauksen tuloutuksen romahtamisesta, mikä kiinteästi liittyy monien järjestöjen toimintaan, mutta haluan nyt enemmän puhua yleisesti rahapelipolitiikasta. Hallitusohjelmassa mainitaan rahapelipolitiikan osalta rahapelihaittojen tehokas torjunta ja pelaamisen ohjaaminen lailliseen, vastuulliseen ja valvottuun pelitarjontaan. Hallitusohjelman tavoitteena on turvata Veikkauksen kanavointikykyinen yksinoikeus ja toimintaedellytykset nopeasti muuttuneessa toimintaympäristössä. Veikkaus on tehnyt viime aikoina vastuullisuustoimia vähentämällä pelikoneiden määrää, ja ensi vuonna on tulossa pakollinen tunnistautuminen kaikkiin peleihin. Tämä on oikea suunta, paljon on vielä torkuttavaa. Kaikki nämä hallitusohjelman tavoitteet edellyttävät arpajaislain uudistusta, ja haluaisinkin, arvoisa ministeri, kysyä, milloin saamme hallituksen esityksen uudeksi arpajaislaiksi.

18.18 Pekka Aittakumpu kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmaan on kirjattuna niin sanottu kiikkulautamalli, jossa pakolaiskiintiö muuttuu turvapaikkahakijatilanteen mukaisesti. Suomeen on tällä hallituskaudella saapunut huomattavasti vähemmän turvapaikanhakijoita kuin aikaisemmin, ja voimme nyt hiukan nostaa pakolaiskiintiötä, 850:stä 1 050:een eli hallitusohjelman maksimiin. Näin autetaan pakolaisleirillä olevia ihmisiä, joista voi sanoa, että he varmimmin ovat aidosti apua tarvitsevia.

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

Mielestäni on tärkeä muistaa, että aina kun puhumme pakolaispolitiikasta, puhumme ihmisistä. Kestävän turvapaikka- ja pakolaispolitiikan hallinnassa pitämisen näkökulmasta olennaista on torjua rikollisten hallitsemaa laitonta ihmissalakuljetusta. Nyt, kun EU:n yhteistä turvapaikkapolitiikkaa ollaan uudistamassa, haluan kysyä vastuuministeriltä, millaisia tavoitteita Suomella siinä on.

18.19 Jenni Pitko vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Selvitysten mukaan nettiviha ja -kiusaaminen on lisääntynyt. Erityisesti naiset ja tytöt kokevat ja joutuvat kohtaamaan sitä. Nettiviha on erilaista, kun on kyse naisesta ja miehestä kohteena. Naiset kohtaavat enemmän erityisesti seksismiä ja seksuaalista ahdistelua netissä. Itse asiassa naiset ja tytöt kohtaavat 27 kertaa todennäköisemmin häirintää internetissä kuin miehet.

Tämmöinen toiminta, jossa ihmistä ahdistellaan ja kiusataan netissä, uhkaa jopa sananvapautta. Moni nainen ja tyttö ei halua osallistua julkiseen keskusteluun internetissä peläten saavansa vastaan hyökkäyksen, ahdistelua ja uhkauksia. Arvoisa ministeri, kysyn teiltä, mitä tälle asialle voisimme tehdä.

18.20 Mauri Peltokangas ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että rikoksia ennalta ehkäisevään toimintaan satsataan, mutta hämmästelen edelleen tuota kirjausta vihapuheen torjunnasta. Se, mikä oli ennen normaalia, tervettä kritiikkiä, on tänään usein vihapuhetta. Ja kun seuraa sosiaalista mediaa ja niin sanottujen vihapuheepoliisien mielipiteitä ja kommentteja siellä, on päivänselvää, että vihapuheista on tehty keppihevon viherpunahallituksen ideologian levittämiseksi. Ja se on johtanut myös siihen, että poliisi tviitteineen ja mielenosoituksiin osallistumisineen julkisesti myötäilee hallituksen ideologiaa. Tällainen kehitys on vaarallista. Mihin toimenpiteisiin vastuuministeri meinaa ryhtyä politisoituneiden somepoliisien kansanuskoa ja muutoin hyvää poliisitoimintaa näkertävän jatkuvan toiminnan poistamiseksi? [Eva Biaudet: Se oli hauska puheenvuoro!]

18.21 Paula Risikko kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia ministerille esityksestä. Huomasin tuossa, että pelastustoimen uudistusta, mitä nyt ollaan tekemässä, on hieman korjattu rahoituksen suhteen, ja se on kyllä tosi hyvä juttu, koska siellä oli kyllä ongelmia. Ja hyvä, että tänne nyt tulee se valtionohjaus, mitä aikoinansa itse silloin valmistelin, olette sitä onneksi jatkaneet. Mutta ainoa, mitä murehdin nyt edelleen, on se, että alkää nyt päästäkö sitä menemään niin vahvasti sinne soten alle niin sanotusti, vaan että ne olisivat siellä hyvinvointialueella rinnakkain aivan niin kuin tähänkin asti, se hallinnollinen osuus. Koska kyllähän se sote on vähän niin kuin käenpoika pesässä, että kyllä sieltä sitten eivät muut rahaa enää saa. Elikkä pitääkö pelastustoimen puolta.

Nettipoliisin tilanteesta kysyisin ja sitten Ankkuri-mallista, se ei ole joka poliisilaitoksella ja poliisipiirissä. Toivon, että laajennatte sitä.

Lasten hyväksikäyttö. Mitä olette tehnyt, että näitä kammottavia rikoksia ei tulisi?

18.22 Piritta Rantanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sosiaali-, terveys- ja pelastusalan uudistus on tänään ottanut askeleen eteenpäin. Pelastustoimi on osa tätä uudistusta ja ei ehkä julkisessa keskustelussa ole saanut vielä ansaitsemaansa painoarvoa.

Suomessa on noin 15 000 sopimuspalokuntalaista, ja sopimuspalokuntien hälytyslähtöjä oli viime vuonna yli 45 000 kertaa. EU:n tuomioistuin ja korkein oikeus ovat nyt ratkaisussaan tulkinneet palomiesten varallaolon työajaksi. Tämä lisää pelastusalan kustannuk-

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

sien painetta reippaasti. Sopimuspalokunnat ovat keskeinen toimija pelastustoimen kannalta. Suurena uhkana on, että jatkossa sopimuspalokuntien lähtövarmuuteen varatut varat siirretään suurimpien taajamien ammattipalomiesten palkkaamiseen ja sopimuspalokuntien toimintaedellytykset tulevaisuudessa heikkenevät. Arvoisa ministeri, tuleeko sopimuspalokuntalaisista jatkossa toiminimimiehiä, jotka sopivat varallaolonsa ehdoista paikallisesti, vai mitä sopimuspalokunnille jatkossa tapahtuu?

18.23 Mari Rantanen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä viime vuonna, ministeri Ohisalo, nostitte tässä salissa usein työhyvinvoinnin ja työssäjaksamisen tähän salikeskusteluun, ja kysynkin nyt, minkä vuoksi pelastustoimen posttraumatyöpajat ovat edelleen budjetin ulkopuolella ja joutuvat hakemaan rahoitusta erilaisista kanavista avuksina. Kysyisin, oletteko harkinnut tätä.

Sitten toinen kysymys liittyy maahanmuuttoon. Toteatte täällä, että maahanmuutto on hallittua ja yhteiskunnallisesti kestävää, elinvoimaisuutta tukevaa, ja ehkäisette ja torjutte muun muassa laitonta maahantuloa ja maassaoloa. Mitä konkreettista olette näiden kirjausten eteen tehnyt?

Ja kolmantena poliisitoimesta. Poliisitoimessa on krooninen resurssipula, siis krooninen resurssipula, eivätkä nämä rahat mitenkään voi riittää, vaikka hyvä alku 4,1 miljoonaa on. Miksi ette käyttänyt tätä ilmastorahaa, johon on nyt menossa 10 miljoonaa, poliisien resursseihin suoraan?

18.24 Kari Tolvanen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Poliisille asetetaan tässä lisää tehtäviä ja lisää vaatimuksia: on ennalta estävän toiminnan lisäämistä, on harva-alueen partioita, vasteaikojen lyhentämistä, rikostorjunnan tehostamista, ihmiskauppa- ja talousrikostorjuntaa. Kaikki hyviä asioita sinänsä, mutta se, mikä on unohtunut, on päivit-
täisrikosten torjunnan tehostaminen. Siellä on se pahin suma, ja se syö kansalaisten oikeudentuntoa tähän meidän yhteiskuntaamme. Sinne olisi pitänyt tehostaa.

4,1 miljoonaa on ihan hyvä summa, mutta se ei riitä. Meillä on tällä hetkellä työttömiä poliiseja, sellaisia, jotka eivät ole saaneet työtä, kun ovat valmistuneet ammattikorkeakoulusta, myös sellaisia, joiden määräaika on päättynyt. He ovat työttömiä. Te ette pääse edes siihen 7 500 poliisiin, jota te hallitusohjelmassa lupasitte. Elikkä kysynpä nyt vain: millä varmistatte, että työttömät poliisit saadaan työhön, ja millä varmistatte, että päästäisiin edes siihen 7 500 poliisiin, joka on se ehdoton minimi? [Puhemies koputtaa] 7 850 te lupasitte ennen vaaleja, mutta se ei toteudu.

18.25 Mikko Kinnunen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiintiöpakolaisten määrä nousee hallitusohjelman mukaisesti 1 050:een. Edellisen hallituskauden alkupuolella Suomeen saapui yli 30 000 turvapaikanhakijaa. Parin viime vuoden aikana heitä on tullut muutama tuhat. Pakolaiskiintiössä otetaan ihmisiä pakolaisleireiltä, he ovat aidosti avun tarpeessa. Kiikkulautamalli tarkoittaa sitä, että pakolaiskiintiö määräytyy turvapaikkahakijatilanteen mukaisesti. [Sebastian Tynkkynen: Onko teillä samat puheet?] Pakolaisuuden tarve vähenee, mikäli lähtömaissa oloja saadaan parempaan kuntoon. Tähän vastaa kehitysyhteistyö, jolla poistetaan äärimmäistä köyhyyttä. Perimmältään on kysymys ihmiskäsityksestä, kun mietimme, ketä autamme, kuka on meille lähimmäinen, onko hän perheenjäsen, sukulainen, naapuri, samasta vaalipiiristä, [Puhemies koputtaa] suomalainen, eurooppalainen, vai kuka tahansa ihminen, arvokas ja ainutlaatuinen.

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Otetaan vielä edustaja Hänninen, ja sen jälkeen ministeri Ohisalo vastauksia.

18.27 **Katja Hänninen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä on käyty hyvää keskustelua, ja itsekin haluan kiittää siitä, että sisäiseen turvallisuuteen panostetaan ja poliisien määrärahoja nostetaan.

Mutta itsekin nostaisin esille tämän pelastustoimen tilanteen ja varallaolon muutokset, jotka nyt ovat kohdistuneet koko valtakuntaan. Monissa pelastuslaitoksissa on jouduttu pikaisesti muuttamaan käytäntöjä, mutta tässä on vaarana se, että meillä on kohta koko valtakunnan tasolla erilaisia kirjavia käytäntöjä, mikä sitten voi johtaa pahimmillaan myös siihen, että meillä myös alueet eriarvoistuvat sen suhteen, kuinka nopeasti apu on saatavilla.

Kysyisin teiltä, ministeri: millä tavalla me turvaamme sopimuspalokuntalaisten aseman tässä pelastustoimessa kokonaisuutena, ja millä tavalla me turvaamme riittävän ja ammattitaitoisen pelastushenkilöstön saatavuuden joka puolella Suomea?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt vastaus niin tähän kuin muihinkin kysymyksiin, ministeri Ohisalo, ja sen jälkeen jatketaan debattia.

18.28 **Sisäministeri Maria Ohisalo:** Arvoisa puhemies! Kiitokset edustajille hyvistä huomioista ja kommentteista. Niputan hieman.

Tässä muutamit edustajat kysyivät sopimuspalokuntatoiminnasta. Sen kehittämiseksi on jo ministeriössä tehty strategia, juuri valmistunut sellainen, ja ministeriö totta kai tukee tätä alueilla tehtävää työtä sopimuspalokuntatoiminnan vahvistamiseksi ja kehittämiseksi. Se on aivan keskeinen osa meidän pelastustoimintaa kaikkienensa.

Moni kysyi poliisin resursseista ylipäätään. Haluan kumota sen väitteen, joka tässä esitettiin, että hallitus ei olisi pääsemässä siihen 7 500:aan. Hallitus ottaa jatkuvasti askelia kohti sitä. Tälle vuodelle kasvatettiin henkilötyövuosimäärien kokonaisuutta noin 80:llä, ja ensi vuonna jatkamme tällä lisäresurssilla eli sinne tulee niitä, jotka menevät ihmiskaupan torjuntaan, niitä, jotka menevät harva-alueille uusiksi partioiksi ja talousrikistorjuntaan, kymmeniä uusia henkilötyövuosia eri puolille Suomea. Erityisesti tähän harva-aluepartiointiin haluan nostaa esille, että meillä on vaikea tilanne vaikkapa Pohjois- ja Itä-Suomessa, missä todella ihmisten avuntarve on aivan samanlainen kuin kaikkialla muuallakin mutta partioita ei ole saatavilla, ja sen takia tullaan konkreettisesti lisäämään uusia partioita näille alueille. Eli hallitus etenee tässä poliisien määrän nostamisessa.

Toivon myös, että kaikki, jotka ovat kiinnostuneita poliisien määrän nostamisesta ja huomaavat sen resurssipulan, joka siellä pitkään on ollut, sitoutuvat myös siihen isoon tavoitteeseen, että myös tämän hallituskauden jälkeen lisätään poliisien määrärahoja ja kasvatetaan sitä määrää.

Edustaja Rantaselle:

Itse katson, että posttraumatyöpajojen pitäisi olla osa aivan sitä perustyötä, aina mukana siellä arjessa. Ei pitäisi joutua erikseen hakemaan sellaiseen toimintaan rahoitusta. Erittäin tärkeä kokonaisuus.

Laittoman maahantulon ja maassa oleskelun torjuntaohjelmaa paraikaa päivitetään ministeriössä.

Ja kysyitte 10 miljoonan ekstrarahasta. Jos ymmärsin oikein, että viittasitte puheeseeni, niin sillä tarkoitin juuri sitä, että poliisi saa ensi vuonna 10 miljoonaa ekstraa kalustohan-

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

kintoihin. Kun tiedämme, että partio ei lähde ilman kunnollista kalustoa ja suojavaarustetta sinne kentälle, niin sen takia tämä lisämääräraha on erittäin tarpeellinen.

Edustaja Risikolle tästä pelastustoiminnan roolista: On aivan keskeistä säilyttää se juurikin niin, että se on itsenäinen, vanha toimija, ei mikään sotelle alisteinen toimija. Tästä olemme pitäneet kiinni, ja tämä on ministerityöryhmässä hyvin yhdessä jaettu näkemys.

Esimerkiksi edustaja Pitkolle ja ehkä edustaja Peltokankaalle yhdessä: Demokratiaanhan tietysti kuuluu se, että poliitikkoja erityisesti saa kritisoida ja pitää avoimesti keskustella, mutta siihen ei kuulu se, että uhkaillaan tai häiritään tai vainotaan, ja tätäkin meillä valitettavasti esiintyy. Tähän koetamme puuttua muun muassa lisäämällä poliisien resursseja, niin että jokainen ihminen voisi tuoda nämä asiat esille, [Puhemies koputtaa — Sebastian Tynkkynen: Ette vastaa kysymykseen!] niin että näihin asioihin puututtaisiin enemmän. [Sebastian Tynkkynen: Ohi meni!]

Saanko jatkaa jossain myöhemmässä vaiheessa? Pitkä lista on jo valmiiksi täällä näitä kysymyksiä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Saatte jatkaa — pitkä lista kysymyksiä myös tulee — saatte jatkaa. — Otetaan tässä lisää kysymyksiä.

18.31 Marko Kilpi kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Poliisien määrää nostetaan, poliisien näkyvyyttä harva-asutusalueilla lisätään. Käytännössä kuitenkin siellä harva-asutusalueella nyt poliisiasemia ollaan ajamassa alas ja poliisin virkoja ollaan siirtämässä ja keskittämässä isommille asemille. Otetaan esimerkkitapauksia Itä-Suomesta: Suonenjoen asema, Juankosken asema. Niiltä poliiseja ollaan siirtämässä Kuopion pääpoliisiasemalle ja sieltä käsin sitten hoidetaan näiden harva-alueiden poliisitehtävät. Matkaa tulee joka suuntaan sen verran paljon, että se tarkoittaa sitä, että esimerkiksi rattijuopumustehtävät laitetaan tarkkailuun suoraan, ja kyllä se aika käy pitkäksi haulikon piippuunkin katsella, vaikka kuinka nopeasti se poliisi sinne paikalle sitten ajaa. Haluaisinkin kysyä tässä vaiheessa sisäministeriltä: Miten tällainen järjestely lisää poliisin harva-aluenaikymistä, ja millä tavalla tämä lisää kansalaisten turvallisuudentunnetta? Ja millä tavalla se poliisien määrä lisääntyy? Tämähän vaikuttaa enemmänkin silmänkääntötempulta, [Puhemies koputtaa] jossa siirtelemällä laitoksen sisällä virkoja paikasta toiseen, [Puhemies: Aika on täynnä!] puhemies, tyhjentämällä juuri sitä harva-aluetta saadaan tekohengittämällä pidettyä niiden virkojen määrä.

18.32 Ari Koponen ps (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Maahanmuuttoviraston asiantuntijoiden mukaan tietyt siivous- ja rakennusalan yritykset työllistävät ulkomaalaista halpatyövoimaa määräajaksi. Kun lyhyt työsuhde päättyy, Kelan sosiaaliturva alkaa heti pyörimään. Viranomaisyhteistyö Kelan ja Maahanmuuttoviraston välillä ei kulje, eikä tieto oleskeluluvan haltijan työttömäksi jäämisestä kantaudu oleskelulupaprosessia työstävälle. Asia tulee esille seuraavan kerran vasta vuoden kuluttua uusintalupahakemuksessa, mutta silloin sosiaaliturvan varassa eläminen Suomessa oleskelun ajanjakson aikana ei ole enää syy evätä jatkohakemusta. Oravanpyörä on valmis. Tämä mahdollistaa sen, että ulkomaalaiselle henkilölle myönnetään oleskelulupa, vaikka toimeentulo ei todistetusti riitä Suomessa elämiseen. Miksi hyväksytte tämän yhtälön, ja milloin tiedonkulku Kelan ja Migrin välillä yhtenäistetään?

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

18.33 **Noora Koponen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perus- ja ihmisoi-
keuksien toteutuminen on se arvo, minkä vuoksi toivottavasti jokainen meistä on hakeutu-
nut kansanedustajan työhön — edistääkseen sitä, että jokainen ihminen saisi kokea olevan-
sa yhdenvertainen.

Suurin uhka, mikä yhteiskuntaamme uhkaa, on syrjäytyminen ja se, että ihminen kokee,
että hän ei kuulu osaksi sitä: ei ole sopiva, riittävä tai oikeanlainen. Kaksi viikkoa sitten
eduskunta keskusteli siitä, miten kiusaamista, syrjäyttämistä ja väkivaltaa kouluissa voisi
vähentää, millä sen saisi loppumaan. Syrjäytyminen ei ratkea sillä, että keskustelemme sii-
tä, kuka on meille oikeanlainen ja kuka ei. Nuorison henkisen pahoinvoinnin vähentämi-
seen ja nuorisorikollisuuden torjuntaan yksi avain on siinä, että jatkuva vastakkainasettelu
lopetetaan. Kysynkin: mitä hallitus aikoo tehdä edistääkseen syrjäytymisuhan alla olevien
henkilöiden integroitumista vahvemmin yhteiskuntaan?

18.34 **Seppo Eskelinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Poliisihallituksen
päättös poliisin virka-apujen maksullisuudesta sosiaalitoimelle on herättänyt aikamoista
närää. On arvioitu, että se vie sosiaalitoimelta noin 2—3 miljoonaa rahoja vuodessa pois.
Onko tätä tarkoitus edelleen jatkaa?

Sitten näihin harva-alueisiin. Hienoa, että sinne nyt sitten partioihin löytyy lisäresursse-
ja, ja erityisen tyytyväisiä tunnuttiin olevan tähän kaluston lisämäärärahaan. Eilen tapasin
Itä-Suomen poliisijohtoa. Mutta sitten esille nousivat myös juuri nämä Kiteen, Juankos-
ken, Suonenjoen poliisiasemat. Vaikka sinne ne virka-apu- ja lupapalvelut ja neuvontapal-
velut jäävät, niin sitten partiot ja henkilökunta joutuvat liikkumaan ympäri maakuntia. En
minäkään ymmärrä, miten sillä sitten saadaan niitä lisäresursseja. Vaikka partioita lisä-
tään, niin ehkä sitä nyt kannattaisi... Ja kun tähän harva-toimintaanhan [Puhemies koput-
taa] ei ole suoraan osoitettu mitään lisäresursseja, niin pitäisikö siihen erillisellä rahoituk-
sella sitten panostaa?

18.36 **Eva Biaudet r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Suurella
ilolla otamme vastaan tämän päätöksen budjetissa, että perustetaan tällainen ihmiskaupan
torjuntaan ja paljastamiseen oleva poliisin tutkiva ryhmä. Eduskuntahan on itse asiassa jo
vuodesta 2010 pyytänyt sen toteuttamista, koska se on todistetusti muissa maissa ollut yksi
erittäin tärkeä yksi keino siinä, miten voidaan parantaa meidän rikoksen tutkintaa nimen-
omaan ihmiskaupassa, koska se edellyttää erityistä osaamista. Ja Suomi on vastikään itse
asiassa jopa saanut Etyjin ihmiskaupan vastaiselta erityisedustajalta huomioita siitä, että
Suomen syyttämisen- ja tuomiomäärät ovat erittäin alhaisia verrattuna niiden tunnistami-
seen. Me olemme oppineet tosi paljon parissakymmenessä vuodessa, mutta silti me emme
ole ihan päässeet maaliin, ja tämä on tietenkin tosi vakava rikos. Kysyisinkin: miten koet-
te, [Puhemies koputtaa] turvaavatko nämä rahat nyt sitten tällaisen tehokkaan tutkimisen?

18.37 **Jani Mäkelä ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sisäministeriön budjet-
tiesitys sisältää voimakkaita lisäyksiä maahanmuuttokustannuksiin, mikä on erityisesti täl-
laisena aikana, kun meillä on historiallinen koronakriisi, erikoista, tuomittavaa, jopa mo-
raalitonta. Mutta jos tätä pakolaisuuden käsitettä laajennettaisiin keskustan kannattamaan
suuntaan, että pakolaisuuden peruste olisi jopa köyhyys, niin eivät silloin nämäkään mää-
rär rahat mihinkään riittäisi.

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

Te, ministeri, sanoitte, että kiintiöpakolaisten vastaanottaminen olisi tehokas tapa auttaa pakolaisia leireillä. Montako leirillä elävää voitaisiin elättää yhden Suomeen otetun sijasta? Eikö olisikin niin, että itse asiassa tällä tavoin tämä perus- ja ihmisoikeuksien toteutuminen vahingoittuu, jos hallitus ottaa ihmisiä pakolaisleireiltä Suomeen sen sijaan, että auttaisi ihmisiä elämään siellä leireillä? Onko siis väitteenne siitä, että tämä olisi tehokas tapa auttaa pakolaisia, suorastaan totuudenvastainen?

18.38 Mia Laiho kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Elokapina-liikkeen tavoitteena on herättää häiriötä ja kiinnittää ihmisten huomio ilmastokriisin vakavuuteen kansalaistottelemattomuuden avulla eli laittoman toiminnan avulla. Poliisihallituksen selvityksen mukaan Elokapina-mielenosoittajat aiheuttivat 3.10. laittomalla toiminnallaan häiriötä ja esteitä yleiselle liikenteelle sekä vaaraa mielenosoittajille ja poliiseille. Mielenosoituksen aikana 24 poliisipartiota oli kiinni useamman tunnin ajan. Sinä aikana hälytystehtävät viivästyivät. Kysynkin ministeri Ohisalolta: sallitteko te tällaisen laittoman toiminnan, ja onko tämä poliisiresurssien järkevää käyttöä?

18.39 Sofia Virta vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sanotaan, että kaikkein vaarallisin piste on se hetki, kun millään ei ole enää mitään väliä. Se on se hetki, jolloin ryhdytään epätoivoisiin tekoihin tai puretaan omaa pahaa oloa rikkomalla toisen turvaa. Yhteiskunnan reunoille ajautuminen on aina paitsi inhimillinen tragedia pahimmillaan myös suuri yhteiskunnallinen uhka.

Osattomuuden kokemuksia ja yhteisöllisyyden hakemista rikollisuuden parista ehkäisemme tehokkaimmin huolehtimalla siitä, että jokainen saa kokea olevansa osa tätä yhteiskuntaa, ja varmistamalla, että jokaisella on paikkansa myös lain tällä puolen. Juurisyitä tunnistamalla ja niihin ajoissa puuttumalla me ehkäisemme rikoksia kaikkein tehokkaimmin, mutta meidän tulee onnistua estämään nuoria ajautumasta rikollisuuden pariin, ja toisaalta meidän tulee onnistua auttamaan irti silloin, kun tavat tai ympärillä olevat ihmiset pitävät kiinni esimerkiksi järjestäytyneen rikollisuuden verkossa.

On äärettömän tärkeää, että viranomaisresursseja rikoksia ennalta estävään työhön nyt vahvistetaan ja radikalisoitumista pyritään estämään. Kysyn kuitenkin vielä arvon ministeriltä: millä keinoin hallitus pyrkii lisäämään sisäistä turvallisuutta syrjäytymistä ehkäisemällä ja esimerkiksi rikoskierteitä [Puhemies koputtaa] mahdollisimman varhaisessa vaiheessa katkaisemalla?

18.40 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysyisin ministeri Ohisalolta, mitä tarkoittaa sivulla 192 budjettikirjassa, että ”edistämme Suomen elinvoimaisuutta tukevaa maahanmuuttoa”. Sitäkö, että tulee tulorajoja? Sitäkö, että kiinnitämme turvallisuuteen huomiota? En ole kuullut sellaista täällä esitettävän. Tarkoittaako se sitä, että ehkäisemme ja torjumme laitonta maahanmuuttoa ja maassaoloa, kuten budjettikirjassa todetaan? Tässä vetoan siihen tiedotteeseen, mikä sisäministeriöllä oli 7.10. Oli tämmöinen 90 asiantuntijan verkosto, jossa selvitettiin laitonta maassa oleskelua — no, siellä selvityksessä käytetään itse asiassa termiä ”ilman oleskelulupaa olevat henkilöt”, ei edes kehdata käyttää ”laitonta maassaoloa”. Siellä esimerkiksi pantavalvonta, jota olemme odottaneet, on näköjään muuttumassa palveluverkoksi. Tämä on valtava vetovoimatekijä. [Puhemies koputtaa] Mitä nämä kirjaukset nyt todella tarkoittavat? Ovatko nämä sanahelinää?

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

18.41 **Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Sisä-Suomen poliisilaitoksen alueella päättyi syys—lokakuun vaihteessa 36 poliisin sijaisuutta. Näistä sijaisuuksista Pirkanmaan alueella 11 poliisia jäi ilman uutta työrupeamaa. Kysyn: minkä takia tässä tilanteessa, kun poliisien määrän pitäisi kasvaa, edelleen käytetään sijaisuuksia ja tämä rahoitus tulee ikään kuin pätkinä? Se on työntekijöiden ja poliisilaitoksen työn suunnittelun kannalta erittäin vaativa ja ikävä tapa hoitaa asiaa.

Tiedustelulainsäädännöstä. Meillä on uusi tiedustelulainsäädäntö otettu viime vuonna käyttöön. Jos voisitte muutamalla sanalla kommentoida, miten lainsäädäntö on vastannut teidän osaltanne odotuksia: Toimiiko valvonta, laillisuusvalvonta? Onko tämä toiminta ylipäättään ollut tarkoituksenmukaista? Onko ilmennyt toiveita lainsäädännön sisällön suhteen?

18.42 **Inka Hopsu vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Meri, sujuvoitamme työperäisen maahanmuuton lupaprosesseja. Osaava henkilöstö on yritystemme kasvun edellytys.

Kiintiöpakolaisten määrästä taas haluaisin kiittää hallitusta. Nosto tarkoittaa sitä, että voimme auttaa juuri heikoimmassa asemassa olevia, vammaisia, lapsia ja perheitä, ja ottaa vastaan pitkittyneistä pakolaisoloista ihmisiä. Kiintiöpakolaisten määrä maailmassa aikana, jolloin leirioloja uhkaa korona ja jolloin ihmiset ovat paenneet konfliktien ja vainon vuoksi kotoaan, on YK:n pakolaisjärjestön mukaan suurempi kuin koskaan, 79,5 miljoonaa.

Vielä ihmiskaupasta. Espoossa ja Vantaalla olemme saaneet kaupungin hankinnoissa siivouksen suhteen ottaa tähän kantaa viime aikoina. Ihmiskaupan takana on yhä useammin maahanmuuttajataustaisen oleskelulupaa hakevan ihmisen kiristäminen työpaikan ehdolla. Miten voimme lupaprosessien kautta [Puhemies koputtaa] estää ihmiskauppaa?

18.44 **Jukka Mäkynen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Poliisi jätti tutkimatta lähes 140 000 rikosjuttua vuonna 18. Poliisi yksilöi syyttäjälle esimerkiksi tulkkaus- kustannukset, kansainväliset oikeusavut ja kuultavien määrän eli käytännössä työn määrän suhteessa yksittäiseen tekoon. Suomen poliisi on julkisuudessa myöntänyt, että tietyissä tilanteissa poliisi tekee ratkaisun siitä, että jutun tutkinta maksaa liian paljon eikä tutkinta ole enää järkevää. Apulaisvaltakunnansyyttäjän mukaan esitutkintojen rajaaminen voi heikentää yleistä lainkuuliaisuutta. Hänen mukaansa ilmiö johtuu lähinnä viranomaisten resursseista: poliisit esittävät esitutkinnan rajoittamista, koska resurssit eivät riitä kaikkien rikosten tutkimiseen. Kysyn sisäministeriltä: lisääkö ensi vuoden poliisin budjetti suoritettujen esitutkintojen määrää, vai jatkuuko tutkimatta jätettyjen rikosjuttujen trendi myös lähivuosina?

18.45 **Pihla Keto-Huovinen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yle uutisoi tällä viikolla, että pian saatamme olla jo siinä tilanteessa, että huumeiden vaikutuksen alaisena tehdään enemmän rikoksia kuin mitä tehdään alkoholin vaikutuksen alaisena. Huumeisiin liittyvä tilanne on huolestuttava, ja siihen täytyy suhtautua riittävällä vakavuudella. Huumeongelmaa ei pelkästään rangaistuksilla ratkaista, vaan merkittävä osa ongelman ratkaisua on myös se, että tarvittavaan hoitoon pääsevät kaikki he, jotka sitä tarvitsevat, ja silloin, kun he sitä tarvitsevat. Koska olemme nyt kuitenkin keskustelemassa sisäministeriön hallinnonalasta, ei pidä myöskään unohtaa, että myös turvallisuus- ja rajaviranomai-

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

silla täytyy olla riittävät resurssit ja keinot puuttua huumorikollisuuteen. Kysyisinkin nyt, kuinka tämä pahentunut tilanne on talousarvioesityksessä huomioitu.

18.46 Tuula Väättäinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Silloin, kun yhteiskunnassa tapahtuu onnettomuus tai eri syistä johtuva häiriötilanne, hälytetään apuun viranomaisia, ja usein ensimmäisenä tulee paikalle poliisi ja ensiapuhenkilökunta. Suomessa viranomaisyhteistyö on keskeinen osa vakaata yhteiskuntaa, ja minuakin on hämmästyttänyt suunta, jossa enenevässä määrin viranomaiset alkaisivat laskuttaa toisiaan. Nyt on keskusteltu poliisin maksullisesta palvelusta esimerkiksi sosiaalitoimelle. Onko tämä harkittua todellisuutta ja onko suunta tulevaan tämä?

On tullut esille myös poliisikoulujen alasajoja esimerkiksi Pohjois-Savossa Suonenjoella. Pidän tätä huonona kehityksenä, sillä se vaarantaa kansalaisten tarvitsemien palvelujen saatavuuden. Välimatkat ovat pitkät, ja toivon ministeriltä perusteluja tähän, jos näin on.

18.47 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on puhuttu paljon poliisien resursseista, ja se on tärkeä asia. Olemme Suomessa tottuneet luottamaan poliisiin. Edustaja Laiho nosti esiin Elokapinan ja sen, miten poliisin resursseja siinä yhteydessä käytettiin, mutta asiaan liittyy myös toinen kysymys, ja se on se, millä tavalla poliiseihin nykyään suhtaudutaan. Jos katsotaan vaikkapa sosiaalista mediaa, niin yhä enemmän esiintyy kommentteja, joissa yritetään rapauttaa suomalaisten luottamusta poliisin toimintaan, ja se on minusta erittäin huolestuttava ilmiö. Olisin kiinnostunut tietämään sisäministerin kannan: oletteko itse huomannut tätä samaa ilmiötä ja mitä mieltä olette siitä?

Mutta sen lisäksi, arvoisa puhemies, haluaisin kysyä vielä maahanmuuttoon liittyvän kysymyksen. Nimittäin kokoomus esitti viime kaudella kansallista rajamenettelyä turva-
paikkahakuprosessiin eli sitä, [Puhemies koputtaa] että hakemukset voitaisiin käsitellä rajavyöhykkeellä tai sen läheisyydessä päästämättä henkilöä maahan. Mitä tälle prosessille on tapahtunut?

18.48 Sebastian Tynkkynen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! EU:ssa puuhataan jälleen siirtolaisten taakanjakomekanismia pystyyn. Toisin kuin on tehty Australiassa, joka on ollut palauttamassa meren yli tulleita siirtolaisia takaisin lähtömaahansa, EU meinaa rakentaa sisäänheittokoneen, jonka idea on: kun maksat ihmissalakuljettajille, me hoidamme loppureitin. Tämä lupaus tulee käynnistämään valtavat nuorten miesten siirtolaisvaellukset, ja tällöin he eivät jää kehittämään omaa maataan. Sen sijaan aidosti hädänalaiset lapset, naiset ja vanhukset viruvat pakolaisleireillä. Sisäministeri Ohisalo, aiotteko te hallituksessa sanoa ”ei” EU:n uudelle taakanjakojärjestelmälle, joka ei ole oikeudenmukainen, joka on vastuuton, ja joka vie apuresurssit hädänalaisten silmien edestä? — Kiitos.

18.49 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaan vielä tähän poliisien henkilöresurssiasiaan. Täällä ollaan nyt oltu tyytyväisiä tai iloittu siitä, että tämä 4,1 miljoonaa euroa tulee näihin resursseihin. Se on tietysti hyvä asia, mutta jos vähän muistellaan, mistä tässä asiassa on oikeasti kyse, niin ennen viime vaaleja kaikki poliittiset puolueet sitoutuivat siihen, että poliisien määrä nostetaan 7 850:een tämän vaalikauden aikana. Sitten kun hallitusohjelma tuli, niin siellä lukikin, että 7 500 poliisiin pyritään vuoteen 2022 mennessä. Ja nyt tilanne on tosiaan se, kuten täällä on mainittu, että joitakin mää-

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

räaikaisia työsuhteita on ollut pakko lopettaa. Sitten ministeri toteaa täällä, että hän toivoo, että tuotetaan seuraavalla vaalikaudella lisää poliiseja. Kysynkin: miksi te ette voi ajaa nyt sitä, että toteutetaan se, minkä kaikki puolueet ennen vaaleja lupasivat, ja saadaan tämä poliisien resurssiasia kuntoon?

18.50 Matti Semi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä pakolaiskiintiön nosto 1 050:een on minusta ihan hyvä asia, koska kyse on ihmisistä, jotka todella tarvitsevat apua. Tämä on vähintäänkin, mitä me voimme tehdä tällä hetkellä. Norja vastaanottaa nykyisin 3 000 kiintiöpakolaista vuodessa, Ruotsi 5 000 kiintiöpakolaista vuodessa. Jos mietitään viime vuotta, niin kiintiöpakolaisten määrä oli 850 henkeä. Tähän liittyy sitten tämä kotoutuspuoli, ja kysyn ministeriltä: kuinka tehokkaasti me pystymme hoitamaan näitten pakolaisten kotouttamisen Suomen olosuhteisiin ja suomalaiseen elämään? [Jussi Halla-aho: Yhtä hyvin kuin tähänkin asti!]

18.51 Sanni Grahn-Laasonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi tulee tulevaisuudessa ja vuosikymmeninä tarvitsemaan runsaasti kansainvälistä rekrytointia, jotta voimme vastata osaavan työvoiman saatavuusongelmiin, jotka ovat totta jo tänään. Meillä on haasteellinen väestörakenne: syntyvyys alenee, ja Suomi ikääntyy. Kysymys oikeastaan kuuluukin näin: mitä hallitus ja ministeri Ohisalo ovat tehneet sen edistämiseksi, että Suomesta tulisi vetovoimainen ja houkutteleva maa osaajille ja heidän perheilleen? Tähän kysymykseen oleellisesti liittyvät nämä lupaprosessit, ja meidän kansainväliset yritykset raportoivat jo nyt luvituksen ongelmista ja vaikeuksista. Juuri nyt olisi itse asiassa hyvä hetki koronan keskelläkin rekrytoida kansainvälisiä osaajia Suomeen. Meillä on koronatilanne parempi kuin monessa muussa maassa. Monet muut maat ovat vaikeuttaneet osaajien maahantuloa, esimerkiksi Trump Amerikassa, ja brexitin myötä myöskin Britanniassa tilanne on tältä osin muuttunut. Meillä on vakaa maa, turvallinen maa, meillä on hyvä koulutusjärjestelmä, meillä on kaunis luonto, teknologiaosaamista. Mitä hallitus tekee, [Puhemies koputtaa] että Suomi olisi houkuttelevampi, että ihmiset myös tietäisivät nämä meidän vahvuudet?

18.52 Eveliina Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin kiinnittää huomiota Tullin asemaan. Vaikka tulli on VM:n alainen viranomaisorganisaatio, niin se on kuitenkin sisäisen turvallisuuden keskeinen toimija. Hallitus suuntaa nyt Tullille 10 miljoonaa euroa lisäresursseja, mikä on erittäin tervetullut toimi ja suunnataan nyt erityisesti ensi vuonna voimaan tulevan arvonnäköalaveron alarajan nostamisen aiheuttamiin lisäresurssitarpeisiin.

Arvoisa puhemies! Sitten toinen sisäisen turvallisuuden toimija on Häätakeskus. Ympäri kenttää, ympäri Suomea eri häätakeskuksista kuuluu viestiä henkilöstön jaksamisen haasteista ja ongelmista. Haluaisinkin kysyä ministeriltä: miten hallitus nyt vastaa näiden eri häätakeskusten työssä jaksamisen ongelmiin ja pyrkii heille viestimään myös sitä, että heidän työnsä on arvokasta myös tulevaisuudessa?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Halla-aho, ja sen jälkeen ministerin vastaus.

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

18.53 Jussi Halla-aho ps (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Koronan varjossa hallitus ja erityisesti sisäministeriö ovat pyrkineet monin eri keinoin nakertamaan turvapaikkajärjestelmän ennestäänkin heikkoa uskottavuutta. Mainitsen erityisesti turvapaikanhakijoiden ja kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden työskentelyoikeuden laajentamisen. Näitä lakimuutoksia perusteltiin maatalouden työvoimapulalla. Ministeri Ohisalo, te korostatte usein tosiasioiden ja tutkimustiedon merkitystä päätöksenteossa. Oletan siis, että olette seurannut hyvin tarkasti mainittujen muutosten vaikutuksia. Kerrotteko, kuinka moni näiden muutosten piirissä oleva henkilö on työllistynyt kesän ja syksyn aikana esimerkiksi maataloille? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt ministeri Ohisalo, 7 minuuttia.

18.54 Sisäministeri Maria Ohisalo: Arvoisa puhemies! Ledamot Löfström väckte en väldigt bra fråga om de svenskspråkiga poliserna, och jag har hört Ålands oro om detta. Det betyder att vi kommer att behöva fler poliser som också pratar svenska, i utbildningen, på fältet — i hela Finland men också på Åland. Det har vi hört väldigt bra.

Edustajat Koponen ja Virta nostivat esille perusihmisoikeuksien toteuttamisen, joka on totta kai aivan poliisin työn keskiössä, ja miten kouluissa erityisesti moniammatillisesti puutumme vaikkapa näihin kiusaamistapauksiin jo ennalta ehkäisevästi. Tässä itse asiassa poliisin Ankkuri-toiminnassa, jossa eri viranomaiset — sosiaalityö, terveystoimi, poliisi, nuorisotoimi — yhteistyössä vaihtavat tietoa, näitä tiedonvaihdon ongelmia on pyritty helpottamaan hallitustyön kautta. On pyritty vahvistamaan monien eri viranomaisten resursseja, jotta todella päästäisiin puuttumaan niihin aiheisiin ennen kuin ne pääsevät kasautumaan ongelmiksi, ja myös sitten niin päin, että jos vaikkapa siellä rikollisessa maailmassa on vietetty pitkän aikaa elämästä, sieltäkin pitää päästä irti, ja harva ihminen pääsee irti siitä maailmasta ilman viranomaisten apua itse asiassa myös siinä tilanteessa. Tämän takia poliisin exit-toiminta on aivan keskeisessä roolissa tässä ja vaikkapa järjestäytyneestä rikollisuudesta irtautumisessa.

Edustajat Eskelinen ja Väättäinen nostivat hyvin esille tämän poliisin virka-apukysymyksen, ja poliisihan tosiaan antaa erittäin paljonkin eri viranomaisille ja toimijoille tässä yhteiskunnassa apua. Olen nyt edistämässä ministeriössä sellaista asetusta, jolla tekisimme lastensuojelulle annettavan virka-avun maksuttomaksi, ja tarkastelemme samalla myös sosiaali- ja kriisipäivystystä osana tätä uudistusta ja muutosta. On nimittäin niin, että yhteiskunnassamme kaikista heikoimmassa asemassa olevat lapset eivät voi jäädä ilman apua sen takia, että poliisi ei vaikkapa pääsisi paikalle.

Ja Harvaturva-kysymykseen edustaja Väättäiselle: itse asiassa juuri nyt, tulevan vuoden budjettiin, sinne Harvaturvaan on erityisesti laitettu ekstrarahaa, ja tällä juuri lisäämme näitä lisäpartioita eri puolille Suomea.

Edustajat Biaudet ja Heinäluoma nostivat tämän ihmiskaupan torjuntayksikön esille, ja se tosiaan perustetaan ensi vuonna. Jo tänä vuonna on tehty Suomen kattava verkosto poliisilaitoksille. Jokaisessa laitoksessa on jo paraikaa kaksi henkilöä, jotka tekevät tätä työtä. Tämä verkosto tulee tukemaan sitten sen perustettavan yksikön toimintaa. Itse olen myös kutsunut koolle muita viranomaisia, jotta saisimme tämän moniviranomaisyhteistyön myös osaksi tätä ihmiskaupan torjuntaa, koska tähän ei kosketa vain poliisia, tämä on erittäin laajalti vaikkapa työ- ja elinkeinoministeriön alaisten viranomaisten työtä myös,

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

ja tässä on myös monia järjestötoimijoita, joilla on paljon annettavaa tässä kokonaisuudessa.

Edustajat Mäkynen ja Tolvanen, halusin painottaa vielä sitä, että jo tälle vuodelle on lisätty päivittäisrikostorjuntaan ja rikosten tutkintaan sitä rahaa. Tämä on tullut uusina henkilötyövuosina sinne kentälle. Paine on totta kai kova. Tästä on tullut noottia monesta suunnasta, ja tämä on varmasti sellainen asia, että jokainen puolue, joka hallituksessa on ollut, voi tietysti kantaa siitä tällä hetkellä vastuuta, että tässä tilanteessa me olemme. Tämän verran poliiseja meillä on, mutta hallitus on päättänyt poliisien määrää lisätä, ja sillä uralla käyrä on jatkuvasti noususuhdanteinen. Siitä pidämme kiinni, että tämä on jatkossakin näin.

Edustaja Keto-Huoviselle, ehkä ylipäättään salakuljetukseen, huumekauppaan liittyen: Totta kai Suomen tunnettu PTR, poliisin, Tullin ja Rajan yhteistyö, on tässä aivan keskeisessä roolissa. Se, kuinka hyvin nämä viranomaiset kommunikoivat keskenään ja kuinka hyvin vaikkapa kansainvälisiltä toimijoilta Europolin suunnasta ja muualta saadaan tietoa tässä kokonaisuudessa, tulee auttamaan ennalta ehkäisevästi myös erilaisten rikosten torjuntaa tässä kokonaisuudessa.

Edustaja Kaumalle: Luottamus poliisiin — erittäin tärkeä aihe, hyvä, kun nostatte sen. Kysymyksen on siitä, luottamuksessa viranomaisiin ja poliisiin erityisesti, että jokaisessa kohtaamisessahan sitä rakennetaan, ja poliisibarometri on pitkään näyttänyt hyviä tuloksia. Valitettavasti viime aikoina on myös pieni notkahdus siellä, miten vaikkapa vähemmistöryhmät kokevat luottamuksensa poliisiin, ja nyt tässä sisäisen turvallisuuden selontekotyössä tulemme myös erityisesti käymään läpi niitä ihmisryhmiä, jotka kokevat oman turvallisuutensa heikoksi tässä yhteiskunnassa, ja tähän työhön parlamentaarinenkin seurantaryhmä pääsee kommentoimaan.

Edustajat Tynkkynen ja Aittakumpu nostivat tämän eurooppalaisen turvapaikkajärjestelmän uudistamisen, ja uudistushan on todella odotettu. Komissio on sitä vuosia ollut tekemässä ja kuullut tässä matkan varrella jäsenvaltioita sen paketin valmistelussa. Nyt keskeistä Suomen näkökulmasta on tietysti se, että hallitusohjelman mukaisesti perusihmisoikeuksia vahvistetaan siellä turvapaikkaprosesseissa samaan aikaan, kun ulkorajavalvonnan pidetään huolta. Kuten aikaisemmin olen nostonut täällä, niin pysyvä rajajoukko eurooppalaisittain on uutta ja tulossa, ja lisäresurssit Frontexille tulevat myös vahvistamaan tätä ulkorajavalvontaa kaikinensa. Ja kyse tietysti tässä on siitä, että ei jätetä yhtäkään jäsenvaltiota yksin, että olisi eurooppalainen maahanmuuttopolitiikka, eurooppalainen turvapaikkapolitiikka. Emme me Suomea tätä ratkaise yksin. [Mauri Peltokankaan välihuuto] Sen takia meidän tarvitsee tässä työskennellä muiden kanssa.

Edustaja Heinäluoma, nostit hyvin tämän hätäkeskuslaitoksen henkilöstön jaksamisen, ja voin sanoa, että pelkästään sisäministeriössä — itsessään ministeriötalossa siis — henkilöstön hyvinvointikysymykset ovat aivan keskeisiä ja olemme pärjänneet erittäin hyvin, ja totta kai tämän haluan levittää kaikkialle hallinnonalallemme, kaikkiin niihin 15 000 työpaikkaan, että ihan jokainen ihminen meidän hallinnonalallamme jaksaa tehdä sitä rankkaa työtä ihan jokaisen meidän arjen turvaamiseksi.

Edustaja Halla-aho, kysyit lopussa tästä, että mikä on ollut sen uudistuksen vaikutus, joka nyt tehtiin osana tätä koronaa, että sinne maataloille pääsi uusia ihmisiä, turvapaikanhakijoita, työskentelemään. Sitä tietoa minulla ei vielä ole, mutta se voidaan hallintovaliokunnalle toimittaa heti, kun sellainen saadaan. Sitä koontia ei vielä ole tehty.

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

Edustaja Purra, kysyt ylipäättään tästä ennaltaehkäisystä ja nuoriin kohdistuvista rikoksista. Jo tälle vuodelle lisätyt poliisin lisäresurssit on osittain [Puhemies koputtaa] kohdennettu erityisesti lapsiin ja nuoriin kohdistuviin rikoksiin ja niiden torjuntaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt on aika vaihtaa sektoria jälleen, ja kuntaministeri Paatero.

19.02 Kuntaministeri Sirpa Paatero: Arvoisa herra puhemies! Vuorossa on kuntien talous, joka on meille kaikille tutusti ollut varsin heikossa tilanteessa viimeisinä vuosina. Korona on aiheuttanut sitten lisähaastetta niin talouden kuin toiminnan osalta. Näihin hallitus on yrittänyt vastata ja vastannut merkittävillä tukipanostuksilla. Tuen kokonaismäärä vuosien 20 ja 21 osalta on yli 5 miljardia euroa, ja suhteuttakaa tämä normaaliin kuntien valtionosuuteen vuosittain, joka on 7,3 miljardia euroa. Tuki jakautuu niin, että vuoden 21 talousarviossa tulee 2,5 miljardia euroa ja tämän vuoden osalla tämä summa nousee näitten lisätalousarvioiden yhteissummaksi 2,6:een. Tästä vajaa 3 miljardia jaetaan kuntien yhteisöveron jako-osuutta muuttamalla ja peruspalveluiden valtionosuuksia lisäämällä ja tukeamalla sairaanhoitopiirejä, eliikkä kuntayhtymiä, suoraan 400 miljoonalla eurolla.

Koronatilanteeseen välittömästi liittyvät kustannukset, muun muassa testaus, teknologia, rajanylityspaikkojen terveysturvallisuus ja muut asiaan liittyvät kustannukset, korvataan kunnille täysimääräisesti. Tähän varataan vuosina 20—21 yhteensä 2 miljardia euroa. Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirille korvataan erikseen lentokenttien ja satamien rajatestauksesta, kapasiteetin nostosta ja analysointitoiminnasta maksimissaan 200 miljoonaa euroa.

Hallitus tekee lisäksi hoiva- ja hoitovelan purkua varten kolmen vuoden ajalle oman erillisen satsauksen, joka on 450 miljoonaa euroa.

Suoran taloudellisen tuen lisäksi kuntia tullaan vastaan alijäämän kattamista pidentämällä — laki, joka tulee tänne eduskuntaan esiteltäväksi huomenna. Tällä on iso merkitys kunnille ja niiden kyvyille ylläpitää palveluita ja huolehtia kuntalaisten perusoikeuksista. On tärkeää, että kunnat eivät joudu koronan vuoksi kohtuuttomiin kustannuksiin. Tämä on se, mikä on ollut hallituksella tahtotila.

Sitten toinen puoli, eliikkä Senaatti-tietojärjestelmäinvestoinnit ja -strategiat. Ensi vuoden talousarviossa esitetään Senaatti-konsernin liikelaitokselle ja perustettavalle puolustuskiinteistölle investointivaltuuden korotusta noin 100 miljoonalla eurolla eliikkä yhteensä vajaaseen 500 miljoonaan euroon. Rakennusurakoiden toteuttaminen koronaepidemian jälkeisessä toipumisvaiheessa, niin sanotusti elvyttävänä, on taloudellisesti tietysti järkevää. Pelkästään ensi vuonna on tarkoitus käynnistää noin 50 yli 5 miljoonan euron investointia eri puolilla maata. Näistä olemme valmistelemassa listaa.

Julkisen hallinnon työn laatua parannetaan myös investoinneilla tietojärjestelmiin. Niiden merkitys on kasvanut tässä etätyön ja erityisesti tämän koronan aikana koetun myötä. Talousarviossa esitetään esimerkiksi — tämä on vain yksi esimerkki — 3 miljoonaa valtion yhteisen talous- ja henkilöstöhallinnon tietojärjestelmän teknologian uudistamiseen meidän yhteiselle palvelukeskus Palkeelle. Palkeet on loistava esimerkki siitä, miten julkisen hallinnon tukipalveluita keskittämällä on saatu kasvatettua tuottavuutta.

Valtiovarainministeriön johdolla on valmisteltu tänä vuonna myös useita valtioneuvoston koskettavia strategioita, joissa valmisteluissa kuntakenttä on Kuntaliiton kautta ollut myös vahvasti mukana. Nyt on jo saatu valmiiksi julkisten hankintojen strategia, kaupun-

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

kistrategia ja alueellistamisen uudistamisen strategia. Julkisen hallinnon strategia valmistuu ensi kuussa, jotenka ensi vuonna pääpaino on näiden kaikkien osalta niiden toteuttamisessa, johonka on varattu rahoitus vuoden 21 budjetissa. Yhtenä konkreettisena osana julkisen hallinnon strategian toteutusta tulee ratkaistavaksi myöskin julkisen hallinnon palveluverkoston uudistaminen. Meillä on tekeillä toimitilastrategia myöskin tässä samanaikaisesti liitettynä tähän julkiseen hallintoon.

Jatkossa sähköisen asioinnin rooli ensisijaisena palvelukanavana korostuu, mutta samanaikaisesti käyntiasiointi ja riittävä tuki sähköisten palveluiden käyttöön on turvattava.

Näitä asioita olemme viemässä nyt samanaikaisesti eteenpäin, ja oikein mielelläni esitelen erityisesti kunnille tätä hyvää budjettia, jotta palvelut saadaan tuotettua eikä ylimääräisiä kustannuksia kunnille koidu, vaan voidaan välttää myöskin lomautuksia ja irtisanomisia. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia, ministeri Paatero, ja sitten debattiin.

19.07 Riikka Purra ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia ministerille esittelystä. Aivan kuten sanoitte, niin kuntatalouden historiallisen surkean jaman me kaikki tiedämme ja syy sille ei ole tosiaankaan korona. Velkaantuminen suurimmassa osassa kuntia on täysin rakenteellista, ja tosiaan jopa Espoon kaltaiset kultapossukunnat ovat ongelmissa. Veronmaksajien ja yhteisöveron saaminen ei olekaan ollut riittävää. Silmiinpistävää monessa kunnassa on se, että verotulot eivät kehity suotuisasti siitäkään huolimatta, että väestönkasvu on hyvää. Ikääntyminen on tietysti krooninen ongelma, jonka me kaikki tiedämme, ja aiheuttaa kustannuksia, mutta edes nuoret aikuiset eivät tunnu lisäävän verotuloja. Uudellamaalla nuorten aikuisten maksamat verot ovat romahtaneet.

Mikään ei tule laittamaan kuntia kuntoon, kuin se, että niiden tehtäviä vähennetään, ne laitetaan tärkeysjärjestykseen. Hallitus kuitenkin lisää kuntien tehtäviä. Haluaisin ministeriltä [Puhemies koputtaa] aivan yksinkertaisesti kysyä: miten te perustelette tällaisen logiikan?

19.08 Mari-Leena Talvitie kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallitus on päättänyt, että varhaiskasvatuksen maksujen alentaminen kompensoidaan yhteisöveron jako-osuutta muuttamalla. Kysynkin nyt, arvoisa ministeri Paatero: minkä takia?

Yhteisövero ei sovellu varhaiskasvatuksen maksujen alentamisen kompensointiin, koska se lisääntyvä verotulo ei kohdistu maksuja menettäviin kuntiin. Esimerkki Oulusta, kotikaupungistani: Siellä vielä muutama vuosi sitten syntyvyys oli maan korkeimpia, 2 500 lasta vuodessa, ja olemme yksi Euroopan nuorimmista kaupungeista. Tämä yhteisöverotuotto on huomattavasti alhaisempi kuin monien muiden suurten kaupunkien, vaikka syntyvyys on meillä korkea ja lapsia on varhaiskasvatuksessa paljon enemmän. Miksi tätä vaka-maksujen alennusta ei kompensoida peruspalvelujen valtionosuudesta?

19.09 Juha Pylväs kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitokset ministerille esittelystä kuntatalouden osalta. Kuntataloushan on tunnetusti erittäin huonossa jamassa ollut, ja siinä mielessä tämä hallituksen reilun viiden miljardin paketti on merkittävä kädenojennus ja osoitus siitä, että kuntatalouden hätä on hallituksessa kuultu. Kiitoksia siitä, helpottaa huomattavasti kuntatalouspäättäjiä arkea tulevan budjetinkin laatimisessa kuntiin.

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

Kysyisin kuitenkin ministeriltä tästä VOS-järjestelmästä: Miten näette, olisiko tarvetta tämmöiselle VOS-järjestelmän perusteellisemmalle remontille ja kuntien verotulopohjan vahvistamiselle? Tapanahan on ollut, että ansiotuloverokevennykset otetaan sieltä kunnallisveron kautta, jolloin ollaan vähän kuntien lompakolla antamassa veronmaksajille alennuksia. Olisiko tälle järjestelmälle tarvetta tehdä jonkunnäköinen isompi remontti?

19.10 Piritta Rantanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitukselta on vaadittu mittavia toimia työllisyyden parantamiseksi tässäkin salissa — hyvä niin. Tässä akuutissa kriisitilanteessa valtion tuki kunnille on ollut välttämätön toimi kaikkien peruspalveluiden järjestämiseksi, mutta myös työllisyyden näkökulmasta tuki on oleellinen vaikuttava työllisyystoimi.

Koronakriisi ei pudota kuntien verotuloja niin paljon kuin keväällä pelättiin, osittain siksi, että esimerkiksi yhteisöveron jako-osuutta korotettiin ja tuota korotusta jatketaan vielä tälläkin talousarviollla. Tukea kohdennetaan kunnille ensi vuodelle monella tapaa, vaikka tärkeät lisätehtävät, kuten oppivelvollisuuden laajentaminen ja hoitajamitoitus sekä varhaiskasvatusmaksujen alennus, lisäävätkin resurssien tarvetta. Kysyisinkin ministeriltä: miltä yhteisöveron tuotto tulevalle tai tuleville vuosille näyttää, se kun on yksi merkittävästä kuntien tukimuodoista?

19.12 Matti Semi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri kertoi Senaatti-kiinteistöjen tilanteesta, kuinka nyt satsataan rahaa näiden rakennuksien korjauksiin ja laittamiseen — asia, josta pitkään on näiltä eri puolilta, esimerkiksi Rajalta ja poliisilta, tullut viestiä, siitä, että toimitilat eivät ole olleet riittävät. Ja kun niitä on korjattu, niin vaikka se tehdään näin budjettivaroilla, niin aina tuppaa sitten nousemaan tämä vuokra. Ne rahat, mitä täältä annetaan lisää näille toimijoille, tullaavat menemään siten, että vuokraaja vie mennessään.

Minulla on semmoinen käsitys, että ollaan kehittämässä jotakin järjestelmää siellä, mitenkä tämä asia saadaan kuntoon. Millä tavalla on tarkoitus puuttua niin, että Senaatti-kiinteistöt ei ota, vedä välistä liian suuria vuokria?

19.12 Anna-Kaisa Ikonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tukipaketti kunnille on tarpeellinen, mutta mitä hallitus aikoo tehdä, että palvelut saadaan turvattua myöskin pitkällä aikavälillä? Kuntien rahoitusasema on historiallisen vaikea. Kuntaliiton mukaan koronakriisi heikentää kuntataloutta ensi vuonna 1,7 miljardia ja kuntasektorin alijäämä paisuu historialliseen 4 miljardiin euroon. Monet kunnat ovat tuesta huolimatta käytännössä pakotettuja joko velkaantumaan, nostamaan veroja tai leikkaamaan ihmisille tärkeistä peruspalveluista. Tähän yhtälöön sopii huonosti se, että hallitus kertoi tänään soteuudistusinfossa, että kuntien verotuloista viedään pois 13,26 veroyksikköä. Esimerkiksi Tampereen veroprosentiksi jää alle 7, Helsingissä alle 5, jolla pitäisi hoitaa palvelut, investoinnit ja velat. Pahalta näyttää.

Koronavaltionavustusta sairaanhoitopiireille ei olla jatkamassa vuonna 21. Miksi hallitus ei käytä tällaista tukimuotoa, joka kohdentuu tehokkaimmin sinne, missä koronan vaikutukset ovat olleet suurimmat? Kokoomus esitti tätä huhtikuussa osana kuntien pelastuspakettia, koska VOS-järjestelmän kautta tuki ei kohdennu tehokkaasti.

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

19.14 **Tiina Elo vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan myös osaltani kiittää ministeriä siitä, että kuntien talouskriisiin on haettu aktiivisesti ratkaisuja ja tukea koronakriisin keskellä.

Mutta haluan tähän keskusteluun nostaa — mainitsitte sen tuossa alkupuheenvuorossanne — myös tämän tuoreen kansallisen kaupunkistrategian, joka on valmistunut valtiovarainministeriön toimesta. Siinä ovat olleet peräti 36 kaupungin edustajat mukana ja myös usean ministeriön edustajat. Tässä haetaan nimenomaan kaupunkien ja valtion kumppanuutta siinä, miten kaupungit voivat olla edelläkävijöitä ja suunnannäyttäjiä monissa asioissa. Kun kaupungit ovat osaamisen, tutkimuksen, kehittämisen ja yritystoiminnan alustoja parhaimmillaan ja uusien ratkaisujen kehittäjiä, niin olisin nyt kysynyt ministeriltä: miten tätä strategiaa nyt käytännössä viedään eteenpäin?

19.15 **Heidi Viljanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuntien haastava tilanne on puhututtanut meitä täällä salissa paljon pitkin matkaa, ja nyt erityisesti kiitosta on saanut tämä kuntien mittava tukipaketti, jota tässä talousarviokäsittelyssä on nyt käsitelty, ja se on erityisesti tästä koronakriisistä selviämiseksi. Kiitosta tulee suoraan myös kunnista, joille tukitoimet tuovat helpotusta suunnitella tulevaa ja järjestää kuntalaisten palvelut.

Kunnissa ei voida kuitenkaan tuudittautua liiaksi nyt annettujen valtion tukitoimien tuomaan helpotukseen. Haastavia vuosia on tulossa ja monia uudistamistarpeita kuntien toiminnassa. On mietittävä — eikä pelkästään mietittävä, vaan ennen kaikkea toteutettava. Samaan aikaan kuntakenttä eriytyy nopealla tahdilla monien tekijöiden yhteisvaikutuksesta. Väestö ikääntyy, syntyvyys laskee, ja väki muuttaa kaupunkeihin.

Arvoisa ministeri, millaisilla keinoilla vastaamme tähän eriytymiskehitykseen, jotta kaikki voivat luottaa siihen, että saavat tarvitsemansa palvelut yhdenvertaisesti, asuivatpa sitten Helsingissä tai Kokemäellä?

19.16 **Pekka Aittakumpu kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan kuten täällä on jo todettu, kuntien tilanne on ollut jo ennen korona-aikaa osittain todella vaikea. On erittäin tärkeää, että hallitus on nyt turvannut kuntien taloutta korona-aikana ja on lisäksi varautunut tukemaan kuntia myös koronasta johtuvan hoiva- ja palveluvelan purkamisessa.

Edustaja Talvitie nosti mielestäni esiin tärkeän asian. Nyt kun varhaiskasvatusmaksujen alennus aiotaan hyvittää kunnille korottamalla yhteisöverotuottoja pysyvästi 2 prosenttiyksiköllä, tämä kohtelee eriarvoisesti tiettyjä kuntia, joissa lasten määrä on suuri, mutta yhteisöveron tuotto pieni. Tähän toivoisin tarkennusta ja toivon, että ministeri voisi ottaa tämän huomioon.

Arvoisa ministeri, kerroitte, että ensi vuonna käynnistyy elvyttävänä toimenpiteinä erilaisia rakennushankkeita. Haluaisin kysyä, onko tässä mahdollisuutta huomioida esimerkiksi koulut, jotka kärsivät kosteusvaurioista, nämä homekoulut. Pystyykö näihin [Puhemies koputtaa] suuntaamaan tätä rahaa, että saadaan uusia, terveitä kouluja?

19.17 **Jussi Halla-aho ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa on yli 300 kuntaa, ja ne ovat hyvin erikokoisia ja niiden ongelmat ovat hyvin erilaisia.

Maakunta-Suomen haasteet ovat perinteisiä ja helposti hahmotettavia: työpaikat katoavat, ihmiset lähtevät, palvelut loppuvat. Tässä tietysti valtiovalta voi katsoa peiliin. Jos

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

vaikkapa teollisuuden kilpailukyky rapautetaan verotuksella tai liian kunnianhimoisella ilmastopolitiikalla, se iskee juuri Maakunta-Suomeen.

Pääkaupunkiseudun tilanteeseen edustaja Purra jo viittasikin. Väestö kasvaa täällä yksinomaan maahanmuuton vuoksi. Ikävä kyllä tämä niin sanottu muuttovoitto on sellaista, että se heikentää seudun julkista taloutta eikä vahvista sitä, kaikista muista siihen liittyvistä ongelmista puhumattakaan.

Kuten täällä on todettu, kuntien suuret haasteet eivät johdu koronasta, vaikka korona on niitä kaikkia pahentanut, ja näihin rakenteellisiin haasteisiin kaipaisimme ratkaisuja.

19.18 Eveliina Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuntakentällä on tosiaan valmisteltu ensi vuoden budjettia varsin epävarmoissa tunnelmissa, sen me tiedämme kaikki täällä salissa, jotka kuntapäättäjiä olemme.

Kuitenkin tämä hallituksen kuntapaketti oli positiivinen yllätys kuntakentälle, ja siitä erityiskiitos ministeri Paaterolle jo tässä vaiheessa. Muun muassa Kuntaliitto otsikoi oman tiedotteensa ”Budjettiriihestä kädenojennus kunnille”. Erityisesti tärkeää oli tämä kuntatalouteen suunnattu uusi 4 miljardin euron koronatukipaketti. Se on merkittävä kädenojennus kunnille, jotka taistelevat tässä koronartutun torjumisessa. Samaan aikaan tässä kriisin keskellä kuntien, julkisten palveluiden, rooli on vain kasvanut, ja on tärkeää, että hallitus myös haluaa tämän varmistaa.

Kuntaliitoksista kysyisin. [Puhemies koputtaa] Huomenna meillä on hallituksen esitys käsittelyssä. Mitä ministeri vastaa?

19.20 Paula Risikko kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Paatero, kiitos oikein paljon siitä, että olette nyt kuntia huomioinut, mutta kyllä minä tietysti sitä vähän pohdin, että nyt kun tämä sote-uudistus tuli ja kunnille jää nyt tosi vähän rahaa ja vaikka nyt tuli ensin tällaista hetkellistä tukea, niin sitten tästä kyllä aika paljon menee. Eliikkä ei varmasti ole helppoa olla ministeri, jäädä historiaan ministerinä, joka kuihduttaa näin kunnat.

Mutta miten sairaanhoitopiirien tukipaketti? Kun se on nyt vain hetkellinen, niin miten olette ajatellut, miten sitä jaetaan ja koska niistä tulevat ne lopulliset päätökset? Ja sitten myöskin tämä hoitovelan maksu: missä vaiheessa se tulee erityisesti?

Sitten minä olisin kiinnittänyt huomiota noihin digitaalisiin palveluihin, joita teidän ministeriönne on ansiokkaasti tehnyt vuosien varrella. Kun kaikki eivät pysty niitä käyttämään, niin minä suosittelisin sellaista ihan systemaattista koulutusohjelmaa henkilöille. [Puhemies koputtaa] Se olisi esimerkiksi avoimen yliopiston tai jonkun muun opinahjon kautta hoidettavissa.

19.21 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuntatalous on ollut jo pitkään syvässä kriisissä, ja toki nyt hallitus on vastannut koronasta aiheutuviin tiettyihin kuluihin. Kysyin jokin aika sitten näistä kuntaosuuden maksuista, tästä pitkittyneestä työttömyydestä ja niin sanotuista sakkomaksuista. Meillä oli eilen Hyvinkäällä kaupunginhallituksen kokous, ja siellä pohdittiin tulevaisuutta, ja talousjohtaja sanoi, että muutamalle seuraavalle vuodelle saadaan koronan aiheuttamista lisäkuluista korvausta, mutta tulevaisuus on todella epäselvä ja auki, ja sote ja myöskin tämä kuntien pitkään jatkunut vaikea tilanne tuovat omat ongelmansa. Siellä käsiteltiin myös tammöistä kuntaveron painelaskuria, ja meillä Hyvinkäälläkin se oli muistaakseni 2 prosentin luokkaa. Tämä vaikuttaa tosi

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

vakavasti ihmisten ostovoimaan. Kysyn: mitä pitkän aikavälin toimenpiteitä ministeriössä on suunnitteilla kuntien pysyvään ahdinkoon, ja onko näihin sakkomaksuihin [Puhemies koputtaa] tulossa helpotusta toistaiseksi?

19.22 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On oikeastaan helppo jatkaa tästä sakkomaksupolitiikan esiin nostamisesta. Nyt kun meillä työllisyyden puolella mennään vahvasti kuntapuolelle, niin varmasti tätä kokonaisuutta pitää pohtia osana näitä tulevaisuuden rahoitusratkaisuja, koska välttämättä se ei enää toimi samalla tavalla kuin sen on aikanaan ajateltu toimivan. Se voi jopa johtaa ikään kuin ojasta allikkoon, että ihmisiä epätarkoituksenmukaisesti ohjataan väriin palveluihin.

Mutta itse asiassa pyysin puheenvuoron tietenkin kiittääkseni ministeriä siitä, että kuntia on tultu niin voimakkaasti vastaan. Se oli ehkä enemmänkin kuin moni osasi odottaa, mutta se tuli enemmän tarpeeseen kuin meistä kukaan osasi etukäteen kuvitella. Mutta kyse ei ole pelkästään siitä, miten me selviämme koronaoloissa ja miten me selviämme koronan laskusta kunnissa, vaan siitä, miten me selviämme tulevaisuudesta, ja tässä on tärkeää se, että eduskuntaan on tulossa laki, joka edelleen lähtee siitä, että vapaaehtoisia kuntaliitoksia voidaan tehdä ja niihin myös taloudellisesti kannustetaan. Toivoisin, että ministeri pohtisi hieman [Puhemies koputtaa] vastauspuheenvuorossansa tätä problematiikkaa, että mitä kuntiin jää jäljelle.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Otetaan vielä edustaja Kemppi, ja sen jälkeen ministeri Paatero, 5 minuuttia.

19.23 Hilikka Kemppi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tärkein asia ensin: kiitoksia hallitukselle, joka on korona-aikana turvannut ihmisten tarvitsemia palveluita tukemalla kuntia historiallisella kuntapaketilla.

Kuntataloudessa ja kuntien taloudellisessa tukemisessa on kysymys peruskoulutuksesta, arvokkaasta vanhenemisesta, perhepalveluista, mielenterveyden tuesta ja esimerkiksi omaishoitajien jaksamisesta, erittäin tärkeistä asioista suomalaisille. Tämä on ollut poliittinen arvovalinta, kiitoksia siitä. Miten pitkällä aikajänteellä turvaamme kuntien taloudellisen kantokyvyn, ja onko hallitus valmis arvioimaan esimerkiksi kuntien lakisääteisiä tehtäviä jossain vaiheessa?

Korona on tuonut myös hyvää. Ihmisten kiinnostus monipaikkaisuutta kohtaan on kasvanut, ja suurin osa suomalaisista on nykyään monipaikkaisia tavalla tai toisella. Tiedepaneelin raportin mukaan 60 prosenttia suomalaisista kykeni etätyöhön koronan aikaan. Mielestäni vähintään äänioikeus ja vaalikelpoisuus tulisi sisällyttää kaksoiskuntalaisuuden oikeuksiin. Tätähän on selvitetty aikaisemmin. [Puhemies koputtaa] Millä tavalla hallitus on valmis edistämään monipaikkaisuutta?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja ministeri Paatero, 5 minuuttia.

19.24 Kuntaministeri Sirpa Paatero: Puhemies! Useampi kysyi tästä näkökulmasta, miten kuntien tulevaisuuden taloudellinen tilanne turvataan, ja tietysti sen pitää olla suhteessa niihin tehtäviin. Tässä kohtaa on jo käynnistetty meillä ministeriön sisällä niin sanottu kuntien tulevaisuustyö, joka on jatkoa sille työlle, mikä viime helmikuussa saatiin julkaistua, eli kuntien elinvoimaisuuden kaikki näkökulmat huomioiden. Tässä joudu-

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

taan käymään läpi kuntien rahoituspohjaa niin, että valtionosuusuudistus, johon moni teistä kiinnitti huomiota, on katsottava uudestaan, ja tämä tulee myöskin tietysti soten myötä, jotta kuntien tulevat taloudelliset osuudet pysyvät riittävinä. Mutta toisaalta kun tämä suomalainen ja pohjoismainen malli on ollut pitkälti se, että kunnat ovat tuottaneet palveluitaan omilla verotuloilla, niin katsomme myöskin sen osuuden, emme pelkästään valtionosuuksia vaan myös sen, mitenkä verotulot sitten tulevaisuudessa muodostuvat suureksi osaksi sitä kuntien taloudellista mahdollisuutta tuottaa niitä palveluita. Eli tämä kokonaisuus on tulossa.

Tähän liittyy monta muutakin osaa ja asiaa, joihinkin täällä viitattiin vaikkapa kuntarakenteiden muutoksissa, jotka tulevat olemaan yksi elementti, ja uskon ja näen, että varmaan tässä sote-uudistuksen myötä näitä myöskin käynnistyy eteenpäin. Olen iloinen, että voimme tukea myöskin näitä vapaaehtoisia kuntaliitoksia, ei vain niitä, joista toisena tai yhtenä osana on kriisikunta — tulevaisuudessa myöskin näinpäin. Samalla tulee pohdittavaksi, mitä muita kuntien yhteisiä tekemisiä voidaan sitten viedä eteenpäin. Nykyisin on usein mahdollisuus tehdä yhteisiä yhtiöitä tai perustaa yhteinen kuntayhtymä tai toimia isäntäkuntamalleilla, mutta onko tässä vielä joitain muita mahdollisuuksia, sitä pohdimme siellä myöskin. Tai onko tulevaisuus se, että kaikilla kunnilla ei ole samanlaisia tehtäviä, vaan toiset hoitaisivat ihan lainkin mukaan niitä toisten osalta?

Täällä joittenkin meidän kollegoiden mielestä kuntien on järjestettävä niitä palveluita vähemmän ja joidenkin mielestä enemmän. Tämä on varmaan myöskin poliittinen näkemys siitä, kuinka paljon siellä kunnassa on sitä itsehallinnollisuutta ja kuinka paljon se kunta on se yksikkö, joka tässä suomalaisessa mallissa vastaa niitten ihmisten peruspalveluista. Tämän hallituksen tahtotila on vahvasti se, että kunta on se yksikkö, ja siitä syystä kunnalta ei ole meidän mielestämme mahdollisuutta vähentää tehtäviä. [Sari Sarkomaa: Rahat viedään!] Nämä tarpeet, joita siellä kunnissa on tällä hetkellä hoitaa niitten ihmisten asioita, ovat tulleet sitten myöskin huomioiduiksi niin, että esimerkiksi tämä hoitajamitoitus ja oppivelvollisuuden laajentaminen tullaan korvaamaan kunnille täysimääräisesti, niin että se rasitus ei jää sinne kunnalle hoidettavaksi. Mutta me katsomme, että näillä saadaan ihmisille parempia palveluita, ja sen takia tämä malli, että ne ovat kunnat, jotka nämä palvelut hoitavat, tulee olemaan se versio.

Yhtenä asiana tähän tuottavuuteen on myöskin tässä esille nostettu digitaalisuuden tuominen. Tämä tulee olemaan osa valtionhallinnon palveluita — tämän hallituskauden aikana on mahdollisuus hoitaa kaikki digitaalisesti — mutta myöskin enemmän ja enemmän siellä kunnissa. Se ei poissulje sitä, että meillä kaikki palvelut tulee myöskin saada etenkin henkilöille — ei välttämättä yrityksille mutta henkilöille, kansalaisille — fyysisesti tai niin, että niihin on myöskin samanaikaisesti digitukea, mikä meillä on jo alueellisesti organisoituna, ja toisaalta meillä on palvelumahdollisuutena myöskin niin sanottu puolesta-asiointi-versio. Eli näitä kaikkia samanaikaisesti. Mutta digitukea, eli mitenkä ihmiset oikeasti itse pystyvät sen tekemään mutta saavat tukea näitten palveluiden käyttämiseen, sitä tehdään parasta aikaa.

Sairaanhoitopiirien tukeen kiinnitettiin huomiota useammassa puheenvuorossa, että miten se menee suoraan sinne sairaanhoitopiireille. Nyt ollaan siis lisätty se 200 miljoonaa, ja nyt tämä toinen 200 miljoonaa tulee tälle vuodelle vielä haettavaksi. Se on ollut tarpeen, koska sairaanhoitopiireille on suoraan tullut näitä kustannuksia, ja erityisesti vielä ensi vuodenkin puolella niitä koronasta aiheutuvia kustannuksia tulee suoraan, jotka sitten valtio korvaa. Mutta tässä suomalaisessa järjestelmässä meidän sairaanhoitopiirit ovat tällä

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

laskutusperustaisuudella ja muilla malleilla hyvin erilaisia tuolla alueilla. Nämä integroidut alueet, sote-alueet, toimivat osin eri tavalla kuin sairaanhoitopiirit osassa Suomea, ja sen takia ajatus on se, että kun meillä on malli, että valtionosuuksilla kunnat ovat tälläkin hetkellä rahoittaneet ne sairaanhoitopiirien palvelut, niin ei voi olla niin, että kaikki rahoitus suunnattaisiin suoraan sairaanhoitopiireille, vaan myöskin tämä osuus on sen kunnallisen itsehallinnon päätösvallan [Puhemies koputtaa] sisäistä työtä. — Vastaan Senaattiin seuraavassa osuudessa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Se vielä tulee, mutta otetaan tässä välissä lisää kysymyksiä.

19.30 Maria Guzenina sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus toimii hyvin viisaasti, kun kuntia tuetaan. Tämä neljän miljardin paketti, joka kohdistuu koronavirustilanteen välittömiin kustannuksiin, hoitopalveluvelan purkuun sekä kuntatalouden tukemiseen, tulee todella tarpeeseen. Kuntia pitää estää joutumasta lomautusten ja irtisanomisten kierteeseen. Sellainenhan aiheuttaa henkilökohtaisia tragedioita mutta myöskin yhteiskunnallisia tragedioita, ja sama vaikutus on sillä, jos palvelut näivettyvät.

Tulen itse Suomen toiseksi suurimmasta kaupungista, ja etenkin kasvavissa kaupungeissa kannetaan nyt huolta oman talouden kestävydestä ja siitä, miten esimerkiksi tänään julistetun sote-paketin rahoitusratkaisu tulee siihen vaikuttamaan. Ilokseni panin merkille tänään päivällä tiedotustilaisuudessa, että kerroitte, että kaupunkien rahoitusta tullaan uudistamaan niin, että huomioidaan alueiden erityispiirteet ja erityishaasteet. Tästä aikataulusta mielelläni kuulisin enemmän.

19.31 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On tärkeää, että autamme kunnat yli koronakriisin, mutta korona ei ole muuttanut sitä, että vain kestäväällä tavalla kunnat voivat turvata toimintansa sillä tavalla, että on työtä ja yrittäjyyttä, ja sen takia hallituksen työllisyystoimien lykkäys on erittäin kova isku kunnille ja hyvinvointiyhteiskunnan palveluille.

Myöskin se on ongelma, että hallitus tuo erilaisia velvoitteita, joita ei sitten korvata kokonaisuudessaan. Esimerkiksi oppivelvollisuuden pidentämisesitys on 40 prosenttia kalliimpaa Helsingin laskelmien mukaan, ja se tulee johtamaan koulutusleikkauksiin.

Mutta erityinen isku sitten lopulta on tämä sote-uudistus, joka ryöstää esimerkiksi Helsingin rahat ja Espoon rahat. Kysynkin tässä nyt, oletteko te, ministeri, huolissanne siitä, että kuntien itsenäisyys menee, investointikyky menee. Mitä tapahtuu, kun maatalouden veturi hyytyy, kun sieltä rahat viedään? Oletteko tästä huolissanne? [Puhemies koputtaa] Ja voitteko te avata nyt sitä rahoitusratkaisua, kun hallitus tiedotti, että tehtiin parannuksia: Tuliko lisää rahaa, [Puhemies: Aika on täynnä!] vai jaetaanko samaa rahasummaa? Tuliko helpotuksia Helsingille?

19.32 Jenni Pitko vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa tapahtuu kuntien välistä muuttoa jopa noin 250 000 henkilöä vuosittain. Tämä muutto suuntautuu pääasiassa muutamiin kasvukeskuksiin. Kun me puhumme kuntien tulevaisuudesta, on hyvä hyväksyä tämä muutos. Kasvavilla kunnilla ja supistuvilla kunnilla on usein aika erilaiset tarpeet ja huolet. Siinä, missä kasvavat kunnat vaativat kykyä investoida uusiin palveluihin ja palvelurakennuksiin, supistuvien kuntien haasteena taas on palveluiden näivet-

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

tyminen. Kaikille suomalaisille tulisi silti taata valoisa tulevaisuus. On tosi tärkeää mahdollistaa kaupunkien kasvu mutta toisaalta myös auttaa niitä supistuvia kuntia supistumaan arvokkaasti. Kysynkin, ministeri: kuinka kuntia nähdään tällä tavalla erilaisina yksikköinä, kuinka pystytään yksilöllisesti [Puhemies koputtaa] tukemaan erilaisia kuntia?

19.34 Juha Pylväs kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Senaatti-kiinteistöjen suhteen aika useasti täällä salissa on keskusteltu hyvässä ja huonossa hengessä, että milloin Senaatti mitään tekee. Senaatti-kiinteistöt hoitaa näitä julkisia toimintoja aika laajasti Suomenmaassa, ja edustaja Semi tuossa yhden kysymyksen jo nostikin esille.

Aika monessa seutukaupungissa Senaatti-kiinteistöt hallitsee keskeisiä alueita, muun muassa asemanseudun alueita, kuten muun muassa meillä Ylivieskassa. Ja tämä yhteistyö Senaatti-kiinteistöjen ja näiden alueiden hallinnon kanssa on aiheuttanut aika paljon ongelmia kaavoituksen osalta. Siihen liittyen kysynkin: miten edesauttaisitte Senaatti-kiinteistöjä yhteistyöhön kuntien kanssa kaavoituksessa näillä seutukaupunkialueilla?

19.35 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Alkuperäiseen kysymykseen olikin tullut jo vastaus. Mutta haluaisin ensinnäkin todeta, että elämme historiallisia aikoja. Sote-uudistuksen myötä kuntakenttä tulee muuttumaan aivan erilaiseksi. Kuntien tehtävät ja rahoitus tulevat muuttumaan aivan erilaisiksi. Ja tämä aika koronan myötä on tuonut aivan uudenlaiset haasteet myös kunnille, mikä on aiheuttanut sen, että kuntakentässä eletään todellakin hyvin, voisiko sanoa, epävarmaa ja historiallista aikaa.

Haluaisin tietenkin myös kiittää ministeri Paateroa erittäin hyvästä työstä kuntakentän eteen ja myös sairaanhoitopiirien eteen. On ollut ilo kuunnella kuntien palautetta siitä, miten olette hyvin hoitaneet tehtävänne. Kysyisin nyt kuitenkin sitä, oletteko te arvioineet tulevaisuuden kuntakenttää ja kuntien tehtäviä. Mitenkä tämä tulevaisuuden kuntakenttä tulee mahdollisesti muuttumaan, ja tuleeko meillä tulevaisuudessa olemaan lisää [Puhemies koputtaa] kuntaliitoksia?

19.36 Sanni Grahn-Laasonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kunnat epäilemättä kiittävät hätäavusta koronan keskellä. Se tulee tarpeeseen, mutta tosiasia on, että näitä pitkän tähtäimen rakenteellisia ongelmia tällainen hätäapu ei pelasta, ja tietysti tiedostamme kaikki täällä, että se tehdään velkarahalla eli valtio velkaantuu kuntien puolesta. Ongelma on siellä rakenteissa eli siinä, että kuntien tehtävät ja rahoitus eivät ole tasapainossa. Sen lisäksi Suomi on isossa muutoksessa väestörakenteen osalta, kun vauvoja syntyy vähän ja Suomi ikääntyy, ja kehitys, kaupungistuminen ja muut ilmiöt, ei jakaudu tasaisesti koko maassa, vaan kunnat ovat hyvin erilaistuvassa tilanteessa.

Tämänkin hallituksen aikana kunnille syydetään uusia tehtäviä ilman täysimääräistä rahoitusta, mikä osaltaan vaikeuttaa entisestään kuntien tilannetta, samoin kuin tämä sote-uudistus, josta syntyy vaikutelma, että hallitus ei ole kiinnostunut kunnista tai kuntien ääni ei kuulu. Itse asiassa tilanne kunnissa on sote-uudistuksen myötä aivan dramaattinen, [Puhemies koputtaa] kun katsotaan tulevaisuuden investointeja. Miksi kuntaministeri ei puolusta enempää kuntia?

19.37 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koronan aikana on kertynyt niin inhimillisesti kuin taloudellisesti kalliiksi käyvää hoitovelkaa. Lääkäriaiko-

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

jen peruutuksista kolmasosa tuli potilaiden omasta toimesta ja kaksi kolmasosaa hoidon järjestäjiltä.

Esimerkiksi hammashoidossa jäi koronakeväänä toteutumatta lähes miljoona käyntiä. Kertyneiden jonojen purku kestää kauan, vaikka resursseja koronan hoitoon ja jonojen purkuun turvataan — kiitos siitä.

Kuntataloutta vahvistetaan yhteensä 1,45 miljardilla eurolla. Myös tämä tulee kipeään tarpeeseen. Suuri huoleni koskee kasvukaupunkien elinvoimaa. Väkimäärä kasvaa, investointi- ja palvelutarpeet lisääntyvät, mutta verotulot eivät lisäännä. Tämä tulee ottaa huomioon kaikissa tekemisissä päätöksissä.

Jaan edustaja Ikosen huolen sote-rahoitusta koskevasta veroleikkurista.

19.38 Tuula Väättäinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuntien tilanne on todella tiukka. Yksikään kunta ei taida tulevistakaan vuosista selvittää kuivin jaloin. Työllisyys on kuntien talouden näkökulmasta se tekijä, joka nostaa tai pudottaa kuntien taloutta. Kunnat ovat riippuvaisia valtionosuuksista ja verotulosta.

Koronatulot helpottavat akuuttia hätää, mutta pitkällä tähtäimellä me tarvitsemme isojakin rakenteellisia muutoksia. Kunnissa on odotettu sote-uudistusta. Ajatellaan, että se voisi tuoda helpotusta kunnille, kun todella iso menoerä poistuu. Mutta onko tämä toive kantavalla pohjalla?

Te kerroitte, että ministeriössä mietitään, miten kunnat jatkossa pärjäävät, mutta mikä on teidän käsityksenne, ovatko kunnat jo nyt itse alkaneet todella miettiä sitä, miten käy selviytyä sote-uudistuksen toteutumisen jälkeen niiden velvoitteiden kanssa, jotka kunnille jäävät?

19.39 Sari Multala kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuntien talous todella on haasteellisessa tilanteessa, ja tämä pelastuspaketti, jonka hallitus on nyt antamassa, on totta kai tarpeellinen, mutta siinä ei ratkaista nyt sitä pysyvän tilanteen ongelmaa, joka meillä on, ja se on vain syventynyt entisestään koronakriisin myötä. Esimerkiksi kotikunnassani Vantaalla pelkästään tänä vuonna ainoastaan lentokenttäalueen tippuvat verotulot ovat 15 miljoonan verran. Siihen tulee toki ensi vuodelle apua, mutta se, että me pystymme tämän työttömyyden ja lomautusten aiheuttaman haasteen ja jopa konkurssien aiheuttaman haasteen kuromaan kiinni, vaatii todella paljon tekoja. Se ei ainakaan vaadi sitä, että saamme lisää tehtäviä ilman täysimääräistä rahoitusta. Se vaatii työllisyystoimia.

Sen lisäksi sote tulee hankaloittamaan kasvukuntien tilannetta merkittävästi. Kunnilta viedään itse asiassa suurempi prosentti verotuloista nyt kuin aiemmassa esityksessä. Ja miten käy kasvavien kaupunkien investointien? Moni kasvava kaupunki haluaisi investoida esimerkiksi raideliikenteeseen, mutta se tulee olemaan [Puhemies koputtaa] tulevaisuudessa mahdotonta.

19.40 Pasi Kivisaari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Joissakin puheenvuoroissa opposition suunnalta on esitetty tänään kritiikinomainen kysymys: miksi hallitus ei puolusta kuntia? Olen kyllä aivan eri mieltä. [Maria Guzenina: Kyllä, minä myös!] Hallitus ei todellakaan ole jättänyt kuntia yksin. Epidemian puhkeamisen jälkeen hallitus on jokaisessa lisäbudjetissa osoittanut kunnille huomattavaa tukea. [Maria Guzenina: Miljardeja!] — Kyllä, useita miljardeja. — Hallitus tukee kuntia tänä ja ensi vuonna noin 5 miljardilla eurolla. Valtio on ottanut koronan tuoman velkaantumisen aika pitkälle

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

harteilleen, jotta kunnat selviäisivät. Tämä on viisasta, koska yhteiskunnan rattaat on pidettävä pyörimässä ja sen tukipilarit, eli kunnat, pystyssä, jotta selviämme vaikkapa tästä epidemiasta mahdollisimman vähin vaurioin. Minä kiitän hallitusta kuntatalouden puolustamisesta.

19.41 Mari-Leena Talvitie kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaan vielä tuohon varhaiskasvatusmaksujen kompensointiin tällä yhteisöverotuottojen nostolla. Se tarkoittaa sitä, että meillä on kaupunkeja, jotka saavat melkein 500 euroa per 0–6-vuotias lapsi varhaiskasvatusmaksun kompensointia, esimerkiksi pääkaupunkiseutu on sellainen. Sitten meillä on kaupunkeja, jotka saavat noin 100–250 euroa per 0–6-vuotias lapsi tätä samaa kompensatiota. Kysyn uudestaan ministeriltä: Miksi hallitus päätti tämän varhaiskasvatusmaksujen alennuksen kompensoinnin tehdä tällä yhteisöveron 2 prosenttiyksikön korotuksella, kun tiedetään, että aika on hyvin erilainen ja se kohtelee erilaisia kuntia ja kaupunkeja tosi erilaisesti ja lapsimäärät ovat hyvin erilaisia kunnissa ja kaupungeissa? Tämä ei todellakaan ole oikeudenmukainen, [Puhemies koputtaa] vaan todella epäoikeudenmukainen malli. [Puhemies koputtaa] Miksi näin tehtiin?

19.42 Riikka Purra ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen huomannut, että aina kun hallituspuolueissa ollaan vähän hukassa sen suhteen, mitä opposition kysymyksiin pitää vastata, niin sieltä tulee hyökkäys, että me olemme kritisoineet teidän koronatoumianne. Emme ole. Me emme ole kritisoineet teidän kuntiin antamianne koronapaketteja.

Täällä puhutaan nyt pääasiassa näistä rakenteellisista ongelmista, tästä kokonaisuudesta, joka on ollut olemassa jo ennen koronakriisiä. Me olemme pyytäneet vastauksia näihin. Täytyy ymmärtää, että samaan aikaan te lisäätte kuntien tehtäviä, kun meillä on tällainen taloudellinen tilanne, ja siitä huolimatta oppivelvollisuuden pidentämiseen ja muihin hankkeisiin ei olla antamassa [Välihuuto — Puhemies koputtaa] täysimääräistä rahoitusta, sellaista, että se oikeasti riittäisi siihen, mitä on luvattu ja mitä sillä tavoitellaan. Tämä on se koko ongelmakenttä, mihin täällä koko ajan on opposition puolella puututtu.

19.43 Paula Werning sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuntien talous on ollut koetuksella viimeisien vuosien aikana, ja koronan vaikutukset ovat osaltaan hankaloittaneet kuntien tilannetta merkittävästi muun muassa alentuneiden verotulojen kautta. Hallitus on reagoinut tähän ripeästi puolustaen kuntia jokaisessa lisätalousarviossa.

Kuntataloutta tullaan tukemaan vahvasti vuonna 21 erittäin mittavalla kokonaisuudella. Valtio tulee myös korvaamaan kunnille ja sairaanhoitopiireille täysimääräisesti koronaan välttämättömästi liittyvät testaus- ynnä muut menot. Tässä talousarvioesityksessä kuntatalouteen kohdistuu merkittäviä uudistuksia, jotka liittyvät muun muassa oppivelvollisuuden laajentamiseen ja hoivahenkilöstön sitovaan vähimmäismitoitukseen. Nämä muun muassa hoivaa ja opetusta vahvistavat sekä perheiden menoja pienentävät päätöspäiset pysyvät toimet kompensoidaan sataprosenttisesti valtionosuuksin kunnille siltä osin kuin ne lisäävät kuntatalouden menoja.

Arvoisa puhemies! Haluan kiittää ministeri Paateroa siitä, että kuntien hätään on vastattu ja kuntia on kuunneltu. [Puhemies koputtaa] Kiitos siitä, että puolustatte kuntia.

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

19.45 Mari Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Korona on kohdellut kuntia ja kaupunkeja kovin ja kovin eri tavoin. Esimerkiksi joukkoliikennevelka on kasvanut etenkin pääkaupunkiseudulla, ja HSL on suurissa vaikeuksissa tämän takia.

Investointeja on nyt hyvä saada liikkeelle, koska ihan yhtä lailla kuin valtiokin yrittää nyt elvyttää, kunnille täytyy turvata riittävät varat, että kunnat pystyvät laittamaan liikkeelle semmoisia hankkeita, joita muutenkin tarvitsisi laittaa liikkeelle. Esimerkiksi voi olla kyse vaikka puistojen joukkoliikenteen rakentamisesta.

Suomen talous on hyvin riippuvainen siitä, miten Uudellamaalla pärjätään. Suuri osuus bkt:stä muodostuu täällä, ja nyt erityisesti pk-seudun palveluvaltainen elinkeinorakenne on kärsinyt koronan seurauksista ja verotulojen menetyksistä. [Puhemies koputtaa] On tärkeää huomioida, että me... [Puhemies: Ja nyt aika täynnä!] — Jatkan seuraavassa puheenvuorossa.

19.46 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä hallitus on aidosti ihmisen ja erityisesti heikomman ihmisen puolella. Sen näkee näissä päätöksissä, joilla on rakennettu tämä kuntapaketti, joka on saanut laajaa kiitosta. Kunnat huolehtivat kuitenkin peruspalveluista, jotka jakaantuvat kaikille tasavertaisesti, ja siinä suhteessa se on tärkeää.

Arvoisa puhemies! Minä kuuntelin tätä keskustelua huoneestani ja tulin tänne sen vuoksi, kun hämmästelinkin ihan samaa kuin mitä tässä edustajat ovat jo tuoneet esille — Kivisaari taisi tuoda sen esille — että oppositio tässäkin tilanteessa, jossa olisi kiitoksen paikka, ei kykene kiittämään tätä hallitusta. [Välihuutoja] Se tekisi huomattavasti uskottavamaksi teidän oppositiopolitiikkanne niissä asioissa, joissa olisi kritisoitavaa, [Välihuutoja] kun kiittäisitte silloin, kun on kiitoksen paikka. Tämä tässä hämmästyttää minua, että keskustelu kulkee näin.

Olisin halunnut erikseen vielä puhua näistä kuntaliitoksista vain sen ajatuksen, että me ihannoimme liiaksi suuruuden ekonomiaa Suomessa. Meidän pitäisi tunnistaa myöskin kansalaisten identiteetin tarve. Nyt siihen ei ole aikaa. Aika meni jo. — Minuutti.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt meni aika yli, ja nyt on kiitoksen paikka.

19.47 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kiljunen nyt tallallaan kuulee väärin. Edustaja Purra juuri edellisessä puheenvuorossaan kiteytti tämän meidän kritiikin ytimen eli pitkäaikaiset rakenneongelmat. Kukaan ei kiistä näitä koronatuksia. [Välihuuto] — Sieltä huudahdettiin jostakin, että ymmärrettiin. — Mutta käykää keskustelua siellä keskenämme nyt tekin, että hallituspuolueissa ymmärrätte, mitä viestiä annamme.

Mutta haluan nyt kysyä uudestaan kuntaministeriltä pitkittyneen työttömyyden sakkomaksuista. Ne ovat esimerkiksi Hyvinkäällä nousseet viime vuodesta 30 prosenttia. Tällä on selkeä yhteys — sen näkee tutkimattakin — myös tähän koronaepidemiaan. Se on minusta koronasta aiheutuva kulu. Aiotaanko sitä korvata kunnille? Arvostamani edustaja Filatov on ollut myös työministeri ja työ- ja tasa-arvovaliokunnan puheenjohtaja, ja hän tuntui myös antavan tukea tälle ajatukselle, että tämä on nyt uudenlainen tilanne. Aiotteko kuntaministerinä puuttua tähän ja korvata näitä kuluja kunnille?

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

19.48 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olen pitkään ollut valtiovarainvaliokunnan kunta- ja terveysjaoston jäsen ja toiminut myös sen puheenjohtajana. Yksimielinen viesti on ollut aina yli hallitus—oppositio-rajojen, että työllisyystoimet, se, että kunnissa on työtä ja yrittäjyyttä, on ainut keino turvata kuntien elinvoima ja myöskin meidän hyvinvointiyhteiskunnan palvelut. Sen takia on erittäin vakavaa se, että hallitus jatkaa työllisyystoimien lykkäämistä. Lykkäsitte niitä jo ennen koronaa, ja se nyt jatkuu.

Kiitosta olemme antaneet siitä, että kunnat autetaan tukipaketilla yli tämän koronakauden. Sitä ei ole kukaan täällä kritisoinut. Mutta kysyisin nyt, kun kuntien tilannetta pitää katsoa vähän nenäänsä pidemmälle, miten tämä sote-ratkaisu sitten kohtelee kuntia. Voisiko kuntaministeri kertoa, kun teillä tänään on ollut tiedotustilaisuus, mitä tapahtuu esimerkiksi Helsingille, kun näyttää siltä, että kunnallisveroa viedään entistä enemmän. Kun muut ministerit sanovat, että tuli paljon parannuksia, ja täällä edustaja Guzenina sanoi, [Puhemies koputtaa] että oli ilo kuulla, että parannuksia tuli, [Puhemies: Ja nyt on aika täynnä!] niin voisitteko nyt konkreettisesti kertoa, millä tavalla tehtiin parannuksia? Jääkö kunnille todella rahaa, että sivistyspalvelut voidaan toteuttaa... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

19.50 **Hilkka Kemppi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ihmisten kiinnostus monipaikkaisuutta kohtaan on kasvanut. Ennen oli kyse vain opiskeluista tai töissäkäynnistä, mutta koronan aikana on noussut tilantarve ja mukavuudenhalu, jolloin kaupungeista on vaellettu maalle erilaisin syin. Veroeurot eivät, ikävä kyllä, vielä ole seuranneet muuttajia, sillä hallintomme ei tunnista tällaista ilmiötä. Monikuntalaisuus ei ole pelkkää paikkakuntashoppailua, sillä esimerkiksi usein eroperheiden lapset ovat jopa syntymästään asti monikuntalaisia. Verotuksen jakaminen esimerkiksi kahden kunnan kesken tulisi selvittää, perustuslailliset haasteet tulisi ratkoa, ja vuoroasuvien lasten opetuksen haasteet tulee ratkoa, aivan kuten hallitusohjelmassa on todettu.

Myös e-kuntalaisuus on mahdollista nykylainsäädännön keinoin. Digitalisaation hyödyntäminen luo mahdollisuuksia osallisuuden ja vaikuttamisen lisäämiseen meidän kuntakentällämme. Miten ministeriö kannustaa kehittämään [Puhemies koputtaa] kuntakenttää vastaamaan tähän monipaikkaisuuden haasteeseen?

19.51 **Piritta Rantanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Opposition taholta kritisoidaan sitä, että hallitus ei ole halunnut ymmärtää keskustelua kuntien pitkäaikaisten rakenteellisten muutosten tarpeesta. Samaan aikaan kuitenkin Halla-aho esimerkiksi puheenvuorossaan syyttää hallitusta Maakunta-Suomeen iskeneen vientiteollisuuden alasajosta.

Muistellaanpa hieman, mitä maakunnissa oikein on viime aikoina tapahtunut, tai viime vuosina: koulutuspaikkojen lähtö korkeakouluista sekä toisen asteen keskittämistä, Puolustusvoimien keskittämispäätökset, käräjäoikeuksien siirrot keskuksiin, verotoimistojen, maistraattien ja esimerkiksi viime vuonna tehty päivystysten keskittäminen ovat kaikki olleet niitä aikaisempien hallituksien päätöksiä, joilla maakuntiin on nimenomaisesti vaikuttettu [Jussi Halla-ahon välihuuto] erittäin paljon.

Tässä hallituksessa olemme maksamassa hoitajamitoituksesta, asiakasmaksulaista, lastensuojelun jälkihuollosta ja niin edelleen ja niin edelleen. Kysyisinkin ministeriltä: korvaataanko kunnille nyt lisätehtävät?

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

19.52 **Sari Multala kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kiljunen valitettavasti lähti täältä, mutta haluan vielä toistaa, että on erittäin hyvä, että hallitus nyt tulee kuntia. Kiitos siitä.

Kuitenkin täytyy todeta, että kuten totesin myös edellisessä puheenvuorossani, niin pitkäaikaiset ongelmat eivät ole poistuneet. Ja toisekseen, ei tämä tukipaketti ratkaise kunnista suurimman osan ongelmia nytkään. Ympäri Suomea kunnissa tehdään valitettavasti nyt erilaisia säästöohjelmia, ja se on välttämättömyys.

Valitettavasti kuntapäätäjillä monesti tulee nopeasti vastaan se tilanne, että meillä on niin normitettua, meillä on niin paljon tehtäviä, että aika vaikea on löytää nopealla aikavälillä sellaisia toimia, joilla saataisiin esimerkiksi toiminnan tuottavuutta parannettua, jolloin päädytään siihen, että käytännössä joko säästetään, korotetaan maksuja, korotetaan veroja tai myydään omaisuutta — siinä ne vaihtoehdot käytännössä ovat.

No, kun kysytään kuntalaisilta, niin kukaan ei haluaisi näitä tehdä. Mitä teidän mielestänne, ministeri Paatero, tulisi tehdä, jotta kuntatalouden ongelmat [Puhemies koputtaa] voitaisiin korjata?

19.53 **Maria Guzenina sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Sarkomaa teki tuossa äsken jonkinlaisen ohikuulemisen maailmanennätyksen. Kun kysyin ministeri Paaterolta, totesin, että hän lupasi tiedotustilaisuudessa uudistaa kasvavien kaupunkien rahoituksen huomioimaan näiden alueiden erityispiirteet ja erityishaasteet, ja kysyin tämän uudistustyön aikataulusta, siitä olin iloinen.

Mutta yhdyin kyllä niihin huoliin, joita täällä salissa on esitetty suurten kaupunkien rahoitustilanteesta, ja juuri sen takia tässä ministeri Paateron alulle laittamassa työssä huomioidaan, miten valtionosuudet tulevaisuudessa tulevat kohdistumaan ja millä tavalla tämä kokonaisrahoitus saadaan kestäväälle pohjalle. Koska kyllä se näin on, että suuret kasvukeskukset, pääkaupunkiseutu, on koko Suomen veturi, ja sillä, miten suurissa kaupungeissa voidaan, miten pystytään turvaamaan tuiki tärkeät palvelut, [Puhemies koputtaa] on vaikutus koko Suomen hyvinvointiin.

19.54 **Sanni Grahn-Laasonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se on itse asiassa politiikassa kovin tyypillistä, että osataan kyllä hoitaa näitä päälle kaatuvia asioita ja ratkaista esimerkiksi hätäapupaketein tai vastaavin ratkaisuin ensi vuoden osalta tätä ongelmaa. Mutta tämän hallituksen politiikassa näkyy laajaltikin se ongelma, että pitkän aikavälin ongelmiin ei tartuta [Anneli Kiljunen: Oppivelvollisuuden laajentaminen!] eikä meinaa syntyä sellaisia rakenteellisia uudistuksia, jotka toisivat apua [Hälinää — Puhemies koputtaa] vaikka kuntien tilanteeseen siltä osin, että tiedämme, että jo ennen korona-kriisiä kolme neljästä kunnasta teki alijäämäisen tilinpäätöksen. Tehtävät ja rahoitus eivät ole tasapainossa.

Ja sote-uudistus tulee vaikeuttamaan tätä tilannetta. Edellä kuultiin suurten kaupunkien näkökulmasta, mutta yhtä lailla esimerkiksi oma kotikaupunkini Forssa kärsii aika tyypillisistä seutukaupunkiongelmista. Meillä on hivenen muuttotappiota, meillä on vaikea taloudellinen tilanne ja työllisyystilanne, ja esimerkiksi nuorten syrjäytyminen on siellä syvällä rakenteissa. [Puhemies koputtaa] Miten hallitus nyt oikeasti paneutuu ja pureutuu näihin pitkän aikavälin haasteisiin, [Puhemies koputtaa] jotta kuntien tilanne voitaisiin saada kestävämmälle uralle?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt ministeri Paatero vastaa näihin kysymyksiin. — 5 minuuttia.

19.56 Kuntaministeri Sirpa Paatero: Arvoisa puhemies! Jos ihan ensin aloitetaan tästä eriytyneestä kuntakentästä. Nyt tämä hallitus on todennut, että meillä ei voi olla samanlaisia keinovalikoimaa kaikenkokoisille ja kaikenlaisille kunnille eri puolilla Suomea. Siitä syystä meillä on meneillään tälläkin hetkellä se, että pohdimme erikseen metropolialueen kysymyksiä, teemme kaupunkistrategiaa, jossa strategia on tehty. Nyt seuraavan kuukauden aikana päätämme eri ministeriöistä tulevat toimenpiteet, mitä sitten ensi vuonna viedään eteenpäin. Tämän lisäksi meillä on TEMin sisällä seutukaupunkiohjelma ja sen lisäksi maa- ja metsätalousministeriön kautta tehty maaseutumaisen asumisen ohjelma. Elikkä meillä on tunnistettu, että meillä on erilaisia alueita, erilaisia kuntia tässä Suomessa ja niille tarvitaan erilaisia toimenpiteitä. Tämä on mielestäni yksi iso kysymys.

Sitten tähän sote-uudistukseen: En tiedä, mikä on sen suurempi rakenteellinen uudistus kuin sote-uudistus. Se on suurin, ja sitä on yritetty ja tehty nyt niin kuin kolmatta tuotantokautta, ja toivottavasti se tällä kertaa menee eteenpäin. Tavoitteena se ei todellakaan ole kaikkien osalta kovin helppo, niin kuin erityisesti tässä rahoituksessa on nähty. Tässä kohtaa, jos tässä on suuria kaupunkeja huomioitu, on yritetty myöskin huomioida sitten pienempiä kuntia ja eri alueita eri puolilla Suomea. Suurten kaupunkien ja kasvavien alueiden osalta on se ratkaisu, että on korkeintaan 60 euroa per asukas vähemmän, kun se oli 100 euroa edellisellä kaudella. Elikkä paransimme tilannetta.

Toiseksi, nyt loimme uuden kriteerin kuntien valtionosuuksiin, väestönkasvukriteerin. Elikkä niille alueille, joilla väestö kasvaa, tulee tällä kriteerillä erityistä tukea. Tämän lisäksi tietenkin katsotaan sitten vielä tässä kohtaa, kun ruvetaan kuntien rahoitusmallin uudistamista miettimään, mitenkä paljon valtionosuuksien puolella ja miten paljon verotulojen puolella voidaan uudistuksia tehdä. Myöskin nämä tulevat siellä huomioiduiksi.

Mutta kun äsken en ehtinyt sitä Senaattia, niin se tulee tähän väliin: Senaatin osalta ollaan tehty tätä suunnitelmaa. Senaattihan tietenkin liittyy meillä tähän toimitilasuunnitelmaan ja -strategiaan, joita ollaan viemässä eteenpäin. Haasteena on ollut, niin kuin tässä edustajat totesivat, se, että monesti meillä, vaikka Senaatilla olisi ollut jossain kohden valtuuksia, ei ole ollut sitä vuokratrahaa sitten siellä varsinaisella tilojen käyttäjällä. Ja nyt tätä tasapainoa haetaan jatkuvilla neuvotteluilla, ja tämä on aloitettu esimerkiksi poliisien osalta jo hyvissä ajoin, niin että sinne varsinaisen sisäministeriön sisälle on lisätty mahdollisuutta sopeutua siihen vuokratason korotukseen, koska tiedätte, että aina, kun parannetaan tiloja tai rakennetaan uusia, oletettavaa on, että niiden vuokrataso on hieman korkeampi kuin aikaisemmin. Mutta tähän on varauduttu. Oli tärkeätä tämän elvytyksen ja toisaalta meidän sisäilmaongelmaisten tilojen vuoksi saada sinne lisää valtuutta, jotta Senaatilla on mahdollisuuksia näitä tehdä. Ja tätä uutta malliahan, mihinkä viitattiin myöskin asemanseutujen osalta, kehitetään koko ajan, koska tämä on itse asiassa vasta muutamia vuosia vanha ja näitä neuvotteluja kaikkiaan on muistaakseni toistakymmentä eri puolilla Suomea, mitenkä näiden, aikaisemmin monesti VR:n omistuksessa olleiden asemanseutujen kaavoituksesta sitten kuntien kanssa yhteisesti neuvotellaan, ja kiistaa on monesti siitä arvosta, millä se lunastus sitten tehdään. Mutta tätä viedään eteenpäin.

Ehkä vielä tähän kuntien kokonaissummaan: Olemme halunneet tällä hallituksella aloittaa siitä, että tämän vuoden normaaliin budjettiin, viime syksynä esiteltyyn budjettiin, tuli yhteensä — viime syksyn lisätalousarvioon ja tämän vuoden budjettiin — noin miljardin

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

euron lisäys siitä syystä, että edellisellä kaudella oli jäädytetty indeksejä, leikattu kuntien taloudesta — leikattu kuntien taloudesta — ja halusimme palauttaa ne rahat ja lisätä kunnille, jotta kunnat eivät joutuisi sitä tekemään. Sen lisäksi tietenkin tarvitsemme kunnissa monenlaisia toimia, joissa se valikoima siellä on kiinteistöjen myynti, verojen korotukset, erilaisten toimintojen tehostaminen, yhteistyö kuntien kanssa, mahdolliset yhdistymiset kuntien kanssa, jotta siellä kuntakentällä näitä rakenteita saadaan muutettua. Uskon ja toivon, että kun tämä sote-uudistus tästä etenee, niin kuntakentällä alkaa olemaan enemmän voimavaroja ja mahdollisuuksia [Puhemies koputtaa] tehdä tällekin puolelle näitä toimenpiteitä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia, ministeri Paatero. — Nyt siirrytään ministeri Blomqvistin pääluokkiin. Ensin 5 minuutin esittely, ja sen jälkeen käydään debattia. Viimeistään kello 21 siirrytään puhujalistaan. — Ministeri Blomqvist, olkaa hyvä.

20.01 Pohjoismaisen yhteistyön ja tasa-arvon ministeri Thomas Blomqvist: Arvoisa puhemies, ärade talman! Hallitusohjelmassa on runsaasti sukupuolten tasa-arvoon liittyviä tavoitteita, joita täsmennetään muun muassa hallituksen tasa-arvo-ohjelmassa. Tasa-arvo-ohjelma julkaistiin kesäkuussa tänä vuonna, ja sen toimeenpano on käynnistynyt. Toimeenpanossa ovat mukana kaikki ministeriöt, ja pääosin toimenpiteitä tehdään ministeriöiden perusrahoituksella.

Lisärahoitusta osoitetaan tasa-arvo- ja samapalkkaisuusohjelmiin 0,5 miljoonaa euroa vuosittain. Palkka-avoimuutta selvittävä työ on aloitettu, ja neuvottelut samapalkkaisuusohjelmasta työmarkkinaosapuolten kanssa jatkuvat.

Tasa-arvon näkökulmasta haluan myös erikseen mainita, että turvakotitoiminnan rahoitusta nostetaan ja sukupuolistuneen väkivallan vastaisiin toimiin suunnataan rahoitusta monella tavalla. Budjetissa nämä kuuluvat varsinaisesti peruspalveluministerin ja oikeusministerin hallinnonaloille.

Muita tasa-arvon kannalta merkittäviä uudistuksia ja hankkeita on lähes kaikilla hallinnonaloilla. Esimerkiksi voitaisiin mainita sosiaaliturvan uudistus, lapsistrategian valmistelu, kehitysyhteistyö, seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistus, ihmiskaupan uhrien tunnistaminen ja auttaminen, oppivelvollisuuden pidentäminen ja niin edelleen. Nämäkin näkyvät budjetissa vastuussa olevan ministeriön momentissa.

Lisäksi muutama sana sukupuolitietoisesta budjetoinnista ja sen kehittämisestä. Sukupuolten tasa-arvosta huolehtiminen kuuluu siis kaikille, ei vain minulle, tasa-arvoministerille, ja pääluokkaperustelujen tasa-arvoyhteenvedoista saadaan jonkinlainen — ja minusta aika hyvä — käsitys eri hallinnonalojen toimista, joilla voi olla tasa-arvovaikutuksia. Ja vaikka nämä yhteenvedot eivät edelleenkään takaa varsinaista sukupuolivaikutusten arviointia koko budjetissa, ovat ne selvästi parantuneet usealla ministeriöllä. Kehittämistyössä tärkeä rooli on budjettiprosessia ohjaavalla valtiovaraministeriöllä. Meidän pitää kuitenkin jatkaa sukupuolitietoisesta budjetoinnin kehittämistä. Tavoitteena meillä on läpinäkyvä, oikeudenmukainen ja entistä vaikuttavampi budjetti, jossa sukupuolivaikutuksia arvioidaan osana budjettiprosessia. Koronaepidemia on nostanut yhteiskunnan sukupuolittuneisuuden esiin konkreettisella tavalla: sekä koronan leviämisen hillintä että elvytystoimet kohdentuvat sukupuoliin eri tavoin muun muassa työelämän sukupuolen mukaisesta segre-

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

gaatiosta johtuen. Sukupuolen merkityksestä tarvitaan lisää tietoa, jotta voidaan vahvistaa toimenpiteiden vaikuttavuutta ja ehkäistä syrjintää.

Pohjoismaisesta yhteistyöstä, arvoisa puhemies, muutama sana myös. Koronaepidemian vaikutuksia huomioidaan myös tässä yhteistyössä, kun Suomi ensi vuonna toimii pohjoismaisen yhteistyön puheenjohtajana. Suomi edistää puheenjohtajana pohjoismaista visiota, jonka mukaan Pohjolasta tulee maailman kestävin ja integroitunein alue vuoteen 2030 mennessä. Pohjoismainen yhteistyö takaa omalta osaltaan, että toimimme suunnannäyttäjinä ja että opimme toisiltamme esimerkiksi ilmastonmuutoksen torjumisesta, digitalisaatiosta ja hyvinvoinnin kehittämisestä. Pohjoismaiden ministerineuvostossa tehdään yhteistyötä 12 eri sektorilla.

Finland är nästa år ordförande i Nordiska ministerrådet och vi kommer nu i oktober att presentera vårt program. I enlighet med regeringsprogrammet ska Finland verka aktivt för att avveckla befintliga gränshinder i Norden och förebygga att nya gränshinder uppkommer mellan de nordiska länderna. Den här pandemin som vi genomlever har bekräftat att vi behöver samarbeta mer och hela tiden hålla en dialog mellan våra länder. Det är viktigt att vi också gemensamt förbereder oss för eventuella kommande kriser. Därför kommer Finland att lyfta fram tätare samarbete i frågor som gäller försörjning och krisberedskap.

Arvoisa puhemies! Lopuksi totean, että maksuosuutemme Pohjoismaiden ministerineuvoston työhön on 21 miljoonaa euroa ja lisäksi maksamme korkeakoulusopimuksen mukaan tasausmaksua siitä, että suomalaisille opiskelijoille avautuu opiskelijapaikkoja toisissa Pohjoismaissa. Totean lopuksi, että pohjoismaisesta yhteistyöstä tämä 21 miljoonaa euroa tekee jokaista suomalaista kohti laskennallisesti 4 euroa, ja minusta tällä rahalla saamme todella paljon. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ja nyt käydään debatti. He, jotka haluavat käyttää puheenvuoron tässä, olkaa hyvä, omalta paikalta V-painikkeella.

20.07 **Katja Taimela sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallitus sitoutuu sukupuolten välisen tasa-arvon edistämiseen muun muassa talousarvioprosessissa ja kaikissa keskeisissä uudistuksissaan. Hallituksen tasa-arvo-ohjelmassa näitä tavoitteita konkretisoidaan. Sukupuolten merkityksestä tarvitsemme lisää tietoa, jotta voimme vahvistaa toimenpiteiden vaikuttavuutta ja ehkäistä syrjintää, ja tässä toivon myös vastuuministerin rohkeaa ja voimakkaasti eteenpäin katsovaa otetta. Tasa-arvo- ja samapalkkaisuusohjelmille on osoitettu 0,5 miljoonaa euroa per vuosi. Samapalkkaisuustoimenpiteiden kohdalla ovat odotukset kolmikantaisista neuvotteluista ainakin omalta kohdaltani kunnianhimoiset. Tästä toivottavasti lähiaikoina myös kuulemme.

Arvoisa puhemies! Aivan loppuun, mitä tulee tähän turvakotitoimintaan, valtion rahoitus turvakotitoimintaan kyllä kasvaa, mutta, arvoisa ministeri, se on edelleen riittämätön ja sen eteen pitää jatkaa niin hallituksessa kuin eduskunnassa työtä.

20.08 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Uskon, että Suomi selviää tästäkin kriisistä, mutta se edellyttää sen, että otamme kaikki voimavarat käyttöön. Työelämässä tarvitaan äidit ja isät, vanhemmuudessa isät ja äidit, eli naisia ja

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

miehiä tarvitaan yhdenvertaisesti. Me tarvitsemme perhevapaaudistuksen, joka edistää työelämän tasa-arvoa, tasa-arvoa perheissä ja myöskin lisää työllisyyttä.

Kysynkin ministeriltä: missä menee perhevapaaudistus? Työskentely ilmeisesti työryhmissä on ollut melkein puoli vuotta pysähdyksissä. Voitteko te kertoa nyt, milloin me saamme lausuntokierrokselle perhevapaaudistuksen ja milloin se tulee eduskuntaan? On erittäin tärkeää, että tämä eduskunta voi säätää tasa-arvoisen perhevapaaudistuksen. Huoli on se, että hallitus on osoittanut tähän vain 25 miljoonaa euroa, kun kustannukset lähenivät jopa 100 miljoonaa — näin työmarkkinakeskusjärjestöt ovat kertoneet. Onko teillä keinoa siihen, mistä tuo raha tulee, vai jääkö tuo tärkeä tasa-arvouudistus rahan puutteen vuoksi tekemättä? Voisiko ministeri tähän vastata?

20.09 Hilikka Kemppi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Vastikään vietettiin kansallista tyttöjen päivää. Päivä muistuttaa syrjinnästä, jota tytöt kohtaavat kaikkialla maailmassa ikänsä ja sukupuolensa takia. Toisaalta se on juhlapäivä, joka nostaa esiin tyttöjen voiman ja mahdollisuudet. Päivän teemana oli verkkohäirintä. Olen huolissani keskustelukulttuurin suunnasta. Ajatuspaja Alkion tutkimuksen mukaan peräti 73 prosenttia nuorista ei koe osallistuvansa yhteiskunnalliseen toimintaan, sillä he eivät halua olla muiden arvosteltavana. Myöskin useat kokevat, että verkkohäirinnästä tulisi jollakin tavalla rankaista nykyistä enemmän. Eduskunnan näyttämä vastakkainasettelun suunta ja median keskustelukulttuuri eivät osaltaan varmastikaan paranna tilannetta. Mitä hallitus voisi tehdä tälle asialle?

Kiitos lisärahaa turvakotien rahoittamiseksi. Turvakotien toimintaan esitetään 23,5 miljoonaa, jossa on 1 miljoonan tasokorotus. Tarve tälle on todellakin [Puhemies koputtaa] noussut.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Kontula, olkaa hyvä.

20.10 Anna Kontula vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On välttämätöntä, että turvakotipaikkoja on lisätty ja niitä lisätään Istanbulin sopimuksen edellyttämällä tavalla. Määrän lisäksi tärkeää on kuitenkin myös laatu, että paikat ovat saavutettavia monenlaisille suojan tarvitsijoille, myös esimerkiksi vammaisille, miehille, paperittomille ja niin edelleen. Nyt nostan yhden ryhmän, päihtyneet naiset, joita on käännytetty turvakotien oville. Tällaisessa tilanteessa, koska monella alueella ei naisille ensisuoja ole, ainoaksi vaihtoehdoksi voi jäädä paluu asuntoon, jossa on vastikään pahoinpidelty. Arvoisa ministeri, milloin Suomella on tarjota heille enemmän kuin uusi selkäsauna tai jääminen ulos pakkaseen?

20.11 Sofia Virta vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tasa-arvo ei ole valmis, ja sen takia haluan kiittää hallitusta tahtotilasta nyt ihan oikeasti puolustaa jokaisen oikeuksia ja pyrkimyksistä lisätä yhdenvertaisuutta yhteiskunnassamme.

Hallituksen taannoin julkaisema tasa-arvo-ohjelma puuttuu erittäin merkityksellisiin ja kaikkein törkeimpiin tasa-arvo-ongelmiin, kuten lähisuhde- ja kunniaväkivaltaan, ihmiskauppaan, vammaisten asemaan, lapsi- ja pakkoavioliittoihin ja esimerkiksi poikien ja miesten syrjäytymiseen.

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

Käsillä oleva koronaepidemia on aiheuttanut myös meillä Suomessa poikkeuksellisen tilanteen, ja hallitus onneksi on linjannut, että tasa-arvotyön edistäminen jatkuu myös läpi kriisin.

Kenenkään ei tulisi joutua kohtaamaan elämässään väkivaltaa, mutta me valitettavasti tiedämme, että esimerkiksi naisiin kohdistuva väkivalta on yksi Suomen suurimmista ihmisoikeusongelmista. Se on myös keskeinen tasa-arvopoliittinen teema.

Hallitus on kertonut, että sen tavoitteena on naisiin kohdistuvan ja lähisuhdeväkivallan vähentäminen. Kysyisin arvon ministeriltä: voisitteko tässä vielä avata niitä konkreettisia keinoja, joilla tähän ongelmaan nyt puututaan?

20.12 Sebastian Tynkkynen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomessa on laissa tällä hetkellä kaksi ongelmakohtaa, jotka selkeästi syrjivät toista sukupuolta. Kaiken lainhan pitää olla sukupuolineutraalia, ja nyt kun meillä on ihan oma tasa-arvoministeri Suomessa, palkkoihin ja muihin käytetään myöskin virkamieskuntaa, paljon rahaa, niin kysyisin teiltä, miten näitä kahta ongelmaa on onnistuttu edistämään.

Toinen niistä on asevelvollisuus, eli toisin sanoen lain tasolla yksiselitteisesti syrjitään miehiä. Meillä ei vielä ole kansalaispalvelumallia tai mitään vastaavaa, jossa asevelvollisuus koskisi molempia sukupuolia.

Toinen selkeä tasa-arvo-ongelma laissa on lasten silpominen. Tällä hetkellä tyttöjä ei onneksi saa silpoa, vaikka sitä vieläkin tapahtuu ja siinä on kehittämistä, mutta poikia korkeimman oikeuden linjauksen mukaisesti saa silpoa rituaalisista uskonnollisista syistä. Kysyisin: minkälaisia lakihankkeita tähän liittyen aiotte olla edistämässä tai laittamassa painetta liikkeelle? — Kiitos.

20.13 Eva Biaudet r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Till skillnad från föregående talare anser jag att lagstiftningen ska vara könskänslig, sukupuolisensitiivinen, eikä sukupuolineutraalius. Minun mielestäni se ehkä ei ole se tapa, millä saadaan aikaan tasa-arvoa. Nimenomaan sukupuolisensitiivisen lainsäädännön kautta.

Yhdyn kaikkiin muihin puheisiin täällä. Täällä on hyviä puheita ja ajatuksia ja yhdyn niihin, mutta haluaisin sanoa, että lainsäädännön lisäksi on varmaan tosi paljon, mitä pitää tehdä meidän yhteiskunnassamme, jotta voisimme olla todellakin tasa-arvon kärkimää. Me naiset olemme tehneet yli 100 vuotta järjestöissä aktiivisesti tasa-arvotyötä. Käkisalmen rouvasyhdistys on 165 vuotta vanha yhdistys, ja olemme todella pyrkineet. Ja kysynkin teiltä: koska on todella paljon, esimerkiksi naisiin kohdistuva väkivalta on todella sukupuolittunutta, niin miten me saamme miehet mukaan tähän tasa-arvotyöhön? Onko teillä ajatuksia siitä, miten oikeasti voisimme käydä tällaista tasa-arvokeskustelua, ja naisten aseman parantamiseksi ja väkivallan lopettamiseksi, [Puhemies koputtaa] niin että myös miehet... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä] — Kiitos.

20.14 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on käytetty hyviä puheenvuoroja turvakotien tilanteesta. Ikävä kyllä tuo maali menee meiltä karkuun, vaikka siihen panostuksia on tehty, ja hyvä niin, että on tehty. Ministeri, teillä on yksi — voisin sanoa, sen ajan, kun minä olen eduskunnassa ollut — parhaita hallitusohjelmia turvananne näiden asioiden edistämiseksi, ja ne ovat niitä asioita, joita tehtiin ennen koronaa, mutta toivoisin, että näiden tärkeiden tavoitteiden rinnalle nostettaisiin nyt se analyysi, mi-

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

ten korona kohtelee miehiä ja naisia. Jos mietimme vaikka niitä yritystukia, mistä päätettiin nopeasti — ja ymmärrän hyvin, että siinä vaiheessa ei ehditty tekemään perusteellisia sukupuolivaikutusten arviointeja — niin uskallan väittää, että ne kohtelivat aika eri tavalla mies- ja naisryttäjiä, koska miehet ja naiset toimivat eri yrityssektoreilla ja usein myös erikokoisissa yrityksissä. Mutta nyt, kun ollaan tekemässä kustannustukea, jonka pitäisi katsoa vähän enemmän eteenpäin, toivon, että olisitte tässä tarkkana, jotta siellä olisi sitä edustaja Biaudet'n peräänkuuluttamaa sukupuolisensitiivisyyttä ja huomattaisiin, mitä ovat ne erot miesten ja naisten toiminnoissa. [Puhemies: Aika!]

20.16 Sari Multala kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä jo aiemmin edustaja Kemppi nosti esiin tyttöjen päivän ja tyttöjen kohtaamaan verkkohäirinnän. Tutkimusten mukaan jopa kolme neljästä eli kolme neljäsosaa naisista kokee verkkohäirintää ja verkkoväkivaltaa. Se on hurja luku.

Samoin toinen asia, missä meillä Suomessa ei ole kehuttavaa, on perheväkivalta, ja sitä kohtaavat erityisesti naiset. Siksi onkin hienoa kuulla, että näihin turva- ja ensikoteihin panostetaan ja rahoitusta lisätään, mutta kuten moni muukin edustaja on täällä todennut, niin valitettavasti maali karkaa, koska emme tähän itse varsinaiseen ongelmaan ole vielä riittävästi kyenneet puuttumaan. Tämä ei tietenkään ole yksin teidän hallinnonalanne asia, mutta mitä teette yhteistyössä muiden ministerien kanssa, jotta näihin kahteen ongelmaan, joita erityisesti naiset kohtaavat, voitaisiin puuttua hallinnonalojen välisellä yhteistyöllä ennistä paremmin?

20.17 Wille Rydman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Merkittävä osa suomalaisista lääkäriopiskelijoista hakeutuu suorittamaan tutkintonsa nimenomaisesti Ruotsiin, ja monella heistä on onneksi aikeita palata takaisin. Monet heistä suorittaisivat mielellään lääkärin laillistamiseen liittyvän harjoittelujaksonsa jälleen omassa kotimaassaan. Ongelmana on vain se, että sellaisia lääkäreitä, jotka suorittavat lääkärintutkintonsa liittyvän harjoittelun Suomessa, Valvira ei laillista, johtuen siitä, että Valviran näkökulmasta heidät pitäisi laillistaa Ruotsissa, kun he siellä ovat opiskelleet — kun taas Ruotsissa Socialstyrelsen vastaavasti katsoo, että laillistavan viranomaisen pitäisi olla suomalainen Valvira. Eli he jäävät väliinputoajiksi, eikä harjoittelun suorittaminen Suomessa onnistu. Pienellä lakimuutoksella tähän voitaisiin saada korjaus. Oletteko, arvoisa ministeri, valmis edistämään tätä asiaa, jotta saisimme suomalaisia lääkäreiksi opiskelleita paremmin Suomeen ja siten paremmin myöskin kaksikielisiä lääkäreitä turvaamaan kielellisiä oikeuksia Suomessa? [Puhemies koputtaa]

20.18 Sanni Grahn-Laasonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tilastokeskuksen ajankäyttötutkimuksen mukaan naiset tekevät yli tunnin päivässä enemmän kotitöitä kuin miehet. Tämä saa miettimään, mitä voisimme tehdä sen eteen, että naisille vapautuisi aikaa sieltä kotitöistä enemmän esimerkiksi työhön ja työllisyyteen, koska naiset myöskin tekevät vastaavasti sen tunnin vähemmän töitä päivässä kuin miehet, tai sitten johonkin muuhun, mitä kukin haluaa tehdä. Näin ollen kysyisinkin, että kun hallituksen kotitalousvähennyksen leikkaus vie tasa-arvokehitystä Suomessa väärään suuntaan, niin näkeekö tasa-arvoministeri tätä ongelmaksi ja olisiko mahdollista esimerkiksi tätä kautta edistää tasa-arvoa Suomessa.

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

Toinen kysymys liittyy perhevapaaudistukseen. Sitä ei kuulu, ja sitten se malli, mikä on esitelty, ei varsinaisesti lisää tasa-arvoa eikä naisten työllisyyttä. Oletteko valmiita harjoittelemaan sitä uudelleen ja edistämään aidosti tasa-arvoa ja naisten työllisyyttä [Puhemies koputtaa] edistävää perhevapaaudistusta?

20.19 Pekka Aittakumpu kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on toteuttamassa seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistusta. Lapsiin kohdistuvat seksuaalirikokset ovat erityisen vastenmielinen, vakava ja tuomittava ilmiö. Ilmiönä se myös helposti piiloutuu, ja on tärkeätä, että ennaltaehkäisyyn ja lainsäädäntöön kiinnitetään nyt huomiota. Myös verkkohäirintään, sekä tyttöihin että poikiin kohdistuvaan, on ehdottomasti puututtava.

Arvoisa ministeri, kerroitte hallituksen tasa-arvo-ohjelmasta. Voimme Suomessa olla ylpeitä siitä, että meillä tytöillä on samat mahdollisuudet kuin pojilla edetä ja rakentaa elämänsä. Näin pitää olla. Viime vuosina tutkimukset ovat kertoneet siitä, että erityisessä syrjäytymisvaarassa ovat pojat ja nuoret miehet. Myös miesten odotettavissa oleva elinikä on matalampi kuin naisilla, ja työikäisinä kuolleista huomattava osa on miehiä. Nuorten miesten syrjäytyminen on lisääntynyt. Näin ei pidä olla. Haluan kysyä ministeriltä: miten hallitus aikoo parantaa poikien pärjäämistä esimerkiksi koulumaailmassa ja työelämässä?

20.20 Sandra Bergqvist r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Det krävs konstant arbete för att förbättra jämställdheten mellan olika grupper i vårt samhälle. Ett verktyg i det här arbetet är jämställdhetsredogörelsen. År 2010 bestämde riksdagen att nästa redogörelse ska ges före utgången av 2021.

Koronatilanne on tuonut omat tasa-arvohaasteensa terveyden ja hyvinvoinnin ja hoivan sekä työn ja turvallisuuden näkökulmasta. Tiedämme, että korona on vaikuttanut erityisesti nuorten naisten työllisyyteen.

Globaalissa vertailussa Suomi on lähellä kärkeä, mutta ilman aktiivista tasa-arvon edistämistä on vaarana, että kehityssuunta kääntyy. Tasa-arvopolitiikan on oltava pitkäjänteistä.

Arvoisa puhemies! Kysyisin ministeri Blomqvistilta, mitkä ovat hallituksen pitkän aikavälin suunnitelmat tasa-arvon edistämiseksi ja miten tasa-arvoselonteon päivittäminen sujuu.

20.21 Mikko Kinnunen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Pohjoismaiden yhteistyö on todella tärkeää Suomelle. Olemme osa Pohjolaa. Budjetti on 4 euroa suomalaista kohti.

Eduskunnan syysistuntotauko on aikanaan luotu sen vuoksi, että Pohjoismaiden neuvosto valiokuntineen kokoontuu tuolloin. Olkaa kiitollisia tästä viikosta.

Tänä vuonna kokoonnumme etäyhteyksin. Visiomme on, että vuoteen 2030 mennessä Pohjola on maailman integroitunein alue. Tämä integraatio on rakoillut koronan aikana. Kysyn ministeriltä: miten voimme yhdessä oppia epidemiasta, jotta voimme seuraavan kriisin tullen toimia yhtenäisenä Pohjolana?

Olen huolissani myös koulutuksen ja kulttuurin määrärahoista, joita ollaan leikkaamassa sen perusteella, että ne eivät kuulu valittuihin painopistealueisiin eli vihreään Pohjo-

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

laan, kilpailukykyiseen Pohjolaan ja sosiaalisesti kestäväan Pohjolaan. Kysynkin ministeriltä: [Puhemies koputtaa] onko asian eteen vielä tehtävissä jotakin?

20.23 Katja Taimela sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ajattelen uskaltaa sanoa tässä salissa tässä vaiheessa debattia sen, että tällä vaalikaudella todella toteutamme sellaisen perhevapaauudistuksen, jonka tarkoitus on vahvistaa perheiden hyvinvointia ja myös tasa-arvoa. Tämä tarkoitus ei ole mihinkään poistunut, päinvastoin, ja hallitus tekee työtä tässä asiassa päättäväisesti. Tietysti se on tärkeää muistaa, että tämän uudistuksen valmistelu on ministeri Pekosen vastuulla, mutta kun se on erittäin tärkeä hanke myös tasa-arvon näkökulmasta, niin se on myös tässä salikeskustelussa tärkeää nostaa esiin.

Arvoisa puhemies! Raskaussyrjintää tullaan myös ehkäisemään lainsäädännön turvin. Haluan nostaa sen esiin tässä debatissa sen takia, että tuntuu erittäin ikävältä, että vuonna 2020 Suomessa tarvitsemme erillistä lainsäädäntöä siihen, että raskaus ja perhevapaan käyttö eivät vaikuta määräaikaisen työsuhteen jatkumiseen. Tämä on varmasti myös sellainen aihe, [Puhemies koputtaa] joka ei ole mitenkään [Puhemies: Aika!] oppositio—hallitus-näkökohta tai -kysymys.

20.24 Hilkka Kemppi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On hyvä havainto, että todellakin meillä on nyt käsissämme paljon aiheita, jotka eivät ole oppositio—hallitus-jaon takana.

Yhdenvertaisuuslain osittaisuudistus on hyvästä syystä myöskin työn alla, ja yhdenvertaisuusvaltuutettu on esittänyt aiheellisesti, että muun muassa työsyryntään puuttumista laajennettaisiin. Työsyryntään olen törmännyt palautteiden perusteella muun muassa vammaisten ihmisten, yli 55-vuotiaiden ja perhevapaalta palaavien kohdalla.

Vammaisilla henkilöillä on yhdenvertainen oikeus työhön. Yhdenvertaisuusvaltuutetun selvityksen mukaan he kuitenkin kokevat syrjintää työhönotossa ja vain harva ilmoittaa siitä viranomaiselle. Moni pystyisi oikeanlaisen tuen avulla työllistymään myös suoraan avoimille työmarkkinoille.

Yli 55-vuotiaiden kohdalla kyse on myös törkeästä syrjinnästä. Eikö työuransa loppupäässä olevalla ihmisellä nimenomaan pitäisi olla osaamista annettavaksi eteenpäin ja eikö hänen sitä kautta pitäisi työllistyä entistä helpommin työuransa loppupäässä? [Puhemies koputtaa] Miten hallitus voisi reagoida näihin asioihin?

20.25 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käytän tilaisuutta ja jatkan hiukan vielä koronan vaikutuksista ja sukupuolisensitiivisyydestä. Iso riski on, että naisten hoivavastuu kasvaa tämän myötä, koska itse asiassa, jos me ajattelemme vaikka niitä tilanteita, kun perheet joutuivat valitsemaan, kuka jää kotiin ja tekee sitä hoivaa, jota meidän sulkemisvaiheessa ei pystytty tekemään, niin silloin usein oli niin, että se oli nainen, koska naiset ovat useammin osa-aikaisissa tehtävissä, ovat pienipalkkaisempia ja niin edelleen. Ja samaan aikaan me tiedämme sen, että riski myös lähisuhdeväkivaltaan on kasvanut. Nämä ovat kaksi sellaista asiaa, joita toivoisi ministerin katsovan suurennuslasilla, kun tätä korona-aikaa mietitään.

Kyse ei ole pelkästään niistä toimista, joita tehdään, vaan kyse on siitä, mitä tapahtuu sen jälkeen, kun me pääsemme irti tästä koronasta. Jatkuvatko ne ikään kuin hiukan taaksepäin otetut askeleet, joita tässä tilanteessa saattaa tasa-arvon näkökulmasta tulla, vai pääsemmekö me normaaliin uraan ja pääsemmekö siitä eteenpäin? Siinä mielessä on erityisen tärkeää.

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

keää se, mitä tapahtuu työmarkkinoilla, [Puhemies koputtaa] mitä tapahtuu perhe uudistuksessa ja mitä tapahtuu esimerkiksi samapalkkaisuudessa.

20.27 Sanni Grahn-Laasonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaan tosiaan vielä tähän perhevapaa uudistukseen, vaikka tiedänkin, että se on eri vastuuministerillä, mutta tasa-arvoministerille ilman muuta tämä aihe kuuluu.

Nimittäin perhevapaa uudistuksen keskeisen tavoitteenhan pitäisi olla se, että meillä jatkossa hoivavastuu jakautuisi tasaisemmin. Se vapauttaisi naisia työelämään, ja se vaikuttaisi pitkällä tähtäimellä naisten palkkoihin, eläkkeisiin ja urakehitykseen myönteisesti, siis mikäli tehdään perhevapaa uudistus, joka aidosti sisältää niitä tasa-arvoelementtejä.

Hallituksen kaavailemassa luonnoksessa on monta hyvääkin näkökulmaa, esimerkiksi isien vapaiden ja kiintiöiden pidentäminen, mutta se todellinen rakenteellinen uudistus, joka tekisi tästä aidosti tasa-arvoisemman hoivavastuun, siitä puuttuu, ja se johtuu tästä luskosta, että kotihoidon tukeen ei saa edes sen rakenteen sisällä koskea.

Haluaisin kysyä ministerin kannan tähän asiaan: aikooko hallitus tuoda tällaisen puutteellisen esityksen, [Puhemies koputtaa] vai olisiko mahdollista tarkastella [Puhemies: Aika] aidosti tasa-arvon kautta tätä asiaa?

20.28 Pekka Aittakumpu kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mikäli olen ymmärtänyt, kokoomukselle tasa-arvoa usein mitataan sillä, kuinka paljon naiset ja miehet kukin tekevät työtä kodin ulkopuolella. Keskusta taas ajattelee, että todellista tasa-arvoa on se, että perheet, isät ja äidit, saavat itse päättää sen, kuka on hoitovapaalla ja kuka ei, ja keskustan kynnyskysymyksenä, kun hallitukseen lähdimme, oli se, että kotihoidon tukea ei lyhennetä, eikä tämä hallitus tule sitä tekemään. Ei perhevapaa uudistusta pidä tehdä pelkästään työelämän tai rahan näkökulmasta. [Sari Sarkomaa: Kuinka olisi tasa-arvon näkökulmasta?]

Arvoisa puhemies! Kiinnitin aikaisemmin huomiota siihen, että esimerkiksi lapsiaan kotona hoitaneiden naisten eläkkeet ovat jääneet liian matalalle tasolle, ja me pystymme, jos me haluamme, korjaamaan sitä tilannetta ilman, että perhevapaisiin tehdään tällaisia pakokiintiöitä.

20.29 Mats Löfström r (vastauspuheenvuoro): Ärade herr talman! Det här året har varit ett mycket speciellt år för det nordiska samarbetet i praktiken. Coronaviruset har gjort att gränsen stängts i Norden för första gången på väldigt länge. Det här har skapat stora praktiska problem för familjer med familjemedlemmar och släkt på olika sidor om gränsen. Där jag är född och uppväxt kan man se till Sverige över Ålands hav då det är klart väder. Färjan till Sverige går tre gånger per dag. Om någon skulle ha sagt att vi skulle få gränskontroller för något år sedan hade jag haft svårt att tro det.

Coronakrisens hantering är ingen och har inte varit någon landskamp, men ändå har det känts som så ibland. Det nordiska samarbetet är så starkt att det kommer att överleva det här, men det har blivit skrämmor i lacken som vi kommer att behöva arbeta aktivt med för att återbygga förtroendet, i synnerhet till vårt grannland Sverige, vår kanske främsta samarbetspart. Hur har regeringen tänkt att man ska [Puhemies koputtaa] återbygga det här förtroendet till varandra?

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

20.31 **Anna Kontula vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sukupuolivaikutusten arviointia on viety meidän budjettiprosessiin vuosikausia, ja nyt se on siellä jo aika tukevasti, vaikka erityisesti tutkimuksellisuuden suhteen meillä on edelleen parantamisen varaa. Mutta kuitenkin nyt, kun se on opittu, ja nyt, kun me tiedämme, että se on hyödyllinen väline ei vain sille, että me edustajat ja muut budjettia lukevat voimme tarkistaa sukupuolivaikutukset tiiviistä koosteesta, vaan myös itse budjetin laatimisprosessissa näiden asioiden huomioon ottamiseksi, seuraava kysymys tietysti olisi, mitenkä me pystyisimme laajentamaan tämän näkökulman intersektionaalisemmaksi eli saisimme ymmärryksen siitä, että myös muut yhteiskunnalliset jaot kuin sukupuoli vaikuttavat budjettiprosessissa siihen, miten meidän resursseja käytetään. Kysyisinkin ministerin näkemystä siitä, millä aikataululla tämä olisi mahdollista.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt tehdään sillä tavalla, että ministeri vastaa, 3 minuuttia aikaa. — Olkaa hyvä.

20.32 **Pohjoismaisen yhteistyön ja tasa-arvon ministeri Thomas Blomqvist:** Kiitos, herra puhemies! Tässä tuli todella monta hyvää kysymystä, ja kiitos niistä. Yritän nyt parhaani mukaan vastata näihin.

Tässä kun puhuttiin talousarviosta ja uudistuksista ja näistä sukupuoliarvioinneista, niin totta: tämä on tärkeä, todella tärkeä asia. Kun edustaja Kontula nosti nyt tässä viimeiseksi intersektionaalisuuden, niin se on mukana keskeisesti hallituksen tasa-arvo-ohjelmassa, ja sieltä varmaan sitten, kun se otetaan käyttöön siellä — se on todella hyödyllinen lähestymistapa — se otetaan mukaan myös budjetointiin. Mutta siellä budjetoinnissa on vielä kehittämistä näitten vanhojen työkalujen osalta, mutta varmaan sinnekin tulee, ja minä olen samaa mieltä siitä, että se olisi hyödyllinen lisä siihen budjetointiprosessiin.

Sitten edustaja Filatov kysyi, mitä hallitus tekee ja aikoo tehdä korona-aiheen suhteen — minä otan nyt tämän, koska tämä on niin ajankohtainen aihe kaikilla tavoin. Me olemme keskustelleet tästä, että tämä sukupuolisensitiivisyys ja sukupuoliarviointi pitää tehdä, sekä siitä, minkälaisia vaikutuksia tällä koronaepidemialla on yhteiskuntaan, aivan kuten edustaja tässä kuvaili, mutta myös, miten nämä rahat, elvytysrahat, mitä nyt ollaan käyttämässä, suuntautuvat ja miten ne vaikuttavat. Siitä ollaan käyty keskustelua hallituksen sisällä ja siitä ollaan samaa mieltä, että tämä tullaan tekemään.

Sitten perhevapaaudistuksesta aika moni kysyi. Se on, aivan kuten tässä todettiin, ministeri Pekosen pöydällä. Tämä tulee etenemään ja voimaan vuonna 2022 minun tietojeni mukaan, ja minusta tämä on todella tärkeä uudistus myös tasa-arvon kannalta. Ja mitä minä tiedän, niin tämä valmistelu jatkuu hallitusohjelman mukaisesti ja ne linjaukset, mitä on tehty, varmaan pitävät. Se valmisteluprosessi jatkuu, mutta tarkempaa tietoa saatte kyllä kysyä sitten ministeri Pekoselta.

Sitten ehkä muutama sana pohjoismaisesta yhteistyöstä. Edustaja Rydmanin kysymyksen on helppo vastata: kyllä, parhaani mukaan tulen edistämään juuri tätä.

Sitten seksuaalilainsäädännön uusimisesta kysyi muun muassa edustaja Aittakumpu. Se ei ole minun pöydälläni, mutta tiedän, että se etenee.

Ledamot Bergqvist funderade på jämställdhetsredogörelsen. Den ska ges till riksdagen 2021. Det är en viktig, viktig redogörelse där riksdagen får diskutera jämställdhetsfrågor.

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

Beredningsarbetet har påbörjats och vi följer bland annat jämställdhetsombudsmannens råd och direktiv om hur man ska göra det här. [Puhemies koputtaa]

Sedan var det en fråga om vad vi ska göra för att förbättra det nordiska samarbetet överlag och förbättra förtroendet: genom fortsatt diskussion, öppenhet och att fortsätta det nordiska samarbetet och integrera våra nordiska länder ännu mer. Vi har haft väldigt täta kontakter bland annat till Sverige men också till de andra nordiska länderna.

Arvoisa puhemies! Tässä nyt lyhyesti. Sitten oli myös [Puhemies koputtaa] miesten ja poikien tasa-arvosta...

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Saatte vielä puheenvuoron, ministeri.

...mutta siihen en ehtinyt nyt vastata. — Kiitos.

20.37 Sofia Virta vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jokainen perhe on arvokas, ja jokaisella tulisi olla oikeus määritellä oma perheensä sekä tavoitella perheytymistä niin halutessaan. Perheiden moninaisuus kyllä tunnustetaan nykyistä paremmin, mutta etuus- ja palvelujärjestelmämme ei edelleenkaan kohtelee samoin esimerkiksi uusperheitä, adoptioperheitä, yksinhuoltajaperheitä, sateenkaariperheitä tai esimerkiksi monikkoperheitä. Tasa-arvo eri perhemuotojen välillä ei siis vielä toteudu. Meidän tulee onnistua huomioimaan nykyistä paremmin tämä perheiden monimuotoisuus kaikessa perheitä koskevassa päätöksenteossa, jotta Suomesta tulisi parempi paikka kaikille lapsiperheille. On tärkeää, että me onnistuisimme nyt purkamaan perheellistymisen esteitä ja vahvistamaan erilaisia perheellistymismahdollisuuksia. Meidän täytyy myös onnistua kehittämään työn ja perhe-elämän yhteensovittamista niin, että nämä kaikki perhemuodot huomioidaan, ja itse kovin toivonkin, että tulevassa perhevapaaudistuksessa perheiden moninaisuus on vahvasti huomioitu.

Hallituksen tasa-arvo-ohjelmassa perheiden moninaisuutta kyllä nostetaan, mutta kysyisin nyt arvon ministeriltä: millä tavoin perheiden tasa-arvoisuutta pyritään konkreettisesti lisäämään?

20.38 Pasi Kivisaari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomella on koulutusmaana monta kiistatonta vahvuutta. Suomalainen yhteiskunta arvostaa koulutusta, tutkimusta ja sivistystä. Meillä on vahva lukemisen kulttuuri ja korkeasti koulutetut opettajat, joita yhteiskunta arvostaa ja joilla on kansainvälisestikin poikkeuksellisen laaja pedagoginen vapaus. Koko suomalainen yhteiskunta — ja uskallan sanoa, että myöskin eduskunta, me kaikki täällä — on sitoutunut koulutuksen tasa-arvoon. Halu rakentaa tasa-arvoisia koulutuspolkuja jokaiselle lapselle ja nuorelle taustoista riippumatta on yhteinen. Kysyisin ministerin arviota siitä, miten me voisimme vahvistaa koulutuksellista tasa-arvoa yhteiskunnassamme.

20.39 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihan ensimmäiseksi tämmöinen tekninen työtapaamme liittyvä huomio. Osahan meistä seuraa tätä keskustelua omasta huoneestaan. Käytämme täällä puheenvuoron, ja me poistumme, ja edustaja Multalalle ei moite vaan huomio siitä, kun te totesitte salissa, että edustaja Kiljunen jo pois-

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

tui enkä ja duudadaa — minä kuulin teidän kommenttinne, kiitos siitä. Eli varmaan opitaan nämä rutiinit paremmin.

Arvoisa puhemies! Minun huomioni liittyy pohjoismaiseen yhteistyöhön, jota ministeri tässä esitteli, totesi ”neljä euroa per henkilö” — poikkeuksellisen arvokas yhteistyösuunta Suomelle, ja totta kai tätä integraatiota on tarpeellista edistää mitä moninaisimmin tavoin. Sehän tietysti osittain tapahtuu Euroopan unionin puitteissakin, mutta muutenkin.

Haluaisin kysyä pohjoismaisesta yhteistyöstä siitä ulottuvuudesta, joka on tullut keskusteluissa osittain esille, että olisiko mitään mahdollisuuksia pohtia, että Baltian maat liittyisivät tähän Pohjoismaiden neuvoston kokonaisuuteen. Silloin nämä Pohjolan pienet maat ehkä integroituisivat tässäkin suhteessa paremmin toisiinsa ja myöskin unionin tasolla tämä edustautuminen näkyisi. Mitä mieltä ministeri on tästä?

20.40 Mikko Kinnunen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kehitysvammaiset haluavat tehdä työtä, mutta sille työn saamiselle on paljon esteitä. Itselläni kansanopistossa, edellisessä työpaikassa, yksi tärkeä työkaveri oli kehitysvammainen henkilö. Tarvittiin työhön perehdyttämistä ja sopeutumista. Se vei aikansa ja vaati kärsivällisyyttä, mutta kun työ opittiin, niin sitä tehtiin väsymättä ja sydämellä. Kysyn ministeriltä: miten voisimme edistää kehitysvammaisten työllistymistä ja asenteiden paranemista asian suhteen?

20.40 Sebastian Tynkkynen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Sukupuolikiintiöt ovat nykyisen suomalaisen demokratian ja tasa-arvon näkökulmasta erittäin ongelmallisia. Ne itse tarjoavat ohituskaistan toiselle sukupuolelle, ja tässä voi sanoa näin, että siinä osaamisen sijaan keskitytään nimenomaan siihen sukupuoleen, ja se ei anna arvoa myöskään sille sukupuolelle, mikä pitäisi valita johonkin tehtävään.

Me kaikki tiedämme, että ympäri Suomea meillä on kunnan luottamuselimissä esimerkiksi tämä ongelma, että siitä huolimatta, että toinen sukupuoli olisi osallistunut vaaleihin huomattavasti enemmän ja he olisivat saaneet luottamusta näin ollen huomattavasti enemmän, niin sitten kun jaetaan näitä luottamuspaikkoja, niitä siirtyykin sille toiselle sukupuolelle, joka ei ole saanut niin paljon luottamusta demokratiassa. Ja tähän on siis demokratian irvikuva. Monesti varavaltuutettupaikoilta tai jopa alemmilla paikoilta on pitänyt niin kuin koirien kanssa oikein hakea, kuka pystyisi osallistumaan. Aiotaanko sukupuolikiintiöt tulevaisuudessa purkaa? [Puhemies koputtaa] Onko tähän suunnitelmia? — Kiitos.

20.42 Wille Rydman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ministerin myönteinen vastaus edelliseen kysymykseen ilahdutti kovin. Tämä pohjoismaainen yhteistyö itse asiassa monella tapaa on ennakoanut monia kehityskulkuja ja ollut edelläkävijäkin, vaikka aina sitä ei kunnolla tiedosteta. Itse asiassa ihan vastikäänkin, viime vuonna, Pohjoismaiden neuvosto hyväksyi oman yhteiskuntaturvallisuusstrategiansa, joka sisältää myöskin merkittäviä esityksiä Pohjoismaiden ministerineuvostolle. Siellä itse asiassa otettiin jo viime vuoden puolella kantaa siihen, että Pohjoismaiden olisi syytä tiivistää yhteistyötään, mitä tulee globaalien pandemioiden torjumiseen. Se pitää sisällään koko joukon muitakin merkittäviä esityksiä sen suhteen, millä tavoin Pohjoismaiden sinänsä rajallisia resursseja voitaisiin kuitenkin mahdollisimman tehokkaasti käyttää yhteiseksi hyödyksemme siten, että paremmin koordinoimme omaa toimintaamme. Haluaisinkin kysyä ministeri Blomqvistilta: kun Suomi on ensi vuonna Pohjoismaiden ministerineuvoston pu-

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

heenjohtajamaa, [Puhemies koputtaa] niin aiotteko edistää myös tämän yhteiskuntastrategian kirjausten toteutumista?

20.43 **Sari Multala kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tasa-arvoinen perhevapaauudistus on todella tarpeen, ja olisin halunnut täällä sanoa, kun edustaja Aittakumpu kritisoi kokoomusta siitä, että ajattelemme tasa-arvoa vain työelämän näkökulmasta, että tämä ei ainakaan minun mielestäni pidä paikkaansa. Mutta minusta ei ole myöskään reilua, että me ylläpidämme sellaisia rakenteita, jotka käytännössä johtavat siihen — valinnanvapaus johtaa siihen — että nainen valitsee sen, että on kotona. Valitettavasti näin on useimmissa tapauksissa. Isät käyttävät perhevapaista hyvin pienen osuuden, ja se johtaa esimerkiksi juuri niihin naisten hyvin alhaisiin eläkekertymiin, mistä itsekin puhuitte. Siksi olisikin toivottavaa, että kun nyt hallitus tähän perhevapaauudistamiseen lähtee, niin tekisitte siitä aidosti sellaisen, että se parantaisi paitsi niitä joustoja, jotka ovat ensisijainen toive kaikissa perheissä, ja varmasti parantaisi myös naisten työllisyyttä, tekisitte myös sellaisen perhevapaauudistuksen, joka ei nyt ainakaan heikentäisi työllisyyttä.

20.44 **Pekka Aittakumpu kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erittäin tärkeää kiinnittää huomiota naisten asemaan ja tilanteeseen työelämässä, mutta tähän isien perhevapaiden käyttämiseen on aivan tutkittua tietoa siitä, että kun isien mahdollisuutta pitää perhevapaita on lisätty, niin he ovat myös käyttäneet niitä enemmän. Ja juuri tähän hallitus nyt pyrkii, että tämä perhevapaauudistus toteutetaan sillä tavalla, että isien osuutta perhevapaista lisätään äitien vapaata lyhentämättä ja siihen tulee lisää joustoja, että äidit ja isät voivat keskenään sopia, miten he pitävät perhevapaansa. Mutta äidin vapaaosuus säilyy nykyisellään, ja isälle sitä aivan oikein lisätään. Ja uskon ja toivon, että isät osallistuvat enemmän perhevapaiden pitämiseen. Siinä tarvitaan myöskin työnantajan vastaantuloa. Itsekin olisin useamman kerran pitänyt pidempään isyysvapaata, jos siihen olisi ollut mahdollisuus.

20.45 **Sari Multala kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan siihen kiinnittää kuitenkin huomiota, että tällä hetkellä vanhempainvapaa on täysin vapaasti jaettavissa oleva, sitähan voi käyttää niin äiti kuin isä, mutta muistaakseni 7 prosenttia isistä käyttää vanhempainvapaata, eli hyvin pieni osa. Sen käyttää siis suurimmalta osalta äiti. Vaikka totta kai on hienoa olla myös kotona niiden pienten lasten kanssa, mutta jos ajatellaan naisten työuria, niin tämä on yksi merkittävä syy siihen, että naiset jäävät palkkakehityksessä miehiä jälkeen pysyvästi sen jälkeen, kun ensimmäinen lapsi on talouteen syntynyt, ja kaikki tilastot tämän todistavat. Toivottavasti tähän nyt saadaan muutos. On erittäin hyvä asia, että lisäätte myös sitä isän osuutta perhevapaauudituksessa. Minä pidän sitä hyvänä, mutta ongelma on se, jos eivät sitten aidosti lisäännä nämä joustot, joilla perheet voisivat valita myös olla osittain töissä, äidit voisivat olla osittain töissä, osittain kotona. Toivottavasti tämäkin asia toteutuu.

20.46 **Eva Biaudet r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin yhdyin tähän huoleen. Minun mielestäni toivo ja usko eivät enää oikein, ihan vain pelkästään, riitä tähän perhevapaauudistuksen hyvään toteutumiseen. Mehän kaikki toivomme, että se todellisuudessa tarkoittaa sitä, että vanhemmat jakavat tasaisesti ja tasapainoisesti vastuun perhevapaista. Se on tasa-arvokysymys, mutta se on myös hyvinvointikysymys. Se on myös mies-

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

ten hyvinvointikysymys. Ja kun tilanne on se, että meillä on ollut mahdollisuus jakaa ja silti sitä ei tapahdu tai tapahtuu todella, todella paljon vähemmän kuin mitä me yleensä luulemme, niin haluaisin ehkä ministerille vielä tätä miesten osuutta tässä tasa-arvokeskustelussa peräänkuuluttaa: Voiko hallitus tehdä muuta kuin lainsäädäntöä ja budjettia? Onko meillä jokin menetelmä, millä me voimme saada aikaan sellaisen ”ilmastonmuutoksen” meidän mielipiteisiimme ja miesten käyttäytymiseen, että he oikeasti työpaikoilla saavat ymmärrystä sille, että he jäävät myöskin vanhempainvapaalle ja haluavat sitten pitää ja otavat sen vapaan myös lastensa kanssa?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Myönnän vielä viisi vastauspuheenvuoroa, sen jälkeen ministeri.

20.47 Sandra Bergqvist r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Under väldigt många år har man kämpat för att få se nordisk tv fritt i de nordiska länderna. Det här inte bara därför för att det är skojigt att ha många tv-kanaler utan också därför att det görs väldigt mycket bra program i de olika länderna, och också mycket sådant program som skulle förbättra förståelsen för varandra och skulle ge bättre insikt i den kultur som finns i de nordiska länderna. Men vi vet också att många program från Finland, till exempel Strömsö, också har sänts i de andra nordiska länderna. Det här har varit någonting som man har jobbat för i väldigt, väldigt många år, så jag frågar minister Blomqvist: Hur ser det nu ut? Det går att streama, men det finns så mycket geoblockering. Hur ser det ut i framtiden? Kommer vi att kunna se de nordiska tv-kanalerna fritt i Norden i framtiden?

20.49 Juhana Vartiainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pari sanaa tästä niin sanotusta perhevapaaudistuksesta. Siihen suhtaudutaan täällä nyt hyvin itserakkaasti, vaikka se on lopultakin äärettömän pientä näpertelyä eikä mikään todellinen uudistus.

Kaikkialla maailmassa pidetään tasa-arvon etenemisenä nimenomaan sitä, että naisten ja miesten yhteiskunnallinen työnjako muuttuu symmetrisemmäksi niin, että naisten omat ansiotulot kasvavat. Niinpä esimerkiksi naapurimaassamme Ruotsissa sosiaalidemokratian, keskustan ja vihreiden äänillä juuri vähän aikaa sitten lopetettiin kotihoidon tuki, koska sen ymmärrettiin olevan naisansa, johon tarttuivat erityisen hanakasti kotitaloudet niissä kunnissa, joissa oli paljon muslimiperheitä ja maahanmuuttoperheitä.

Onko tämä keskustan idea tasa-arvosta todella nykyään myös sosiaalidemokratian idea? Kun minä olin SDP:ssä, silloin pyrittiin kovasti eroon kotihoidon tuesta. [Puhemies koputtaa] Ilmeisesti siinäkin on menty alaspäin.

20.50 Katja Taimela sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Aivan aluksi haluan todeta edustajakollega Vartiaiselle, että perhevapaaudistus, jota perheet odottavat pitkin valtakuntaa, ei todellakaan ole hallitukselle mikään pikku näpertelyharjoitus.

Sitten tämän hallinnonalan kohdalla haluan vielä nostaa esiin tämän palkkatasa-arvon edistämisen ja palkka-avoimuuden lisäämisen. Näissä käydään myös kolmikantaisia neuvotteluita, ja kolmikantaiset työryhmät tekevät näiden eteen työtänsä. Meidän on tärkeää muistaa oma roolimme näissä kuvioissa, mutta toivotan kyllä tässä kohtaa debattia ministeri Blomqvistille myös sitä omaa ryhtiliikettä ja myönteistä taistelutahtoa näiden asioiden etenemiseen.

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

Sitten viimeiseksi vielä tästä turvakotitoiminnasta haluan sanoa sen, että rahoitusta tulee kyllä lisää, mutta kun myös ministerille tällaisessa keskusteluosiossa saa toiveita osoittaa ja toiveita esittää, niin tämän rahoituksen tarpeisiin on tehtävää paitsi näitten turvakotipaikkojen lisäämisen näkökulmasta myös [Puhemies koputtaa] edustaja Kontulan mainitseman laadun näkökulman puolesta.

20.52 Anna Kontula vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalainen äiti tekee paljon töitä. Muutaman vuoden takaisten tilastojen mukaan, jos tarkastellaan koko elinikäistä työmäärää, suomalainen äiti itse asiassa osallistuu työmarkkinoille enemmän kuin sellaiset naiset, jotka eivät tee lapsia. Suomalainen äiti osallistuu työelämäänsä enemmän kuin naiset — äitejä tai ei — useimmissa meidän verrokkimaissamme. Tämän lisäksi suomalaiset äidit tekevät leijonanosan töistä kodeissa ja ovat myös yliedustettuina omaishoivassa. Siitä huolimatta tässäkin salissa tänä iltana valtakunnan ykköshuoli tuntuu olevan, tekevätkö he töitä riittävästi. Minä toivoisin, että suomalainen äiti saisi rauhassa huoahtaa välillä ja me mieltäisimme enemmän sitä, miten jotkut muutkin täällä voisivat tehdä töitä kuin vain suomalaiset äidit.

20.53 Sanni Grahn-Laasonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yksi keino, miten suomalaiset äidit voisivat vähän huoahtaa enemmän, mitä itsekkin toivon, olisi se, että hallitus peruisi kotitalousvähennykseen kohdistetun leikkauksen ja pikemminkin edistäisi tällaista palvelukulttuuria, että voitaisiin hankkia kotiin palveluja ja apua, [Anna Kontulan välihuuto] myös omaishoivaan, mutta sen lisäksi myöskin esimerkiksi kodin siivoukseen, lastenhoitoon ja niin edelleen. Se olisi aidosti tasa-arvoteko, ja toivon, että ministeri tästä ottaisi aktiivisen otteen.

Perhevapaauudistuksesta haluaisin sanoa vielä sen, että kuvittelisi, että juuri tämä hallitus voisi olla se, joka toteuttaisi tasa-arvoa aidosti edistävän perhevapaauudistuksen, mutta se tulee olemaan todella suuri pettymys nimenomaan meille, jotka uskomme tasa-arvoon ja haluamme viedä eteenpäin Suomessa sitä ajatusta ja ideaa, että vanhemmat, sekä äidit että isät, osallistuisivat tasa-arvoisesti siihen vanhemmuuteen ja jakaisivat vastuuta, koska se vaikuttaa pitkällä tähtäimellä myöskin naisten palkkoihin, koko urakehitykseen — myös niiden naisten, jotka eivät toivo tai saa lapsia. [Puhemies koputtaa] Eli tämä vaikutus näkyy myöskin näille naisille. Toivon, että ministeri on aktiivinen näissä asioissa.

20.54 Pohjoismaisen yhteistyön ja tasa-arvon ministeri Thomas Blomqvist: Herra puhemies! Ehkä aloitan tästä turvakotiasiasta. Kuten tässä on todettu, niin turvakotitoimintaan tullaan lisäämään panostuksia 22,55 miljoonaa ensi vuoden budjetissa ja sitten seuraavana vuonna noin miljoona euroa enemmän. Tämä ei tietenkään vielä riitä, mutta kehityssuunta on kuitenkin hyvä. Ja mitä olen ymmärtänyt, nyt koronakentän viesti on ollut se, että tämän koronakriisin aikana oikeastaan näitten järjestöjen kynnys on mahdollisimman matala, ja se on ollut ehkä se kriittisiin kohti, että niitten rahoitus pitää turvata, mutta myös totta kai turvakotien rahoitus.

Sitten tähän kysymykseen, minkä ensimmäisenä nosti edustaja Kontula näistä päihteitä käyttävistä äideistä: siitä en ole ollut tietoinen, että heitä käännytetään, mutta sen minä tiedän, että heidän tukemiseensa vuosina 21—22 satsataan 6 miljoonaa euroa, eli kyllä tämä on ongelma, joka on tiedossa, ja tähän panostetaan.

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

Toinen asia, mihin halusin palata, on tämä, minkä edustaja Biaudet tässä nosti esiin, eli isien tai ylipääntensä ehkä miesten rooli tässä tasa-arvoyhteistyössä, koska myös minulle tämä on henkilökohtaisesti tärkeä asia. Minusta suomalaiset miehet osallistuvat aivan liian vähän tähän tasa-arvotyöhön ja myös -keskusteluun — ilahduttavasti kyllä tänä iltana osallistuvat myös miehet, mutta näin yleisenä huomiona. Muun muassa olen puhunut siitä, että täällä eduskunnassa käytäisiin pyöreän pöydän keskusteluja mieskansanedustajien kanssa, ryhmien kanssa, miten tätä työtä voisi tänne paremmin saada jalkautettua myös miesten keskuudessa. Nyt tämä korona-aika on myös vähän asettanut esteitä sille työlle, mutta tämä on tärkeä asia ja haluan, että myös miehet nyt osallistuisivat enemmän eikä nähtäisi tasa-arvoa sellaisena, että se hyödyttää naisia — se hyödyttää koko yhteiskuntaa ja meitä kaikkia.

Mitä tulee tähän perhevapaaudistukseen, minusta se on oikeansuuntainen. Se on todella iso askel eteenpäin. Vielä sen jälkeen, kun se on toteutunut, riittää varmaan kehittämistä. Ja yksi keskeinen osa siinä uudistuksessa on, että isät saavat paremman mahdollisuuden jäädä kotiin lasten kanssa, mutta siihen tarvitaan myös asennemuutosta laajasti yhteiskunnassamme sekä työmarkkinaosapuolten osalta että muutenkin.

Sitten kysyttiin näistä kiintiöistä: voin sanoa, että ei olla valmistelemassa mitään sellaista, että luovuttaisiin näistä kiintiöistä.

Nyt jäi valitettavasti, puhemies, aika monta kysymystä vaille vastausta, mutta ne on tähän kirjoitettu ja ainakin viesti on mennyt perille. — Kiitos. [Sebastian Tynkkynen: Silpominen ja asevelvollisuus!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Sitten siirrytään puhujalistaan. Muistutan, että meillä on sovittuna 5 minuutin puheenvuorot puhujakorokkeelta ja 3 minuutin paikalta, ja puheenvuorot pyydetään listalla olevien lisäksi omalta paikalta. Ja kun tullaan tänne puhumaan, kertakäyttöliinat tuohon roskikseen, sitten desinfioidaan kädet, käydään puhumassa ja otetaan uusi liina. Salissa ei kävellä ilman maskia.

20.58 Aki Lindén sd: Arvoisa herra puhemies! Sote-uudistus on tänään ollut vahvasti esillä, ja sillä olisi erittäin suuri vaikutus tuleviin budjetteihin, jopa 10 miljardia euroa. Mutta en kuitenkaan puhu nyt siitä vaan muusta asiasta. Tämä budjetti on poikkeusbudjetti koronaepidemian takia. Tämän koronaepidemian hoidon eräisiin piirteisiin liittyen esittivät perjantaina edustajat Laiho ja Mykkänen täällä epäluottamusta ministeri Kiurulle. En ollut silloin itse paikalla, joten nyt haluan esittää oman näkemykseni tästä asiasta.

Aivan ensimmäiseksi haluan sanoa, että politiikka ja tartuntataudit ovat aika monimutkainen yhdistelmä, koska näihin tartuntatauteihin liittyy varsinkin paljon pelkoja, ja silloin pitäisi olla hyvin tarkka siitä, minkälaisia mielialoja lietsotaan eri vaiheissa. Tämä asia ei ole tieteellisesti esimerkiksi maskien käytön osalta ollenkaan niin yksiselitteinen kuin on annettu ymmärtää.

Toiseksi haluaisin tässä korostaa, että yleensä aina tartuntatautien ja muidenkin riskien suojauksessa toimitaan riskin mukaan. Ei ole olemassa sitä, että joku suoja pätee aina ja kaikissa tilanteissa samalla tavalla, vaan siinä täytyy ottaa se riski huomioon. Meillä oli keväällä voimakas nousu tässä epidemiassa. Saimme sen rajoitettua voimakkailla rajoitustoimilla. Kesä oli monella tavalla vapaata ja hiljaisempaa aikaa. Syksyllä epidemia alkoi kiihtyä, ja siinä vaiheessa annettiin sitten tämä maskisuositus. Suomi ja Norja ovat Länsi-Euroopan maista parhaiten hoitaneet tätä koronavirusta. Norja antoi 14.8. ensimmäisen mas-

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

kisuosituksensa, joka koski Oslon joukkoliikennettä. Suomessa annettiin suositus 13.8. ja sitä tarkennettiin 24.9.

Täällä kerrottiin perjantain pääluokkakeskustelussa puolenpäivän aikaan, että lääketieteellinen aikakauslehti Lancet on sanonut sitä ja sanonut tätä. Käytin viikonloppuna aikaa siihen, että tein kirjallisuushaun ja kävin läpi kaiken, mitä Lancetissa on kirjoitettu koronaepidemiasta tämän epidemian aikana. Aika ei tässä anna tietenkään mahdollisuutta siteerata sitä, mutta koska se on tieteellinen aikakauslehti, niin siellä esimerkiksi 16.4. oli mielipidekirjoitus, jossa viitattiin siihen, että WHO, Maailman terveysjärjestö, antamassaan suosituksessa 6.4. ei ollut suositellut vielä kansanmaskien käyttöä. Ja sitten kirjoittajat Cheng, Lam ja Leung pohtivat sitä, olisiko tällainen perusteltua, ja viittasivat siihen, että eräissä maissa näin on kuitenkin tehty. 1.6. tuli uusi kirjoitus, jossa käytettiin verbiä "could" ja sanottiin että "face masks could reduce the epidemic" — eli voisi vähentää epidemiaa. Mutta siinä viitattiin samalla myös siihen, että se riippuu siitä, minkälaisia maskeja käytetään ja kuinka intensiivisessä vaiheessa epidemia on. Sitten 3.8. tuli jo vähän selvempi kannanotto eräässä kirjoituksessa.

Suomessa tilanne oli se, että 29.7. — tämä on suoraan Ylen uutisesta, sen takia minulla on tässä nyt tämä iPad mukana — otsikko oli "Lääkärit eri mieltä maskisuosituksen hyödyistä". TAYSin, siis Tampereen yliopistollisen sairaalan, infektioylilääkäri sanoo: "Asia on täysin epäselvä, tieteellistä näyttöä suuntaan tai toiseen ei ole." Edelleen samaa sanovat TYKSin, siis Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin, tartuntataudeista vastaava ylilääkäri ja Pohjois-Savon tartuntataudeista vastaava ylilääkäri Irma Koivula. Ja nämä olivat kannanottoja HUSin apulaisylilääkäri Eeva Ruotsalaisen edellisen illan esiintymiseen A-studiossa. Ja myöhemmin tässä artikkelissa hallintoylilääkäri Teppo Heikkilä toteaa HUSin kantana: "Tällä hetkellä epidemiatilanne on hyvin rauhallinen. HUSin ajankohtainen kanta ei ole muuttunut kesäkuun jälkeen, jolloin linjasimme, että kansallista suositusta maskien käytöstä ei ole tarpeen antaa." Eli vielä heinäkuun lopussa suomalaiset infektioylilääkärit ovat keskustelleet tästä asiasta.

Eli nyt minun mielestäni Suomessa on tässä toimittu aivan viisaasti ja järkevästi. Keväällä oli toinen tilanne. Syksyllä on toinen tilanne, kun me nyt yritämme pitää taloutta auki, ja tällä hetkellä me suosittelemme maskeja. Oma kirjoitukseni asiasta 12. toukokuuta [Puhemies koputtaa] on helposti googlattavissa Turun Sanomista, ja siitä ei ole tarvetta saanaakaan muuttaa. — Kiitoksia. [Timo Heinonen: Epäluottamuslauseessahan ei olekaan kysymys tästä!]

21.04 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! Vielä muutama sana budjetista.

Hallitus torjuu nyt mittavalla kuntapaketilla muun muassa leikkauksia ihmisille välttämättömiin ja tärkeisiin palveluihin, kuten terveydenhuoltoon tai peruskouluun.

Jokainen ikäihminen tarvitsee ja ansaitsee laadukasta hoitoa, ja hoitajat tarvitsevat paremmat työolot. Siksi hallitus toteuttaa henkilöstömitoituksen iäkkäiden henkilöiden tehostetussa palveluasumisessa ja pitkäaikaisessa laitoshoidossa. Samalla hallitus aivan oikein pyrkii lisäämään hoiva-alan koulutusta. Tämä on juhlapäivä suomalaisille, kun hallitus pääsi sopuun kustannuksia hillitsevästä ja palveluja turvaavasta sote-uudistuksesta. On tärkeää tehdä työtä sen eteen, jotta se toteutuu.

Suomi menestyy vain osaamisella, ja siksi oppivelvollisuus uudistetaan jatkamaan 18 ikävuoteen asti ja varhaiskasvatusmaksuja alennetaan sekä edistetään jatkuvaa oppimista

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

koko Suomessa. Tämä on koko Suomen budjetti. Hallituksen päätöksillä tälläkin tavalla luodaan edellytyksiä osaamistason ja työllisyyden kestäväälle kasvulle.

Oppivelvollisuusiän pidentäminen ja varhaiskasvatusmaksujen alentaminen ovat myös osaltaan tärkeää lapsiperheköyhyyden torjuntaa. Esimerkiksi lukio-opintojen hintalappu on kurssivalinnoista riippuen jopa 3 000 euroa, mikä voi olla liikaa erityisesti pienituloiselle tai monilapsiselle perheelle. Nyt tähän tulee muutos. Nuorten mahdollisuudet koulutautua paranevat perhetaustasta riippumatta.

Ihmettelen kyllä edelleen sitä, että kokoomus niin tiukasti vastustaa tätä, että jokaisella nuorella olisi vanhempien lompakon paksuudesta riippumatta jatkossa mahdollisuus vapaasti valita, mitä opintoja hän jatkaa peruskoulun jälkeen. [Timo Heinonen: Ei pidä paikkaansa!]

Arvoisa puhemies! Tänään on puhuttu myös perhevapaaudistuksesta, jota kokoomus tuntuu kovasti vastustavan. Hallitus kuitenkin nyt toteuttaa perhevapaaudistuksen perheiden hyvinvoinnin näkökulmasta. Te, kokoomus, sanotte, että teille ei kyse ole rahasta, ja sen jälkeen te puhutte rahasta — sen voi tarkistaa vaikkapa tämän illan pöytäkirjoista, kun ne tulevat nettiin luettaviksi. Nyt hallitus parantaa isien ja äitien mahdollisuutta, kun tämä perhevapaaudistus saadaan aikanaan valmiiksi.

Arvoisa puhemies! Hallitus nyt rakentaa tämän kriisin yli siltaa niin yrityksille kuin ihmisille. Jokaisesta tulee pitää huolta. Tähän mennessä Suomi on kansainvälisesti vertailtuna selvinnyt sekä terveyden että talouden kannalta hyvin. Kun toimimme jokainen vastuullisesti, voimme omalta osaltamme ehkäistä taudin leviämistä. On selvää, että velkaa olisi tässä tilanteessa jouduttu ottamaan hallituspuolueiden väristä riippumatta. Näin on jouduttu tekemään muuallakin koronan runtelemassa Euroopassa.

Arvoisa puhemies! Näen, että hallituksen viesti niin kotimaahan kuin ulkomaille on nyt oikea: Suomi tarjoaa vakaan ja luotettavan investointiympäristön, jossa äkillisiä veronkorotuksia tai muita isoja muutoksia ei ole odotettavissa.

21.08 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Elinvoimainen maaseutu on Suomelle elintärkeä. Puhdas ruoka kasvaa maalla, raaka-aineet ja luonnon rikkauudet löytyvät maalta. Ihmiset viihtyvät koronan keskellä entistä paremmin mökillä ja tekevät enenevässä määrin etätyötä rauhassa harvaan asutulla seudulla. Monipaikkaisuus etenee.

Edellisellä hallituskaudella ministeri Lepän johdolla neuvoteltiin menestyksekkäästi maatalouden ja maaseudun kehittämisen rahoituksesta tulevaa ohjelmakautta varten. Silloin tehtiin hyvät pohjat. Neuvottelut saatiin kesällä erinomaiseen päätökseen pääministerin johdolla. Korona yllätti meidät ja koko maailman ja muutti monta asiaa. Euroopan elpymispaketti suuntaa merkittäviä panostuksia harvaan asutuille seuduille. Investointien tulee edistää kestävä kehitystä ja maaseudun elinvoimaa.

Miltä maatalouden tulevaisuus suomalaisen puhtaan ruoan tuottajana nyt näyttää? Pitkästä aikaa näkymät tulevaisuuteen ovat hyvät, brexitistä huolimatta. Tämä tarkoittaa 7 788 miljoonaa euroa, josta 65 miljoonaa on aikaisempiin päätöksiin perustuvaa rahoitusta Maatilatalouden Kehittämisrahastosta. Tämä tuo viljelijöille heidän toivomaansa vakautta ja pitkäjänteisyyttä. Nyt uskalletaan investoida, elämä jatkuu.

Maatalous ja metsätalous ovat ilmastotyössä ratkaisijan paikalla. Siksikin ne ovat meille niin tärkeitä. Meidän tulee huolehtia niin luonnon monimuotoisuudesta, viljelijöiden hyvinvoinnista kuin koko elinkeinon hyvinvoinnista. Iloitsen siitä, että Välitä viljelijästä -toi-

mintaa jatketaan edelleen. Erityisesti nuoria viljelijöitä kannattaa jatkuvasti kouluttaa. Heidän vertaistukeensa kannattaa satsata.

Minulla on kummiviljelijänä nuori mies. Hän on vastuullinen ja sitoutunut työhönsä. Hän nosti esille taloustietämyksen lisäämisen nuorten viljelijöiden keskuudessa. Maanviljelys on vahvaa yrittäjyyttä, johon tarvitaan maahenkisyyden lisäksi yrittäjyyden tietoja ja taitoja. Tähän tarvitaan täsmäkoulutusta jatkuvan oppimisen hengessä. Tämä olisi ja on hyvä tehtävä ammatilliselle koulutukselle opiskelijoiden vähetessä. Maalla on paljon innostuneita viljelijöitä ja alkutuottajia, jotka haluavat viljellä ja varjella.

Arvoisa puhemies! Monet suomalaiset ovat korona-aikana löytäneet luonnon, ulkoilun, luontoliikunnan, metsästyksen ja kalastuksen. Myös luontomatkailu ja maaseutumatkailu ovat nousussa. Nobelin rauhanpalkinto meni tänä vuonna aivan oikeaan paikkaan, ruokaohjelmalle. ”Kestävä ruoantuotanto on rauhan peruskivi”, ministeri Leppä totesi viisaasti täällä tänään. Korona on opettanut meille omavaraisuuden ja ruokaturvallisuuden merkitystä. Tähän liittyvät myös tuotantoeläimet ja kestävä ilmasto- ja kasvatuskasvatusta, jonka kehittäminen kannattaa suunnata varoja.

Tunnen paljon ihmisiä, kuten viljelijäkummini, jotka hoitavat tuotantoeläimiään suurella sydämellä. Eläimet ovat myös tärkeä osa vapaa-ajan toimintaamme. Ne ovat tärkeä osa maatilamatkailua. Edellisessä työssäni hevoset olivat työkavereitani putoamisvaarassa olevien nuorten jaloilleen nostamisessa. Hevoset ovat lahjakkaita terapeutteja. Iloitsen hevosmiehenä siitä, että Veikkauksen varoja kompensoidaan niin, että suomalainen hevoskasvatus voi jatkua.

Maaseutumatkailua palvelee myös kyläkauppojen tukeminen 2 miljoonalla eurolla. Sitä aloitettiin Sipilän kaudella ja nyt jatketaan. On hyvä, että yhä useampi kyläkauppa pääsee tuen piiriin. Myös vaelluskalojen edistäminen 3,7 miljoonalla on yksi mahdollisuus matkailuvalttinamme. Olemmehan suurien vesistöjen maa.

21.13 Pihla Keto-Huovinen kok: Arvoisa puhemies! Viime vuonna vastaavassa puheesani aloitin toteamalla, että talousarvioesityksestä löytyy monta varsin kannatettavaa kirjausta, joista halusin hallitusta tuolloin kiittää. Näin oli erityisesti oikeusministeriön osalta.

Tänä vuonna sama linja jatkuu. Monia yksittäisiä hyviä asioita esityksestä löytyy jälleen, ja niistä haluan erityisesti nostaa esiin ensi vuonna perustettavaksi tarkoitetun naisiin kohdistuvan väkivallan raportoinnin tehtävän. Lähisuhdeväkivalta ja erityisesti naisiin kohdistuva väkivalta on Suomessa vuodesta toiseen häpeäpilkku, jonka kitkemiseksi on tehtävä kaikki voitava. Tämän huomioimisesta kiitos hallitukselle.

Edellä mainitun kaltaisia yksittäisiä hyviä asioita ensi vuoden talousarvioesitys sisältääkin lukuisia. Ongelma on kuitenkin kokonaisuudessa.

Arvoisa puhemies! Kuluneen syksyn aikana keskusteluihin koronan rinnalle on noussut entistä enemmän huoli taloudestamme. On täysin hyväksyttävää, että tällaisessa tilanteessa valtio velkaantuu, jotta pääsemme akuutin kriisin ohitse — tuskin kukaan meistä täällä on siitä eri mieltä. Kysymys on ennemminkin siitä, mitä on vastinparina toisessa vaakakupissa, kuinka pyrimme tasapainottamaan talouttamme, sillä ainoa asia, mikä lopulta takaa hyvinvointiyhteiskunnan tulevaisuuden, on vahva ja vakaa valtiontalous.

Hallitus omassa ohjelmassaankin toteaa työllisyysasteen nousun olevan tulopohjan keskeisin yksittäinen elementti. Jostain syystä tämänkin vuoden budjettiriihen päätöksiä katsoessa tämä hallitusohjelman kirjaus tuntuu unohtuneen. On totta, että hallitus teki joitain työllisyyttä tukevia päätöksiä, mutta valitettavasti kovin laihoja tuloksia. Kaiken lisäksi

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

näillä nyt tehdyillä päätöksillä tavoitellaan lisätyöllisiä hallituskauden lopun sijasta vuosikymmenen loppuun mennessä. Selvää on, että pienistäkin päätöksistä saadaan vaikka mil-laisia lukuja aikaiseksi, kunhan maalia vain siirretään tarpeeksi kauas.

Ymmärrän tietysti sen, että on asioita, joiden työllisyysvaikutukset näkyvät vasta pitkäl-lä aikavälillä, mutta mikäli nykyinen tilanne halutaan ottaa riittävällä vakavuudella, lisä-toimia olisi ehdottomasti tarvittu. Koronan taakse ei voi kaikessa mennä, ja ajanpuuttee-seenkin on turha vedota. Keinoja on ollut olemassa, eikä hallituksenkaan mistään tyhjistä tarvinnut aloittaa. Eikä tämä ole mitään tyhjää opposition kritiikkiä, vaan syksyn aikana mediassa on toistuvasti esitetty kritiikkiä hallituksen työllisyystoimimattomuuteen myös opposition ulkopuolelta.

Niin kauan kuin hallitus ei tuo pöytään kunnianhimoisia työllisyystoimia, tulemme tästä asiasta muistuttamaan yksinkertaisesti vain siitä syystä, että pohjoismainen hyvinvointiyh-teiskunta mahdollistetaan vain pohjoismaisella korkealla työllisyysasteella. Meillä on pal-jon kiihtävää muihin Pohjoismaihin nähden, ja asia on syytä ottaa vakavasti, [Tuomas Ket-tunen: Hallitus ottaa vakavasti!] mikäli haluamme huolehtia hyvinvointiyhteiskunnan pal-veluista ja niiden tulevaisuudesta.

Arvoisa puhemies! Hallituksen puolelta on toistuvasti vastattu velkaantumiskeskuste-lussa, että olisiko kokoomus velkaantumisen sijaan valmis esimerkiksi jättämään kunnat vaille tukea tai yritykset oman onnensa nojaan. Emme tietenkään olisi, mutta velkaantumi-sen rinnalle olisimme tehneet mittavia työllisyystoimia, joiden avulla taloutemme saatai-siin tasapainoon. Näitä toimia me olemme teille, hallitus, tässä jo yli vuoden ajan esittä-neet.

Hallituksen puolelta on toistuvasti myös annettu virheellisesti ymmärtää, että meidän työllisyystoimemme pitävät sisällään vain veronalennuksia tai sosiaaliturvan heikennyk-siä. Tämä ei yksinkertaisesti pidä paikkaansa. En itsekään sellaista hyväksyisi. Muutama-na esimerkkinä voin mainita muun muassa varhaiskasvatusmaksujen alentamisen, [Tuo-mas Kettunen: Hyvä!] paikallisen sopimisen, perhevapaaudistuksen, ulosoton suojaosuu-den korottamisen ja terapiatakuun. Siispä, hyvä hallitus, jos ette kerran säästele velanotos-sa, niin pyydän, älkää säästelkö myöskään totuudessa.

Arvoisa puhemies! Hyvinvointiyhteiskunnan tulevaisuus, työllisyysaste ja julkisen ta-louden tasapaino kulkevat käsi kädessä, ja siitä syystä nämä asiat on otettava vakavasti, ja kun näin tehdään, on meillä tulevaisuuden talousarvioissa suurempi liikkumavara kohdata kriisejä ja pitää huolta meille kaikille tärkeistä hyvinvointiyhteiskunnan palveluista.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Pyydän, että kun tullaan tänne eteen puhu-maan, niin odotellessa voisi desinfioida kädet ja ottaa maskin pois.

21.19 Johannes Yrttiaho vas: Arvoisa puhemies! Puolustuspoliittisessa selonteossa, hal-litusohjelmassa, tässä talousarvioesityksessä ja koko uusista monitoimihävittäjistä käydys-sä keskustelussa nojataan siihen, että HX-hankkeessa Hornetien suorituskyky korvataan täysimääräisesti. Halutaan korostaa, että Ilmavoimien suorituskyky pysyy entisellään. Tä-hän riittäisi tekniikan kehittyessä nykyistä vähempi konemäärä, mutta koska Ilmavoimat haluaa tosiasiassa lisätä suorituskykyä, on keskusteluun sittemmin kehitetty termi suhteel-lisesta suorituskyvystä. Sen merkityssisältö on täysin sotilaiden määriteltävissä.

Eräs huomionarvoinen suorituskykymääritelmä kuultiin elo—syyskuun taitteessa. HX-hankkeen johto, Ilmavoimien operaatiopäällikkö, eversti Juha-Pekka Keränen, tuli tuol-

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

loin julkisuuteen arviollaan siitä, mitä uusien hävittäjien suorituskyky käytännössä tarkoittaa: ”Jos pääsemme 1:n suhde 10:een, niin silloin se on kuusisataa hävittäjää tai pommikonetta tai mitä sieltä nyt tulee sitten, joita pääsemme pudottamaan alas.” Tämän lausunnon eversti Keränen esitti Puolustusvoimien Kipinä-podcastissa, ja se levisi laajasti valtakunnan julkisuudessa, muun muassa Helsingin Sanomissa.

Arvoisa puhemies! Tämän kenraalitason sananselityksen ja suoranaisen harhaisuuden ohella leimaava piirre HX-hankkeesta käytävässä keskustelussa on ollut se, että sitä ei julkisiin viranomaislähteisiin perustuen ole voitu käydä. Puolustusministeriö on salannut hankkeen asiakirjat. HX-hankkeeseen perehtyessä joutuukin tukeutumaan muihin kuin Suomen puolustushallinnon lähteisiin. Tärkeä tällainen lähde tuli julki muutama päivä sitten. Yhdysvaltain ulkomaille suunnatuista sotilasteknologiakaupoista vastaava puolustusministeriön alainen DSCA-yritys teki Yhdysvaltain kongressille lakisäätöisen ilmoituksen monitoimihävittäjien sekä niiden aseiden ja varusteiden mahdollisesta myynnistä Suomelle. Ilmoitukset HX-hankkeeseen liittyvistä Boeing F-18 Super Hornet- ja Lockheed Martin F-35 A -kaupoista julkaistiin yrityksen sivuilla perjantaina 9. lokakuuta. Ilmoitusten perusteella Boeingin Super Horneteja ja Growlereita varaudutaan myymään Suomelle aseineen 12,5 miljardin euron hinnalla. Koneita on mahdollista myydä Suomelle kaikkiaan 72 kappaletta. 64:n Lockheed Martin F-35 -hävittäjän kauppaa aseineen olisi arvoltaan 10,6 miljardia euroa. Asiakirjoissa todetaan, että Yhdysvallat tarjoaa Suomelle kalustoa, jolla Suomi käytännössä lisää ja parantaa suorituskykyään. USA:n puolustusministeriön asiakirjoissa ei siis puhuta suorituskyvyn korvaamisesta vaan sen parantamisesta. Tämä on varsin paljastavaa.

USA:n viranomaisten julkistamat tiedot vahvistavat käsitystä siitä, että 10 miljardin hankintahinta tullaan Suomen HX-hankkeessa ylittämään reippaasti. Suomessa on uskoteltu, että HX-hankkeelle olisi asetettu 10 miljardin euron raja, mutta myös ensi vuoden talousarvioesitys jättää tosiasiasa piikin auki. Tilausvaltuus on kirjattu budjettiin niin, että 10 miljardin hinta voidaan ylittää ”kustannustason muutoksilla, jotka aiheutuvat hankintasopimuksen mukaisista sidonnaisuuksista”. Aseita tilausvaltuuteen sisältyy budjetissa vain ”operatiivisen valmiuden aloittamiseen tarvittava määrä”. Myöhemmin hankitaan siis lisää.

Millaisia aseita koneisiin sitten ollaan hankkimassa? USA:n puolustusministeriön ilmoituksessa yksi kiinnittää erityistä huomiota. Ilmasta maahan -iskukyky koneisiin tulisi Lockheed Martinin valmistaman JASSM-rynnäköohjuksen ER-versiosta. Nykyinen Hornet-kalusto on varustettu standardiversiolla, jonka kantamaksi kerrotaan 370 kilometriä, kun taas JASSM-ER lentää jopa 1 000 kilometrin matkan. Näitä ohjuksia Yhdysvallat ei vielä ole myynyt Naton ulkopuolisille maille mutta varautuu siis myymään niitä Suomelle.

Arvoisa puhemies! Mihin näitä 1 000 kilometrin kantaman hyökkäysaseita tarvitaan? Onko Ilmavoimien tavoite yltää Moskovaan saakka? — Kiitos.

21.24 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Hieman maanläheisempiin asioihin haluan omassa puheenvuorossani palata. Kun käsitelimme tämän vuoden budjettiesitystä budjettiriihessä, nousi totta kai esille metsien käytön lisääminen tässä maassa. On pakko meidän kaikkien tunnustaa se kiistämätön tosiasia, että uusiutuva energia ja suomalaiset metsät ovat meidän ainoa todellinen luonnonvaramme. Se on myös meidän ainoa todellinen hiilinielume. [Sebastian Tynkkynen: Kyllä!] Kaikki muut hiilinielut ovat enemmän tai vähemmän — en sano keinotekoisia, mutta ne ovat vähäisiä. Joka tapauksessa met-

sien hiilinielun hiilensidontakyky on aivan ainutlaatuinen, ja sitä voitaisiin nostaa 15 miljoonalla hiilidioksiditonilla kevyesti uhraamatta valtion rahoja käytännössä ollenkaan.

Olen ihmetellyt tätä keskustelua hiilinieluista, että minkä takia meidän pitää tuhlat valtion rahoja, kun ei ole mitään pakkoa siihen. Pienellä pienellä, vähäisellä metsänhoidon lisäyksellä se pystytään tekemään, ja siitä kansakunta ainoastaan hyötyy. Menetys on nolla. Mutta toivon, että tämä aika tulee eteen, että se ymmärretään ja tämä metsien mahdollisuus otetaan aidosti huomioon, eikä keskustella vain siitä, milloin suojelemme mitään tai montako kymmentätuhatta tai sataatuhatta hehtaaria siirrämme metsätalouden ulkopuolelle. Metsien käyttö ei ole metsien tuhoamista eikä ole mitään negatiivista, vain ja ainoastaan positiivista ja erittäin hyvä Suomen kansantalouden kannalta. Ja sitä paitsi nyt, kun olemme velkaantumassa, niin jos me jonain päivänä meinaamme nuo velat maksaa, muuta keinoa meillä ei ole kuin omien raaka-aineidemme jalostaminen ja sitten niiden myyminen ulkomaille hyvällä voitolla.

Toinen asia, joka on erittäin huolestuttava, on tämä energia-asia. Ne liittyvät olennaisesti yhteen, koska metsäenergialla aiotaan tätä maata lämmittää edelleen, niin kuin pitääkin. Mutta tuo tehty turvepäätos on kohtalokas Suomen kansantalouden kannalta — todella, todella kohtalokas päätös. Kun turvepäätos tehtiin, se pieni veronkorotus, niin kuviteltiin, että sehän on vain 2,7 euroa, elikkä jonkun mielestä todella vähän. Käytännössä se romuttaa koko suomalaisen energiapaletin selkärangan. Yksi iso suomalainen, Suomessa toimiva lämpöyhtiö on jo myyty ulkomaisille pääomasijoittajille, Adven-niminen yhtiö valtavalla voitolla myytiin ulkomaisille sijoittajille. Toki se sijoittajien hallussa oli jo ennenkin, mutta nyt se on myyty rahastosijoittajille, ja sen hinta on ollut aivan järkyttävä. Ja olen aivan varma, että turvepäätoksen jälkeen tulee ropisemaan uusia lämpölaitoskauppoja, ja ostajana ei ole varmastikaan yksikään suomalainen kaupunki tai kunta. Ei ole, vaan pahoin pelkään, että nyt ovat liikkeellä ne pääomasijoittajat, jotka hakevat valtaville pörssivoitoilleen sijoituskohteita Suomessa.

Esimerkkinä voin mainita yhden asian: metsätilan kauppa. Kiinteistöjä ostetaan tänä päivänä, ulkomaalaiset pääomasijoittajat ostavat kiinteistöjä kilvan, ja kerron yhden esimerkin: Ystäväni osti metsätilaa kotinsa läheltä. Se olisi ollut hänelle varmaan harrastuspaikka ja myös sitten pienen lisätienestin paikka, kun aktiivinen nuorimies oli kyseessä. Hän teki tarjouksen mutta jäi kisassa kuudenneksi, ja parhaiten sijoitusyhtiön piikkiin toiminut ostaja maksoi yli kolminkertaisen hinnan, mitä tämä nuorimies tarjosi. Ihan reaalisena hinnan hän tarjosi, mutta kolminkertaisella voitolla tila myytiin ulkomaiselle sijoittajalle.

Elikkä mitä me tästä opimme? Toivon mukaan tässä Eduskuntatalossa ymmärretään pikkuhiljaa se, että meidän pitäisi ruveta tekemään tässä talossa töitä sen eteen, että kotimainen energia virtaisi suomalaisiin voimalaitoksiin — todellakin suomalaisiin voimalaitoksiin. Pahoin pelkään, että tämä omistussuhde tulee muuttumaan lähiaikoina ja ostajina lähes poikkeuksetta ovat ulkomaiset sijoitusyhtiöt, se pörssissä vapaasti liikkuva raha, joka on hakenut eri maailman nurkissa suurta voittoa. Nyt kun se on saavutettu — ja kaikki me tiedämme tämän hulabaloon, että rahaa painetaan, Euroopan keskuspankki työntää markkinoille rahaa putki punaisena — sitten se hakee oikean sijoituspaikan, jossa pystytään turvaamaan mahdollinen seuraava laskukausi, ja se laskukausihan voi olla vaikka romahduskin.

Elikkä arvoisat Suomen kansan edustajat, toivoisin, että tähän kotimaiseen energiaan nyt vihkiydyttäisiin ihan aidosti, koska jos me tällä väärin tehdyllä turvepääöksellä kuvit-

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

telemme tekevämme ilmastopolitiikkaa, teemme ilmaston kannalta erittäin suuren karhunpalveluksen. Teimme suuren karhunpalveluksen suomalaiselle työlle. Kaikki ne työmiehet, jotka joutuvat tästä kärsimään, menevät kortistoon. Pienet yritykset menevät nurin, ja rahat menevät ulkomaille, ja olemme ulkomaista riippuvaisia huoltovarmuutemme kannalta erittäin kriittisessä energiantuotannossa. Se on sellainen virhe, jonka seurauksia tulemme vuosikymmeniä itkemään, koska sitten, kun se yhtiö on myyty — lämpöyhtiö vaikka ulkomaille — sen takaisin saaminen sieltä ei onnistu enää millään. Toivon, arvoisat edustajat, että tämä otetaan vakavasti, koska tämä on sellainen virhe, jonka korjaaminen on aloitettava jo huomisaamuna.

21.29 Sebastian Tynkkynen ps: Arvoisa herra puhemies! Olipas painavaa asiaa edustaja Hoskoselta, kiitoksia näistä. — Muutama sana budjettiluokkiin, joissa ei kerennyt saada puheenvuoroa. Ensimmäisenä maa- ja metsätalousbudjettiin ja sitten oikeusministeriön hallinnonalan budjettiin.

Ensin muutama sana susista. EU:n ennakkoratkaisun seurauksena maa- ja metsätalousministeriö asetti vuoden alusta selvitystyöryhmät selvittämään suden kannanhoidollisen metsästyksen aloittamista. Tarkkaa ajankohtaa selvitystyön valmistumiselle ei tässä vaiheessa vielä annettu. Hanke kestää ainakin vuoden 2020 loppuun. Kansalaiset ovat esittäneet vahvan toiveen suden kannanhoidollisen metsästyksen aloittamisesta jättämällä kansalaisaloitteen yli 50 000:lla allekirjoituksella eduskunnan käsiteltäväksi. Kannan kasvu, pihasusi-ilmiö, kotieläinvahingot ja metsästyskoirien raatelut ovat syystä saaneet kansalaiset huolestuneiksi. Eduskunnalle on annettava suden kannanhoidollista metsästystä selvittävän hankkeen tämänhetkinen tilanne. Julkisuuteen on vihdoinkin kerrottava se, milloin selvitykseen asetetut työryhmät julkaisevat tulokset, sekä se, milloin suden kannanhoidollisen metsästys olisi näiden puitteissa mahdollista aikaisintaan aloittaa. On hienoa, että tahotilaa kannanhoidollisen metsästyksen aloittamiseen riittää, mutta jos selvityksellä ei ole aikataulua ja se vain leijuu ilmassa, metsästyksen aloittaminen viivästyy ja vahingot kerkeävät kasvaa.

Arvoisa herra puhemies! Sitten asia oikeusministeriön hallinnonalaan liittyen. Velkajärjestelyyn pääseminen on monien velallisten kohdalla paras ratkaisu velan maksamisen ja oman tulevaisuuden kannalta. Yhteiskunnan tulisi kaikin keinoin panostaa siihen, että nuorten syrjäytymiseen vaikuttaviin tekijöihin puututaan. Nuorten pääsyssä velkajärjestelyyn esteeksi muodostuu usein väliaikainen maksukyvyttömyys. Tällä hetkellä velkajärjestelyyn pääsyn yhtenä vaatimuksena on, että työttömyyden ei katsota olevan tilapäistä. Tilapäisen työttömyyden ylärajana pidetään nykyisen lainsäädännön puitteissa 18 kuukautta. Velkaongelmien kanssa kamppaileva nuori, joka on ollut jo 18 kuukautta työttömänä, on erityisen suuressa vaarassa syrjäytyä. Alentamalla työttömyysvaatimusta puolella vuodella voitaisiin puuttua yhteiskunnan ja nuorten itsensä kannalta kohtalokkaaseen kehitykseen. Olen jättänyt asiasta myös korjausehdotuksen lakialoitteena, joka edustajien on mahdollista allekirjoittaa 16. marraskuuta saakka. — Kiitos.

21.32 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Hyvät edustajakollegat! Ajattelin esittää ministeri Kiurulle muutaman kysymyksen, [Kimmo Kiljunen: Epäluottamuksen!] mutta, arvoisa puhemies, näyttää siltä, että ministerille on tärkeämpää osallistua Ylen A-studion illan keskusteluun kuin Suomen parlamentin keskusteluun, jossa puhemies on tänään kertonut käytävän keskustelua hänelle osoitetusta epäluottamuksesta. [Sebastian

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

Tynkkynen: Tuo on populismia!] Tämä on hämmäntävää. Olisi odottanut, että ministeri olisi tässä keskustelussa paikalla osallistumassa ja vastaamassa hänelle osoitettuun epäluottamukseen.

Kokenut mies sanoi kriisin keskellä aikanaan ohjeen: puhukaa totta, mutta rohkaiskaa. Tämä olisi ollut hyvä ohje myös Sanna Marinin hallitukselle koronakriisin hoidossa. Tämä viime viikolla liikkeelle lähtenyt maskigate sai uusia vakavia kierroksia nyt alkuvuodesta. Ylen A-studiossa THL:n terveysturvallisuusjohtaja Mika Salminen nimittäin paljasti, että itsenäiseksi asiantuntijavirastoksi perustettu THL joutuikin keväällä sosiaali- ja terveysministeriön jonkinlaiseen ohjaukseen ja toimi jollain tavalla sosiaali- ja terveysministeriön alaisuudessa. Salminen ei siis näin ollen tosiasiallisesti johtanutkaan koronakriisin keskellä THL:ää — tällainen kuva hänen haastattelustaan syntyi. Asiantuntijavirasto oli siis alistettu ministeriön ohjaukseen. Kuka tällaisen päätöksen ministeriössä teki, ja voitiinko sellainen lain mukaan tehdä? Tekikö tämän ministeri Kiuru? Tekikö tämän valtioneuvosto? Tekikö tämän sosiaali- ja terveysministeriö vai kuka? Se on avoin kysymys edelleen. Jo keväällä 15.5. THL:n pääjohtaja Markku Tervahauta kertoi, miten tässä asiassa liikkuu herkkyyksiä, jotka eivät liity itse epidemian hoitoon vaan ovat muuten yhteiskunnallisia. Kysymys kuuluu: eikö THL siis voinutkaan toimia siinä roolissa, mikä sille oli annettu?

Helsingin Sanomien päätoimittaja, Antero Mukka, totesi tänään: ”Avainkysymys on, miksei kansalaisille voitu perustella tehtyjä valintoja sillä tiedolla, jolla ne on tehtykin.” Ja tämä on se kysymys, mistä tässä epäluottamuslauseessakin on kyse — ei se, onko koronan hoidossa onnistuttu, vaan se, onko kansalle puhuttu totta, onko eduskunnalle puhuttu totta ja kerrottu se, minkä takia tiettyjä toimenpiteitä tehtiin.

Ilta-Sanomat on tänään yrittänyt lukuisia kertoja saada kiinni ministeri Kiurua. Ilta-Sanomat on esittänyt yhteensä yhdeksän kysymystä ministerille. Olisin nämä kysymykset tänään ministeri Kiurulle esittänyt, mutta kun en voi, niin tulen jättämään näistä kirjallisen kysymyksen, ja hän saa niihin vastata sitten kirjallisesti. Yhdessä näistä kysymyksistä kysytään THL:n roolista: miksi STM esti aikeet, kenen päätös oli kyseessä, ja tässä viitataan Tervahaudan tiistaiseen Ilta-Sanomien haastatteluun, jossa hän kertoi, että THL olisi halunnut keväällä jakaa yleisölle laajemmin tietoa kasvomaskien käytön merkityksestä ja oikeaoppisesta käytöstä. Ja sitten: mikä oli ministerin rooli Tervahaudan kertomassa maskitiedotuksen torppaamisesta? Sitten viestintämateriaalista: miksi tämä viestintämateriaali ei kelvannut, mikä siinä oli vikana, miksi sitä ei käytetty? Sitten Tervahaudan mukaan STM ei nähnyt tarpeellisena edes jakaa laajemmin yleisölle tietoa maskien käytön merkityksestä ja oikeaoppisesta käytöstä. Kysymys kuuluu: miksi STM ei nähnyt tarpeelliseksi, että kansallinen asiantuntijalaitos THL kertoo kansalaisille maskeista? Näitä kysymyksiä on kaiken kaikkiaan yhdeksän. — Aika tässä ensimmäisessä puheenvuorossa päättyy, jatkan keskustelua hetken kuluttua.

21.37 Raimo Piirainen sd: Arvoisa puhemies! Kansalaisilta tulee palautetta tähän maskispekulointiin, että on tärkeämpiäkin asioita kuin keväisen maskispekuloinnin käynti. Minä olen kyllä ihan samaa mieltä, enkä meinaa tästä asiasta puhua tässä enempää.

Palaan päivälliseen asiaan, oli maatalousasioista silloin puhetta. Tämä korona on opettanut meitä hyvin monella tavalla, ja ennen kaikkea tämä meidän huoltovarmuus ja oma-varaisuus ovat nousseet ihan toiseen merkitykseen ja nimenomaan se, miten maatalouden toimintaedellytykset turvataan koronatilanteessa lähinnä työntekijöitten saamiseksi ja ennen kaikkea niitten osaamisen puolelta. Meiltä on hävinnyt tällä hetkellä jo merkittävä

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

määrä työntekijöitä maataloudesta, ja kausityöntekijöitä on jouduttu sitten etsimään kissojen ja koirien kanssa tuolta rajan toiselta puolelta.

Budjettia selaillessa huomasin tuossa semmoisenkin asian, että kun meillä on perustettu aikaisemmin vesiosuuskuntia, niin vesiosuuskuntien rahoitukseenhan ei ole tällä hetkellä varattu budjetissa rahoitusta — ehkä nimeltä on jonkun verran mainittu luonnonvarapuolella, mutta muuten ei — ja meillä on tällä hetkellä valtakunnassa muutamia vesihankkeita, jotka ovat olleet niin isoja ja merkittäviä, että niitä on pystytty viemään vain pieniltä osiltaan tiettyinä lohkoina eteenpäin. Ainakin meillä päin on jäänyt yksi jäteviemäriosuuskunta nyt sitten vaille rahoitusta, ja tämä olisi erittäin tärkeää, että saadaan jätevedet sitten asianmukaiseen käsittelyyn.

Näistä negatiivisista asioista on ollut päivän aikana täällä puhetta ja sitten myös siitä, mitenkä maakunnista tulee viestiä. Tähän susipolitiikkaan. Ymmärsin näin, että ministeri oli ottanut siihen kannan, että perustetaan siihen työryhmä sitä asiaa kartoittamaan, ja tästähän on tulossa myös kansalaisaloite, ja oletan, että se on nyt lähiaikoina meillä käsitellyssä täällä eduskunnassa. Tämä on asia, jota ei ehkä täällä maalikylässä niin ymmärretä, mutta kun itsekin olen metsästäjä ja tarkoituksena on viikonloppuna mennä hirvimetsälle, niin kun ei tiedetä, missä meidän alueella on susia, ei kukaan uskalla lähteä viemään koiransa sinne. Tuommoisen arvokkaan koiran menetys, joka on jo osittain perheenjäsenkin, on merkittävä menetys perheelle ja metsästäjille. — Kiitoksia.

21.40 Tuomas Kettunen kesk: Arvoisa puhemies! Tänään käytiin keskustelua myös opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan määrärahoista valtion talousarviossa ensi vuodelle, ja nehan ovat noin 7 miljardia euroa. Tässähan nousua on se reilut 100 miljoonaa euroa suhteessa tämän vuoden talousarvioon, ja keskustelua käytiin tästä aiheesta oppivelvollisuuden laajentamisen osalta.

Arvoisa puhemies! Ihmettelen opposition vastustusta oppivelvollisuuden laajentamista vastaan. Kysynkin, ymmärtääkö oppositio sen, että esimerkiksi lukio-opinnot voivat tulla maksamaan jopa 3 000 euroa kurssivalinnoista riippuen — puhumattakaan siitä, paljonko hintalapuksi tulee tietyillä ammatillisen koulutuksen aloilla. Se voi olla liikaa erityisesti pienituloisille tai monilapsisen perheen vanhempien — tai vanhemman — kukkarolle.

Oppositio, te puhutte tämän palvelevan vain rikkaita ja hyväosaisia. Täytyy muistaa, että meillä on yhteiskunnassa myös vähävaraisia perheitä. Miksi te vastustatte kaikille tasa-arvoista opiskelumahdollisuutta? Tämän jälkeen ei tarvitsisi katsoa lompakon paksuutta jatko-opintojen suhteen, vaan nuori voisi vapaasti jatkaa opintojaan peruskoulun jälkeen.

Arvoisa puhemies! Kokoomus näköjään, ihan niin kuin muukin oppositio, haluaa jälleen jäädä historian väärälle puolelle, kuten 1960-luvulla peruskoulu-uudistuksessa. Silloinkin kokoomus ja muu oikeisto vastustivat tasa-arvoista peruskoulua ja olisivat halunneet jatkaa kahtia jakavaa kansakoulun ja oppikoulun mallia. Peruskoulu-uudistus nähtiin oikeiston silmin vasemmiston salaliittona ja ideologisena ajatteluna. Samaa keskustelua käydään tänäkin päivänä jälleen näissä samoissa saleissa. Peruskoulu-uudistuksessa ratkaisijaksi nousi Maalaisliitto — Maalaisliitto ja opetusministeri Johannes Virolainen. Peruskoulu-uudistus saatiin maaliin punamultayhteistyöllä — punamultayhteistyöllä. [Kimmo Kiljunen: Hyvä puhe!] Tätä hyvää työtä jatketaan tänäkin päivänä. Tämä oppivelvollisuuden laajentamiskeskustelu tuntuu käyvän aivan samoja polkuja, ja tämäkin uudistus saadaan punamultayhteistyöllä päätökseen opposition kiivaasta vastustuksesta huolimatta.

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

Arvoisa puhemies! Haluan nostaa vielä esille tärkeän oppisopimuskoulutuksen kehittämisen. Hallitus on kuunnellut kentän ääntä ja tekee työtä sen eteen, että oppisopimuskoulutusta saadaan vietyä jouhevampaan suuntaan. Nimittäin monelle alanvaihtajalle oppisopimus on mainio väylä kouluttautua uudelleen, uuteen ammattiin. Oppisopimusten halutaan vastaavan paremmin erilaisten nuorten opiskelijoiden ja työelämän tarpeita. Tämä on myös minun toiveeni, joten hyvä näin.

21.44 Mats Löfström r: Ärade herr talman! Det nuvarande budgetförslaget är det första någonsin med det nya ekonomiska systemet för Ålands självstyrelse. Det här är en del av den stora självstyrelselagsrevisionen där två helheter ännu kvarstår, varav en är i riksdagen, och som inkluderas i budgetförslaget, och den andra som ska ges till riksdagen nästa år då Ålands självstyrelse fyller 100 år. Det här ekonomiska systemet är viktigt för Åland och utvecklar Ålands självstyrelse. Det är frukten av ett långsiktigt arbete där väldigt många varit involverade. Jag vill tacka nuvarande regering och förra regeringen liksom nuvarande riksdag och förra riksdagen för allt samarbete i dessa frågor.

Som ni vet kan Ålands självstyrelselag ändras bara i grundlagsenlig ordning med två tredjedelars majoritet i andra behandlingen. Processen har således varit beroende av ett brett samarbete och en stor förståelse. De kommande åren kommer nya processer och viktiga frågor för Åland och självstyrelsen där detta arbete kan fungera som ett bra exempel på det lagarbete som behövs för att komma framåt.

Ärade talman! Åland genomlever nu den värsta ekonomiska krisen i modern tid. Finanskrisen för drygt 10 år sedan var en lätt bris i jämförelse med den ekonomiska storm som coronakrisen har skapat. Smittläget på Åland är mycket lugnt, vilket vi är glada för, men de ekonomiska effekterna är katastrofala eftersom krisen i synnerhet har slagit mot hjärtat i den åländska ekonomin som är sjöfart, tjänster och turism.

Åland har haft totalt under 30 bekräftade smittade, men effekterna på ekonomin har varit brutala. Flera finländskt flaggade fartyg ligger upplagda, och många andra kör med reducerad besättning på grund av begränsningar och vikande efterfrågan. En stor del av sjömännen och befäl har varit permitterade. Turismen har haft den sämsta säsongen i modern tid. Bland annat det här gjorde att arbetslösheten i maj ökade till 13,4 procent från 3,2 procent ett år tidigare. Därför är vi tacksamma för allt statligt ekonomiskt stöd som också inkluderat Åland samt att det funnits insatser för sjöfarten som också finns i det här budgetförslaget.

Förslaget om fortsatta halverade farledsavgifter är viktigt och stöder finländsk sjöfart samtidigt som det stöder Finlands export. Ännu mer insatser har gjorts via tilläggsbudgetar tidigare i år, och om situationen inte förbättras hoppas jag att regeringen är redo att genomföra ytterligare stöd eftersom sjöfarten är viktig för Åland och Finlands kommunikationer samt sysselsättningen.

Ärade talman! Ålands ekonomiska situation är mycket oroande. Åland har normalt sett ingen arbetslöshet i praktiken och arbetslösheten är mycket sällan ovanför 4 procent. Att nu ha en situation med arbetslöshet på över 10 procent är mycket oroande, eftersom arbetslösheten på Åland historiskt sett betytt utflyttning. Vi oroar oss därför mycket för de långsiktiga effekterna och att Ålands befolkning kan börja minska som en konsekvens av den arbetslöshet och ekonomiska chock som skapats av coronapandemin. Vi kommer använda alla verktyg som vi har för att vi inte ska få utflyttning utan kunna fortsätta växa. Men här behövs insatser för ekonomin, och där har självstyrelsen i denna pandemi inte alla de verk-

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

tyg som behövs, utan här är också de statliga insatserna oerhört viktiga och centrala. Av den anledningen är det ännu viktigare än vanligt med en aktiv dialog mellan regeringen och Ålands landskapsregering i denna exceptionella tid.

Arvoisa herra puhemies! Ahvenanmaan taloudellinen tilanne on erittäin huolestuttava. Normaalioloissa Ahvenanmaalla ei käytännössä ole työttömyyttä. Se on hyvin harvoin yli neljä prosenttia. Nykyinen yli 10 prosentin työttömyys on erittäin huolestuttavaa, koska historia on osoittanut, että työttömyys Ahvenanmaalla on merkinnyt muuttoliikettä. Siksi olemme hyvin huolissamme pitkän aikavälin vaikutuksista ja siitä, että Ahvenanmaan väestömäärä laskee koronapandemian aiheuttaman työttömyyden ja taloudellisen sokin seurauksena. Käytämme kaikkia käytössämme olevia välineitä, joilla voimme estää muuttoliikkeen, jotta voimme jatkaa kasvamista. Se vaatii panostuksia talouteen. Itsehallinnolla ei kuitenkaan pandemian keskellä ole kaikkia vaadittavia työkaluja, joten valtion panostukset ovat erittäin tärkeitä ja keskeisiä. Tästä syystä hallituksen ja Ahvenanmaan maakunnan hallituksen välinen aktiivinen vuoropuhelu tänä poikkeuksellisena aikana on tavanomaista tärkeämpää. — Kiitos.

21.49 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! Täällä toivottiin, että ei puhuttaisi juuri enää maskeista. Aion vain sanoa sen lyhyesti tähän alkuun, että erinomainen päätoimittaja Antero Mukan kirjoitus tänään kertoi, mistä tässä asiassa on kyse. Kyse on siitä luottamuksesta hallintoon. On tärkeää, että suomalaiset voivat jatkossakin luottaa siihen, että poliitikot puhuvat totta ja hallintoon voi luottaa, ja sen vuoksi tämäkin kysymys on erittäin tärkeä. Aion kuitenkin omassa puheenvuorossani keskittyä talousarviokeskusteluun.

Ensi vuoden talousarviossa pyritään paikkaamaan koronakriisin akuutteja vaikutuksia, ja tässä monin paikoin ainakin rahamäärissä mitattuna onnistutaankin. Valitettavasti hallitus tekee myös paljon sellaisia toimia, jotka vaikeuttavat selviämistämme kriisin jälkeen. Esimerkkinä tästä kuntatalous.

Hallitus antaa kyllä nyt kunnille kovasti kaivatun, suurenkin tukipaketin, jolla kunnat pyritään saattamaan tästä kriisistä yli. Valitettavasti kuitenkin kuntien ja varsinkin kasvavien kaupunkien tilannetta vaikeuttaa erityisesti kasvava työttömyys ja lomautukset. Osittain varmasti näillä tukirahoilla, joita nyt on suunnattu yritysten toimintaedellytyksiin ja toisaalta myös kunnille, voidaan pehmentää sitä tiputusta, joka kunnille tulee. Kaikki me kuitenkin, jotka kuntapäätäjänä toimimme, tiedämme, että ei tämäkään tuki valitettavasti sitä täysin estä, vaan sopeutustoimia on tehtävä, jos halutaan pitkällä aikavälillä saada kuntatalous tasapainoon.

Ainoa pitkällä aikavälillä kuntatalouden tasapainoon saattava asia olisi työllisyyskasvu. Vantaalla ainoastaan lentokenttäalueen verotulojen romahdus on tänä vuonna 15 miljoonaa euroa, ja kun otetaan vielä kaikki muutkin verotuloalennukset huomioon, kestää meillä pitkään selvittää tästä kriisistä. Siksi kuntataloudenkin näkökulmasta kaikista suurin teko, jonka hallitus voisi tehdä, olisi tehdä ripeästi sellaisia työllisyystoimia, jotka vaikuttaisivat niin lyhyellä kuin pitkällä aikavälillä.

Arvoisa puhemies! Täällä edustaja Yrttiaho puhui melko kriittisesti tästä HX-hankkeesta ja sen rahoituksesta. Kokoomus kuitenkin katsoo, että tämä rahoitus HX-hankkeelle on erittäin tervetullut. Uskottavasta maanpuolustuksesta on huolehdittava kaikissa tilanteissa. Hävittäjähankintoja ei saa tässäkään tilanteessa lykätä. Panostukset puolustusmateriaalihankintoihin ovat olennaisia maanpuolustuksen kannalta. Uudet panostukset materiaali-

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

hankintoihin ovat tärkeitä myös viime vuoden leikkausten jälkeen. Koronakriisi on vähintäänkin osoittanut kriisinhallinnan tärkeyden, ja kokoomus toivoo, että kriisinhallinnan merkitys huomioidaan täysimääräisesti erityisesti nyt, kun elämme vielä keskellä kriisiä.

Arvoisa puhemies! Haluan nostaa vielä yhden asian, jota en ehtinyt tuossa opetus- ja kulttuuriministeriön kohdalla tarpeeksi käsitellä, ja se on liikunta ja liikkuminen. Koronakriisi on valitettavasti johtanut siihen, että monissa ikäryhmissä liikkuminen on vähentynyt. Tietenkin keväällä se koski erityisesti niitä vanhempia ihmisiä, jotka olivat pitkään, jopa ehkä vähän turhankin paljon, varovaisina ihmisinä lukittautuneet omiin koteihinsa eristykseen. Monen liikuntakyky heikkeni todella merkittävästi. Tähän tarvitaan merkittäviä toimenpiteitä, jotta tämä voidaan kääntää.

Toinen huolestuttava asia on lasten ja nuorten liikunta, joka etäopetuksen myötä myös merkittävästi väheni. Tutkimustiedosta tiedetään, että kaikkein merkittävin asia lasten liikuntatottumusten muokkaamisessa — ja itse asiassa se vaikuttaa aikuisuuteen asti, 40 ikävuoteen asti — on vanhempien kanssa yhdessä harrastettu liikunta. Siksi olen ehdottanut jo useita kertoja, että äitiyspakkaukseen saataisiin mukaan pallo. Tällä voitaisiin viestiä liikunnan merkityksestä. Se olisi väline vanhemman ja lapsen vuorovaikutukselle. Sen lisäksi neuvolassa tulisi kertoa myös siitä, että liikkuminen ja yhdessä harrastettu liikunta lapsen kanssa vaikuttaa myös lapsen hyvinvointiin, ei vain vanhemman hyvinvointiin, kuten sitä nykyään pitkälti painotetaan.

Arvoisa puhemies! Myöskään siihen kysymykseen, jonka esitin täällä keskustelussa, eli huolen siitä, että vielä tämäkään budjetti ei vie meitä lähemmäs sitä tavoitetta, että Suomen panostukset tki-menoihin olisivat neljä prosenttia budjetista. Toivon, että hallitus kiinnittää tähän huomiota ja panostaa myös tulevana vuosina riittävästi tähän, sillä ilman valtion apua yritykset eivät tule siihen pääsemään yksin.

21.55 Katja Hänninen vas: Arvoisa herra puhemies! Marinin hallituksen talousarvioesitys vuodelle 2021 on osoitus siitä, että vaikeassakin talous- ja työllisyystilanteessa hallitus on sitoutunut pitämään huolta kaikkein heikko-osaisimpien suomalaisten hyvinvoinnista, toimeentulosta ja terveydestä. Kysymys on arvopolitiikasta ja arvovalinnoista. Opposition vaatimien rikkaita suosivien veronkevennysten ja sosiaaliturvaleikkausten sijaan Suomi panostaa nyt muun muassa varhaiskasvatuksen maksujen alentamiseen, palkkatuen uudistamiseen, oppivelvollisuuden laajentamiseen ja osatyökykyisten aseman parantamiseen. Eli leikkausten ja työttömien kyykyttämisen sijaan tämä hallitus tarjoaa talouden elvyttämisen lääkkeiksi ihmislähtöistä ja oikeudenmukaista työllisyyspolitiikkaa. Esimerkiksi varhaiskasvatusmaksujen alentaminen on työllisyystoimi, joka ei vahingoita ketään vaan päinvastoin helpottaa perheiden arkea ja työn ja perhe-elämän yhteensovittamista. Varhaiskasvatusmaksut alenevat erityisesti pienituloisilla, ja työllisyyden kohentumisen lisäksi toimenpiteillä vahvistetaan jokaisen lapsen oikeutta varhaiskasvatukseen.

Arvoisa puhemies! Kuten hyvin tiedämme, Suomi todellakin menestyy vain osaamisella, ja sen takia tämä oppivelvollisuuden laajentaminen on yksi hallituksen tärkeimmistä uudistuksista tällä vuosikymmenellä. Edelleen toistan, että on vaikea ymmärtää opposition yhä uudelleen ja uudelleen esittämää kritiikkiä tätä koulutuksen tasa-arvoa edistävää uudistusta kohtaan, josta meidän kaikki lapsemme ja nuoremme hyötyvät.

Arvoisa puhemies! Yksi erittäin tärkeä työllisyyteen liittyvä asia on se, että työttömyys- turvan karensseja kohtuullistetaan viimeinkin. Karenssien enimmäispituus laskee, ja käytöön otetaan huomautusmenettely, jonka myötä yksittäisen inhimillisen virheen seurauk-

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

sena ei enää jatkossa putoa työttömyysturvalta. Samalla työttömille suunnattuja palveluita vahvistetaan. Työttömyys ei todellakaan ole mikään rikos, joten siitä ei saa myöskään rangaista. Sen sijaan yhteiskunnan on tärkeää auttaa uuden työn ja sen vaatimien taitojen hankkimisessa. Niin kutsutussa pohjoismaisessa työhaun mallissa yksilöllinen työnhakuveto yhdistyy palveluiden merkittävään vahvistamiseen. Kun nykyään yksittäisen työntarjouksen unohtamisesta rangaistaan 60 päivän karenssilla, niin jatkossa nämä inhimilliset virheet eivät johda tukien menettämiseen. Tämäkin on sitä oikeudenmukaista työllisyyspolitiikkaa.

Arvoisa puhemies! Elvytys on tässä suhdannetilanteessa kaikkein tärkeintä työllisyyspolitiikkaa. Lisäksi hallituksen budjettiriihessä päättämät pitkäjänteiset teollisuus-, energia- ja veropolitiikan ratkaisut vahvistavat Suomea turvallisena, ennakoitavana ja kilpailukykyisenä maana investoida sekä työllistää jatkossakin. Kunnille suunnatulla mittavalla tukipaketilla hallitus pyrkii turvaamaan kansalaisten peruspalvelut ja estämään lyhytnäköiset palveluiden leikkaukset ja mahdolliset henkilöstön lomautukset ja irtisanomiset. Kunnille myös korvataan kaikki koronasta aiheutuneet välittömät kustannukset, joten tämä hallitus todellakin kantaa vastuunsa myös kuntien vaikeasta taloustilanteesta.

Arvoisa puhemies! Tällaisen koko maata ja maailmaa ravistelevan kriisin keskellä me olemme kaikki samassa veneessä, ja meiltä kaikilta vaaditaan nyt vastuullisuutta ja kykyä toimia nopeastikin kansalaistemme terveyden, toimeentulon ja turvallisuuden varmistamiseksi. Onneksi tältä hallitukselta löytyy kykyä ja rohkeutta kantaa vastuuta kaikissa tilanteissa ja myös määrätietoisuutta viedä eteenpäin niitä uudistuksia, joiden hedelmät saattavat kyllä kypsyä hitaasti mutta varmasti.

21.59 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Kuuntelin huolella edustaja Heinosen puheenvuoron täällä aikaisemmin, ja ei voi muuta sanoa kuin että kiittämättömyys on maailman palkka [Timo Heinosen välihuuto] opposition raadellessa ministeri Kiurua luottamuskäytännöllään parhaillaan. Ministeri Kiuru on työskennellyt poikkeuksellisen vaikeassa kriisitilanteessa, kriisitilanteessa jossa normaalisti kansakunta puhalttaa yhteen hiileen — nyt yllättäen oppositio kokoomuksen johdolla haluaa ottaa etäisyyttä. [Timo Heinosen välihuuto] Ministeri Kiuru on toiminut keskeisimmässä roolissa koko kriisin aikana, pontnistellut aamusta iltaan, viikonlopusta toiseen, minkä me kaikki olemme nähneet mitä moninaisimmilla tavoilla, ja ministeri Kiuru on käsitykseni mukaan toiminut poikkeuksellisen avoimesti. Kaikki se mahdollinen tieto, mitä on olemassa, ottaen huomioon olosuhteet, on kerrottu kansalle avoimesti ja mitä monipuolisimmin. [Timo Heinonen: Ei pidä paikkaansa!]

Täällä edustaja Multala toi esille, että kansalaisten luottamus on keskeisin asia silloin, kun me puhumme hallinnon uskottavuudesta. Jos kansalaisilta kysyy, mihin se luottamus perustuu, se perustuu takuulla siihen, että kun on tällainen vaikea asetelma, minkälaisia tuloksia saadaan aikaiseksi, ja nämä tuloksethan ovat häkellyttäviä. Jos otamme taloudelliset kustannukset, niin Euroopan unionissa tämän koronakriisin seurauksena kansantuotteet ovat laskeneet keskimäärin miinus 8,5 prosenttia, Suomessa se on miinus 3,2 prosenttia — nämä ovat komission antamia tietoja. Ja kun tämä on se tilanne, että Suomi on ollut yksi parhaiten tämän koronakriisin taloudellisesti selvittäneistä EU-maista, ja vielä tärkeämpi on luonnollisesti arvioida ihmisten turvallisuuden, henkien kautta, sairastavuuden kautta, ja tässäkin suhteessa Suomi on yksi maailman parhaiten tästä kriisistä selviytynyt maa, minusta on häkellyttävää, että oppositio tällä tavalla kyseenalaistaa sen ministerin roolin, joka

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

on nokkatehtävässä ponnistellut ja ponnistellut, ja me olemme saaneet maailman mitassa poikkeuksellisen hyvän tuloksen aikaiseksi. [Timo Heinosen välihuuto]

Kiittäkää ministeri Kiurua, älkää esittäkö epäluottamusta.

22.02 Aki Lindén sd: Arvoisa puhemies! En nyt käytä toista puheenvuoroa tästä maskiasiasta, vaan kuten äskeisen puheenvuoroni aluksi sanoin, tämä päivä on ollut erityisen merkittävä sote-uudistuksen etenemisen kannalta. Joku voi tietenkin sanoa, että miten se liittyy vuoden 2021 talousarvioon. No, kyllä se liittyy, koska siellä on tämän rakennemuutoksen valmisteluun liittyvää rahoitusta, mutta ennen kaikkeaahan se tietysti liittyy vuoden 2023 talousarvioon, jos ja kun tämä uudistus etenee aikataulussaan. Silloin meillä tapahtuu niin, että yli 10 miljardia euroa enemmän näkyy valtion budjetissa rahaa, joka tällä hetkellä on kuntien budjetissa, kun kuntien oma rahoitus sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin siirtyy valtiolle.

Meillä on paljon julkisuudessa, osana tietysti tätä poliittista keskustelua, kritisoitu myös tätä uudistusta, vaikka aikanaan, esimerkiksi keväällä 2014, kaikki eduskuntapuolueet olivat uudistuksen suuntaviivoista samaa mieltä. Haluaisin tässä yhteydessä palauttaa mieleen — tämä on tietenkin tällainen yksittäinen tapahtuma, mutta sillä on symbolisesti suuri arvo — että kun Lontoon olympialaiset vuonna 2012 avattiin ja siellä Wembleyn kentällä oli yli kolmituntinen suuri avajaisseremonia, niin 7 000 tanssijaa teki valkoiset vaatteet päällään kirjainyhdistelmän NHS, joka on Englannin kansallinen terveyspalvelu, valtiollinen terveydenhuoltojärjestelmä, joka on vuonna 47 Labour-hallituksen johdolla luotu. Siitä on upeita ilmakuvia korkealta otettuna, ja se, että tällaisessa kansainvälisessä suurtapah-tumassa halutaan osoittaa oman maan julkiselle terveydenhuollolle tämänkaltaisen kun-nianosoitus, kertoo siitä, kuinka vakaasti siellä luotetaan ja uskotaan tähän järjestelmään. Suomessa olisi ehkä tällä hetkellä vaikea kuvitella, että mikään suuri tapahtuma alkaisi sil-lä, että tanssijat tekisivät kirjainyhdistelmän ”sote”, mutta itse uskon, että tämä suunta, jol-la me siirrymme sieltä vajaan 300 kunnan rahoitusjärjestelmästä 22 alueen valtiolta tule-vaan rahoitukseen, on oikea suunta, jolla me lisäämme yhdenvertaisuutta, joka nyt on kun-tien välillä erittäin suurta, mutta teemme myös lisää tehokkuutta, kun saamme toteutettua integraation eli erikoissairaanhoidon, perusterveydenhuollon, vanhustenhoidon palvelut ja muut sosiaalipalvelut saman rahoituksen ja järjestämisen piiriin. Tämä on ollut sikäli merkittävä päivä, että halusin sen tähänkin budjettikeskusteluun tuoda mukaan.

22.05 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Marinin hallituksen edeltäjältään perimä ohjel-ma rakennettiin suotuisan talouskehityksen jatkumisen varaan. Mutta valitettavasti tämä oletus osoittautui epärealistiseksi, eikä hallitus ole löytänyt keinoja kansantaloutemme nostamiseksi jaloilleen. Varsinkin yksityisen sektorin työllistymistä edistävät toimet puut-tuvat.

Arvoisa puhemies! Odotukset työllisyystoimia kohtaan ovat kasvaneet vaalikauden alusta asti. Konkreettiset keinot työllisyysasteen nostamiseksi vähintään 75 prosenttiin jäi-vät silti budjettiriihessä löytymättä. Sen sijaan hallitus lykkäsi tavoitteen julkisen velkaan-tumiskehityksen taittamisesta vuosikymmenen loppuun ja laati ensi vuodelle yli 10 miljar-dia euroa alijäämäisen talousarvioesityksen.

Arvoisa puhemies! Suomen julkisen talouden kestäkyvyn vuoksi uusiin menoeriin on suhtauduttava erityisen varauksellisesti. Hallitusohjelma tulisi kirjoittaa kokonaan uudel-leen. Heikentyneestä taloustilanteesta huolimatta hallitus ei kuitenkaan aio joustaa edes

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

menolisäysten aikataulusta. Me kaikki arvostamme suuresti koulutusta, mutta myös monet asiantuntijat pitävät esimerkiksi oppivelvollisuusiän nostoa nykytilanteessa epärealistisenä. EU:n elpymisrahasto ja maahanmuuton kustannukset lisäävät tuntuvasti Suomen velkaantumista. Sote- ja maakuntauudistuksen sivutuotteena uhkaa puolestaan syntyä uusi verotusoikeuden muoto. Säästöjä sote-uudistuksesta ei enää viime kauden tapaan tavoitella.

Arvoisa puhemies! Julkisen sektorin paisuminen lisää veronkorotuspaineita. Verotuksen kiristymisen myötä kustannustaso nousee ja kilpailukyky heikkenee. Ostovoimansa säilyttämiseksi työntekijäosapuolen on tavoiteltava yhä korkeampia palkankorotuksia. Sen sijaan työn verotuksen ja sivukulujen keventäminen parantaisivat ostovoimaa ja helpottaisivat työllistymistä. Kotitalousvähennyksen palauttaminen vähintäänkin entiselle tasolle olisi myös tarpeen.

Arvoisa puhemies! Hallitukselta puuttuu yhä johdonmukainen ja selkeä koronaepidemian taltuttamissuunnitelma. Jäljittämiseen ja eristämiseen perustuva sinänsä hyvä strategia ei toimi, jos tartuntalähde jää epäselväksi valtaosassa tapauksista. Kuluttajat äänestävät silloin lompakollaan, kun epidemia kiihtyy. Esimerkiksi Vaasassa kauppakeskukset ja ravintolat hiljenivät nopeasti tartuntojen lisääntyä eksponentiaalisesti.

Arvoisa puhemies! Panostaminen sekä tartuntojen ennaltaehkäisyyn että niiden varhaiseen havaitsemiseen pienentäisi riskiä taudin leviämisestä ja uusista sairastumisista, ja samalla elinkeinoelämälle tarjoutuisi mahdollisuus jatkaa toimintaansa [Puhemies: Aika!] ilman koko yhteiskuntaan kohdistuvia sulkutoimenpiteitä.

22.08 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Tässä epäluottamuskysymyksessä, josta tänään oli tarkoitus keskustella — odotimme myös ministeri Kiurua tänne — ei ole kyse siitä, miten koronaepidemian hoidossa on onnistuttu. Siinä on onnistuttu varsin hyvin, ja sen olemme oppositiostakin monet kerrat todenneet. Siitä kiitos kuuluu monelle: osittain ministerille, osittain hallitukselle, osittain THL:lle, STM:lle, alueille — ja ennen muuta suomalaisille, jotka ovat toimineet vastuullisesti.

Itse asiassa oppositio on tukenut näitä toimia, sillä oppositiolle ja myös Suomen kansalle keväällä uskoteltiin, että näissä tehdyissä päätöksissä on nojattu aina parhaisiin terveyspuolen asiantuntijoiden suosituksiin. Nyt on käynyt ilmi, että näin ei olekaan, ja tähän kohdistuu tämä meidän epäluottamuksemme. Se koskee siis sitä, onko eduskunnalle, Suomen kansalle puhuttu totta, onko toimittu avoimesti, annettu itsenäisten asiantuntijavirastojen toimia itsenäisesti, niin kuin ne aikanaan, silloisen ministeri Risikon aikana, perustettiin. Ei sitä perustettu hallitukselle käsikassaraksi, vaan se perustettiin itsenäiseksi asiantuntijavirastoksi, Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitokseksi. Mutta tämän kriisin aikana nyt on tullut ilmi, että THL alistettiin STM:n, lainausmerkeissä, vähintäänkin jonkinlaiseen valvontaan tai ohjaukseen. Kenen päätös tämä oli? Tekikö tästä päätöksen sosiaali- ja terveysministeriö, sen kansliapäällikkö, ministeri Kiuru vai koko valtioneuvosto? Tähän emme ole saaneet vastausta.

Toteen on käynyt, arvoisa puhemies, myös se, että keväällä maskeja ei suositeltu, koska niistä oli pulaa — joten kerrottiin, että niistä ei ole hyötyä. Maskeja ei siis suositeltu sen takia, että niitä ei ollut, ja kerrottiin kansalle, että niistä ei ole hyötyä. Tällä toimenpiteellä, on käynyt ilmi, pyrittiin siis peittelemään sitä, että maskitilanteeseen ei oltu varauduttu riittämiin.

Tuossa aiemmin nostin esille joukon kysymyksiä. Odotin, että ministeri Kiuru olisi Astudion päättymisen ja suoran tv-ohjelman jälkeen tullut tänne eduskuntaan takaisin, mut-

ta kun hän ei ole tullut, niin teen näistä kirjallisen kysymyksen. En niitä tässä tämän laajemmin käy läpi. Hän pääsee niihin vastaamaan sitten kirjallisesti.

Mutta kyse on siis siitä, millä tavalla tässä kriisissä on toimittu: onko se ollut avointa, onko kerrottu totuus Suomen kansalle esimerkiksi siitä, minkä takia Suomessa ei maskisuositusta annettu. 15.5. — toukokuussa — Ylen selvityksen mukaan maskit olivat pakollisia jo yli 50 maassa. Suomessa hallitus ei määrännyt kasvomaskeja, ei antanut edes suositusta, ja nyt on käynyt toteen, että THL olisi halunnut antaa suosituksen, olisi halunnut neuvoa ihmisiä niiden käytössä, mutta Krista Kiurun johtama sosiaali- ja terveysministeriö esti sen, kielsi itsenäiseksi perustettua asiantuntijavirastoa tekemästä sille annettua tehtävää, valistamasta suomalaisia terveyden ja hyvinvoinnin kysymyksissä.

THL:n pääjohtaja Markku Tervahauta totesi toimittaja Marja Sannikan haastattelussa, kun häneltä kysyttiin, miksi ei ole tehty suositusta kasvomaskeista: ”Meitä ohjaavalla sosiaali- ja terveysministeriöllä on johtovastuu tämän tyyppisten suositusten antamisesta, nimenomaan tässä asiassa ovat halunneet pitää sen itsellään. Odotamme, miten ministeriö reagoi lisäselvityksiä tehtyään.” Toimittaja kysyi: ”Onko ministeriöllä nähdäksesi jokin syy, miksi se ei tästä ole vielä tehnyt suositusta?” Tervahauta vastasi: ”Minulla on käsitys, että tässä liikkuu herkkyyksiä, jotka eivät liity itse epidemian hoitoon, vaan ovat muuten yhteiskunnallisia. Asia voi olla jollain tavalla esimerkiksi politisoitunut. Tässä voi olla näkökulmia, jotka eivät ole vain tieteelliseltä tai tietopohjalta ratkaistavia”, [Puhemies koputtaa] Tervahauta vastasi Sannikan haastattelussa. [Puhemies: Aika!] Tästä, arvoisa puhemies, tässä epäluottamuslauseessa on kyse.

22.13 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Täällä on käytetty tänään useita puheenvuoroja vallitsevasta koronatilanteesta ja siitä, mitä se on meille opettanut. Erityisesti keskustalaisia edustajia on käynyt useita kertoja tuolla pöntössä ja paikaltaan toistamassa, miten opettavainen tämä korona on ollut meille ja että se nostaa esiin meidän oman ruuantuotantomme varmuuden, ja se on todella tärkeä asia, olen siitä ihan samaa mieltä.

Ainoastaan yksi keskustan edustaja on jollakin lailla järjissään, kun hän käy puhumassa turpeesta. Kaikki muut nämä, jotka toistavat tätä ruuantuotannon tärkeää asiaa, ovat unohtaneet täysin, ja keskustapuolue on täysin unohtanut, tämän turveasian. Miksi ei sanota sitä, että energiantuotanto on äärimmäisen tärkeä? Se on yhtä tärkeä kuin ruuantuotanto. Tämä asia on semmoinen, että toivoisin, että korona olisi opettanut myös siitä jotakin.

Sitten edustaja Hänninen puhui tuosta, moitti oppositiota, oppivelvollisuuden iän nostosta, ja täytyy kyllä sanoa, että minäkin olin alkaa päälle ihan täysin sitä mieltä, että se on hyvä asia. Minä katson sitä erityisopettajan näkökulmasta ja näin, että se on erittäin merkityksellinen asia. Siitä näkökulmasta katsoin, että se on tosi hienoa — juuri näiden erityisopiskelijoiden kulmasta katsoen — jos he kaikki saavat suorittaa toisen asteen loppuun. Mutta sitten täällä eräs vanhempi edustaja minulle paljasti vahingossa tämän, että tämä koskeekin vain ikäkautta 18 vuoteen asti. Tämä romuttaa sen minun näkökulmani ihan täysin. En kannata missään tapauksessa tätä oppivelvollisuusiän nostamista, koska se rajoittuu siihen 18 vuoteen, ja minun kokemuksellani se romuttaa täysin sen näkökulman, mitä minä ajattelin, että on hienoa, että yhteiskunta vie erityisoppilaat toisen asteen loppuun.

Tässä lyhyt puheenvuoroni. — Kiitoksia.

22.16 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Täällä on keskusteltu monistakin asioista. Ajattelin puhua ikäihmisten palveluista siitä syystä, että ne vaativat kyllä nyt edelleen sitä kehittämistä.

Mutta aluksi nyt muutama sana kuitenkin näistä maskeistakin vielä. Silloin aikoinansa, kun olin ministerin tehtävissä, ainakin sen opin, että kaikki päätökset kannattaa perustaa faktoihin ja sitten kannattaa kertoa ne perustelut, mihin nämä perustuvat, ja sitten ei pidä vähätellä kansalaisia. Nyt on tullut sellainen tunne, että on vähätelty sen kansalaisen ajattelua ja sitä, kestävätkö kansalaiset nyt tällaista tietoa. Kyllä kansalaiset kestävätkin, ja kansalaiset tykkäävätkin siitä, että puhutaan totta. Olen hyvin tyytyväinen siihen, että pääjohtaja Tervahauta tuli esille THL:n pääjohtajana. Aikoinansa Kansanterveyslaitos, jolla on viranomaistehtäviä, ja sitten Sosiaali- ja terveysalan kehittämiskeskus Stakes laitettiin yhteen, ja siitä tuli Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, ja sen pitääkin olla nimenomaan faktoihin perustuva tutkimuslaitos. Mielestäni Tervahauta osoitti sankaruutta siinä, että tuli ulos ja kertoi, mitä on tapahtunut. Niin pitää tehdä, niin pitää pääjohtajan tehdä.

Sitten vielä sanon, että tässä on hyvin tuotu esille se, miksi tämä epäluottamuslause on ilmennyt ja tehty. Mutta vielä jos ministeri Kiuru olisi täällä... Minä olen sanonut tämän jo aikaisemminkin kahden kesken ministereille, mutta ainakin sen me olimme sikainfluenssa-ajasta, että pitää olla viestintäryhmä, jossa on juristit, epidemiologit ja viestintäasiantuntijat. Nyt on liian sekavaa ollut tämä viestintä. Vaikka on kuinka hyviä asioita tehty, niin ne ovat jotenkin niin kuin sohlautuneet siellä, ja sitten kun ajattelee sitä, kuinka monta porrasta tässä on, otetaan nyt esimerkiksi kouluihin osoitettu viestintä, niin siellä on Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, siellä on sosiaali- ja terveysministeriö, siellä on avit, siellä on kunnat, siellä on koulutuksen järjestäjät, sitten siellä on oppilaitokset, ja sitten siellä on ne luokat ja opettajat. Elikkä kaikille pitää saada sama tieto, ja nyt on valitettavasti käynyt niin, että se viesti on aina katkennut. Ja sitten vielä keväälläkin sattui sellaisia monenlaisia tilanteita, että ihan juristis-loogisesti aivan erikoisia tulkintoja tuli.

No, tämän halusin nyt tässä sanoa, että kannattaa pysyä totuudessa ja kannattaa herättää luottamusta, ja mielestäni Tervahauta osoitti sitä, että voimme luottaa Terveiden ja hyvinvoinnin laitokseen, koska hän tuli ulos.

Mutta nyt puhutaan vielä vähän vanhenemisesta. Nimittäin viime viikolla vietettiin Vanhustenviikkoa, ja viikon teema oli ”Onni on vanheta”. Itse jatkaisin, että onni on vanheta, jos asenne yhteiskunnassa on oikea ja palveluja saa ajoissa.

Hiljattain julkaistiin Aalto-yliopiston ja Itä-Suomen yliopiston tutkijaryhmän julkaisu ”Sote ja ikääntymisen ongelmat — selviämispolun etsintää”. Raportti on tervetullutta ravistusta myös meille päättäjille. Asiantuntijat sanovat suoraan moniakin tärkeitä asioita, mutta erityisesti he korostavat kotiin saatavia palveluja ja kuntoutusta hyvissä ajoin. Lisäkapasiteettia heidän mukaansa tarvitaan nimenomaan kotihoitoon, kevyeen hoivaan ja kuntoutukseen. Heidän mukaansa passivoiva laitoshoido on lopetettava, sillä se tekee useista potilaista pitkäaikaispotilaita, vaikka heillä olisi muuten mahdollisuus kuntoutua. Kuntoutus erityisesti akuutin sairaalajakson jälkeen vähentää pitkäaikaisen hoidon tarvetta. Tutkijaryhmän esitykset ovat samoja, joita viime eduskuntakaudella ikääntyvien palveluiden maakunnalliset muutosagentit meille päättäjille raportoivat. En tiedä, missä sekin raportti on pölyttymässä — se kannattaisi kyllä ministeri Kiurun kaivella sieltä sosiaali- ja terveysministeriön arkistosta, nimittäin siellä on täyttä asiaa siihen, mitä siellä kunnissa pitäisi nyt tehdä.

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

Maassamme on laadukkaita palveluja vanhuksille. Samoin meillä on osaavaa ja vanhus-työhön motivoitunutta henkilöstöä. Meillä on kuitenkin paljon kehitettävää, kuten monet tutkimukset osoittavat. Erilaisia asumisvaihtoehtoja ja toimintakykyä ylläpitävää kuntoutusta ei ole tarjolla riittävästi. Kotiin tuotavissa palveluissa ja omaishoidon tuen saatavuudessa on ongelmia, ja jos palveluja saadaan, niin ei riittävästi. Suurin osa ikäihmisistä on kotihoidossa, mutta henkilöstöstä kotihoidossa työskentelee vain kolmannes. Eli kuntoutus ja kotihoito, kotiin vietävät palvelut ja asumispalvelut, monimuotoinen asuminen. — Kiitos.

22.22 Marko Kilpi kok: Arvoisa puhemies! Tapahtuma-ala se kärsii edelleen, mutta mitään ei tapahdu. Väkisinkin nousee mieleen, ettei tapahtuma-alaa arvosteta eikä sen merkitystä ymmärretä. Otetaanpa nyt esiin muutamia tunnuslukuja tästä asiasta. Alalla toimii noin 3 200 yritystä. Toimialan kokonaisarvo ennen koronaa oli noin 2,35 miljardia euroa, työntekijöitä noin 20 000 ja tilapäisiä työntekijöitä jopa 175 000. Koronakriisin myötä alan arvosta uhkaa kuluvana vuonna kadota jopa 1,5 miljardia euroa. Koronakriisin vuoksi ilman työtä jääneiden määrä on jopa 9 000 henkilöä. Tilapäisiä työntekijöitä on jäänyt työllistymättä kevään ja kesän aikana 136 000 henkilöä — aikamoisia lukemia.

Arvoisa puhemies! Tapahtuma-alan toiminta oli 13.3. alkaen kielletty kokonaan ja 1.6. alkaen voimakkaasti rajoitettu, ilman kompensatiota. Yritystuet on räätälöity tavalla, joka sulkee luovat alat pitkälti ulos. Viranomaisten antamissa osallistujamääräohjeissa on ollut nollavirheitä. Tilanne on ollut jo aivan liian pitkään kestävä, kuten myös sietämätön.

Työpaikkojen ja yritysten katoamisen lisäksi suuri vaara on, että valtava määrä alan erityisosaamista katoaa lopullisesti. Tapahtuma-alan kohdalla voidaan hyvällä syyllä kyllä puhua teollisuudesta, sen merkitys suomalaisessa kulttuurikentässä ja taloudessa on hyvin merkittävä. Mutta ei pidä unohtaa myöskään tapahtumateollisuuden merkitystä hyvinvoinnin rakentajana, sillä on selvä ja kiistaton yhteys mielenterveyden kohentamiseen ja vahvistamiseen. Kummastelenkin suuresti, miksi hallitus, joka mielellään esiintyy kulttuuri-alojen edustajana, kohtelee luovaa alaa tällä tavalla. Aikooko hallitus toimia millään tavalla, jotta tapahtuma-alan työpaikat eivät katoa pysyvästi Suomesta? — Kiitos.

22.24 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Heinonen käytti äskeisen puheenvuoron, ja minusta hän oli aivan oikeassa, kun hän totesi sen, että tämäntapaisessa koronakriisitilanteessa päätöksenteon pitää pohjautua ”terveydenhuollon parhaiden asiantuntijoiden arvioihin”, [Timo Heinonen: Äänestättekö epäluottamuksen puolesta?] hän käytti tätä sisältöä.

Arvoisa puhemies! Minä olen kuunnellut täällä kyselytuntien aikana muun muassa hallitusta moneen kertaan tässä koronakriisin yhteydessä, ja kuinka monta kertaa pääministeri, kuinka monta kertaa ministeri Kiuru on nimenomaan vedonnut tämän alan parhaiden asiantuntijoiden arvioihin silloin, [Timo Heinosen välihuuto] kun he ovat perustelleet sitä päätöksentekoa, jota on tehty. Kun te viittaatte nyt tähän maskikeskusteluun keväällä, niin kuten edustaja Lindén, joka itse on asiantuntija tässä asiassa — joka itse on asiantuntija tässä asiassa — juuri siteerasi muita asiantuntijoita Suomesta, jotka kävivät tätä keskustelua: asiantuntijoilla ei ollut selkeätä näkemystä siitä, onko näistä maskeista hyötyä vai ei, ja pääministeri totesi myöskin keväällä — muistan sen vallan mainiosti — että se paras maskeista, siitä meillä on valtavasti pulaa kansainvälisesti, me emme saa maskeja ylipäättään, tässä on tämä ongelma, saatavuusongelma. Tämä on täysin avoimesti keskusteltu Suomessa, ja

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

siinä mielessä — edustaja Risikko kun viittasi siihen, että pitäisi puhua faktoja — me olemme kuulleet näitä faktoja tässä asiassa.

Meillä on tänään ollut Strasbourgin etäkokous, jossa nimenomaan covid-19:ää käsiteltiin, ja siinä keskustelussa kuulumme WHO:n kantoja, ja hekin totesivat, että heidän puolellaan keväällä ei ollut suosituksia käytännössä lainkaan koskien maskeja. Vasta kesäkuun alussa ensimmäiset suositukset annettiin kansainväliseltä organisaatiolta, joka on maailmanlaajuisesti se johtava asiantuntijaorganisaatio. Tämä on se tilanne ollut Suomessa tältä osin.

Tilanne oli olennaisesti keväällä myöskin hallituksen strategiassa toinen. Me hyvin tiedämme nämä fundamentit, joita silloin tehtiin: Uusimaa pantiin kiinni, koulut siirrettiin etäopetukseen, yli 70-vuotiaille annettiin suositus pyrkiä olemaan karanteenin kaltaisissa oloissa — ne olivat silloista tilannetta. Nyt me emme pane kouluja kiinni, nyt me emme Uttamaata eristä emmekä me halua myöskään eristää yli 70-vuotiaita kategorisesti. Nyt pyritään muulla tavalla toimimaan yhteiskunnassa, pitämään tämä liikkeessä, ja yhtenä elementtinä siinä ovat nämä maskit, arvoisa puhemies, joista niistäkään ei vielä ole täyttä tieteellistä varmuutta, kuinka tehokas suoja ne näissä tilanteissa ovat. Nyt malttia oppositiolta, tässä tilanteessa puhalletaan yhteiseen hiileen, tämä vihulainen on kukistettava yhteisin toimin.

22.27 Aki Lindén sd: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Kiljusen puheenvuoroon ei nyt paljon olisi lisättävää, mutta kiinnitän nyt huomiota siihen, että edustaja Heinonen sanoi äsken omassa puheenvuorossaan kyllä yhden asian aika kummallisella tavalla, ja sen takia minun oli pyydettävä tämä puheenvuoro.

Nyt viitaten omaan aikaisempaan puheenvuorooni ja äskeiseen edustaja Kiljusen puheenvuoroon, on juuri niin, että vielä huhtikuussa, toukokuussa kansainvälinen tiedeyhteisö kävi keskustelua näistä maskiasioista. Ja täytyy muistaa, että terveydenhuoltohenkilökunnan suojautuminen lääketieteellisillä maskeilla on aivan eri asia kuin niin sanotut kansanmaskit. 1. kesäkuuta 20 Lancet-lehdessä kuusi tutkijaa, sukunimet Chu, Akl, Duda, Solo, Yaacoup, Schünemann, julkaisi meta-analyysin. Meta-analyysi tarkoittaa sitä, että he kävivät läpi kaikki varsinaiset analyysit, missä näitä maskiasioita oli käsitelty. Siinä oli yhteensä 216 tämmöistä tutkimusta pohjalla. Heidän vahva näkemyksensä oli se, että etäisyydet ovat kaikkein tärkein. Siinä on graafisia kuvia, joissa osoitetaan, että alle yhden metrin etäisyys tai yli yhden metrin etäisyys on ykkösasia. Sitten — huom. — aika mielenkiintoinen asia: siellä puhuttiin silmän limakalvoilla tulevasta tartunnasta, ja sen takia esimerkiksi, kun tässä nyt näen, että edustaja Kiljusella on tuo visiiri, niin itse asiassa me voisimme tämän maskikeskustelun kääntää seuraavaksi keskusteluksi siitä, pitäisikö meidän oikeastaan käyttää tuollaista visiiriä eikä tällaista maskia, koska silmät ovat yksi tämmöinen tartunnan leviämisen lähde. Ja sitten siinä mainittiin tämä, että maskeista, englannin kielellä ”in highly populated areas it might”, eli tiheän asutuksen alueilla, joilla on paljon tautia, siellä maskeista on oletettavasti lisähyötyä. [Kimmo Kiljunen: Saattaa olla!] Tämä näkemys pikkuhiljaa kesän aikana voimistui sekä kansainvälisessä tiedeyhteisössä että sitten myös näillä alueilla, täällä Pohjoismaissa, mainitsin Suomen ja Norjan, jotka olemme harvaan asuttuja alueita, meillä oli hiljainen kesä, ja sen takia nyt, kun haluamme pitää yhteiskuntaa auki, me suosittelemme maskeja käytettäväksi.

Minä olin sunnuntaina elokuvissa Turussa Kinopalatsin erittäin suurella näyttämöllä katsomassa erinomaisen Tove-elokuvan. Laskin, että siellä oli noin 150 ihmistä, 80 pro-

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

sentillä oli maski. Istuttiin harvassa, minulla oli ihan turvallinen tunne siellä, ja tämä kertoo siitä, miten me nyt toimimme, ja tilanne on tällä hetkellä eri kuin se oli keväällä. Ei tästä saa nyt mitään skandaalia irti, vaikka kuinka yrittäisi.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Muistutan, että keskustellaan pääasiassa ensi vuoden talousarviosta, jossa on lähes 60 miljardia euroa rahaa liikkeellä, ja ehkä suhteutettuna siihen tämä keskustelu maskeista nyt tänään illalla on aika, voisi sanoa, maskista.

22.30 Tuomas Kettunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Juurikin näin, on keskustelua ensi vuoden talousarviosta, ja nyt tämä keskustelu yltyi tähän maskikeskusteluun. Arvoisa oppositio, kun tässä vaikeassa koronatilanteessa samaan aikaan tehdään historiallista sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta, niin sitten käydään keskustelua joistain maskeista ja tehdään epäluottamuslauseita ministereitä kohtaan. Onko tämä asianmukaista toimintaa tällaisessa tilanteessa esimerkiksi valtionhoitopuolue kokoomukselta? Tuntuu jotenkin, että tällaisista hätätilaa, poikkeustilaa, käytetään hyväksi politiikan tekoon. [Sari Multalan välihuuto]

Mutta, arvoisa puhemies, opposition suunnasta tuli kritiikkiä ja myös kysymyksiä, kuinka hallituksen työllisyystoimet toimivat. Haluan tuoda vielä esiin, kun talousarviosta käydään keskustelua, että pelkästään Pohjois-Suomen aluehallintoviranomaisen toimialueella on hankkeita tulevien vuosien aikana yli 7 miljardilla eurolla, ja on todettu, että työllisyysvaikutukset ovat huomattavat. Ja kun maan hallitus, eduskunta tekee asianmukaista politiikkaa, että näitä investointeja edistetään, niin uskon, että tulevien vuosien aikana työllisyystavoitteet täyttyvät. — Kiitoksia.

22.32 Marko Kilpi kok: Arvoisa puhemies! Tehdäänkin sitten raikastava pikku pulahdus vähän erilaiseen aiheeseen kuin maskiin tai vastaavaan, eli mennään valtion koulukoteihin. Tällaisiin valtion koulukoteihinhan on sijoitettu lapsia ja nuoria, jotka ovat varsin haasteellisia tapauksia. Monella on useita epäonnistuneita sijoituksia, ja useinhan tilanne on se, että seuraava osoite heillä on sitten erikoissairaanhoidon piirissä, jos sekään ei toimi, ja sijoitettujen joukossa on myös pantarangaistuksia kärsiviä henkilöitä.

Oikeusasiamies oli tässä vastikään käynyt tekemässä tarkastuksia yhdessäkin kouluyksikössä ja tehnyt sellaisen linjauksen, jonka mukaan nämä valtion koulukodit eivät saa rajoittaa sijoitettujen lasten liikkumista. Tämä tarkoittaa sitä, että heillä on vapaa liikkuvuus ilman valvontaa. Tilanne on muuttunut linjauksen jälkeen hyvin huolestuttavaksi. Kouluissa on ollut lukuisia usean partion poliisitehtäviä, päihdeongelmat ovat riistäytyneet käsistä ja väkivalta on lisääntynyt. On ollut tapauksia, joissa alaikäiset sijoitetut ovat jopa aseistautuneet henkilökuntaa varten. Tällaiset väkivaltaiset hyökkäykset henkilökuntaa kohtaan eivät tällaisessa laitoksessa ole mitenkään uusi tai tavaton juttu. Itsekin olen ollut tilanteissa, missä sijoitetut ovat hyökänneet henkilökuntaa vastaan hyvin tappavallakin voimalla ja seurauksilla. Tämä tilanne on sikäli varsin vakava. Kysyin asiasta vastikään oikeuskanslerilta, ja hän vastasi, että tällaisessa tilanteessa pitää saada resurssit ja koulutus kuntoon ja lainsäädäntö ajan tasalle. Tämän muutoksen ja linjauksen myötä opetuksen järjestäminen valtion koulukodeissa on mennyt aika lailla mahdottomaksi, sillä lapset ovat olleet sen verran sekaisin, etteivät kykene osallistumaan opetukseen, ja he pystyvät hyvin helposti jättäytymään pois opetuksesta, koska rajoituksia ja valvontaa ei saa tehdä. Kovasti haluaisinkin kysyä hallitukselta, mitä tällaisen tilanteen kanssa aiotaan tehdä. Tämähän

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

vaatii nopeita toimenpiteitä. Kyse on alaikäisistä ihmisistä, ja kyse on jopa ihmishengistä. Arvoisa puhemies, ei se voi niinkään mennä, että käydään sekoittamassa pakka ja lähdetään nostelemaan. Tämä asia kuuluu meidän vastuullemme. Kuten oikeuskansleri totesi,kin, tässä asiassa on saatava resurssit, koulutus ja lainsäädäntö kuntoon. Minkään ei pitäisi estää toimimasta.

Sitten otan pikkasen esille myöskin oppivelvollisuutta tähän yhteyteen. Minä kannatan oppivelvollisuuden jatkamista. Se on erinomainen ajatus siinä vaiheessa, kun perusopetuksessa ja varhaiskasvatuksessa on saatu asiat kuntoon — riittävä tuki niille oppilaille, jotka sitä sitten tarvitsevat. Sen jälkeen, kun nämä ovat kunnossa, oppivelvollisuutta voidaan minun puolestani jatkaa vaikka viisikymppisille asti. [Antti Lindtmanin välihuuto] Olen puhuttanut isoa joukkoa opettajia pitkällä aikavälillä tästä asiasta ja olen keskustellut useidenkin OAJ:n edustajien kanssa, eikä yksikään ole kannattanut oppivelvollisuuden pidentämistä, varsinkaan tässä tilanteessa. Vastikään rehtoreille tehdyssä kyselyssä asia tyrmättiin myös sangen selkeästi. Heidän mukaansa tämä uudistus pitäisi vähintäänkin siirtää eteenpäin.

129 miljoonaa euroa — mitäs kaikkea sillä oikein saataisiinkaan? Sillä saataisiin yksi uusi luokanopettaja jokaiseen suomalaiseen kouluun, oma koulupsykologi jokaiseen kouluun, erityisluokanopettaja lähes 80 prosenttiin kouluista, kaksi lisätuntia opetukseen viikossa kaikille vuosiluokille, oma koulukuraattori jokaiseen kouluun, turvalliset ja terveelliset tilat 7 600 oppilaalle, [Timo Heinonen: Kuulostaa järkevältä!] opetusvelvollisuuden huojentaminen yhdellä vuosiviikkotunnilla 57 000 opettajalle, 1,7 koulunkäynninohjaajaa jokaiseen suomalaiseen kouluun, seitsemän tukituntia jokaiselle suomalaiselle peruskoululaiselle, 110 harraste- ja kerhotuntia jokaiselle suomalaiselle koululuokalle, 1 500 uutta virka-apulaisrehtoria, rispaantumattomat oppikirjat ja [Puhemies koputtaa] tarvittavat henkilökohtaiset työkirjat jokaiselle oppilaalle. — Kiitos.

22.37 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! Edustaja Lindén täällä kertasi näitä maskien hyötyjä ja haittoja, ja suosittelen tutustumaan siihen, että tänään Ilta-Sanomat on kirjoittanut aika ansiokkaan kokoelman siitä, miten erilaiset suojaimet toimivat ja mitä tutkimustuloksia niihin liittyy. Siellä itse asiassa todetaan muun muassa näistä visiireistä, joista edustaja Kiljunen täällä totesi, että kun on todettu, että koronavirus tarttuu myös aerosoleina, niin visiiri ei suojaa niiltä kuin 2-prosenttisesti, ja se ei siten ole kovin tehokas suoja. Eli tutkimustuloksia tulee koko ajan tästä asiasta kyllä lisää, ja varmasti nyt on aika kiistattomasti jo osoitettu se, että niillä pystytään tehokkaasti tätä viruksen leviämistä hillitsemään.

Haluan kuitenkin sanoa tässä yhteydessä vielä muutaman sanan tästä oppivelvollisuudesta, kun täällä ehkä pyritään niin kuin kääntämään monesti hallituspuolueiden toimesta keskustelu pois niistä haasteista, joita tähän ilmiselvästi liittyy. Kerroin aiemmin täällä, että se ongelma tässä koko esityksessä on se, että siinä nimenomaan ei ole niitä elementtejä, joilla voidaan auttaa. Nämä nuoret, jotka tippuvat nyt joko toisen asteen koulutuksesta pois tai tippuvat jo ennen toisen asteen koulutusta, siellä peruskoulun aikana, 4 000 oppilasta vuosittain jo nyt tippuu peruskouluista ja oppivelvollisista — miten tämä uudistus auttaa heitä? Siihen ei ole vielä tullut varsinaista vastausta, sillä peruskouluun ei tässä uudistuksessa tule lisäresursseja, eikä myöskään siihen... Ohjaukseen toki, nivelvaiheeseen, juu, ja ne ovat hyviä asioita, mutta kun se suurin osa resursseista menee siihen, että maksetaan niitä kirjoja ja koulukyytejä, niin ei se sisällä elementtejä, joilla nämä nuoret saadaan pysymään siellä koulussa sen oppivelvollisuuden ajan edes siihen 18 vuoteen — toki

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

se on nyt velvollisuus, se auttaa varmasti jotain osaa, mutta sen tutkinnon loppuun, joka on edellytys työllistymiselle. Minä toivon todella, kun hallitus nyt vie tätä uudistusta läpi, että me olemme väärässä. Minä toivon, että tämä uudistus auttaisi niitä nuoria. Minä toivon, että se, että heidät ikään kuin pakolla viedään sinne toiselle asteelle, saa heidät ymmärtämään sen, että he tarvitsevat sen koulutuksen, ja saa heidät ponnistelemaan ja toisaalta kunnat vastaamaan siitä ponnistelusta, tukemaan sitä ponnistelua, että he saavat ne tarvittavat tiedot ja taidot siellä peruskoulun aikana, jotka sitten kantavat sinne toiselle asteelle, siihen tutkintoon, mutta valitettavasti en näe tässä uudistuksessa niitä elementtejä, jotka tämän tavoitteen toteuttaisivat, ja sen vuoksi olemme tästä huolissamme, ja myös tämä aikataulu on erittäin kireä.

Tässä puhuttiin myös budjettikeskustelun aiemmassa vaiheessa siitä, että nämä koulutuspoliittisetkin kysymykset ovat valintoja, ja viime kaudella kokeiltiin hyvillä tuloksilla maksutonta 5-vuotiaiden varhaiskasvatusta, ja suositus oli sen perusteella, että voitaisiin siirtyä suoraan kaksivuotiseen esiopetukseen. Nyt kuitenkin valittiin ilman kokeiluja toteuttaa se oppivelvollisuuden pidentäminen toisesta päästä.

22.40 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Täällä tiedotteessa lukee, että tämän asian yhteydessä sallitaan keskustelu myös tästä ministeri Kiurun epäluottamuslauseesta, ja siitä syystä käytän nyt vielä tämän puheenvuoron.

Täällä edustaja Kiljunen, joka täältä nyt valitettavasti lähti pois, sanoi, että oli erilaisia kantoja, aivan niin kuin edustaja Aki Lindénkin sanoi. Totta, keväällä oli erilaisia kantoja. Meillä oli sellaisia maita, jotka halusivat ja olivat sitä mieltä, että maskeja kannattaa käyttää, ja niissäkin varmaan asiantuntijat jakaantuivat. Samoin Suomessa asiantuntijat jakaantuivat siinä, kannattaako niitä käyttää vai ei, mutta eihän se voi olla kuitenkaan perustelu. Minä vain mietin sitä, miksi niitä nyt käytetään. Miksi se perustelu on nyt, että ne ovatkin hyväksi, [Aki Lindénin välihuuto] kun ne eivät keväällä olleet?

Sitten tuossa viittasitte, Lindén, että visiiri voisi ollakin käytössä. Nyt kannattaa esimerkiksi kuunnella puhemiestä, joka on tänään ollut siinä covid-johtoryhmässä eduskunnassa. Puhemiesneuvostossa nimenomaan puhemies Rinne käytti puheenvuoron, että ne eivät ole välttämättä niin hyviä kuin nämä maskit, ja olen puhemiehen kanssa täysin samaa mieltä. Minä en kyllä ymmärrä sitä, että katsotte, että näillä ei olisi merkitystä. Miksi ihmeessä — minä olen aloittanut tuberkuloosiosastolla oman sairaanhoitajatyöni — minä olisin sitten joutunut pitämään näitä? [Aki Lindén: Kukaan ei ole sanonut, ettei ole merkitystä!] Uskoinko minä väärä tietoja? En uskonut, kun minä tiedän, että näillä on merkitystä. [Aki Lindén: En ole sanonut, ettei ole merkitystä!] — Joo, mutta joka tapauksessa.

No, sitten meille kerrotaan, että sen tähden ei voi ottaa näitä maskeja käyttöön Suomessa eikä niitä suositella, kun niitä ei ole. No mutta hyvänen aika, minullekin tuli 20 yritykeltä viestejä, jotka välitin sosiaali- ja terveysministeriöön, että he haluavat tehdä näitä maskeja. Minä olen nyt saanut niiltä kaikilta viestin tämän viimeisen viikon aikana, että he eivät kelvanneet tekijöiksi. [Timo Heinonen: Näitä viestejä tulee!] — Kyllä. — Sitten lisäksi puolustusministeriö ja tutkimuslaitos perustivat puhdistuslaitteen, ja sekin oli käytössä, ja siitä puolustusministeri Kaikkonen sanoi minulle viime viikolla, että se on nyt hyllyllä. No niin, se olisi kannattanut ottaa sieltä hyllyltä keväällä, jos kerta meinaavat nuo maskit loppua.

No, joka tapauksessa te vähän nyt puhuitte pussiin kyllä, edustaja Lindén, itsenne, koska jokainen meistä tietää, että löytyy tutkittua tietoa siitä, että näistä on hyötyä, ja miksi ih-

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

meessä me pitäisimme niitä nyt, jos niistä ei ole hyötyä? Joka tapauksessa sanon, että kyllä niitä nyt kannattaa pitää. Eiköhän tehdä nyt johtopäätös, että kyllä niitä kannattaa nyt pitää ja että jos niitä ei ole, niin niitä etsitään ja hankitaan ja tehdään puhdistuksia ja käytetään [Puhemies koputtaa] yrityksiä hyväksi. — Kiitos.

22.44 Antti Lindtman sd: Arvoisa puhemies! Keskustelu valtion budjetista on ollut vilkas, mutta siinä on yksi hyvä piirre. Se on ollut se, että aika lailla niitä hallituksen esittämiä koronatoimenpiteitä ja rahoja on sitten kuitenkin kritiikin jälkeen tuettu.

Pari sanaa vielä tästä maskiasiasta ehkä suoraan edustaja Risikolle, miksi nyt on suositus ja miksi ei silloin. [Sari Sarkomaa: Missä on ministeri Kiuru?] Niin kuin on moneen kertaan käynyt ilmi, niin WHO muutti suositustaan kesäkuun alussa. WHO muutti suositustaan kesäkuun alussa, ja sen jälkeen, kun täällä alkoi epidemian toinen aalto, tuli suositus.

Sitten täällä on puhuttu siitä, oliko STM:llä jotain ikään kuin sellaista tietoa maskien hyödyistä, jota sitten ei annettu ja pidettiin piilossa. Nyt on aika lailla käynyt selväksi, että ne selvitykset, mitä on tehty, oli se toukokuun selvitys, joka oli se tulos, joka silloin oli, ja sen jälkeen on tullut WHO:n suositus, ja tämä kritiikki ikään kuin kohdistui aikaan ennen näitä. No, nyt sitten, arvoisa puhemies, täällä on vielä tätä epäluottamusta tänään perusteltu juuri sillä, että oliko STM:llä tällaista tietoa, onko annettu oikeaa tietoa eduskunnalle. Pääministerihän totesi toukokuussa jo tähän maskien riittävyyteen liittyen.

Mutta sellaisen huomion tässä vielä teen, arvoiset edustajat, kun te sanotte, että näistä asioista tässä epäluottamuslauseessa on kysymys: luin sen puheenvuoron, jossa tämä epäluottamuslause esitettiin, ja eihän näistä asioista siinä epäluottamuslauseessa ole kysymys, vaan siinä keskeisin väite oli ”raskauttava tieto poliittisesti ohjatusta maskilinjauksesta”, jolla vedottiin nimenomaan THL:n pääjohtajaan. No, nythän sen jälkeen THL:n pääjohtaja on tämän kumonnut. Sen lisäksi tämä epäluottamus jätettiin vedoten siihen, että on syytä epäillä, että STM:n tilaama maskiselvitys oli poliittisesti ohjattu. Nyt tämän maskiselvityksen tehnyt Mäkelä on hyvin selväsanaisesti tämän kiistänyt ja moneen eri otteeseen myöskin altistanut tämän oman tutkimuksensa. Eli voi sanoa, että se, mistä täällä nyt puhutaan, että mistä tässä epäluottamuslause-esityksessä on kysymys, on kyllä nyt hiukan eri kuin se, millä se jätettiin silloin perjantaina.

Oli miten oli, niin ehdottaisin, että kun huomenna oppositio ja hallitus yhdessä kokoontuvat tartuntatautilakia käsittelemään, [Puhemies koputtaa] niin ryhdyttäisiin nyt yhdessä työhön tämän [Puhemies: Aika!] ulkoisen vihollisen taltuttamiseksi.

22.47 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! En jatka enää tuosta ministeri Kiurun epäluottamuslauseesta, kun hän ei osallistu eduskunnan täysistuntoon. Ymmärsin, että silloin, kun eduskunnan toimintoja on rajoitettu koronan takia, on sovittu, että ministerit osallistuvat silloin keskusteluun, kun heitä koskevat asiat ovat käsittelyssä, mutta tässä ei sitä yhteistä sopimusta kunnioiteta. Toivottavasti edustaja Lindtman ottaa tämänkin huomenna esille, että ministerit osallistuvat eduskunnan täysistuntoihin silloin, kun on heitä koskevia kysymyksiä, ja erityisesti silloin, kun puhutaan heidän luottamuksestaan.

Arvoisa puhemies! Mitä tästä ensi vuoden valtion talousarviosta haluan vielä nostaa esille, niin panostukset koulutukseen. Olen itse aiemmin ennen kansanedustajaksi tuloa toiminut opettajana, ja pidän arvokkaana sitä, että panostuksia koulutukseen tehdään. Varhaiskasvatus on se paikka, mihin kannattaa ensimmäisenä laittaa panoksia. Maksuton var-

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

haiskasvatus on hyvä tavoite, kaksivuotinen esiopetus myös, ja olisin odottanut, että hallitus olisi tuon kaksivuotisen esiopetuksen jo toteuttanut eikä ryhtynyt jälleen vain kokeiluun. Meillä olisi ollut kaikki edellytykset edetä siinä reippaammin askelin. Varhainen puuttuminen, varhainen tuki, varhainen apu ja opetus ovat tehokas tie tälle opinpolulle.

Sen jälkeen tulemme tähän opiskelupakkoon. Hallitushan on pidentämässä sen nyt 18 vuoteen, ja kysymys kuuluu: takaako se tosiasiallisesti kuitenkaan nuorelle toisen asteen tutkintoa? Ei takaa. 18-vuotiaana ei nuorella ole ylioppilastutkintoa, ei lukion päästötodistusta, ei myöskään ammatillisen koulun todistusta kädessä, ja silloin tuo pakko päättyy. Ja sen takia on kyseenalaista puhua täällä salissa siitä, että nyt jokaiselle taataan toisen asteen opiskelupaikka.

Täällä on ollut erinomaisia puheenvuoroja — muun muassa edustaja Kilpi — siitä, että ei meidän ongelmamme ole ollut se, että nuoret eivät lähtisi opiskelemaan, vaan ongelma on se, että he eivät pysy siellä koulussa. Nyt ehkä tällä pakolla, jos kannettu oppilas koulussa pysyy, se ongelma siirtyy vain vähän eteenpäin, mutta ei se takaa, arvon kollegat, vielä heille toisen asteen tutkintoa.

Tämä maksuttomuus: itse kannatan toisen asteen maksuttomuutta. Pidän sitä hyvänä, ja siihen kannattaa edetä. Ja toivon, että tämä koskee koko toista astetta eli myös sitä kolmatta vuotta lukiossa ja myös kaikkea tähän toisen asteen koulutukseen liittyvää. Itse olisin tehnyt hyvin paljon samanlaisia toimenpiteitä, mitä edustaja Kilpi esille nosti. Meidän olisi kannattanut laittaa nämä panostukset vahvistamaan varhaiskasvatusta ja peruskoulua, pienentää ryhmäkokoja, lisätä peruskoulun opettajia, vahvistaa erityisopetusta — itse asiassa ottaa erityisopetuksessa yksi askel takaisin päin ja esimerkiksi antaa oikeus, subjektiivinen oikeus, pienopetusryhmään. Se muuten olisi hyvin tehokas keino monen lapsen ja nuoren kohdalla. Ja tehostaisin oppilashuoltoa.

Arvoisa puhemies! Loppuun haluan nostaa esille huoleni suomalaisesta urheilusta. Tässä salissa puhutaan aivan liian vähän liikunnasta ja urheilusta, ja harva puhuu huippu-urheilusta. Tätä kokonaisuutta toivoisin, että tässä salissa käsittelevät laajemminkin kansanedustajat. Olen kuullut edustaja Multalan, Wallinheimon ja muutaman muun siitä puhuvan, mutta aika harvoin tässä puhutaan esimerkiksi huippu-urheilusta ja sen rahoituksesta. Me kyllä yhdessä juhlimme mielellämme suomalaisten menestystä, mutta harvoin olemme valmiita siihen panostamaan. Meillä on nyt sellainen tilanne tämän koronan kanssa, että meidän urheiluseuramme eivät tule selviämään tästä talvesta. Jääkiekkoukkueista monet ovat ennen joulua erittäin tukalassa paikassa. Lukuisat suuret urheilutapahtumat ovat kaatumassa, ajautumassa konkurssiin. Meidän pitää löytää keino auttaa nämä tahot yli tämän kriisin, puhumattakaan sitten ruohonjuuritason junnutoiminnasta ja kaikesta muusta. Siellä on äärimmäisen isoja vaikeuksia.

Ja sitten, arvoisa puhemies, loppuun se huoli, että nyt hallitus velkarahalla paikkaa tämän yhden vuoden menetyksen veikkausvoittovaroissa liikunnan, urheilun, kulttuurin, sosiaali- ja terveysjärjestöjen ja muiden rahoituksessa, [Puhemies koputtaa] mutta nyt huolelta on rahoitus vuosina 22, 23, 24 ja 25. Miten takaamme sen, että tänne löytyy riittävä rahoitus? Tähän pitää hallituksen tuoda toimenpiteitä mahdollisimman pikaisesti.

22.52 Sari Sarkomaa kok: Arvoisa puhemies! Ministeri Kiurulle on esitetty epäluottamuslause perustellusta syystä. Parlamentarismin ja eduskunnan arvovallan kannalta olisi ollut aivan välttämätöntä, että ministeri olisi ollut paikalla vastaamassa niihin kysymyksiin, joita täällä on esitetty. Ei ainoastaan opposition puolelta ole odotettu selvitystä, vaan

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

olemme kuulleet, että hallituspuolueista keskusta on myöskin odottanut tänään selvitystä ministeri Kiurulta. Me emme ole saaneet mitään vastausta eikä myöskään ilmeisesti keskustapuolue.

Arvoisa puhemies! Yhtä lailla suomalaisilla on oikeus odottaa hallinnolta läpinäkyvyyttä ja rehellisyyttä, ja tätä mekin olisimme odottaneet. Ja olisimme odottaneet, että olisimme saaneet perinpohjaisen selvityksen perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiurulta, jos hän olisi ollut täällä tänään paikalla.

Arvoisa puhemies! Kysymyksen on suomalaisten hengestä ja terveydestä. Kysymys on siitä, minkälaista tietoa annetaan ja minkä tiedon pohjalta päätöksiä tehdään. Kysymys on erittäin vakava.

Budjetista vielä haluan sanoa sen, että tässä budjettikirjassa on paljon hyviä asioita, mutta yksi sieltä puuttuu ja silloin koko valtion talousarviolta puuttuu pohja. On erittäin vakavaa, että tämä hallituspohja aloitti työllisyystoimien lykkäämisen jo ennen koronaepidemiaa ja jatkaa sitä tilanteessa, jossa tarvittaisiin enemmän kuin koskaan toimia siihen, että suomalaisilla olisi työtä, että täällä olisi tuotantoa, yrittäjyyttä, jotta me voisimme sitten ylläpitää tämän suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan. Täytyy sanoa, että tämä tekemättömyys ja kyvyttömyys tehdä tärkeitä päätöksiä, rakenteellisia uudistuksia, kestäviä toimia työllisyyden ja yrittämisen edistämiseksi, vaarantaa vakavalla tavalla koko suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan, ja sen takia emme voi antaa tukea hallituksen työllisyyspolitiikalle.

Koronatoimille olemme antaneet tukea, haluamme niissä tehdä yhdessä työtä, mutta toivomme, että ne perustuvat viimeisimpään tietoon ja siihen, että myöskin suomalaisille kerrotaan rehellisesti eri päätöksenteon taustalla olevat asiat. Sitä me peräänkuulutamme ja toivomme, että tässä hallitus jatkossa pitäytyy.

22.55 Marko Kilpi kok: Arvoisa puhemies! Näin kulttuuri-ihmisenä yhden pompun jälkeen palaan takaisin kulttuuriasioihin ja pysyttelen edelleenkin maskiasioista sitkeästi erossa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö esitti omassa vuoden 2021 budjettiehdotuksessaan, että taiteilijaeläkkeiden määrä nostettaisiin nykyisestä 51:stä eläkkeestä 100:aan eläkkeeseen. Samaa opetus- ja kulttuuriministeriö esitti viime vuonnakin omassa budjettiehdotuksessaan, mutta silloin Rinteen hallitus jätti tämän tärkeän noston toteuttamatta talousarvioesityksessä. Tein asiasta syksyllä 2019 kirjallisen kysymyksen, johon silloinen tiede- ja kulttuuriministeri Hanna Kosonen vastasi: ”Valtiontaloudellisista syistä johtuen eläkkeiden määrää ei ole kuitenkaan pystytty lisäämään.” Tänä vuonna, kun koronamiljardeja on jaettu hövelillä kädellä sinne sun tänne, nyt budjettiriihessä Marinin hallituksella olisi ollut tuhannen taalan paikka laittaa rahaa oikeasti sinne, missä sillä olisi ollut vaikutusta.

Täytyy muistaa, että suurelle osalle taiteilijakuntaa ei kerry työuran aikana juurikaan eläkettä, vaikka he työskentelevät hyvin ahkerasti ja ovat arvostettuja työssään. Taiteilijoiden tulot kertyvät useista tulolähteistä ja taiteilijoiden eläkejärjestelmä on hajanainen. Eläkekertymään vaikuttaa myös se asia, että tekijänoikeuskorvauksista ei makseta eläkettä. Valtion myöntämät ylimääräiset taiteilijaeläkkeet ovat erittäin merkittävä perusturva erityisesti kuvataiteilijoille ja kirjailijoille, jotka työskentelevät usein vapaina taiteilijoina. Tällä hetkellä lähes 90 prosenttia valtion taiteilijaeläkkeen hakijoista jää ilman eläkettä. Viime vuosina taiteilijaeläkkeitä on myönnetty 51 kappaletta vuosittain. Ylimääräisen tai-

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

teilijaeläkkeen suuruus vuonna 2019 on 1 363 euroa ja 50 senttiä vielä päälle. Osaeläke on puolet täyden eläkkeen määrästä.

Arvoisa puhemies! Nyt on aika nostaa myönnettävien taitelijaeläkkeiden määrää sa-
taan, jotta pitkän linjan taiteilijoita muistettaisiin muutenkin kuin juhlapuheissa.

22.58 Aki Lindén sd: Arvoisa puhemies! En pidä siitä, että sanomisiani vääristellään. En ole kertaakaan sanonut, että maskeja ei tulisi käyttää tai maskeista ei ole hyötyä. Kerroin juuri olleeni elokuvissa, joissa 80 prosenttia käytti maskia, mutta esitin myös aikaisemmas-
sa puheenvuorossani analyysin siitä, että keväällä tilanne oli monella tavalla toinen.

Mainitsen eräitä lukuja. Meillä oli tämä epidemia voimakkaimmillaan huhtikuun ensim-
mäisellä viikolla. Sillä hetkellä meillä oli sairaaloissa yli 200 ihmistä, teho-osastolla noin
80 ihmistä, uusia tartuntoja todettiin sillä viikolla 929. Seuraavalla viikolla, joka alkoi 11.
huhtikuuta, 809 tartuntaa. Seuraavalla viikolla, joka alkoi 18. huhtikuuta, 704 tartuntaa.
Siitä tultiin alaspäin niin, että seuraavalla viikolla 656, sitten 600, sitten 411 ja sitten 237.
Ja nyt se viikko, josta me puhumme, jolloin THL:n pääjohtaja on antanut haastatteluja, on
tämä kyseinen viikko, jolloin meillä oli tartuntojen määrä pudonnut tasolta 950 tasolle 237.

Itse kirjoitin 12. päivä toukokuuta Turun Sanomissa mielipidekirjoituksen, jossa tode-
taan tällä tavalla: ”Riski saada tartunta ulkona liikkuesssa toisilta ihmisiltä on äärimmäisen
vähäinen — varsinkin, jos pidämme huolta kohtuullisista etäisyyksistä. Turussa kymme-
nientuhansien ihmisten määrääminen käyttämään maskia kaikkialla kotinsa ulkopuolella
liikkueissaan ei olisi perusteltua. Suurimmat hyötyjät tällaisesta olisivat maskikauppiaat.
En usko, että nykyisillä tartuntojen lukumäärillä tulisi tällaista suositusta Suomessa
antamaan. Sen sijaan sisätiloissa, joissa suuri joukko ihmisiä on tiiviisti ja pitkään, voisi
maskin käytöstä olla jonkun verran hyötyä. Toki vielä turvallisempaa on, jos voi välttää
tällaisia tilanteita. Kaikki eivät voi.” Ja tämä olisi se ajankohta, jolloin me näistä asioista
keskustelimme.

Aikaisemmassa puheenvuorossani kerroin täällä, että vielä heinäkuun lopussa viiden
yliopistosairaalan infektioylilääkäreistä neljä oli sitä mieltä, että yleistä maskisuositusta ei
ole syytä antaa, yksi oli eri mieltä, ja muun muassa HUSin kanta oli se, että heidän kesä-
kuussa antamaansa kantaa, jonka mukaan yleistä maskisuositusta ei pidä antaa, ei ollut tar-
vetta tuossa vaiheessa muuttaa.

Miksi nyt? Sen takia, että tällä hetkellä me pidämme yhteiskuntaa auki. Me emme ole
sulkeneet kouluja, me emme ole määränneet yli 70-vuotiaita kotiin, me emme ole sulke-
neet Uudenmaan rajoja ja niin edelleen. Me yritämme toimia täällä yhteiskunnassa, jotta
talous pyörisi, ja sen takia meillä näiden yleisten suositusten, etäisyyksien ja muiden, joita
täälläkin käytämme, lisäksi käytämme maskia. Tämä on hyvin yksinkertaista.

23.01 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! Halusin vielä yhdestä asiasta puhua, jota en
tässä talousarviokeskustelussa ole vielä maininnut, ja se on mielenterveys. Viime viikolla
vietettiin mielenterveysomaisten päivää ja myös maailman mielenterveyspäivää. Valitetta-
van usea meistä ja meidän läheisistämme, varmasti jokainen meistä, tuntee jonkun tai on
jopa itse kärsinyt mielenterveyden ongelmista. Korona ei varmasti näitä ongelmia paranna
vaan saattaa jopa pahentaa, kun kontakteja varsinkin keväällä piti välttää, ja tälläkään het-
kellä ei kovin suositeltavaa ole uusia kontakteja ehdoin tahdoin itselleen hankkia. Moni yk-
sinäinen saattaa olla vielä enemmän yksin. Siksi hoitoon pääsyä myös mielenterveyspal-
veluissa olisi todella tärkeä parantaa.

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

Tästä on tehty myös kansalaisaloite, jota terapiatakuuksikin kutsutaan. Kokoomus on kannattanut sitä, että tämä kansalaisaloite toteutettaisiin ja mielenterveyspalveluihin pääsyä parannettaisiin. Nyt hallitus tekee tätä sote-uudistusta, josta tänään kerrottiin nyt sovit-
tuja, uusia tietoja, ja hoitoon pääsyä, hoitotakuuta todellakin kiristetään kyllä siihen seitse-
mään päivään — mutta se toki voitaisiin tehdä ilman tätä sote-uudistustakin — mutta kui-
tenkaan varsinaista terapiatakuuta ei kuitenkaan ilmeisesti olla toteuttamassa. Se on todel-
la sääli, sillä mielenterveyden ongelmat ovat tällä hetkellä suurin syy työkyvyttömyyteen
Suomessa. Toivonkin, että hallitus ymmärtää tämän ongelman vakavuuden ja pyrkii kiin-
nittämään huomiota myös mielenterveyspalveluihin pääsyyn.

Toinen huolenaihe tässä on se, että tänään hallituksen kertoessa sote-ratkaisustaan hal-
litus pitää kuitenkin kiinni siitä, että oppilas- ja opiskeluhuollon palvelut siirtyvät maakun-
tiin. Kuuntelin infon, ja siinä kerrottiin ministeri Krista Kiurun suulla, että joitakin täsmen-
nyksiä tullaan siihen lakitekstiin tekemään, joilla pyritään varmistamaan, että palvelut siel-
lä kouluilla säilyisivät. Vaikea nyt tietenkään tietää, mitä ne täsmennykset ovat, sillä se on
yksi yksityiskohta tässä isossa uudistuksessa, enkä ole lakitekstiä vielä nähnyt. Kuitenkin
laaja lausuntopalaute puolsi sitä, että sotessa edelleen nämä palvelut säilyisivät kuntien si-
vistys- tai opetustoimissa, koska sieltä pystytään johtamaan näitä palveluita niin, että ne ai-
kuiset siellä koululla toimisivat mahdollisimman hyvässä yhteistyössä kaikkien muiden ai-
kuisten kanssa, jotka siellä koululla niitä oppilaita tukevat ja myös tuntevat. Toivottavasti
tämä uudistus ei johda siihen, että oppilas- ja opiskeluhuollon palvelut, joista osa on myös
mielenterveyspalveluita, ajautuvat kauemmaksi niistä nuorista ja lapsista.

23.04 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Ajattelin itsekin puhua tuosta terapiata-
kuusta, ja sanonkin siitä vielä muutaman sanasen.

Edustaja Lindénille, joka on asiantunteva henkilö, ja aina mielenkiinnolla kuuntelen,
mitä hän sanoo: Kun tuossa nyt puhuitte ansiokkaasti siitä, että nyt on sitten alettu käyttää
näitä, että saadaan pidettyä Suomi auki, niin mitäs jos olisi keväälläkin pidetty Suomi au-
ki? Me emme olisi näin pahassa taloudellisessa tilanteessa. [Aki Lindén: Ette ehdottaneet
kertaakaan!] — Olisitte kuunnelleet niitä meidän kantojamme, olisitte ottaneet vinkistä
vaarin myöskin näistä infektiolääkäreistä. Te tiedätte tasan tarkkaan, että meillä oli tällä
alueella kaksi kantaa.

Kun ministeri Kiuru — joka ei valitettavasti tänne päässyt, ja sillekin on varmasti hyvä
syy — on antanut nyt sitten haastattelun Ilta-Sanomille ja hän on vedonnut haastattelussa
poikkeusoloihin, niin siihen annan nyt kyllä sellaisen vinkin ministeri Kiurulle, että silloin
kun on poikkeusolot, niin kannattaa pysyä totuudessa ja kannattaa nimenomaan luottaa tut-
kimuslaitoksiin. Sitten hän sanoo täällä haastattelussa, että eduskunta päätti, että kriisiä
hoidetaan valtioneuvoston tasolla. Kyllä, otettiin poikkeuslaki käyttöön, mutta ei eduskun-
ta antanut mandaattia unohtaa faktoja.

Mutta sitten mennään tuohon terapiatakuuseen, joka maksaisi 35 miljoonaa ja kyllä niin
sanotusti hintansa haukkuisi. Tällä hetkellä meillä on mielenterveysongelmia 20 prosentil-
la nuorista ja lapsista, ja jos nuorella tai lapsella menee jalka poikki, niin hänet kyllä kär-
rätään hyvin nopeasti ensihoitoon, mutta jos hänellä menee mieli poikki, niin eipä karräta-
kään. Me emme monellakaan alueella saa — esimerkiksi valitettavasti omalla alueellani —
heti sitä matalan kynnyksen palvelua. Tämä terapiatakuu on luotu nimenomaan siihen, että
se on tällainen monitahoauttajaryhmä, joka tulee avuksi, ja siellä on tällaista monituotta-
juutta. Siellä on myös yksityinen, siellä on järjestöjä, siellä on kolmannen sektorin palve-

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

luja, siellä saattaa olla julkisen sektorin palveluja. Julkinen sektori tietenkin pitää piuhat käsissään, mutta sitä täydennetään niillä, jotka pystyvät sillä hetkellä auttamaan. Helsingissä, Uudellamaalla on erinomaisen hyviä kokemuksia siitä terapiatakuun toteuttamisesta, ja 35 miljoonaa varmasti auttaisi estämään itsemurhia, estämään koulupudokkuutta, estämään myöskin sitä, että tulisi työkyvyttömyyseläkkeitä. Toivon, että terapiatakuu saa täällä kannatusta. — Kiitoksia.

23.07 Marko Kilpi kok: Arvoisa puhemies! Sisäministeriön hallinnonalalle tulee 39 miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 2020 varsinaisessa talousarviossa. Se kuulostaa hyvältä, mutta onko se sitä?

Sisäministeri on alusta lähtien toistanut, kuinka poliisien määrää tullaan lisäämään. Olen kysynyt useaan kertaan jo aiemminkin, menevätkö tällaiset korotukset ja lisäykset käytännössä ict-kuluihin ja seiniin. Eivät kuulemma mene. Tässä talousarvioesityksessä käytetään 4,1 miljoonaa euroa poliisin henkilöresurssien lisäämiseen. Siitä merkittävän siivun vie perustettava ihmiskaupan paljastamiseen ja tutkimiseen keskittyvä ryhmä. Voidaanko tällä 10 prosentin panostuksella tästä 39 miljoonan korotuksesta sanoa ihan oikeasti, että poliisien määrä lisääntyy? Minne ne loput 90 prosenttia menevät, jos ne eivät kerta mene ict- ja kiinteistökuluihin?

Sisäministeri totesi tänään myös, että poliisien määrä tulee nousemaan 7 500:aan tämän hallituskauden aikana. Tällaisilla lisäyksillä se ei tule tapahtumaan, ja laskelmathan osoittavat, että poliisien määrä lähtee laskemaan jo vuonna 2022. Kannattaa muistaa myös se, että pohjoismaisessa vertailussa me olemme Suomessa poliisien määrässä rajusti peränpitäjiä. Jopa Islannissa on poliiseja selkeästi enemmän. Ja kuinka ollakaan, Suomessa on selkeästi vähiten poliiseja koko Euroopassa.

Olemme tänään kuulleet, kuinka sisäministeri on esitellyt tässä salissa, kuinka harva-asutusalueille tullaan lisäämään poliisin palveluita ja näkyvyyttä. Kuitenkin käytännössä juuri siellä harva-alueilla poliisiasemia ollaan nyt ajamassa alas ja poliisien virkoja ollaan siirtämässä ja keskittämässä isoille asemille. Esimerkkitapauksiksi voidaan ottaa Suonenjoen ja Juankosken poliisiasemat, joilta ollaan siirtämässä Kuopion pääpoliisiasemalle poliisin virkoja, ja sieltä käsin hoidetaan näiden harva-alueiden poliisitehtävät. Tämä on vain yksi esimerkki, kuinka harva-alueen poliisitoimintaa juuri nyt suunnitellaan oikeasti, todellisuudessa. Tämähän on se tapa, jolla poliisin harva-alueen näkyvyyttä lisätään, ottamalla poliisi sieltä pois? Yhtälö on kyllä aika erikoinen. Voiko yhtä aikaa ottaa ja antaa? Mielienkiintoista nähdä.

Kun tätä talousarviota tarkastelee, niin ei voi välttyä sellaiselta ajatukselta, että onko nyt käynyt niin, että siitä on tullut jopa hallitusohjelman vastainen. — Kiitos.

Keskustelu päättyi, ja asian käsittely keskeytettiin.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle eurooppalaista raja- ja merivartiostoa koskevaksi täydentäväksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 141/2020 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

[Keskustelu asiasta sallittiin päiväjärjestyksen 6. asiakohdassa]

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vuoden 2021 tuloveroasteikosta sekä tuloverolain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 142/2020 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

[Keskustelu asiasta sallittiin päiväjärjestyksen 6. asiakohdassa]

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi arvonlisäverolain 3 ja 149 a §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 143/2020 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

[Keskustelu asiasta sallittiin päiväjärjestyksen 6. asiakohdassa]

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetun lain liitteen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 144/2020 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

[Keskustelu asiasta sallittiin päiväjärjestyksen 6. asiakohdassa]

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain liitteen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 145/2020 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi valtion virkamatkoilla sattuneiden vahinkojen korvaamisesta annetun lain muuttamisesta sekä ulkomaanedustuksen korvauksista annetun lain 9 b §:n ja 10 §:n 4 momentin kumoamisesta

Hallituksen esitys HE 147/2020 vp

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

[Keskustelu asiasta sallittiin päiväjärjestyksen 6. asiakohdassa]

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 36 ja 55 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 148/2020 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

[Keskustelu asiasta sallittiin päiväjärjestyksen 6. asiakohdassa]

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta ja varhaiskasvatustalain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 149/2020 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausuntonsa.

Keskustelu

23.13 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! Kello on paljon jo, mutta haluan lyhyesti puhua tästä, koska tämä on erittäin tärkeä asia.

Viime kaudella ministeri Grahn-Laasosen johdolla toteutettiin kokeilu maksuttomasta 5-vuotiaiden varhaiskasvatuksesta, ja sillä oli erittäin positiivisia vaikutuksia niin lasten osallistumisasteessa varhaiskasvatukseen, joka on Suomessa Pohjoismaiden alhaisimpia, kuin oppimistuloksiin sitten kouluun tai esiopetukseen ensin mentäessä. Tämän kokeilun perusteella asiantuntijatyöryhmä päätyi ehdottamaan kaksivuotista esiopetusta ja siihen siirtymistä. Sen vuoksi olen iloinen, että tämä nykyinen hallitus nyt jatkaa samalla linjalla paitsi varhaiskasvatustalain maksujen alentamisessa kaikille ikäluokille niin myös tässä kaksivuotisen esiopetuksen edistämisessä.

Tietenkin olisin toivonut, kun tässä viime kaudella jo kokeiltiin hyvin tuloksin tätä maksutonta varhaiskasvatusta 5-vuotiaille, että olisi voitu edetä suoraan pidentämään oppivelvollisuutta tästä alapäästä, sillä useista tutkimustuloksista tiedetään, että sillä on positiivisia vaikutuksia opinpolulle. Se olisi juuri sitä varhaista tukea, varhaista apua, josta täällä on paljon puhuttu. Toki hallitus tekee paljon hyviä toimenpiteitä varhaiskasvatukseen, muun muassa on tuomassa varhaiskasvatustalain mallia, mutta se, että saataisiin kaikki lapset osa-aikaisesti varhaiskasvatukseen eli esiopetukseen piiriin, tasoittaisi oppimiseroja kouluun mennessä ja helpottaisi ongelmiin puuttumista, kun kaikki lapset saataisiin sinne suunni-

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

telmallisen pedagogisen opetuksen ja kasvatuksen piiriin. Näin voitaisiin myös ongelmat havaita ja antaa se tarvittava apu jo riittävän varhaisessa vaiheessa.

Hallitus on kertonut, että tässä esiopetuksen kokeilussa tutkimushanke lähtee käyntiin heti tässä kokeilun myötä. Se on erittäin hyvä asia. Uskon, että koska tästä on jo näyttöä aiemmista kokeiluista niin Suomesta kuin tietenkin ulkomailtakin, että alkupäästä oppivelvollisuuden pidentäminen on järkevää, tutkimustulokset tulevat olemaan sen kaltaisia, että ne puoltavat kaksivuotisen esiopetuksen vakinaistamista koko Suomeen. Toivon, että tähän suuntaan tullaan tulevina vuosina etenemään.

23.15 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Silloin kun on kiitoksen aika, niin sitä pitää antaa. Tässä on nyt hyvä esimerkki siitä, miten hallitus on lähtenyt nimenomaan koulupolun alkuvaiheesta ja siellä esiopetuksesta kokeilun kautta tällä kertaa. Aivan niin kuin edustaja Multala tuossa sanoi, tässä olisi voitu edetä jo pidemmällekin, mutta parempi tämä kuin ei mitään. Eli nyt kaksivuotisen esiopetuksen kokeilu lähtee liikkeelle ja siitä saadaan hyvää tutkittua tietoa.

Aikanansa amerikkalaiselta taloustieteilijältä kysyttiin, että jos hänellä olisi miljoona rahaa, mihin hän sen laittaisi. Hän sanoi, että varhaisiin vuosiin. No, miljoona on tietysti pieni raha siihen, mitä kaikkea pitää tehdä varhaisina vuosina, mutta tässä on nyt hyvä esimerkki siitä, miten sitä kivijalkaa rakennetaan koulupolulle. Nimittäin silloin, kun kivijalka on huono, silloin ei kannata sitä taloa vielä rakentaa. Siitä syystä kannattaa kivijalkaan satsata. Ja tässä on hyvä esimerkki siitä, mitä esimerkiksi OAJ, Opettajien Ammattijärjestö, on nimenomaan kannattanut, että tämä alkuvaihe laitettaisiin kuntoon. He ovat toki monia muitakin mielipiteitä kertoneet, mutta ainakin tästä me olemme heidän kanssaan samaa mieltä. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi metsityksen määräaikaisesta tukemisesta

Hallituksen esitys HE 150/2020 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

[Keskustelu asiasta sallittiin päiväjärjestyksen 6. asiakohdassa]

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kestävän metsätalouden määräaikaisen rahoituslain 7 ja 48 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 151/2020 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

[Keskustelu asiasta sallittiin päiväjärjestyksen 6. asiakohdassa]

17. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi poronhoitolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 152/2020 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

[Keskustelu asiasta sallittiin päiväjärjestyksen 6. asiakohdassa]

18. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi väylämaksulain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 153/2020 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

[Keskustelu asiasta sallittiin päiväjärjestyksen 6. asiakohdassa]

19. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 154/2020 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

[Keskustelu asiasta sallittiin päiväjärjestyksen 6. asiakohdassa]

20. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 12 luvun muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 155/2020 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

[Keskustelu asiasta sallittiin päiväjärjestyksen 6. asiakohdassa]

21. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 156/2020 vp

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

[Keskustelu asiasta sallittiin päiväjärjestyksen 6. asiakohdassa]

22. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi koulutuksen korvaamisesta annetun lain sekä taloudellisesti tuetusta ammatillisen osaamisen kehittämisestä annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 160/2020 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

[Keskustelu asiasta sallittiin päiväjärjestyksen 6. asiakohdassa]

23. Hallituksen esitys eduskunnalle valmisteverotusmenettelyn ja autoverotusmenettelyn uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 54/2020 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2020 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 14.10.2020 pidettävään täysistuntoon.

24. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 130/2020 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 6/2020 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 14.10.2020 pidettävään täysistuntoon.

25. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi luonnonsuojelulain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 116/2020 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 7/2020 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 14.10.2020 pidettävään täysistuntoon.

26. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kasvisuojeluaineista annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 124/2020 vp

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 7/2020 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 14.10.2020 pidettävään täysistuntoon.

27. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevan Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisesta annetun lain ja Eläketurvakeskuksesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 107/2020 vp

Valiokunnan mietintö StVM 22/2020 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 14.10.2020 pidettävään täysistuntoon.

28. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Kevasta annetun lain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 111/2020 vp

Valiokunnan mietintö StVM 23/2020 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 14.10.2020 pidettävään täysistuntoon.

29. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kuntien ja kuntayhtymien eräiden oikeustoimien väliaikaisesta rajoittamisesta sosiaali- ja terveydenhuollossa annetun lain 4 ja 6 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 126/2020 vp

Valiokunnan mietintö StVM 21/2020 vp

Valiokunnan mietintö StVM 24/2020 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 14.10.2020 pidettävään täysistuntoon.

30. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 14.10.2020 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 23.19.

Pöytäkirja PTK 128/2020 vp

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen